

Årsredovisning 2023

LANDSKAPET ÅLANDS EKONOMI OCH FÖRVALTNING

Innehåll

Landskapsregeringens översikt	3
Självstyrelsemyndigheterna	5
Ålands lagting	5
Ålands delegation i Nordiska rådet	9
Östersjösamarbete BSPC.....	10
Lagtingets bibliotek	11
Landskapsrevisionen	12
Ålands landskapsregering.....	13
Landskapsregeringen och dess verksamhet.....	13
Regionkommittén.....	16
Landskapsförvaltningens övergripande områden.....	17
Landskapets ekonomi.....	17
Strategisk samhällsutveckling	20
Landskapsförvaltningens organisation.....	43
Personalen.....	44
Allmänna förvaltningen.....	49
Översikt	49
Regeringskansliet.....	54
Lagberedningen.....	62
Finansavdelningen.....	67
Social- och miljöavdelningen.....	75
Utbildnings- och kulturavdelningen	91
Näringsavdelningen.....	104
Infrastrukturavdelningen	114
Fristående enheter	127
Ålands fiskevårdscentrum	127
Verkstad och lager.....	128
Vägunderhållsverksamhet.....	129
Myndigheter	130
Ålands Statistik- och utredningsbyrå.....	130
Datainspektionen	135
Ålands energimyndighet	136
Ålands polismyndighet.....	138
Ålands ombudsmannamyndighet	143

Lotteriinspektionen	146
Upphandlingsinspektionen.....	148
Ålands hälso- och sjukvård	150
Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	156
Högskolan på Åland	164
Ålands folkhögskola.....	170
Ålands musikinstitut	173
Ålands gymnasium	176
Ålands sjösäkerhetscentrum	181
Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	184
Fordonsmyndigheten	188
Årsbokslut.....	190
Resultaträkning	190
Balansräkning	192
Noter	194
Bilaga 1 Övriga poster - poster som saknas i balansräkningen	208
Bilaga 2: Landskapsägda affärsverk, dotterbolag samt intressebolag	209
Bilaga 3: Resultaträkning konsoliderad	210
Bilaga 4: Balansräkning konsoliderad.....	212
Finansieringsanalys.....	214
Uppföljning av budget	216
Bilagor.....	233
Bilaga 1: Landskapets fastighetsverk.....	233
Revisionsberättelse	240

Landskapsregeringens översikt

Enligt 20 § i finansförvaltningslagen (2012:69) omfattar landskapsbokslutet en resultaträkning, balansräkning, finansieringsanalys, budgetuppföljning samt noter för att ge en sådan rättvisande bild som avses i 19 § 2 mom. sagda lag.

Inledningsvis kan konstateras att år 2023 verksamhetsmässigt första gången på länge var ett någorlunda normalår för Ålands landskapsregerings förvaltning. Detta om något har varit behövt efter stormen Alfrida, Covid-19-pandemin, firandet av Åland 100 och direkta effekter p.g.a. Rysslands anfallskrig i Ukraina. De oroliga tiderna i vår omvärld har däremot fortsättningsvis märkts av då Ålands demilitarisering och neutralisering under 2023 lyftes upp till diskussion i Finland. Resultatet av denna diskussion och den utredning som utrikesministeriet gjorde stärkte dock snarare Ålands särskilda folkrättsliga ställning än skapade nya ifrågasättanden. Till denna del har samarbetet med Finland fungerat klanderfritt. En annan sak som nu nästan efter över tio år får ses som normal verksamhet är den pågående självstyrelselagsrevisionen. Denna självstyrelselagsrevision är absolut nödvändig för självstyrelsens struktur och för att ålänningar ska kunna tryggas rättssäker samhällsservice på svenska. Finland måste även här ta sitt ansvar så att det åländska samhället och självstyrelsen ges förutsättningar att utvecklas i takt med samhällsutvecklingen. Grundfundamenten i vår självstyrelse i form av det svenska språket, minoritetsskyddet och nationalitetsskyddet måste tryggas på ett annat sätt än nu i självstyrelselagen. Detta har tyvärr blivit uppenbart genom lagstiftningskontrollen av förslaget till ny näringsrättslagstiftning.

Bokslutet för 2023 och det negativa resultatet om 3.949.157 euro har kraftigt påverkats av den fortsatta höga genomsnittliga inflationen under året om 7,9 procent samt omständigheten att Åland inte likt andra aktörer i Finland fick någon som helst ersättning för Covid-19 relaterade kostnader som det åländska samhället hade under år 2021. Ålandsdelegationens beslut av 15.5.2023 att inte bevilja det ansökta tillskottet under exceptionella förhållanden om 6.110.177 euro medförde helt enkelt att åländska skattebetalare fick betala notan för beslut rörande restriktioner kopplade till pandemin som i stor utsträckning fattades i Finland. Till skillnad från andra aktörer i Finland har inte heller landskapet Åland eller de åländska kommunerna hittills ersatts för kostnaderna om totalt 2.379.188 euro euro per 31.12.2023 vad gäller det otroliga arbetet som gjorts av hela det åländska samhället för att på bästa sätt välkomna och integrera personer i behov av tillfälligt skydd från Ukraina. Över en procent av Ålands befolkning eller cirka 350 personer bestående av främst kvinnor och barn är nu från Ukraina. Då det praktiska arbetet samt samarbetet med hela det åländska samhället och riksmyndigheter fungerar föredömligt för att hjälpa personer i nöd är det tråkigt att finansieringsfrågorna hittills inte fått någon lösning.

Avslutningsvis bör med tanke på situationen i omvärlden, det säkerhetspolitiska läget och de ekonomiska utmaningarna poängteras att Åland är ett demokratiskt samhälle med bra resiliens som, trots t.ex. de omfattande överbelastningsattacker som riktades mot lagtings- och kommunalvalet den 15 oktober 2023, har fungerande institutioner och Åland är ett fredligt samhälle som tillsammans med Finland kan hjälpa andra i nöd. Ålandsexemplet är således något att lyfta fram speciellt när det gäller konfliktlösning. Både Åland och Finland borde ha ett gemensamt intresse av att autonomilösningen fungerar i takt med samhällsutvecklingen och att Ålands särskilda folkrättsliga ställning står stadigt även i oroliga tider.

Nettokostnad per ålänning	År 2021	År 2022	År 2023
Befolkningsantal 31.12 respektive år	30 344	30 359	30 547
Verksamhetsbidrag	-299 748 365,22	-309 510 321,26	-327 496 731,41
Nettokostnad per ålänning, euro	9 878	10 195	10 721

Beräkningen av nettokostnad per ålänning utgår från och med denna årsredovisning från befolkningsantalet per 31.12. För jämförbarhetens skull har därför en reviderad nettokostnad per ålänning beräknats i ovanstående tabell för åren 2022 och 2021.

Nettokostnaden per ålänning ökade med 5,2 procent. Det kan bland annat förklaras av att inflationen fortsatte att öka kraftigt under året och var i genomsnitt 7,9 procent på Åland och den allmänna löneförhöjningen var 2,15 procent från den 1 juni 2023 (ÅSUB: Översikter och indikatorer 2024:1, Konjunkturindikatorer 2023).

Självfinansieringsgraden minskade med 0,7 procentenheter och den påverkades också av inflationsökningen. Det finns ingen generell fastställd målsättning vad gäller självfinansieringsgrad.

Självfinansieringsgrad	År 2021	År 2022	År 2023
Summa verksamhetens intäkter	26 079 410,55	26 345 459,55	23 686 258,38
Summa intäkter av inkomst- och kapitalöverföring	4 940 805,53	4 600 632,61	6 375 463,62
Intäkter sammanlagt	31 020 216,08	30 946 092,16	30 061 722,00
Summa verksamhetens kostnader	-209 792 456,28	-222 136 122,54	-228 673 543,84
Summa kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-103 908 334,70	-100 952 073,06	-109 177 689,22
Kostnader sammanlagt	-313 700 790,98	-323 088 195,60	-337 851 233,06
Självfinansieringsgrad	9,9 %	9,6 %	8,9 %

På basen av budgetutfallet redovisas här en sammanställning över budgetens förverkligandegrad för de senaste fem åren.

Budgetens förverkligandegrad	2019	2020	2021	2022	2023
Verksamhetsbidrag	91,7 %	85,6 %	86,5 %	86,7 %	87,7 %
Verksamhetskostnader netto	97,2 %	91,3 %	92,9 %	94,5 %	95,1 %
Överföringskostnader netto	81,2 %	76,4 %	75,9 %	72,8 %	74,1 %

Självstyrelsemyndigheterna

Ålands lagting

Sammansättning 1.1.2023- 31.10.2023

Presidium:

Talman: Bert Häggblom, Mariehamn

Första vicetalman: Katrin Sjögren, Mariehamn

Andra vicetalman: Roger Nordlund, Mariehamn

Ledamöter

Eckerman Jessy, Mariehamn

Egeland Stellan, Hammarland

Eliasson Torbjörn, Saltvik (13.1-31.10.2023)

Eriksson Anders, Jomala

Eriksson Jonas, Mariehamn (16.1-16.6.2023)

Fellman Nina, Mariehamn

Gunell Camilla, Mariehamn

Holmberg John, Mariehamn

Holmström Simon, Mariehamn

Häggblom Lars, Hammarland

Höglund Roger, Finström (1.1-12.1.2023)

Högman Gyrid, Mariehamn

Josefsson Jesper, Saltvik

Juslin Rainer, Föglö

Lindholm Mikael, Vårdö

Mansén Robert, Lemland

Mattsson Liz, Hammarland (1.1-15.1 och 17.6-31.10.2023)

Måtar Marcus, Mariehamn

Nordberg Mika, Jomala

Pettersson Jörgen, Mariehamn

Påvals Simon, Mariehamn

Röblom Alfons, Mariehamn

Salmén Jan, Saltvik

Silander Tage, Mariehamn

Strand Jörgen, Jomala

Söderlund Pernilla, Mariehamn

Toivonen Stephan, Mariehamn

Valve Wille, Jomala

Zetterman Ingrid, Mariehamn

Sammansättning 3.11.2023- 31.12.2023

Talman: Ingrid Zetterman, Mariehamn (3.11.-11.12.2023)

Talman: Veronica Thörnroos, Mariehamn (13.12.-31.12.2023)

Första vicetalman: Liz Mattsson, Hammarland (3.11-17.12.2023)

Första vicetalman: Marcus Måtar, Mariehamn (18.12.-31.12.2023)

Andra vicetalman: Marcus Måtar, Mariehamn (3.11-17.12.2023)

Andra vicetalman: Rainer Juslin, Föglö (18.12.-31.12.2023)

Ledamöter

Asumaa Tony (12.12-31.12.2023)

Björklund Matilda, Vårdö (1.11-11.12.2023)

Eckerman Jessy, Mariehamn

Egeland Stellan, Hammarland

Ekström Anders, Mariehamn

Fellman Nina, Mariehamn

Forsbom Tom, Mariehamn (1.11-11.12.2023)

Gunell Camilla, Mariehamn (1.11-11.12.2023)

Gustafsson Jörgen, Brändö

Holmberg Anders, Mariehamn

Holmberg John, Mariehamn

Holmberg-Jansson Annette, Mariehamn (12.12-31.12.2023)

Höglund Roger, Finström (12.12-31.12.2023)

Jansson Harry, Jomala (12.12-31.12.2023)

Josefsson Jesper, Saltvik (1.11-11.12.2023)

Juslin Rainer, Föglö (1.11-17.12.2023)

Kanborg Andreas, Finström

Lindbäck Peter, Saltvik

Lindholm Mikael, Vårdö (1.11-11.12.2023)

Lindström Johan, Saltvik

Lindén Mogens, Mariehamn

Listherby Sandra, Jomala

Löthman Henrik, Mariehamn (12.12-31.12.2023)

Mansén Robert, Lemland

Mattsson Irene, Mariehamn (1.11-11.12.2023)

Mattsson Liz, Hammarland (18.12-31.12.2023)

Nordberg Mika, Jomala

Pettersson Benny, Kumlinge

Pettersson Jörgen, Mariehamn

Påvals Simon, Mariehamn

Röblom Alfons, Mariehamn

Sjögren Katrin, Mariehamn (1.11-11.12.2023)

Söderlund Pernilla, Mariehamn (12.12-31.12.2023)

Wikström Christian, Mariehamn (8.12-31.12.2023)

Valve Wille, Jomala

Lagtingsarbetet

Sammanträden

Under kalenderåret 2023 var lagtinget församlat till 63 plenum, 6 frågestunder och övriga sammankomster. Sammanträdesperioderna inföll under tiden 9.1 – 25.1, 6.3 – 29.3, 12.4 – 28.4, 3.5 – 31.5, 2.6 – 12.6, 4.9 – 25.9, 31.10, 3.11 – 22.11 och 4.12 – 19.12.2023.

Ärenden

Under kalenderåret 2023 överlämnades till lagtinget följande framställningar, förslag, meddelanden, motioner, spörsmål och skriftliga frågor:

Ärendeslag	2020	2021	2022	2023
Från republikens president				
Framställningar angående internationella fördrag	12	10	15	5
Framställningar angående självstyrelsen	1	0	0	
Totalt från republikens president	13	10	15	5
Från landskapsregeringen				
Lagförslag	46	26	35	34
Budgetförslag	6	5	6	4
Meddelanden	2	4	6	5
Totalt från landskapsregeringen	54	35	47	43
Från lagtingsledamöterna				
Lagmotioner	0	0	0	0
Åtgärdsmotioner	16	7	15	6
Budgetmotioner	104	123	136	52
Spörsmål	2	3	1	1
Skriftliga frågor	9	8	36	24
Totalt från lagtingsledamöterna	131	141	188	83
Från talmanskonferensen				
Framställningar	2	2	2	4

Härutöver har till lagtinget överlämnats och där behandlats följande berättelser:

- Landskapsregeringens årsredovisning för 2022
- Landskapsrevisionens berättelse över effektivitetsrevisionen för 2022
- Landskapsrevisionens verksamhetsberättelse för 2022
- Ålands delegation i Nordiska rådets berättelse för 2022
- Landskapsregeringens redogörelse enligt AO 36 §.

Antalet samråds- och informationsärenden som rör Europeiska unionen framgår av landskapsregeringens meddelanden över EU-ärenden.

Besök, arrangemang, uppvaktningar och resor

Enligt lagtingsordningen beslutar lagtinget på förslag av talmanskonferensen när arbetsåret ska öppnas. Lagtingets arbetsår 2022 - 2023 öppnades den 7 november 2022 med ett traditionellt program. Självstyrelsedagen 2023 uppvaktade lagtinget traditionsenligt vid Julius Sundbloms staty. Därefter fortsatte firandet i lagtingets plenisal. På programmet stod utdelning av stipendier ur Ålands självstyrelses jubileumsfond samt musikframträdande av City Jazz Quintet.

Under året gästades lagtinget av Ukrainas ambassadör Olga Dibrova, Thailands ambassadör Chavanart Thangsumphant, Litauens ambassadör Giedrius Kazakevičius, Canadas ambassadör Jeanette Stovel och Frankrikes ambassadör Agnès Cukierman. Dessutom gästades lagtinget under året av Finlands riksdags stora utskott.

Övrigt

Lagtingets verksamhet under år 2023 präglades av valet i oktober 2023. Antalet ärenden som skulle slutföras under mandatperioden 2019 - 2023 var stort och till dem hörde talmanskonferensens förslag

till revidering av lagtings- och arbetsordningen samt annan till lagtinget knuten lagstiftning. Frågan om Ålands ställning i försvarsalliansen Nato tillhörde de större frågor som behandlades i lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd vid sidan av revideringen av självstyrelselagen. Under året valde lagtinget en ny lagtingsdirektör.

Efter valet vidtog en introduktions- och utbildningsverksamhet riktad till de nya ledamöterna.

Kansli Kommissionen anordnade under året en tävling mellan inbjudna konstnärer gällande en konstnärlig gestaltning till minnet av Fanny Sundströms politiska gärning samt beslöt om en flytt av konstverket Non-Violence till lagtingets västra fasad där en ukrainsk flagga hissats till dess att kriget i Ukraina är över. Vidare fattade kansli Kommissionen beslut om ändring av reglementet för lagtingets jubileumsfond, ändringen innebar en modernisering och uppdatering.

Uppföljning

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Avgiftsintäkter				200,00
Övr verksamh intäkt		118,47		
Summa Verksamhetens intäkter		118,47		200,00
Personalkostnader	-2 299 437,69	-2 271 384,65	-2 247 258,94	-2 274 578,15
Köp av tjänster	-63 109,60	-55 491,09	-86 179,21	-100 021,71
Material förnödenh	-7 506,93	-4 519,75	-1 139,92	-1 723,18
Övr verksamh kostn	-334,68	-1 416,00	-600,00	-812,73
Summa Verksamhetens kostnader	-2 370 388,90	-2 332 811,49	-2 335 178,07	-2 377 135,77
Summa Verksamhetsbidrag	-2 370 388,90	-2 332 693,02	-2 335 178,07	-2 376 935,77
Övr finansiella kost		-8,06		
Summa Finansiella intäkter och kostnader		-8,06		
Summa Årsbidrag	-2 370 388,90	-2 332 701,08	-2 335 178,07	-2 376 935,77
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-2 370 388,90	-2 332 701,08	-2 335 178,07	-2 376 935,77
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-2 370 388,90	-2 332 701,08	-2 335 178,07	-2 376 935,77

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
10100 Lagtinget, verksamhet	-2 536 000,00	-2 376 935,77	-159 064,23

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter			1 125,00	
Övr verksamh intäkt	1 920,00	8 525,22	2 300,00	2 160,00
Summa Verksamhetens intäkter	1 920,00	8 525,22	3 425,00	2 160,00
Personalkostnader	-561 143,06	-640 431,46	-648 636,69	-656 788,83
Köp av tjänster	-52 977,06	-65 528,34	-284 703,06	-97 822,33
Material förnödenh	-30 266,11	-33 943,13	-31 051,30	-37 465,31
Övr verksamh kostn	-562 543,69	-601 646,37	-628 583,25	-605 532,14
Summa Verksamhetens kostnader	-1 206 929,92	-1 341 549,30	-1 592 974,30	-1 397 608,61

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Övriga ink kap överf	-255 000,10	-225 444,16	-240 656,30	-243 046,84
Summa Utgift ink o kap öv	-255 000,10	-225 444,16	-240 656,30	-243 046,84
Summa Kostn ink o kap öv	-255 000,10	-225 444,16	-240 656,30	-243 046,84
Summa Verksamhetsbidrag	-1 460 010,02	-1 558 468,24	-1 830 205,60	-1 638 495,45
Räntekostnader	-9,00	-35,76		-19,30
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-9,00	-35,76		-19,30
Summa Årsbidrag	-1 460 019,02	-1 558 504,00	-1 830 205,60	-1 638 514,75
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 460 019,02	-1 558 504,00	-1 830 205,60	-1 638 514,75
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 460 019,02	-1 558 504,00	-1 830 205,60	-1 638 514,75

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
11100 Lagtingets kansli	-1 480 000,00	-1 320 778,52	-159 221,48
11130 Lagtingets bibl, verksamhet	-24 000,00	-11 737,68	-12 262,32
11210 BSPC, Östersjösamarbete	-24 000,00	-16 078,56	-7 921,44
11220 Dispositionsmedel, lagting	-110 000,00	-46 873,15	-63 126,85
11290 Till lagt.grupp disp för kansli	-255 000,00	-243 046,84	-11 953,16
Summa 1100_7 Lagtinget, kansli	-1 893 000,00	-1 638 514,75	-254 485,25

Ålands delegation i Nordiska rådet

Delegationen avger en egen berättelse till lagtinget över delegationens aktiviteter inom ramen för Nordiska rådet samt för de frågor som har väsentlig betydelse för Åland i det nordiska samarbetet.

Delegationen har under året sammanträtt sju gånger.

Ålands delegation i Nordiska består av de av lagtinget valda medlemmarna samt de av landskapsregeringen utsedda representanterna.

Delegationens sammansättning 1.1-8.11.2023	
Ordinarie medlemmar	Suppleanter
Mikael Lindholm, ordförande	Simon Holmström,
Camilla Gunell, vice ordförande	Marcus Måtar
Lagtinget beslutade om en ny sammansättning för delegationen 8.11.2023	
Ordinarie medlemmar	Suppleanter
Sandra Listherby	Nina Fellman
Wille Valve	Mikael Lindholm
Lagtinget beslutade om en ny sammansättning för delegationen 18.12.2023	
Ordinarie medlemmar	Suppleanter
Annette Holmberg-Jansson, ordförande	Nina Fellman

Sandra Listerby, vice ordförande	Liz Mattsson
Av landskapsregeringen utsedda medlemmar:	
Lantrådet Veronica Thörnroos	
Vicelantrådet Harry Jansson	
Minister Torbjörn Eliasson	
Minister Annette Holmberg-Jansson, nordisk samarbetsminister	
Minister Annika Hambrudd	
Minister Fredrik Karlström	
Minister Christian Wikström	

Uppföljning

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter			1 021,90	3 469,86
Övr verksamh intäkt		8,00		9 453,07
Summa Verksamhetens intäkter		8,00	1 021,90	12 922,93
Personalkostnader			-960,19	-952,16
Köp av tjänster	-4 299,52	-7 713,87	-34 567,16	-35 550,33
Material förnödenh				-531,26
Övr verksamh kostn		-126,00	-12 172,55	
Summa Verksamhetens kostnader	-4 299,52	-7 839,87	-47 699,90	-37 033,75
Summa Verksamhetsbidrag	-4 299,52	-7 831,87	-46 678,00	-24 110,82
Räntekostnader	-11,99			-34,45
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-11,99			-34,45
Summa Årsbidrag	-4 311,51	-7 831,87	-46 678,00	-24 145,27
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-4 311,51	-7 831,87	-46 678,00	-24 145,27
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-4 311,51	-7 831,87	-46 678,00	-24 145,27

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
13010 Nordiska Rådet	-40 000,00	-24 145,27	-15 854,73
Summa 1300_7 Nordiska Rådet	-40 000,00	-24 145,27	-15 854,73

Östersjösamarbete BSPC

Lagtinget deltar inom ramen för den Parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) i ett samarbete kring Östersjön i vilket ursprungligen bestått av 11 nationella parlament, 11 regionala parlament och 5 interparlamentariska organisationer. I lagtingets BSPC-delegation ingick lagtingsledamöterna Wille Valve, ordförande, Liz Mattsson, Jesper Josefsson, Jessy Eckerman och Simon Påvals. Lagtingets representanter har deltagit i den årliga konferensen, den ständiga kommittén (4 möten) och arbetsgruppen för klimatförändring och biodiversitet (2 möten).

I likhet med systemet i Nordiska rådet betalar Finlands riksdag medlemsavgiften för Åland.

Som en följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina uteslöts de ryska medlemmarna duman, federationsrådet och de regionala parlamenten från arbetet i organisationen redan i mars 2022. BSPC består i fortsättningen av 10 nationella parlament, 7 regionala parlament och 5 interparlamentariska organisationer. Ordförandeskapet för BSPC har innehafts av Förbundsrepubliken Tyskland, som också arrangerade den årliga BSPC konferensen i Berlin.

Lagtingets bibliotek

Arbetet med att skanna in äldre lagtingshandlingar och göra dem tillgängliga på lagtingets webbplats har fortsatt under året. Handlingarna har utökats med åren 1926-1939.

Lånen uppgick till 1.216 (1.344) varav 18 (30) utgjordes av fjärrlån från Finland och Sverige. Antalet unika låntagare var 120 (128). Den 2 januari 2023 utgjordes bokbeståndet av 14.405 (14.503) dokument.

143 (156) nya dokument registrerades och 336 (66) gallrades.

Under 13 veckor räknades 399 besökare i biblioteket, vilket ger ett medeltal på cirka 30/vecka (39/vecka). Till besök räknas också frågor per telefon och e-post.

Bibliotekariens arbetstid var 100 % och arbetsuppgifter inom receptionen har utförts.

Landskapsrevisionen

Landskapsrevisionens översikt

Utöver denna redogörelse lämnar landskapsrevisionen en separat verksamhetsberättelse till lagtinget.

En berättelse med resultaten från effektivitetsrevisionen under 2023 överlämnades till lagtinget i februari 2024. Berättelsen innehöll fem granskningsrapporter: 1) uppföljning av den administrativa utvecklingen vid ÅHS, 2) granskning av inköpsprocessen vid ÅHS, 3) granskning av lagtingets kansli, 4) granskning av lönesättningen för landskapets personal samt 5) granskning av Fordonsmyndigheten. En granskningsrapport gällande vårdinformationssystemprojektet vid ÅHS överlämnas i ett senare skede då sekretessbelagd information som granskningen berör offentliggörs.

Inom EU-revisionen avgavs i februari 2024 ett revisionsuttalande och en kontrollrapport gällande Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden (ERUF/ESF) respektive Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF). 2023 utfördes granskningar av stöd till elva enskilda insatser inom programmen. Därtill gavs en granskningsrapport inom Central Baltic Interreg-programmet.

Revisionsberättelsen för finansåret 2022 överlämnades till landskapsregeringen den 24 april 2023. Nordens Institut på Åland granskades och revisionsberättelse överlämnades till direktören samt sändes till Rigsrevisionen i Danmark. Ålands självstyrelses jubileumsfond granskades och revisionsberättelse överlämnades till kanslikommissionen.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Personalkostnader	-145 511,21	-163 892,72	-162 684,02	-180 574,76
Köp av tjänster	-23 673,04	-29 519,22	-30 339,13	-33 211,53
Material förnödenh	-7,23	-185,46	-405,23	-174,69
Övr verksamh kostn		-68,77	-33,95	-56,84
Summa Verksamhetens kostnader	-169 191,48	-193 666,17	-193 462,33	-214 017,82
Summa Verksamhetsbidrag	-169 191,48	-193 666,17	-193 462,33	-214 017,82
Summa Årsbidrag	-169 191,48	-193 666,17	-193 462,33	-214 017,82
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-169 191,48	-193 666,17	-193 462,33	-214 017,82
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-169 191,48	-193 666,17	-193 462,33	-214 017,82

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
12010 Landskapsrevision, verksamhet	-218 000,00	-214 017,82	-3 982,18
Summa 1200_7 Landskapsrevision, v	-218 000,00	-214 017,82	-3 982,18
Summa 1200 Landskapsrevisionen	-218 000,00	-214 017,82	-3 982,18

Ålands landskapsregering

Landskapsregeringen och dess verksamhet

	Sammansättning 12.10.2022 - 7.12.2023
L a n t r å d	Veronica Thörnroos, hälsovårdare, Brändö, 62; 19
V i c e l a n t r å d	Harry Jansson, pol.mag., Jomala, 59; 19
M i n i s t r a r	Roger Höglund, företagare, Finström, 64; 21
	Annette Holmberg-Jansson, restaurangchef, Jomala, 69; 19
	Annika Hambrudd, socialkurator, Jomala, 72; 19
	Fredrik Karlström, företagare, Jomala, 73; 19
	Christian Wikström, fil.kand., Mariehamn, 87; 19

	Sammansättning 8.12.2023 - 10.12.2023
L a n t r å d	Veronica Thörnroos, hälsovårdare, Brändö, 62; 19
V i c e l a n t r å d	Harry Jansson, pol.mag., Jomala, 59; 19
M i n i s t r a r	Roger Höglund, företagare, Finström, 64; 21
	Annette Holmberg-Jansson, restaurangchef, Jomala, 69; 19
	Annika Hambrudd, socialkurator, Jomala, 72; 19
	Fredrik Karlström, företagare, Jomala, 73; 19

Föredragning av ärenden i landskapsregeringen

De ärenden i vilka landskapsregeringen fattar beslut var fördelade mellan ministrarna enligt följande:

Lantråd Veronica Thörnroos. Lagberedningen samt från regeringskansliet personalfrågor.

Vicelantråd Harry Jansson. Regeringskansliet med ansvar för övergripande självstyrelsepolitiska frågor, rättsliga enheten (närings- och hembygdsrätter samt jordförvärv), EU, public service, polis samt kommunala frågor.

Minister Roger Höglund. Finansavdelningen med ansvar för finansfrågor förutom digitaliseringsfrågor samt från näringsavdelningen sjöfartsfrågor.

Minister Annette Holmberg-Jansson. Social och miljöavdelningen med ansvar för social- och hälsovårdsfrågor, ÅMHM samt ÅHS. Nordisk samarbetsminister.

Minister Annika Hambrudd. Utbildnings- och kulturavdelningen med ansvar för utbildningsfrågor (exkl. Högskolan), samt kultur-, idrott-, jämställdhets- och integrationsfrågor.

Minister Fredrik Karlström. Näringsavdelningen med ansvar för näringslivsfrågor, förutom sjöfartsfrågor, samt digitaliseringsfrågor.

Minister Christian Wikström. Infrastrukturavdelningen med ansvar för infrastrukturfrågor.

Som ett komplement till det formella beslutsfattandet sammankommer landskapsregeringen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsregeringen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, dels sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

	Sammansättning 11.12.2023 -
L a n t r å d	Katrin Sjögren, sjukskötare och lagtingsledamot, Mariehamn, 66; 23
V i c e l a n t r å d	Annika Hambrudd, socionom, Jomala, 72; 23

Ministrar	Ingrid Zetterman, samhällsplanerare, Mariehamn, 81; 23
	Jesper Josefsson, egenföretagare och lagtingsledamot, Saltvik, 93; 23
	Arsim Zekaj, företagare, Jomala, 83; 23
	Mats Perämaa, företagare, Kumlinge, 64; 23
	Camilla Gunell, Mariehamn, 70; 23

Föredragning av ärenden i landskapsregeringen

De ärenden i vilka landskapsregeringen fattar beslut var fördelade mellan ministrarna enligt följande:

Lantråd Katrin Sjögren. Övergripande självstyrelsepolitiska frågor, lagberedning samt från regeringskansliet personal- samt beredningsfrågor.

Vicelantråd Annika Hambrudd. Utbildnings- och kulturavdelningen med ansvar för Nordiska samarbetsfrågor samt barnrättsansvarig.

Minister Ingrid Zetterman. Regeringskansliet med ansvar för rättsliga enheten, digitalisering, EU-frågor, public service, polisen samt kommunala frågor.

Minister Jesper Josefsson. Näringsavdelningen förutom sjöfartsfrågorna med ansvar för digitalisering, från social- och miljöavdelningen miljöfrågor samt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM).

Minister Arsim Zekaj. Utbildnings- och kulturavdelningen med ansvar för social- och hälsovårdsfrågor, Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS), jämställdhet, integration samt äldreansvarig.

Minister Mats Perämaa. Finansavdelningen förutom digitalisering med ansvar för skattegränsfrågor, samt från näringsavdelningen sjöfartsfrågor

Minister Camilla Gunell. Infrastrukturavdelningen med ansvar för klimatfrågor, energi och vindkraft.

Som ett komplement till det formella beslutsfattandet sammankommer landskapsregeringen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsregeringen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, dels sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

Externa kontakter

Statssekreterare Akseli Koskela besökte Åland under tiden 2 – 3.3.2023, på inbjudan av vicelantråd Harry Jansson.

Statsminister Sanna Marin Åland besökte Åland 7.3.2023.

Justitieminister Gunnar Strömmer besökte Åland 28.4.2023, på inbjudan av vicelantråd Harry Jansson.

Social- och arbetskraftsminister Guðmundur Ingi Guðbrandsson besökte Åland 5.5.2023, på inbjudan av Annette Holmberg-Jansson.

Lantrådet Veronica Thörnroos deltog i Hanalys på Hanaholmen 6 – 8.2.2023 och hade samtidigt ett möte i Sveriges riksdag. Hon deltog även i Riksdagens avslutning i Helsingfors 29.3.2023. Vidare deltog Veronica Thörnroos vid Nordiskt statsministermöte på Island 26 - 27.6.2023 och i Nordiska rådets session i Oslo samt statsministermötet i anslutning till detta. Veronica Thörnroos deltog även vid president Martti Ahtisaaris begravning i Helsingfors 10.11.2023.

Finansminister Roger Höglund deltog 7 – 9.11.2023 i Nordiska Ministerrådets årliga finansministermöte i Bryssel.

Social- och hälsominister och samarbetsminister Annette Holmberg-Jansson har deltagit i de nordiska samarbetsministrarnas möten. Vidare deltog hon i Socialministermöte och Nordic Summit on Mental Health 2023 på Island 20 – 24.3.2023. Annette Holmberg-Jansson deltog tillsammans med Christian

Wikström vid Nordiska rådets session i Oslo 30.10 - 2.11.2023. Vidare deltog Annette Holmberg-Jansson och Christian Wikström vid sametingets 50 års jubileum i Ivalo 27 – 29.11.2023.

Utbildnings- och kulturminister Annika Hambrudd deltog i Unescos generalkonferens i Paris 6 – 10.11.2023 och i de nordiska utbildnings- och kulturministrarnas möten såväl som i Nordiska rådets session i Oslo.

Näringsminister Fredrik Karlström deltog i Heart Aerospace's Industry Advisory Board i Göteborg 30.10 - 2.11.2023.

Infrastrukturminister Christian Wikström besökte 20 – 21.3.2023 Helsingfors för ett möte med kommunikationsministeriet. Vidare har Christian Wikström deltagit i ministerrådsmöte på Island 10 – 12.5.2023.

Uppföljning

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	-138,22			
Avgiftsintäkter			40,00	
Övr verksamh intäkt	1 920,00	2 163,84	1 867,74	1 678,06
Summa Verksamhetens intäkter	1 781,78	2 163,84	1 907,74	1 678,06
Personalkostnader	-829 017,72	-833 597,14	-810 694,49	-768 051,74
Köp av tjänster	-52 594,82	-42 592,47	-58 266,63	-99 427,59
Material förnödenh	-7 546,58	-9 118,43	-25 360,98	-11 443,53
Övr verksamh kostn	-59 396,03	-59 866,45	-85 411,89	-46 112,68
Summa Verksamhetens kostnader	-948 555,15	-945 174,49	-979 733,99	-925 035,54
Summa Verksamhetsbidrag	-946 773,37	-943 010,65	-977 826,25	-923 357,48
Räntekostnader				-22,33
Övr finansiella kost				-5,00
Summa Finansiella intäkter och kostnader				-27,33
Summa Årsbidrag	-946 773,37	-943 010,65	-977 826,25	-923 384,81
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-946 773,37	-943 010,65	-977 826,25	-923 384,81
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-946 773,37	-943 010,65	-977 826,25	-923 384,81

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
20010 ÅLR, verksamhet	-822 000,00	-868 912,84	46 912,84
20020 ÅLR, dispositionsmedel, regeri	-73 000,00	-54 471,97	-18 528,03
Summa 2000_7 ÅLR Regeringen	-895 000,00	-923 384,81	28 384,81

Orsaken till överskridningen av budget om 28.384,81 euro är obudgeterade arvodesökningar för landskapsregeringen och högre resekostnader än beräknat då det hölls fler fysiska möten än tidigare samtidigt som Island var ordförandeland i nordiska ministerrådet.

Regionkommittén

Finland har nio platser i regionkommittén varav en plats enligt självstyrelselagen tillsätts av Åland. Landskapsregeringen föreslår sina representanter inför arbets- och näringsministeriet.

Åländska medlemmar har fram t.o.m. 31.10.2023 varit:

Ordinarie medlem Bert Häggblom, fr.o.m. 26.1.2020.

Ersättande medlem: Jesper Josefsson fr.o.m. 15.5.2023, platsen var vakant sedan 12.10.2022 då den tidigare ersättaren förlorade sin plats i lagtinget.

Efter 31.10.2023 har platserna varit vakanta p.g.a. lagtingsvalet.

För Åland har Regionkommittén betydelse bl.a. genom möjligheten att påverka de utlåtanden som Regionkommittén avger. Den kontaktskapande verksamheten med andra regioner och lokala samfund från EU-medlemsstaterna är viktig i syfte att skapa nätverk och allianser för att driva frågor som är av betydelse för Åland.

Den åländska ledamoten och suppleanten har suttit i utskottet för naturresurser och landsbygdsutveckling (NAT) samt i utskottet för territoriell sammanhållningspolitik och EU:s budget (COTER). Den åländska ledamoten har även suttit med i den mellanregionala gruppen Östersjöregioner. Den åländska ledamoten har deltagit i plenardebatterna och utskottsmöten. Ledamoten Bert Häggblom har varit medlem i EPP-gruppen som är en mitten-höger grupp i regionkommittén och utgör den största gruppen.

Landskapsförvaltningens övergripande områden

Landskapets ekonomi

Finansåret 2023 inleddes med ett underskott i grundbudgeten om knappt 18,8 miljoner euro, vari ingick en "fondering" om 10 miljoner euro för att trygga den tredje sektorns framtida verksamhet. Efter att Covid-19-pandemins inverkan klingat av så innebar fortsättningsvis Rysslands invasion av Ukraina vissa utmaningar. Prisutvecklingen som tagit fart under våren 2022 var fortsättningsvis hög under en stor del av år 2023. De åländska konsumentpriserna steg med i genomsnitt 7,9 procent och en stor del av förklaringen till ökningen under andra halvan av 2023 hänförde sig till de stigande räntenivåerna. För landskapets del inverkade det positivt på ränteintäkterna eftersom likviditeten var god under året. Även på kostnadssidan fanns positiva inslag trots en fortsatt hög inflation. Bränslepriserna sjönk jämfört med år 2022 och landskapets kostnader för bränsle sjönk med ca 1 miljon euro under året, men var trots det cirka 2 miljoner euro högre än under år 2021. Under året blev flera större avvikelser mot budgeten kända, både positiva och negativa, men med tonvikt på positiva avvikelser. Landskapsregeringen valde att inte ändra budgeten till följd av detta. Underskottet i bokslutet uppgick endast till drygt 3,9 miljoner euro.

År 2023 var det tredje året med ett nytt finansieringssystem enligt självstyrelselagen och samtidigt det första året utan så kallade "puckelinkomster" som uppstod vid bytet av finansieringssystemet enligt självstyrelselagen. Skattefinansieringen uppgick i grundbudgeten till 311,9 miljoner euro (297,0 miljoner euro år 2022), men när året var till ända hade drygt 324,3 miljoner euro influtit (298,3 miljoner euro år 2022).

ÅHS kostnader som var kopplade till covid-19 sjönk kraftigt under året och uppgick till sammanlagt knappt 0,2 miljoner euro. Landskapet hade inga övriga kostnader för stödåtgärder kopplade till covid-19 under året.

Arbetslösheten sjönk något under året och uppgick till 4,2 procent år 2023. Det var en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med föregående år.

I december 2022 anhöll landskapsregeringen om ett tillskott under exceptionella förhållanden enligt 51 § självstyrelselagen med anledning av Covid-19-pandemins inverkan år 2021 uppgående till 6.110.177 euro. En ändring av självstyrelselagen år 2020 medförde en ändring av begreppet särskilt bidrag till tillskott under exceptionella förhållanden, men innehållet i lagrummet har inte ändrats. Ålandsdelegationens beslut gällande 2022 års anhållan gavs den 15.5.2023 och innebar att landskapsregeringens anhållan förkastades i sin helhet. Motiveringen till detta är att Ålandsdelegationen anser att det 2021 inte längre förelåg sådana väsentliga rubbningar av samhällsekonomin som särskilt drabbade landskapet på det sätt som självstyrelselagens 51 § 1 mom. 1 punkten avser.

Ålands tingsrätt meddelade den 16.6.2022 dom i ärende L20/1157 rörande uppsägning av avtalet med konsortiet bestående av Ansgar Ab och Finlands färjetrafik Ab om trafik mellan Svinö och Mellanholm. De direkta kostnaderna på grund av avtalets uppsägning uppgick till 496.976,97 euro. Eftersom landskapsregeringen inte bestred betalningsskyldigheten avseende direkta kostnader har denna del jämte dröjsmålsränta utbetalats den 21.10.2022. Lagtinget godkände kostnaden genom den tredje tilläggsbudgeten för år 2022. Landskapsregeringen överklagade domen till Åbo hovrätt, yrkande att tingsrättens dom upphävs till den del den gäller utebliven vinst och rättegångs- och partskostnader. Hovrätten har den 24.1.2024 genom dom S 22/1505 med vissa tillägg och preciseringar omfattat tingsrättens motiveringar och slutsats att konsortiets yrkande på ersättning för utebliven vinst ska bifallas. Genom domen åläggs landskapsregeringen vidare att till konsortiet erlagga ersättning för rättegångs- och partskostnader i tingsrätten och hovrätten. Ersättningen för utebliven vinst uppgår till 10.027.591,17 euro jämte dröjsmålsränta från 9.11.2020. Rättegångs- och partskostnader i tingsrätten uppgår till 237.142,12 euro jämte ränta från 16.7.2022 och de i

hovrätten uppgår till 165.486,38 euro jämte ränta från 24.2.2024. Den 13.2.2024 beslöt landskapsregeringen att anhålla om deponering av skadeståndsbeloppet jämte ränta hos Statens ämbetsverk på Åland. Anhållan om deponering gjordes eftersom motparten i ärendet meddelat att de inte kommer att ta emot betalning ifall betalningsskyldigheten inte vunnit laga kraft. Landskapsregeringens anhållan om deponering godkändes och den 27.2.2024 betalade landskapsregeringen sammanlagt 13.181.491,77 euro. Landskapets kostnader slutade därmed att öka på grund av dröjsmålsränta. Anslag för skadeståndsbeloppet togs upp i en tredje ändring av budgeten för år 2023 och beloppet har kostnadsförts som en extraordinär post i bokslutet för år 2023.

I grundbudgeten beviljades ingen fullmakt att uppta finansieringslån eftersom det bedömdes att inget behov av extern upplåning under år 2023 skulle behövas. Likviditeten för landskapsregeringen inklusive fastighetsverket pendlade under året i stort sett inom intervallet 80 - 100 miljoner euro. I likviditeten ingår vid årets slut 20 miljoner euro i penningautomatmedel som en reservering för tredje sektorn.

Avräkningsbeloppet och skatteavräkningsbeloppet

Bestämmelserna i självstyrelselagen om överföringarna till landskapet ändrade från början av år 2021 i enlighet med riksdagens och lagtingets beslut om regeringens proposition till ändring av självstyrelselagen (RP 320/2018 rd). Under hösten 2020 höjdes avräkningsgrunden i enlighet med tidigare överenskommelser till 0,47 procent. Målet var att uppnå den ursprungliga avsikten enligt propositionen att landskapets grundfinansiering ska öka med i genomsnitt ca 10 miljoner euro per år i jämförelse med vad utfallet skulle ha blivit enligt det gamla systemet. Enligt de beräkningar som har gjorts var överföringarna cirka 18,7 miljoner euro högre för år 2021 respektive knappt 8,3 miljoner euro högre för år 2022 vid en jämförelse mellan det nya och gamla systemet.

Ålandsdelegationen har fastställt förskotten för år 2024 till sammanlagt knappt 319,7 miljoner euro. Det kan även noteras att Ålandsdelegationen i slutet av år 2023 respektive början av år 2024 fattat beslut om det slutliga avräkningsbeloppet och skatteavräkningsbeloppet för år 2022, varvid landskapet ska återbetala 1,0 miljoner euro respektive 6,3 miljoner euro. Besluten om slutregleringarna för år 2022 kommer att verkställas först under år 2024.

Skattegottgörelsen som utbetalades under år 2022 uppgick till knappt 7,8 miljoner euro och var den sista skattegottgörelsen enligt det gamla ekonomiska systemet. Från och med år 2023 erhåller landskapet överföringar endast i enlighet med det nya ekonomiska systemet som började tillämpas den 1 januari 2021.

Skattefinansiering åren 2019 – 2023	År 2019 (1)	År 2020	År 2021	År 2022 (2)	År 2023 (3)
Förskott för året	242 640 000	222 482 705	194 073 000	202 195 000	201 645 000
Förskott föregående år					-3 948 000
Slutreglering föregående år, 4)	1 910 990	-2 941 988	843 832		718 589
Totalt avräkningsbelopp	244 550 990	219 540 717	194 916 832	202 195 000	198 415 589
Förskott för året			79 600 000	84 800 000	104 100 000
Förskott föregående år					7 200 000
Slutreglering föregående år, 5)					11 250 421
Totalt skatteavräkning			79 600 000	84 800 000	122 550 421

Skattefinansiering åren 2019 – 2023	År 2019 (1)	År 2020	År 2021	År 2022 (2)	År 2023 (3)
Skattegottgörelse	11 745 093	7 293 092	13 602 918	7 791 184	
Total finansiering	256 296 083	226 833 809	288 119 750	294 786 184	320 966 010

1) ÅD har fastställt förskottet på avräkningsbeloppet för år 2019 till 242.640.000 euro. Utbetalningarna under år 2019 är 240.000 euro lägre än fastställt förskott, varför en resultatreglering på motsvarande belopp har gjorts i bokslutet. 2) ÅD beslutade den 21 december 2022 att sänka förskottet på avräkningsbeloppet för år 2022 med 3.948.000 euro, att fastställa avräkningsbeloppet för år 2021 till 194.791.589 euro varför landskapet ska erhålla ytterligare 718.589 euro, att öka förskottet på skatteavräkningen för år 2022 med 7.200.000 euro samt att fastställa beloppet för skatteavräkningen för år 2021 till 90.850.421 euro varför landskapet ska erhålla ytterligare 11.250.421 euro. Eftersom besluten fattades i slutet av år 2022 verkställdes tilläggs- och återbetalningarna först under år 2023. 3) ÅD beslutade den 22 november 2023 att fastställa avräkningsbeloppet för år 2022 till 197.240.139 euro. Såsom förskott på avräkningsbeloppet har landskapet erhållit 198.247.000 euro varför landskapet ska återbetala 1.006.861 euro. Eftersom beslutet fattades i slutet av år 2023 kommer återbetalningen att verkställas först under år 2024. 4) Slutregleringarna till och med år 2021 är med ett års eftersläpning medan det från och med år 2023 är med två års eftersläpning. 5) Slutregleringarna från och med år 2023 är med två års eftersläpning.

Landskapet Åland	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Verksamhetsbidrag	280 987 671	283 795 030	300 229 523	299 748 365	309 510 321	327 496 731
Årsbidrag	25 118 140	14 612 485	15 317 081	23 740 502	15 824 242	37 743 113

Strategisk samhällsutveckling

Lagtinget har det övergripande politiska ansvaret för förverkligandet av utvecklings och hållbarhetsagendan, dess vision Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar och de sju strategiska utvecklingsmålen som ska uppnås senast 2030.

Landskapsregeringen ansvarar för att proaktivt agera katalysator och koordinator för förverkligandet av agendan i samhället i sin helhet. Landskapsregeringen är en lagbyggare som samlar kraften i den offentliga sektorn och i förlängningen i hela det åländska samhället.

Respektive mål redogör för arbetet med förverkligande av det strategiska utvecklingsmålet. De sju strategiska utvecklingsmålen har ett antal huvudindikatorer som visar huruvida det åländska samhället utvecklas i önskad riktning.

[Läs mer om huvudindikatorerna på Bärkrafts webbplats](#)

Färdplaner

Färdplanerna finns i sin helhet på <https://www.barkraft.ax/fardplaner> och visar de åtgärder som anses vara nödvändiga för att nå de sju strategiska utvecklingsmålen till 2030. Färdplanerna är ett levande verktyg som revideras och fylls på allt eftersom arbetet med målen fortgår. I januari 2024 fanns det sammanlagt 202 åtgärder, varav 120 av dessa är helt eller delvis landskapets ansvar. De åtgärder som förverkligas inom landskapsregeringens verksamheter budgeteras, planeras och följs upp i landskapsregeringens ordinarie verksamhetsprocesser.

Färdplanernas åtgärder visar också på det engagemang som finns på Åland kring förverkligandet av Utvecklings- och hållbarhetsagendan. Uppföljningen av statusen på åtgärderna visar på ett fortsatt aktivt arbete för att nå målen.

Definitionen av statusarna är följande:

- "Inte påbörjad" – Åtgärden har identifierats men en omfattande planering eller budgetering för åtgärden har ännu inte genomförts.
- "Under arbete" – Åtgärden har påbörjats och budgetmedel finns.
- "Genomförd" – Åtgärden anses vara implementerad eller avslutad. Åtgärder som tidigare redovisats som genomförda i landskapsregeringens årsredovisning visas inte i målens redogörelser.

Åtgärder	Augusti 2021	Januari 2022	Augusti 2022	Januari 2023	Augusti 2023	Januari 2024
Genomförda åtgärder	14	15	24	27	38	43
Åtgärder under arbete	76	77	95	113	126	129
Inte påbörjade åtgärder	79	77	56	61	35	30
Totalt antal åtgärder	169	169	175	201	199	202

Mål 1 - Välmående människor vars inneboende resurser växer

Att blomstra handlar om något djupare än materiell välfärd och att allt skulle vara roligt jämt. I det åländska samhället skapas förutsättningar för människor att komma till sin rätt och att trivas.

Målets styrning och genomförande

Förutsättningarna för mål 1 styrs till stor del av lagstiftning och samhällliga strukturer men formas även av värderingar och traditioner hos samhällets medborgare. Arbetet utformas och påverkas, precis som övriga strategiska hållbarhetsmål, långsiktigt i hög grad av politiska målsättningar och av samhällsutvecklingen i stort. Genomförandena bygger i bred bemärkelse på möjligheterna att förverkliga målsättningar och de omfattande verksamheter som hela det åländska samhället uppvisar genom offentliga myndigheter, privata företag, frivilliga och ideella organisationer samt alla enskilda medborgare.

Under året har målansvarige, processledare och ansvarige tjänsteman arbetat för att förbättra den interna arbetsstrukturen och kommunikationen till olika åländska aktörer som arbetar för välbefinnande, främst genom de representanter som är medlemmar i teamets referensgrupp och som till sin sammansättning representerar olika delar av den åländska befolkningen och samhället.

Möten med målansvariga ministrar har genomförts och färdplaner, möjliga åtgärder samt integreringen av det strategiska hållbarhetsarbetet i budgetprocesserna har diskuterats och kan utvecklas.

Ett planerat fokusområde under året var arbetsmiljöhälsa och till viss del integrerades det i Folkhälsostategin som togs fram under året. Ytterligare insatser behöver dock göras i frågan. Inspirerat av Folkhälsostategin tog även teamets referensgrupp fram en kampanj under hösten för ökad rörelse och välmåendeaktiviteter, benämnd "nyvember".

Landskapsregeringens verksamhet och väsentliga åtgärder

Exempel på väsentliga åtgärder inom förvaltningen som genomfördes 2023:

- Folkhälsostategin
- Projektet Barns och ungdomars hälsa och välbefinnande
- Projektet Sysselsättning för alla
- Projektet Gymnasieskola för alla unga
- Hållbarhet i läroplanerna för barnomsorg och grundskola
- Trygg miljö i barnomsorg och skola
- Kulturpolitisk strategi
- Skola i rörelse & Kultur i skolan

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Under arbete		
Utbildningsalternativ för personer med funktionsnedsättning	I åtgärdsprogrammet "Ett tillgängligt Åland" som löper ut 2020, formulerades behovet av att skapa ett bredare utbud av utbildningsalternativ på gymnasienivå, men även riktade insatser kring olika specialbehov. Detta arbete behöver fortsätta.	Diskuterats möjligheterna till utökad smågruppsundervisning inom yrkesgymnasiet.
Skolavhopsstrategi	Jobba strategiskt med problematisk skolfrånvaro på grundskolan och skolavhopp på gymnasialstadiet.	Projektet och utredningen "En gymnasieskola för alla unga" är klart och avrapporterat. Föreslagna åtgärder är under arbete.

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Kulturpolitisk strategi	Ny kulturpolitisk strategi med koppling till Utvecklings - och hållbarhetsagendan 2020-2023. Kultur som en utvecklingsstrategi med inriktning på social hållbarhet och konkurrenskraft.	Ett förslag togs fram under 2023 och har varit ute på remiss. Remissvaren är sammanställda och strategin förväntas antas under 2024.
Kompetenssäkring	Hur kan vi kompetenssäkra de som arbetar med utsatta? Just nu pågår ett nordiskt projekt med 3 åländska deltagare. Uppföljning av rapport från projektet.	Ett nordiskt NVL projekt är genomfört. Föreslagna åtgärder är under arbete.
Aktiva närmiljöer	Närmiljöer planeras så att alla, oberoende av ålder och funktionsnedsättning, kan vara ute och vara aktiva tillsammans. Vid all samhällsplanering planeras bostadsområden så att behov av bilägande/bilkörning minimeras. Aktiva närmiljöer berörs i samband med Folkhälsostategin.	Aktiva närmiljöer ingår delvis i arbetet med Folkhälsostategin om ökad fysisk aktivitet.
Kompetensutveckling för yrkesverksamma	Säkerställa kompetensutveckling för yrkesverksamma inom alla branscher, utveckla vuxenutbildningen, både inom gymnasium och högskolan. Se även åtgärd "Karriärbyte " 2020.	Nya utbildningar startades såsom påbyggnadsutbildning för vindkraftselektriker.
Utbildningspolitiskt program	Nytt utbildningspolitiskt program arbetas fram i god tid innan det nuvarande går ut 2025. Under tiden revideras nuvarande program under 2020-2021.	En revidering av nuvarande program pågår. Under 2023 har arbetet fortsatt och målet är ett nytt program efter 2025.
Strategisk barnpolitik	Arbetet med barns rättigheter behöver strategiska mål och tydliga insatser. För att samla de insatser som planeras inom politikområdet behöver en strategisk barnpolitik utformas.	Planeringen av arbetet pågår och bl a en styrgrupp är planerad.
Välfärdsteknik/e-hälsa	Inom området e-hälsa ryms välfärdsteknik. Möjligheten att integrera välfärdsteknik i samma regi som hjälpmedelstjänster sker i samband med utredningen om hur hjälpmedel och hjälpmedelstjänster kan samordnas på Åland i ett resurscenter, under hösten 2023.	
Barns och ungdomars välmående och hälsa	Projektet barn och ungas hälsa och välmående inleddes under hösten 2023 med syfte att undersöka vilka insatser och hälsofrämjande åtgärder som behövs för att stödja barn och ungdomars hälsa och välmående samt att analysera vilka behov som finns inom verksamheterna för olika riktade insatser.	Projektets första fas avslutades i maj 2023 och omfattade bl.a. sammanställning av statistik och övriga fakta. Den andra fasen som påbörjades i juni 2023 och som löper till slutet av 2025 handlar framför allt om att erbjuda kunskaphöjande aktiviteter till berörda yrkesgrupper i första sektorn samt att lägga fram förslag på eventuella ändrade arbetsrutiner inom

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
		ramen för befintlig lagstiftning, befintliga organisationsgränser och befintlig resursfördelning. Fas tre löper delvis parallellt med föregående fas (början av 2024 till maj 2026) och går ut på att kartlägga behovet av ändringar i lagstiftning, organisationsgränser och fördelning av resurser samt om det är aktuellt att föreslå åtgärder.
Uppföljning av Folkhälsostategin	Strategin och specifika handlingsplaner följs upp via bestämda indikatorer.	Arbetet med att förverkliga åtgärdspaketet och planering för vidare åtgärder har påbörjats.
Genomförd		
Hållbarhet i läroplanen	Samtliga läroplaner genomsyras av hållbarhet. Kunskaper i humanistiska ämnen, social hållbarhet och demokratifrågor premieras.	Ingår numera i barnomsorgens-, grundskolans- och gymnasiet respektive läroplaner.
Språkinläring	Se över strukturer för inläring av svenska.	Genomförd
Nyanländas studieplaner	Planeringsarbetet fortsätter med "Grundvux", vilket är ett program för vuxna och äldre ungdomar som saknar grundskoleutbildning och grundkunskaper för fortsatta studier. Arbetet är under utveckling inför ht 2021.	Genomförd, och utbildningen fortsätter i form av "Grundvux". En grundvuxgrupp klar våren 2023. Ny grupp startade hösten 2023.
Folkhälsostategi	För att befrämja befolkningens hälsa och förebygga sjukdom avser landskapsregeringen att ta fram en folkhälsostategi.	Klar och ett flertal åtgärder är under arbete.
Sysselsättning för alla	Projektet Sysselsättning för alla (2.5.2022-30.5.2023) har utrett faktorer som är viktiga att beakta för att visionen om sysselsättning för alla ska uppnås.	Projektet har avslutats och mynnade i en rapport med rekommendationer för fortsatt arbete.
Undersökning av befolkningens hälsa och välbefinnande	Deltagande i studien Hälsosamma Finland har lett till kunskap om vuxna ålänningars hälsa, välbefinnande och tillgång till service. Resultaten från studien inkluderas i Folkhälsostategiarbetet.	Undersökningen är genomförd och har genererat betydelsefull data över den åländska befolkningens hälsa.

Milstolpar, delmål och huvudindikatorer

De fyra delmålen inom mål 1 omfattar fysisk och psykisk hälsa, utbildning och kultur, sysselsättning samt vårt välbefinnande i bred bemärkelse.

Under 2022 mättes för första gången andelen av befolkningen som upplever sig blomstra för närvarande. Detta gjordes i den tillitsstudie som ÅSUB gjorde om förtroende, delaktighet och upplevelsen av att blomstra. Upplevelsen av att blomstra mättes med hjälp av ett mätinstrument framtaget av Harvarduniversitetet. Tillitsstudiens mätning av andelen av befolkningen som upplever sig blomstra för närvarande kommer att följas upp om några år.

Enligt ÅSUB kan de årliga variationerna på den förväntade medellivslängden på Åland bli stora med en så liten befolkningensmängd. Därför anser de att en säkrare uppgift är ta femårsgenomsnitt. För åren 2018–2022 blir då den förväntade genomsnittliga medellivslängden på Åland 85,8 år för kvinnor och 81,2 år för män (totalt 83,4 år). Uppgifterna gällande förväntad medellivslängd baserar sig på statistik om dödsfall under året.

En annan huvudindikator handlar om nöjdhet med meningsfulla aktiviteter i sina liv. Detta mätes här genom ÅSUB:s fritidsvaneundersökningar. Den undersökning som gjordes 2021 visade att andelen som var nöjd med den egna fritiden 2021 låg på en betydligt lägre nivå än vad som uppmättes i fritidsvaneundersökningar 2013 och 2008. Den senast undersökningen omfattar dock coronaåret våren 2020 – våren 2021, vilket kan ha påverkat resultatet.

Mål 2 - Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället

I ett samhälle där mål 2 uppnåtts är makt, inflytande och resurser jämlikt fördelade och korruption förekommer inte. Föreningslivet erbjuder en stor variation av möjligheter till engagemang och gemenskap. Samtidigt är föreningslivet en motor för nya lösningar som bidrar till förverkligandet av visionen. Samhället karaktäriseras vidare av högt valdeltagande.

Målets styrning och genomförande

Alla ålänningar är inte idag delaktiga i samhället. Det finns strukturer som upprätthåller att alla inte kan vara delaktiga och känna tillit. Dessa strukturer behöver synliggöras och reformeras. Det kan handla om personer som befinner sig i utkanten av de normer som vi omges av i samhället. För landskapsregeringen är det en kärnuppgift att se över gällande landskapslagstiftning så att inte exkluderande strukturer upprätthålls. Lagstiftning enbart i sig räcker dock inte utan det behövs ett brett samhälleligt förändringsarbete för tillit och delaktighet. Tillit och delaktighet är sammanlänkade och om vi gör samhället mer inbjudande till delaktighet kan vi skapa mer tillit.

Arbetet med mål 2 styrs inom landskapsregeringen i hög grad av regeringsprogrammet, policyn och strategier. Lagstiftningen inramar förutsättningarna för verksamheten inom olika sektorer men traditioner och värderingar styr. Synliggörandet av strukturer, normer och värderingar möjliggör ett strategiskt förändringsarbete. Förändringsarbetet bedrivs på flera nivåer och ur olika perspektiv med en bred bas bestående av förutom landskapsregeringen, myndigheterna, kommunerna, näringslivet, tredje sektorn och enskilda ålänningar. Den breda basen utgör en kraft som genomsyrar samhället men ställer också höga krav på offentliga samtal, kommunikation samt samarbete. Handling och styrdokument behöver vara i samklang. Landskapsregeringen betonar det sektoröverskridande arbetet också inom landskapsförvaltningen.

Landskapsregeringens verksamhet och väsentliga åtgärder

Som ett gott exempel på förverkligande av barnrättskonsekvensanalys genomförde landskapsregeringen en barnrättskonsekvensanalys gällande reformen av trafiklagstiftningen. Arbetet mot korruption fick särskild fokus under år 2023. Korruption undergräver tillit både mellan människor och till institutioner. Ett kunskapshöjande seminarium i temat arrangerades i samarbete med media, näringsliv och den kommunala sektorn. Därtill lanserades en resurssida om hur man motverkar korruption.

Landskapsregeringens arbete för att bekämpa ekonomisk utsatthet och befrämja social trygghet stöds genom en beställning av en uppföljningsrapport av ÅSUB. Rapporten ska ligga till grund för planeringen av fortsatta åtgärder för att minska de ekonomiska klyftorna mellan ålänningarna.

Politiken har också varit ett fokusområde inom målet. En undersökning av jämställdheten i politiken genomfördes genom utskick av enkät till såväl kommunpolitiker som lagstingsledamöter. Undersökningen utgör en viktig kartläggning för det fortsatta jämställdhetsarbetet. Då Åland gick

både till lagtings- och kommunalval under året ordnades förtidsröstning på ett antal orter. Valdeltagandet bland personer bosatta utanför Åland steg från 18% till 27% i lagstingsvalet. På goda grunder kan antas att det ökade valdeltagandet berodde på genomförda insatser att möjliggöra valdeltagande.

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Under arbete		
Medborgardialoger	Ett aktivt demokratiarbete behövs för att stärka ett systematiskt inkluderande i beslutsprocesser genom t.ex. medborgardialog och brukarinflytade, jfr. SOU 2016:5. Rutiner för och genomförande av återkommande medborgardialoger, både öppna för vem som helst och riktade till fokusgrupper, utarbetas.	
Barnrättskonsekvensanalys	Genomför fortbildning för berörda beslutsfattare och tjänstemän i verktygen Barnrättskonsekvensanalys (BKA). Vidareutveckla barnrättskonsekvensanalys (BKA) som verktyg för inflytande och delaktighet. Skapa formella inflytandeformer där unga kommer till tals.	Rädda barnen har medverkat till att genomföra en BKA under 2023 vad gäller trafiklagstiftning: 2023 Vägtrafiklagen-barn och unga.pdf (regeringen.ax)
Öka intresse för demokrati	Det finns ett behov av att inleda ett bredare samtal kring demokratifrågor och dess byggstenar så som media, public service, rösträtt, marginaliserade medborgare m.m. Intresse för demokrati ska ökas genom kunskapshöjning och diskussioner om demokrati.	FredsInstitutet gav ut antologin Styr ålänningarna sitt öde? demokratiperspektiv på Åland och bjöd in till ett seminarium i samband med lanseringen av antologin.
Öka kunskap om korruption	Ett seminarium om korruption, vad det är, var riskerna finns och om hur korruption kan motverkas på Åland hålls i juni 2023 med syfte att öka kunskaper om korruption.	Ett kunskapshöjande seminarium hölls 14.6 med forskare och paneldebatt med representanter från media, näringslivet och den kommunala sektorn. Under internationella antikorrupsionsdagen den 9 december lanserades en resurssida om korruption.
Välkomstcenter	Det har visat sig svårt för nyinflyttade och dem som funderar på att flytta till Åland att hitta rätt service och information då den är utspridd på många ställen. Genom att sammanföra flera insatser via principen "en dörr in" skulle det vara lättare att få tillgång till rätt service och information.	Ett integrationscentrum har våren 2023 inrättats, av Mariehamns stad, i gamla rådhuset i Mariehamn. Från och med augusti/september finns två anställda på enheten. Tjänsten Kompassen kommer från och med augusti/september att flyttas till Rådhuset för att skapa en "dörr in". Fortsatt arbete sker genom att försöka skapa samarbete med övriga kommuner på Åland och andra viktiga aktörer så som AMS, KST, Folkhälsan, Åland living

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
		osv. För projektet Välkommen hem har Mariehamn tillsammans med LR sökt AMIF medel för att skapa en bättre samordning för tjänster som berör nyinflyttade till Åland.
Jämställt lagting	Inom arbetet med jämställdhetspolitiken är avsikten att konkreta åtgärder successivt vidtas i syfte att säkerställa ett så jämställt folkvalt lagting som möjligt.	Se även undersökningen "Förtroendevalda, jämställdhet och den politiska vardagen på Åland våren 2023"
Ny lagstiftning för personer med funktionsnedsättning	Arbetet med att ta fram ny funktionshinderslagstiftning inleds. Arbetet grundar sig på den av lagtinget antagna FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Reformen är omfattande och arbetet beräknas pågå under flera år.	Ikraftträdande av ny funktionshinderslagstiftning har i riket förskjutits till 1 januari 2025 med syfte att en regeringsproposition med precisering av tillämpningsområdet och förnyad bedömning av kostnadseffekterna ska lämnas till riksdagen under hösten 2024.
Samrådsformer för projektfinansiering	Etablera samrådsformer för kontakter mellan finansiärer och föreningar. Dels privata finansiärer men även EU-stöd, nordiska stöd, nationella stöd m.m.	Landskapsregeringen har tillsatt en arbetsgrupp med uppdrag att kartlägga behov av projektfinansiering hos åländska aktörer av, samt ta fram en modell för hur LR och andra aktörer kan söka extern projektfinansiering. I arbetsgruppen ingår landsbygdsutvecklare och Högskola på Åland
Stöd för jämställdhetsplanering i barnomsorgen	Myndigheter, arbetsgivare samt läroanstalter (skolor) är skyldiga att upprätta jämställdhets- och likabehandlingsplaner.	Berörda utbildningsanordnare har informerats om skyldigheten att upprätta planerna och erbjudits stöd. Dialog förs.
Ekonomisk utsatthet och social trygghet	Målet är att förebygga och bekämpa ekonomisk utsatthet samt att bedöma om de förändringar som genomförts i den delen av bidragssystemet som faller under åländsk behörighet kan betraktas som ändamålsenliga.	Rapport om ekonomisk utsatthet och social trygghet på Åland 2021 är gjord. Rapporten är en uppföljning av ÅSUB:s tidigare utredningar Ekonomisk utsatthet och social trygghet på Åland.
Tillgänglighetsanpassning	Tillgänglighetsanpassning av befintliga miljöer uppmuntras och stöds. Utredning angående hur lagstiftningen tillämpas visar på att det finns strukturella hinder i verkställigheten.	
Policy för främmande språk	Utarbeta policy för språkanvändning gällande svenska och andra språk.	
Integrationsprogram	Under 2023 kommer det att ske en revidering av programmet utifrån förnyad integrationslagstiftning i Finland, EU:s och Finlands motsvarande program samt arbetet inom	

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
	Kommunernas socialtjänst, ny socialvårdslag och grundskolelag.	
Ekonomisk jämställdhet	Utredning och analys av skillnader i inkomster mellan män och kvinnor, som underlag för framtida åtgärder för jämställdhetsmålet ekonomisk jämställdhet	
Genomförd		
Jämställd skola och fritid	Motverka sexuella trakasserier och främja jämställdheten i de åländska skolorna och i fritidssektorn.	Projektet avslutat och slutredovisat.
Undersökning av jämställdhet i politiken	Undersökning av åländska politikernas upplevelse av jämställdhet.	Enkät skickas ut till både kommunpolitiker och lagtingsledamöter på Åland. Kommittén för jämställt parlament skrev som förslag i sitt betänkande i januari 2023 att en undersökning jämställdheten i lagtinget bör göras, lik den som gjorts i den svenska och i den finländska riksdagen. Undersökningen riktar sig också till kommunpolitiker i syfte att få större möjlighet att få svar på frågor om ojämställdhet.
Röstning vid allmänna förtidsställen utomlands	Vallagstiftningen har ändrats vilket möjliggör förtidsröstning vid allmänna förtidsröstningsställen utanför Åland. I lagtings- och kommunalvalet 2023 ordnas förtidsröstning i Bryssel, Köpenhamn, Helsingfors, Vasa, Åbo, Göteborg, Stockholm, Uppsala och Örebro. Förfarandet för beställning av brevöstningshandlingar har också förenklats i lagstiftningen.	Förtidsröstning vid allmänna förtidsröstningsställen utanför Åland ordnades i lagtings- och kommunalvalet 2023 i Bryssel, Köpenhamn, Helsingfors, Vasa, Åbo, Göteborg, Uppsala, Stockholm och Örebro. Förtidsröstningen utanför Åland var en starkt bidragande faktor till att valdeltagandet bland personer bosatta utanför Åland steg från 18 % i lagtingsvalet 2019 till 27 % i lagtingsvalet 2023.
Äldrepolitiskt program	Ett äldrepolitiskt program för Åland har antagits. Genom programmet, Ett äldrevänligt Åland, inleds ett strategiskt och långsiktigt arbete med frågor som berör äldres delaktighet i samhället. Exempelvis frågor gällande diskriminering av äldre och tryggheten av tillgång till god service och vård för äldre. Det äldrepolitiska programmet bygger på åtta målsättningar, som ska vara uppfyllda när programperioden tar slut år 2030.	Äldrepolitiskt program antaget och underlag för åtgärdsprogram har inbegärts.

Mål 3 - God vattenkvalitet

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på planeten. På Åland finns en utbredd insikt om betydelsen av ett friskt Östersjön med alla dess vikar, djupgröpar och ytvatten samt tillgången till friska sjöar för rent dricksvatten.

Målets styrning och genomförande

Färdplanen för mål 3 har många kopplingar till de andra målen åtgärder. För processledare och målsansvariga är en viktig del i vårt arbete att reda ut dessa kopplingar och arbeta för en effektiv samordning. Mål 3 har ett nära samarbete med Mål 4 och det gemensamma teamet för målen träffas ca fyra gånger per år för att diskutera målövergripande frågor och arbetet med färdplanerna. Som en del av färdplansarbetet anordnades en workshop på Husö biologiska station med inbjudna representanter från olika sektorer där årets tema var en idéverkstad för nya framtida åtgärder.

De lagar som styr arbetet för god vattenkvalitet är i första hand vattenlag (1996:61) för landskapet Åland, EU:s ramdirektiv för vatten (vattendirektivet, 2000/60/EG) samt ramdirektivet för en marin strategi (marina direktivet, 2008/56/EG).

Det har inte tillförts några helt nya åtgärder i färdplanen, men inom befintliga åtgärder rör det på sig. Det är många spännande projekt på gång som kommer att bidra till att minska näringstillförseln till Östersjön. VA-planen för Åland håller på att uppdateras och det finns ett stort intresse för miljömässiga och ekonomiska vinster genom att skörda vass. Landskapsregeringen har avsatt medel för planering och genomförande av vattenförbättrande åtgärder och under året rekryterades en projektledare för ändamålet. Prioritet ska ligga på dricksvattentäkter och inre vikar.

Inom mål 3 har en fokusåtgärd varit att ta fram åtgärdsplaner för alla vattenförekomster. Denna åtgärd är oerhört viktig, eftersom den tar ett helhetsgrepp om våra vattenförekomster. I och med detta kommer vi att få en klarare bild av var och hur vi behöver fokusera vårt åtgärdsarbete. Vi kan då applicera skräddarsydda åtgärder från ett systemekologiskt och ekosystembaserat perspektiv, vilket ger goda förutsättningar för att uppnå den önskade effekten med våra åtgärder.

En framgångsfaktor under 2023 var kampanjen "Utedassets 123" med fokus på att skydda våra badvikar från övergödning. Kampanjen genomfördes i samarbete med kommunbiblioteken runt om på Åland och kampanjen "plåppade åpp" under Åland grönskar.

Landskapsregeringens verksamhet och väsentliga åtgärder

Landskapsregeringens uppgift omfattar bland annat lagstiftning, förvaltningsplan och åtgärdsprogram för våra vatten samt att genomföra övervakning, så att vi kan mäta utvecklingen i arbetet för en god vattenkvalitet. Andra viktiga delar är samhällsplanering, deltagande i projekt och internationellt samarbete.

Under året har landskapsregeringen arbetat bland annat med följande aktiviteter:

- Central Baltic projektet BalticReed startade med syfte att avlägsna näringsämnen från övergödda stränder genom att skörda vass och att främja nyttoanvändningen av vass genom att undersöka dess värdekedjor inom olika användningsområden.
- Landskapsregeringens kustvattendag ordnades med fokus på ekosystembaserad förvaltning, biodiversitet, fiskförvaltning samt övergödning.
- Internationellt samarbete genom havsplaneringsprojektet eMSP NBSR.
- Nationellt samarbete för att skapa ett mera sammanhängande nätverk av skyddsområden längs Finlands kust genom LIFE-IP Biodiversea-projektet.
- Fortlöpande övervakning av grundvatten, sjöar, kust- och havsområden för att bedöma vattenkvaliteten.

- Under 2023 uppdaterades statusen för den marina miljön enligt havsmiljödirektivet, statusen fastslås efter genomförd samrådsprocess 2024.
- Genomförandet av Förvaltningsplan och åtgärdsprogram för 2022–2027 har fortsatt under året. Vissa åtgärder är ständigt löpande, de som är lagstadgade och arbete med strategier, m.m.
- Landskapsregeringen har inlett arbetet med miljöbedömning av delgeneralplanen för projekt Sunnavind.

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Under arbete		
Öka näringsfällor	Näringsämnen som förloras från jord- och skogsbruksmark samlas i fördröjningsmagasin, våtmarker, dammar och andra vattenförbättrande åtgärder som tillkommer successivt.	Stöd har beviljats till bevattningsdammar och smart bevattningsteknik
Cirkulär fiskodling	Fiskodlingskassar byts till cirkulära innovationer på både fodersidan och avfallssidan, eller landbaserad fiskodling. Arbete för utveckling av fiskodlingen är centralt för förbättrad vattenkvalitet.	
Miljövänliga växtskyddsmedel	Styrmedel och åtgärder för miljövänliga växtskyddsmedel till jordbruket som inte skadar våra vatten.	Växtinspektionen har gjort ett nytt infoblad om lagring och bortförande av växtskyddsmedel. Miljöersättning har beviljats inom ramen för CAP-strategiplanen för alternativa växtskyddsmetoder i trädgårdsodling.
Miljövänlig upphandling	Den offentliga sektorn köper in förbrukningsmaterial och kemikalier som kan påverka vattenkvaliteten om de kommer ut i naturen.	
Kemikalie- och oljeskydd	Fortsatta insatser behövs för att förbättra landskapets beredskap för olyckor från olja och kemikalier på land och vatten. Rikslagen träder i kraft 1.1.2025.	Arbetet fortskrider med att ta fram en blankettlag och överenskommelseförordning så att den åländska lagstiftningen kan träda i kraft samtidigt som rikslagen.
Uppdaterad vattenlagstiftning	Förnyad vattenlagstiftning samt den lagstiftning som rör dricksvatten och avloppsvattenhantering	Ett förslag till ny vattenlag lades fram men politisk enighet kunde inte uppnås. Därför skedde en mindre lagändring i den befintliga vattenlagen. I nuvarande regeringsprogram finns en skrivning om att vattenlagen ska revideras under pågående mandatperiod.
Fler vattenskyddsområden	Dricksvattentäkterna behöver skyddas i ett långsiktigt perspektiv.	En vägledning för avlopp inom känsliga områden har tagits fram och delats med kommunerna. En övergripande vattenskyddsplan har tagits fram och finns publicerad på hemsidan.
Hållbar dricksvattenförsörjning	Arbetet för en hållbar dricksvattenförsörjning för hela Åland drivs av Ålands vatten. Mer	EU:s dricksvattendirektiv slutnotifierades under 2023. Lagstiftningsändringarna gör att

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
	samordning med fler aktörer skulle gynna en hållbar dricksvattenförsörjning och vatten av god kvalitet. Utredning för ny råvattentäkt genomfördes 2022.	dricksvattenförsörjningen blir mer hållbar. Landskapsregeringen kommer under 2024 att utreda den framtida dricksvattenförsörjningen genom en regional vattenförsörjningsplan.
Trygga grundvattenskyddet	Grundvattenområdena uppdaterades i juni 2023 efter markundersökningar av Geologiska forskningscentralen (GTK). Landskapsregeringen överväger en ny avgränsning av Storby grundvattenområde, efter borringar och installation av grundvattenrör (beroende av budget).	GTK utförde markundersökningar och grundvattenområdena uppdaterades. Nya grundvattenrör är installerade och provtagning påbörjades under året. Grundvattenkartorna har infogats till den övergripande vattenskyddsplanen.
Enskilda avlopp	Kommunsamarbete med kartläggning av enskilda avlopp, samt gemensam tillsyn med framtagande av tillsynsvägledning och tillsynsplan. Lagstiftningen om enskilda avlopp behöver uppdateras för att ge kommunerna bättre verktyg att hantera tillståndsgivning och tillsyn.	En vägledning för små avloppsanläggningar vid känsliga områden och en checklista för avlopp har tagits fram och delats med kommunerna. Landskapsregeringen har tillsammans med ÅMHM och kommunerna slutfört arbetet med att förtydliga kraven för slamtömning vilket ska förbättra tillsynen och efterlevnaden av kraven på enskilda avlopp.
Kretsloppsanpassat jordbruk	Belastningsminskande åtgärder och ökat kretslopp inom jordbruk och djurhållning stöds och utvecklas, exempelvis vid gödsling och återanvändning av vatten.	Miljöersättning har beviljats inom ramen för CAP-strategiplanen för ett gårdsomfattande miljöåtagande
Minska näringsförluster	Stöd till jord- och skogsbruket bör riktas in på lösningar som minskar utsläppen och binder, eller återanvänder näringen.	Miljöersättning har beviljats inom ramen för CAP-strategiplanen för odling av fånggröda och för anläggning av gräsbevuxna skydds-zoner.
Förbättrad jordhälsa	Åtgärder för förbättrad jordhälsa för bättre näringsupptag, vattenhushållning och ökad kolinlagring.	Miljöersättning har beviljats inom ramen för CAP-strategiplanen för odling av markförbättrande växter.
Industriell symbios	Stärka industriell symbios kring cirkulation av näringsämnen som gynnar en grön omställning och våra vatten. Nyttjande av spillprodukter till olika delar av branscher på Åland.	Miljöersättning har beviljats inom ramen för CAP-strategiplanen för främjande av cirkulär ekonomi.
Samordning av utvecklingsplaner och program	Landskapsregeringen koordinerar utvecklingsplaner och åtgärdsprogram för god vattenkvalitet med samhällets aktörer. Hela landskapsregeringens förvaltning och remissinstanser behöver samarbeta för ett gott resultat.	
Kunskap vatten	Information om vattenmiljön samt de vattenförbättrande verksamheter som utförs på Åland sammanställs	Kustvattendagen ordnades. Information om övervakning och övrig vattenkunskap presenteras på landskapsregeringens webbplats.

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
	och görs tillgänglig för allmänhet och alla berörda parter.	Information om olika samarbetsprojekt och övrig vattenkunskap sker kontinuerligt via respektive webbplatser, Facebook, massmedia samt genom seminarier.
Klimatanpassat lantbruk	Anpassa jord- och skogsbruk till klimatförändringar med exempelvis förändrad nederbörd, torka och översvämningar som skadar våra vatten.	
Hållbart VA-Åland	Genomförande av VA-plan för Åland för en hållbar vatten- och avloppshantering för hela Åland.	Lagstiftningen inom VA-området uppdaterades. Arbetet med en vattentjänstlag för Åland fortsätter.
Åländska rösten	Utnyttja Ålands litenhet och närhet mellan verksamheter, myndigheter och politiker för att göra oss till innovatörer och föregångare. Stärka åländska aktörer att gå hela vägen till hållbara verksamheter och förmedla goda exempel till våra grannländer.	Internationella samarbeten bland annat inom EU-projekt och Nordiska ministerrådet.
Förbättrat energiutnyttjande	Avfall med energiinnehåll från livsmedel, jord- och skogsbruk samt industri används för energisyften och näringsämnen cirkuleras, vilket gynnar våra vatten.	
Skydda marina vatten	Skydda marina vatten, vilket säkrar marina ekosystemtjänster och rena vattenmiljöer.	Storklyndan i Brändö köptes in inom projektet Life IP-Biodiversesea. Området har fredats som naturreservat och ska ingå i utvidgningen av Ålands Natura 2000-program. Ett vattenområde i Kökar köptes in i projektet Ålands SeaMap.
Åtgärdsplaner för alla vattenförekomster	För effektiva och kostnadseffektiva åtgärder behövs åtgärdsplaner för varje vattenförekomst, vilket möjliggör korrekt placering av åtgärder baserat på behov.	Projektet "Rent vatten 2030" har inletts och vattenförbättrande arbete har påbörjats i dricksvattentäkterna Markusbölefjärden och Långsjön genom att ta fram underlag gällande förhöjd intern belastning samt utarbeta åtgärdsplaner för sjöarna i samarbete med Ålands vatten Ab.
Uppdaterad VA-plan	VA-plan för Åland från 2018 (antagen 2020) uppdateras och utgör en långsiktig plan för hållbar vattenförsörjning och behandling av avloppsvatten.	Arbetet med uppdatering av VA-planen inleddes under hösten 2023 och fortsätter under 2024 i samarbete med det kommunala VA-samarbetet
Genomförd		
Åländsk VA-plan	Framtagande av VA-plan för hela Åland. En långsiktig plan för hållbar vattenförsörjning och behandling av avloppsvatten.	Genomförd
Inte påbörjad		

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Miljövänlig konsumtion	Översätta hållbarhetsarbetet inklusive god vattenkvalitet i ekonomiska termer och samhällsutveckling.	Landskapsregeringen har under året slutnotifierat EU:s SUP-direktiv vilket ska minska engångsplastprodukter.
Skydda fiskelekplatser	Skydda fiskelekplatser och habitat med värdefulla undervattensbiotoper, för att stärka marina ekosystem.	Ett gränsöverskridande marint projekt planeras att inledas under 2024, med medel från det operativa programmet för fiskerinäringen. Syftet är att ta fram handlingsplaner för att främja ekosystemtjänster i marina områden.

Milstolpar, delmål och huvudindikatorer

En milstolpe under året var att EU:s dricksvattendirektiv slutnotifierades inklusive flera lagstiftningsuppdateringar.

En sammanställning av åländska data för havsmiljöns status 2017–2022 har tagits fram. Data för Ålands vattenområden ingår i Finlands övergripande bedömning av statusen och en samrådsprocess gällande Havsmiljöns tillstånd för 2024 pågår fram till april 2024.

Länk: <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/article/Sammanstalld-Alandska-data-2017-2022.pdf>

Uppföljning av åtgärder för havsmiljödirektivet genomfördes under året och finns publicerade på finska Miljöförvaltningens webbtjänst.

Länk: <https://www.ymparisto.fi/sv/medverka/kommentera-havsforvaltningens-statusbedomning/manskliga-effekter-pa-havets-tillstand>

Länk: <https://www.ymparisto.fi/sv/medverka/kommentera-havsforvaltningens-statusbedomning/havsmiljons-tillstand>

Mål 4 - Ekosystem i balans och biologisk mångfald

Biologisk mångfald är en avgörande grund för jordens livsuppehållande system och vår nuvarande och framtida välfärd vilar på denna grund. Biologisk mångfald bidrar till ökad motståndskraft i ekosystemen.

Målets styrning och genomförande

Det mest väsentliga som gjorts för att uppnå målet är att fler områden har anskaffats för naturskyddsändamål. Dels har lösning uppnåtts för två tidigare Natura 2000-områden, dels har Storklyndan i Brändö köpts in inom projektet Life IP-Biodiversea. Storklyndan har också fredats som naturreservat och ska ingå i utvidgningen av Ålands Natura 2000-program. Ett vattenområde i Kökar köptes in i projektet Ålands SeaMap som nu går mot sitt avslut.

Ålands landskapsregering har även inrättat ett program för frivilligt, temporärt skydd av skog. Under 2023 skyddades 104 hektar skog genom detta program.

I de arealbaserade åtgärderna för CAP-planen (som tillämpas från och med 2023) finns miljöersättningar för naturbetesskötsel samt riktade skötselåtgärder för på naturbeten. Ett projekt gällande naturbeten har även inletts 2023.

En strategi har utarbetats för hur man ska kunna nå ett 10 procent arealskydd före 2030. En framgångsfaktor är att det börjar nås en politisk konsensus om att detta är ett mål som ska uppnås, en riskfaktor är att finansieringen för detta mål sker från budgetår till budgetår och att långsiktiga budgetmedel för detta inte finns att tillgå. I den nya strategin ingår en mera långsiktig budgetplanering. Strategin kommer att presenteras för landskapsregeringen under våren 2024.

Landskapsregeringens verksamhet och väsentliga åtgärder

Merparten av åtgärderna inom naturvårdsområdet är sådana som behöver hanteras fortlöpande. Landskapsregeringen arbetar dock för att skydda mer områden som naturreservat.

Två nya naturreservat inrättades under året och ett tidigare naturreservat utökades genom ett nytt fredningsbeslut.

Under år 2023 trädde en ny naturvårdsförordning i kraft. Riktlinjerna för en stödordning för frivilligt skydd av natur slogs fast och en första omgång av områden fick skydd inom detta frivilliga biotopskydd. Landskapsregeringen har även upphandlat ett projekt gällande naturbeten.

De enskilda åtgärderna presenteras i efterföljande tabell.

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Under arbete		
Utökat offentligt naturskydd	Kontinuerligt inrättande av fler skyddsområden på Åland, målsättningen är 10% strikt skyddad och 30% skyddad natur vid 2030, i enlighet med EU:s biodiversitetsstrategi.	Arbete med att ta fram en stödordning inleddes 2023, workshop planeras för 2024
Informationskampanj gällande invasiva arter	I samband med ny lagstiftning kommer information delges till allmänheten gällande identifikation av invasiva arter och hur dessa ska hanteras.	Planeras under 2024
Grönområdesplanering	Kommuner och tätorter ska ta med gröna strukturer och korridorer i sin planering för att se till att de utvecklas i takt med det övriga samhället.	Har tagits upp under möte gällande fysisk strukturutveckling 2022
Riktad utrotning av invasiva rovdjur	Ålands landskapsregering och Landskapets fastighetsverk kommer samarbeta kring att få till en riktad utrotning av mink och mårhund på de offentligt ägda fastigheterna på Åland.	Fortgår, jaktenheten arbetar tillsammans med jaktvårdsföreningar för att utrota invasiva främmande djurarter.
Informationsförmedling, skyddade arter	Bättre och tydligare information till verksamhetsutövare och entreprenörer gällande förekomster av hotade och skyddsvärda arter för att minska risken för dessa. Information har delgetts till kommuner och några privata företag.	Fortgår, beräknas vara klart under 2024.
Utökat privat naturskydd	Kontinuerligt inrättande av fler privata naturskyddsområden. Program för frivilligt skydd av skog togs fram 2023 och programmet antas fortsätta obehindrat fram till åtminstone 2030.	100 000 euro fanns i 2023 års budget för ändamålet och användes så gott som i sin helhet. Programmet fick ett gott mottagande och fortsätter
Goda naturbetesincitament	Tillräckliga incitament för att gynna naturbeten, dels genom stöd men även genom marknadsföring och produktutveckling.	Projekt pengar erhöles 2022, konsult började arbeta 2023
Utbildning för landskapsregeringen och lagting	Ministrar, lagtingsledamöter och ledare inom den privata sektorn får utbildning i vikten av biodiversitet på Åland. Målsättningen är en kontinuerlig utbildning.	Utbildning för regeringen i samband med budgetarbetet 2022, utbildning för lagtingskandidater 2023

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Biodiversea	Projekt för att trygga Östersjöns biologiska mångfald.	Projektet inrättade ett stort reservat i Ålands södra havsområde men ärendet är inte avslutat.
Genomförd		
Citizen science: invasiva arter	Insamling av information om invasiva arter från allmänheten med hjälp av ett registreringssystem på nätet.	Genomförd
Citizen science: skyddsvärda arter	Allmänheten ska aktiveras att samla in uppgifter om skyddsvärda arter och natur, detta görs genom tvåvägskommunikation och ett registreringsverktyg på landskapsregeringens hemsida.	Genomförd
Naturvårdsförordning	En reviderad naturvårdsförordning snabbar på arbetet för att i lag kunna skydda arter som bedöms som hotade. Utfärdad 2023.	Har trätt i kraft i november 2023

Milstolpar, delmål och huvudindikatorer

Några milstolpar har nåtts inom målen under 2023, dock är en stor del av arbetet sådant som kommer behöva utföras fortlöpande.

Två nya naturreservat inrättades under året och ett tidigare naturreservat utökades genom ett nytt fredningsbeslut. Dessa ingår i statistiken för år 2023 och har även publicerats på landskapsregeringens hemsida.

Riktlinjerna för en stödordning för frivilligt skydd av natur fastslogs och en första omgång av sammanlagt 17 områden på totalt 104 hektar fick skydd inom detta frivilliga biotopskydd.

Mål 5 - Attraktionskraft för boende, besökare och företag

Attraktionskraft förutsätter framåttrörelse. År 2030 har Åland en hög attraktionskraft både för boende och icke-boende, som destination och för investeringar.

Målets styrning och genomförande

Mål 5 fokuserar på att öka Ålands attraktionskraft som plats att besöka, leva och driva företag på. För att nå våra mål arbetar ledande tjänsteman, målansvarig och två processledare tätt för att se till att arbetet sker tvärssektoriellt och omfattande. Processledarna stödjer medaktörer och hjälper till att samordna olika initiativ för maximal effekt. Med ett stort antal av olika aktörer och initiativ, är det av stor betydelse att koordinering och samordning sker kontinuerligt för att undvika parallellt arbete hos olika aktörer och ineffektiv användning av resurser. Därför har processledarna "örat mot marken" med en kontinuerlig dialog med berörda parter.

Landskapsregeringens verksamhet och väsentliga åtgärder

Fokusområde för mål 5 har varit Färdplan för hållbar turism 2030. Den nya strategin kommer ha både direkt och indirekt betydelse för Ålands besökare, boende och företag. Under våren 2023 sammanställdes en nulägesbild, arrangerades förankringsmöten med branschen och intressegrupper samt fördes en medborgardialog. Under hösten 2023 presenterades utkast till Färdplan för hållbar turism 2030 samt sändes på remiss med begäran om att även föreslå prioriterade insatser i den första handlingsplanen som ska gälla 2024 – 2025. Landskapsregeringen sände färdplanen till lagtinget som ett meddelande i början av år 2024. Färdplan och den första handlingsplanen för åren 2024 - 2025 fastställs våren 2024.

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Under arbete		
Strategisk fysisk strukturutveckling	Programmet "Fysisk strukturutveckling Åland 2030" har det övergripande målet att bidra till en bebyggelse och regional struktur som möjliggör ett socialt och miljömässigt hållbart, och för människor och företag attraktivt, framtida åländskt samhälle.	Landskapsregeringens interna grupp för fysisk strukturutveckling under ledning av infrastrukturstavdelningen arbetar. Öppet möte för kommuner har hållits.
Satsning på företag inom digitalisering, automation och AI för export	Ett lämpligt område för Åland att satsa på är företag som arbetar inom digitalisering, automation och AI och som exporterar sina tjänster. Ett projekt initieras för att ta fram stöd för dessa företag.	Finansieringsformer finns genom EU-program
Berättelsen om Åland (storytelling- och kommunikationsprojekt)	Ett projekt med syfte att systematiskt och långsiktigt sprida berättelsen om Åland i närliggande regioner.	Arbete pågår inom ramen för Åland Living vid AMS
Trafikförsörjningsprogram för landskapet Åland	För att bidra till en förändrad kultur och ökad efterfrågan har landskapsregeringen tagit fram Trafikförsörjningsprogram (det senaste för 2023 – 2026)	Ett nytt program samt genomfört marknadsföringskampanjer för att öka utnyttjandet av kollektivtrafiken.
Modell för att supportera extern projektfinansiering för att driva fler projekt som bidrar till utvecklings- och hållbarhetsagendan	Landskapsregeringen avser ta fram ett förfarande för att öka andelen extern projektfinansiering för Ålands landskapsregering samt andra åländska aktörer.	
InfoÅland	En digital plattform med faktagranskad, omfattande information för målgruppen potentiala inflyttare, inflyttade och alla invånare.	Åland Living uppdaterar portalen med relevant information. Används i attraktionskraftsarbetet.
Varumärkesplattformen Ålandsbilden	Genom att alla som kommunicerar om Åland använder oss av gemensamma riktlinjer kan vi skapa ett starkt varumärke och locka fler besökare, boende och företag. Riktlinjer finns presenterade på varumarke.ax.	Används i attraktionskraftsarbetet. En uppdatering planeras under 2024.
Genomförd		
Strukturer för nya/växande företag	Verksamhet som främjar företagande och innovation	Ålands Näringsliv r.f. och Högskolan på Åland har startat upp verksamheter som främjar företagande och innovation. Näringsavdelningen har lanserat nya stödformer för nya och växande företag.
Färdplan för Hållbar turism 2030	En ny strategi för hållbar turism för Ålands besökare, boende och företag.	Färdplan för hållbar turism 2030 färdigställdes i början av 2024 och på basen av den utarbetas tvååriga handlingsplaner.
Inte påbörjad		

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Riktlinjer för kulturella och kreativa näringar		Det finns möjlighet att finansiera insatser inom ramen för ERUF

Milstolpar, delmål och huvudindikatorer

Enligt visionen för år 2030 ska Åland ha 35.000 invånare. De senaste uppgifterna visar att Åland hade 30.359 invånare 31.12.2022 och preliminärt 30.547 invånare 31.12.2023, vilket visar att ökningstakten fortfarande är god.

Med tanke på att attraktionskraftsmålet är stort och brett är det viktigt att ta alla aspekter av hållbarhet i beaktande. Målets team följer arbetet bland olika aktörer och olika branscher. Under 2023 engagerades t.ex. målets team i skapandet av Färdplan för hållbar turism 2030.

Mål 6 - Kraftigt minskad klimatpåverkan

Åland ska vara klimatneutralt senast år 2035. Syftet är att leva upp till Parisavtalet och ta ansvar för kommande generationer. Samtidigt skapas nya tillväxtpotentialer och stärkt konkurrenskraft.

Målets styrning och genomförande

Arbetet leds huvudsakligen av målets processledare i samarbete med målsvarig och ansvarig tjänsteman. Färdplanen för Mål 6 har starkt fokus på landskapsregeringens övergripande ansvar och uppgifter. Kostnaderna för omställning av samhället är till vissa delar höga. Risker ses i begränsade resurser på tjänstemannanivå för genomförande av åtgärder, extern kommunikation och kunskapsspridning som skulle kunna påskynda omställningen, samt i begränsade resurser för omställning hos aktörerna och för kommunerna. Allmänna byrån vid Infrastrukturavdelningen har starkt deltagit i utformandet av Mål 6, dess delmål, färdplan samt vilka huvudindikatorer som används.

Det är många separata långsiktiga åtgärder som tillsammans bidrar till delmålen för att Mål 6 ska kunna uppnås. Den mest väsentliga övergripande åtgärden som genomfördes under 2023 var:

- översyn och uppdatering av flertalet av landskapsregeringens stödordningar för energi- och byggrelaterade stöd
- Flexens Ab Oy:s leverans av en uppdaterad rapport över åländska växthusgaser med 2022 års utsläppsuppgifter i slutet av 2023
- Genomförd auktionering av investeringsstöd för byggande av solkraftsparker (1-5 MV) där tre projekt beviljades investeringsstöd för totalt ca. 1 miljon euro (finansieras av medel från faciliteten för återhämtning och resiliens (EU-medel))
- upphandling av kollektivtrafikens tätortstrafik som genomfördes under året där det blev klart att det vinnande anbudet innebär att åtminstone två elbussar kommer att trafikera i tätortstrafiken när avtalet sätts i kraft efter att nuvarande avtalsperiod för tätortstrafiken upphör, samt
- det fortsatta arbetet med projekt Sunnavind för att möjliggöra havsbaserad vindkraft enligt projektets projektdirektiv och projektplan.

Landskapsregeringens verksamhet och väsentliga åtgärder

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Under arbete		

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Kollektivtrafik-utveckling	Landskapsregeringen har ett trafikförsörjningsprogram för perioden 2023 – 2026. Målet är att den åländska kollektivtrafiken ska drivas fossilfritt.	Nytt zon- och taxasystem verkställdes enligt plan. Upphandlingen av kollektivtrafik i tätorten slutfördes 2023. Genom upphandlingen kommer minst två elbussar att trafikera tätortstrafiken när den nya operatören påbörjar sitt avtal.
Utbyte av fossila uppvärmningssystem	Landskapsregeringens stöd beviljas till momsregistrerade företag, bostadsaktiebolag och bostadsfastighetsbolag som planerar att konvertera sitt oljebaserade värmesystem eller sina oljedrivna processer till användning av icke fossila energikällor. Landskapsregeringen har även för privatpersoner ett inkomstbaserat stöd.	Stöd för privatpersoner och företag för utbyte av fossilbaserade uppvärmningssystem har funnits under året
Energieffektivisering	Landskapsregeringen har stödordningar för förstudier för hållbar resursanvändning samt för installation av solceller för företag. Solcellsstödet för företag minskar bolagets behov av att köpa in elenergi.	Informationsinsatser i samarbete med Motivias "Snäppet svalare"-kampanj och med lotsfunktionen samt Smart Energy Åland. Landskapsregeringen har även under året haft stöd för företag gällande förstudier för hållbar resursanvändning och gällande installation av solceller.
Hållbart byggande	Landskapsregeringen tar fram en strategi för hållbart byggande och genomför informationsinsatser för att öka kunskapen.	Arbetet med en strategi för hållbart byggande fortsatte under året med förankringsprocess och framtagande av utkast. Beslut togs om de fyra fokusområdena i strategin och fastställdes på enskild föredragning under året.
Vindkraft	Vindkraften är den största producenten av fossilfri elenergi på Åland. Landskapsregeringen arbetar för att möjliggöra storskalig havsbaserad vindkraft i de åländska havsområdena genom projekt Sunnanvind.	Projekt Sunnanvind fortsätter enligt projektdirektiv och projektplan. Se mer information på https://www.sunnanvind.ax/sv
Solenergi	Landskapsregeringen ger investeringsstöd för solceller till företag. Landskapsregeringen har 2023 konkurrensutsatt ett finansieringsstöd för storskaliga solcellsanläggningar som finansieras med medel från EU:s fond för återhämtning och resiliens (1M€).	Stöd för investering i och installation av solceller för företag har funnits under året. Under året har det även auktionerats ut och tagits beslut om 1 miljon i investeringsstöd för tre större solkraftsprojekt (1-5 MV i skala). De tre projekten väntas färdigställas under år 2024 och 2025.
Klimatlag	En klimatlag för Åland skulle systematisera, tydliggöra och strukturera klimatarbetet inom samhällets olika sektorer.	Underlag och förslag till klimatlag har tagits fram föregående mandatperiod och lagstiftningspromemoria har skickats till lagberedningen - nu är det en politisk fråga huruvida framtagande av en klimatlag ska prioriteras

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Stöd till laddinfrastruktur	Landskapsregeringen stöder laddningsinfrastruktur för elfordon både för egnahemshus, flerlägenhetshus samt för företag.	Stöd för laddinfrastruktur (snabbladdare) har funnits under året, och en station för snabbladdare har erhållit stöd
Fossilfria fordon i offentlig sektor	Samtliga nya person- och paketbilar som köps till offentlig sektor från år 2022 drivs fossilfritt. Befintliga person- och paketbilar drivs fossilfritt senast 2030 genom inköp av biobränslen eller genom att införskaffa nya fossilfria fordon.	De flesta fordon som köpts in under året i offentlig sektor var eldrivna.
Fossilfri skärgårdstrafik	En uppgradering av skärgårdstrafikens flotta till fossilfri drift är en tidskrävande och investeringsintensiv uppgift. Landskapsregeringen verkar för att driften så snart som möjligt blir fossilfri genom investering och utveckling.	Landskapsregeringen skickade till lagtinget under våren 2023 meddelandet "Vägen mot en fossilfri skärgårdstrafik" och senare under 2023 har infrastrukturavdelningen tagit fram utredningen "Mot ett fossilfritt tonnage" som lägger förutsättningarna för en framtida fossilfri skärgårdstrafik.
Alla offentligt upphandlade person- och godstransporter som utförs på väg drivs fossilfritt	Offentlig sektor upphandlar när det är möjligt fossilfria transporter. Inom landskapsregeringens upphandling av kollektivtrafiken inom tätorten ställs krav på fossilfri drift. Målet är att även landsortstrafiken på sikt ska drivas fossilfritt.	Upphandlingen av kollektivtrafik för tätort slutfördes 2023. Genom upphandlingen kommer minst två elbussar att trafikera tätortstrafiken framöver.
Kolsänkor	Kolsänkorna behövs för att Åland ska uppnå klimatneutralitet, då vissa typer av utsläpp är svåra och dyra att fasa ut.	En underarbetsgrupp till Mål 6 har bildats under år 2023 för att ta fram underlag och nuvarande kunskapsunderlag för de åländska kolsänkorna
Genomförd		
Utredning om växthusgasutsläpp	Landskapsregeringen beställde 2022 en utredning om växthusgasutsläpp på Åland och de åtgärder som bör prioriteras och fungera som underlag för kommande åtgärdsförslag för att minska det åländska klimatavtrycket.	Utredningen av Flexens Oy Ab publicerades i början av 2023. Även en uppdaterad utredning och rapport med 2022 års utsläppsuppgifter levererades av Flexens Oy Ab och publicerades i slutet av 2023.
Inte påbörjad		
Efterfrågefleksibilitet	Behovet av efterfrågefleksibilitet växer bland annat på grund av ökad vindkrafts- och solenergiproduktion. Lagring och flexibilitet genomförs genom vidareförädling av elenergi till fossilfria energibärare (Power2X).	Det planeras inrätta ett nytt stöd (eller komplettera nuvarande stödordning) för privatpersoner och/eller företag för smart energistyrning och batterilösningar i byggnader
Reglering av laddinfrastruktur	Den enskilde bör få rätt till laddinfrastruktur vid lägenhet. En brett utbyggd laddinfrastruktur är viktigt för att ställa om driften i vägtrafiken.	Reglering om att undanröja hinder för hyrestagare att få tillgång till laddning av elfordon väntas ingå i EUs nya energiprestandadirektivet som förväntas klubbades av EU:s institutioner under 2023. Landskapsregeringen kommer att påbörja lagstiftningsarbete för att

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
		implementera EU-direktivet under 2024 eller 2025.

Milstolpar, delmål och huvudindikatorer

Delmålen sträcker sig över en lång tidsperiod utan egentliga milstolpar. En del av utvecklingen kan dock mätas. Flexens Oy Ab levererade till landskapsregeringen under 2023 en uppdaterad rapport över de åländska utsläppen med 2022 års utsläppsuppgifter för Åland. I rapporten finns även åtgärdsförslag som skulle ge mest effekt samt även en övergripande utsläppsbudget. Landskapsregeringen och Flexens Oy Ab har även fortsatt sitt samarbete att utveckla (den ännu ej för allmänheten tillgängliga) energiportalen som bland annat åskådliggör elproduktionen och -konsumtionen i nästan realtid. Avsikten är att vidareutveckla portalen för att mer heltäckande följa upp delmålen och huvudindikatorerna för Mål 6.

Landskapsregeringen har under året följt upp och utvecklat de energi- och byggrelaterade stöden som bidrar till utvecklingen av samhället i en utsläppsmässigt hållbarare riktning. Målet är att de budgetmedel som allokeras till stöden ska ge största möjliga effekt för omställningsarbetet. Landskapsregeringen erbjuder stöd till både privatpersoner och företag. Den rapport landskapsregeringen beställt från Flexens Oy Ab beskriver (förutom de åländska utsläppen) nuläget generellt och gör en bedömning på framtida utveckling av utsläppen inom olika områden. Den identifierar även de viktigaste utsläppsområdena som har den största inverkan på växthusgasutsläppen och de största möjligheterna att påverka finns samt ger förslag på åtgärder för att stävja dem. Rapporten kommer att fungera som ett viktigt underlag för det fortsatta arbetet med att stöda åtgärder som bidrar till minskning av växthusgasutsläppen.

Projekt Sunnavind som har som mål att möjliggöra etablering av storskalig havsbaserad vindkraft, framskred enligt projektplan med många parallella aktiviteter, men med huvudfokus på upphandlingen av planläggningen och miljöbedömningen av de norra havsområdena samt upphandling av juridiska tjänster. Projekt Sunnavind finansieras med medel från EU:s fond för resiliens och återhämtning. Från samma fond finansieras investeringsstödet för storskaliga solparksanläggningar (1-5 MW) som landskapsregeringen utannonserade för konkurrensutsättning under år 2022 och slutförde år 2023.

Mål 7 - Hållbar konsumtion och produktion

Hållbar konsumtion och produktion är en tvärgående fråga, som bidrar till uppnåendet av samtliga sex övriga strategiska utvecklingsmål. Med konsumtion avses såväl privatpersoners, offentliga sektorns, företagens liksom andra organisationers konsumtion av både varor och tjänster.

Målets styrning och genomförande

Arbetet har under året nischats till de delar där man inom målet anser att är högst prioriterat genom att insatser inom området har potentialen att väsentligt påverka flera mål och delmål. De prioriterade områdena sedan 2023 är Hållbart byggande och nyttjande av fastigheter, Ökad cirkularitet, Minskade avfallsmängder hos hushållen och Hållbarhetsredovisning och Klimatvänlig livsstil. Samtidigt har målets team nischats in från ett brett team från många av samhällets sektorer till ett mindre team bestående av sakkunniga och/eller personer som inom egen organisation naturligt driver på arbetet inom frågorna.

Under perioden har lotsfunktionen vid föreningen Bärkraft r.f. fokuserat på att stötta företag i övergången till direktivet om hållbarhetsrapportering, CSRD samt för mindre företag framhållit möjligheten att använda Nordisk standard för hållbarhetsredovisning genom t.ex. mikroutbildningar. Tre inspirationstillfällen arrangerades, öppna för alla lokala företag och övriga intresserade.

Inom ramen för utvecklings- och hållbarhetsagendan har sedan år 2022 ett mål antagits om att de konsumtionsbaserade utsläppet av koldioxid ska ha minskat till i genomsnitt 4 ton per person senast år 2030. En sju månader lång kampanj försökte besvara frågan hur minskningen ska gå till i praktiken och vad varje enskild ålänning kan göra för att minska sina egna koldioxidutsläpp. Kampanjen drevs genom månatlig podd och informationsinsatser på bärkraft.ax med inspiration och handling genom olika teman.

Risker och möjligheter är starkt besläktade. En stor möjlighet är att allt rör sig mot en mer hållbar konsumtion och produktion. Processer blir effektivare och resurssnålare, intresset i frågor som rör hållbarhet generellt och exempelvis återbruk specifikt ökar och företag förväntas kunna leverera trovärdig och robust information om deras hållbarhetsarbete. I många fall, speciellt då det rör sig om saker och fysiska ting, är varken produktion eller konsumtion till fullo cirkulär. Då är mängden också en viktig faktor, för om en resurssnålhet från ena hållet enbart används för att möjliggöra mer produktion eller konsumtion från andra hållet står samhället som stort ännu stilla vad gäller framgångarna i hållbarhetsarbetet som kan ge utslag på exempelvis uppföljning och indikatorer. Att vi i hög grad producerar och konsumerar tjänster är fördelaktigt, då tjänster och upplevelser i regel har ett väldigt litet ekologiskt avtryck och samtidigt en god påverkan på annat, som välmående.

Landskapsregeringens verksamhet och väsentliga åtgärder

Landskapsregeringen införde ett tillfälligt stöd för servering av måltider producerade från uteslutande åländska råvaror eller så kallade axgana måltider i de kommunala offentliga köken under en dag i veckan under 10 veckor. De institutionella marknaderna för livsmedel är viktiga och skolan och de offentliga kökens roll att skapa broar mellan stad och landsbygd samt kunskap om livsmedel och livsmedelsproduktion är stor. Målsättningen var att skapa intresse och fokus för lokala livsmedel i hela samhället och en allmänt ökad efterfrågan av lokalt producerade livsmedel och därmed också skapa incitament för nya satsningar och investeringar som leder till bibehållen eller ökad sysselsättning i sektorn. Mottagarna av finansiering informerade om råvarornas ursprung på måltidernas menyer och spred kunskapen vidare.

Svinryggens deponi och Ålands landskapsregering har tillsammans startat ett samarbete för ett utökat återbruk av möbler och en högre andel av material till byggretur. Ledande aktörer inom området avfallshantering har under de senaste åren hanterat återbruk av material inom Åland och nu finns möjligheter till att utöka tillvaratagandet av det som annars går som avfall och blir till en kostnad för samhället. Med små investeringar i mellanlagring och logistik kommer en större del av materialflödet kunna tas tillvara och detta som en åtgärd om minskad mängd avfall i färdplanen för mål 7 om hållbar konsumtion. Åtgärden kopplar an till delmålet om mängden avfall som uppkommer på Åland har minskat till max 1,2 ton per person per år samt delmålet om att alla bygger och renoverar på ett hållbart, resurssnålt och cirkulärt sätt.

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på bärkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
Under arbete		
Strategi för hållbart byggande	En strategi för hållbart byggande utarbetas, med syftet att skapa tydliga målsättningar för hela den åländska byggsektorn.	Under året har fyra fokusområden inom strategin fastslagits och strategidokumentet utvecklas tillsammans med arbetsgruppen. Energi och klimat; Materialanvändning och livscykelanalys; Återvinning och cirkulärt byggande; Hälsosamma, hållbara och attraktiva boendemiljöer
Samhällsfinansierad rådgivning	All samhällsfinansierad rådgivning, inspiration och tävlingar för företag har hållbarhetsaspekterna direkt integrerade i rådgivningen med	

Åtgärdens namn	Beskrivning (läs hela beskrivningen på barkraft.ax/fardplaner)	Uppföljning 2023
	avstamp från hållbarhetsprinciperna och utvecklings- och hållbarhetsagendan.	
Flergångsförpackningar för take away	Informationstillfälle för näringsaktörer om Göteborgsmodellen med flergångsförpackningar för take away	
Hållbarhetsanalys för offentligt stöd	All typ av offentligt stöd (i form av tid och pengar), både för nya och befintliga verksamheter, kräver en hållbarhetsanalys	
Utbildning och information om hållbart byggande	Kunskapen om och intresset för hållbart byggande och renoverande förbättras genom utbildning och information riktad både till de som är på väg in i branschen, de som är en del av branschen i dag samt till konsumenterna.	
Uppdaterad djurskyddslagstiftning	Innan utgången av 2024 ska landskapsregeringen ha tagit fram en uppdaterad djurskyddslagstiftning på Åland.	Under arbete
Mera liv inom jordbruk	Projektets huvudsakliga syfte och innehåller att inspirera och bistå olika jordbrukare för att finna lösningar som gynnar både miljön och jordbrukaren. Genomföra utredningar och bl.a. ta fram konkreta planer för åtgärder för skötseln av naturbetesområden inom jordbruket.	Miljöbyrån genomför projekt finansierat av landsbygdsutvecklingsmedel.
Implementering av Ålands guide för hållbara offentliga inköp	Implementering av Ålands guide för hållbara offentliga inköp	
Genomförd		
Färdplan för hållbar turism 2030	Turismstrategin förnyas	Färdplanen är klar och handlingsplan för 2024 - 2025 utarbetas.
Hemester	Marknadsföring av unika besöksmål lokalt även för personer bosatta på Åland	Åland ingår i en nordisk studie om inhemska besökares preferenser och www.visitaland.com fungerar även för lokala kunder.
Sätt Åland på tallriken	Den kommunala sektorn kan söka finansiering för en "Sätt Åland på tallriken" kampanj under hösten 2023. Stöd beviljas på basen av antalet personer som serveras måltider i de kommunala köken enligt av landskapsregeringen fastställda principer.	En satsning från Ålands landskapsregering på servering av axgana måltider i de kommunala offentliga köken under hösten 2023. Axcandagen infaller första fredagen i november.

Milstolpar, delmål och huvudindikatorer

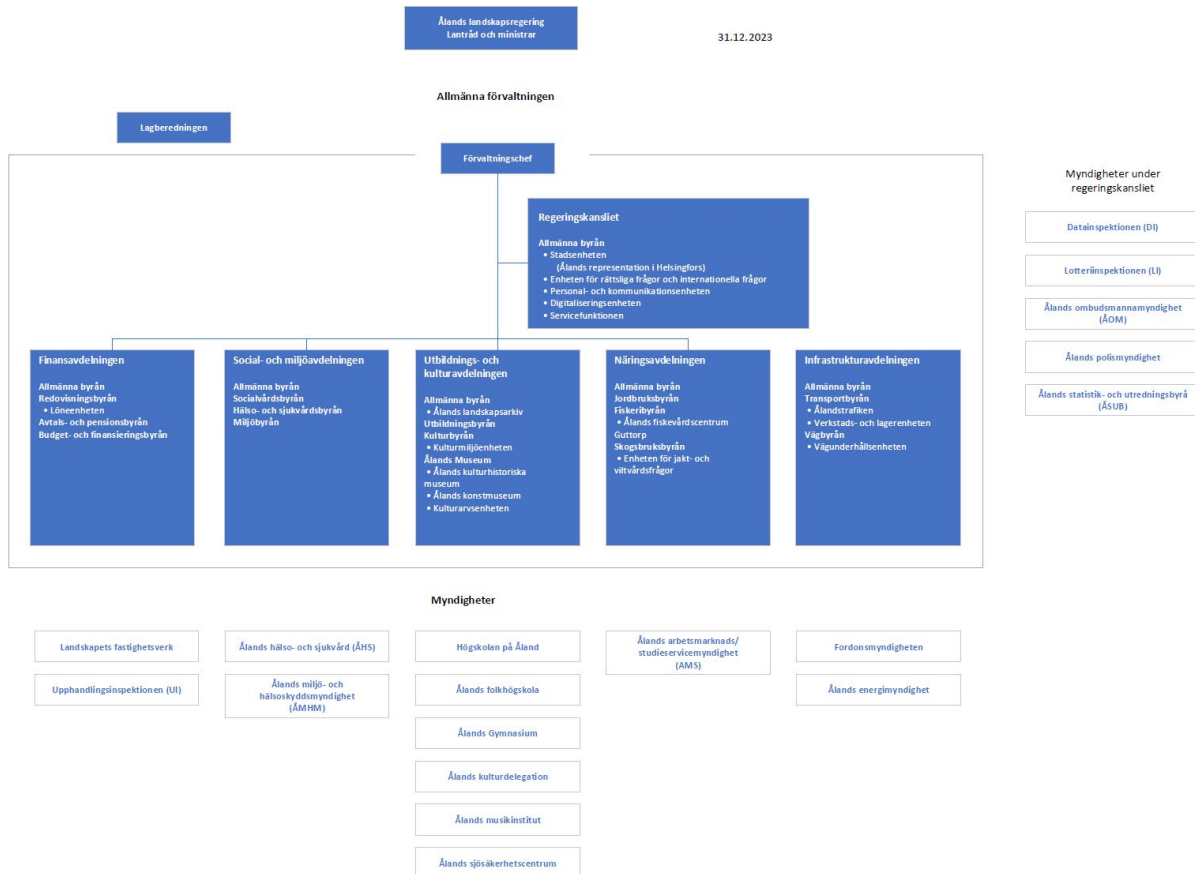
Kommentar om huvudindikatorer:

- Andel av befolkningen som har en resurssnål eller återanvändande livsstil: Över 50% för första gången (2022)
- Uppkommen mängd avfall per person: Gått ner för första gången sedan 2014 (2022)
- Ny indikator 2023: Konsumtionsbaserade utsläpp av koldioxidekvivalenter på person

Landskapsförvaltningens organisation

Landskapsregeringens förvaltning bestod år 2023 av allmänna förvaltningen och lagberedningen samt 17 underställda myndigheter.

Landskapets fastighetsverk är ett affärsverk underställt landskapsregeringen.

Personalen

I detta kapitel redovisas nyckeltal för personalresurserna inom landskapsregeringens allmänna förvaltning och lagberedningen samt underställda myndigheter. För årsverken redovisas separat uppgifter även för Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) men i övrigt är de exkluderade.

Årsverken

Årsverken beskriver personalresurserna på ett bra sätt trots att det finns variationer i andelen deltidsarbetande och i personalstyrkan under året. Ett årsverke motsvarar ett års heltidsarbete.

Antalet årsverken exklusive timavlönade uppgick till sammanlagt 813,77.

Årsverken (1)	2020		2021		2022		2023	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Årsverken kvinnor exkl. ÅHS	417,41	53,8 %	419,87	52,1 %	416,25	52,0 %	425,84	52,3 %
Årsverken män exkl. ÅHS	357,98	46,2 %	385,39	47,9 %	383,67	48,0 %	387,93	47,7 %
Totalt exkl. ÅHS	775,39	100,0 %	805,26	100,0 %	799,92	100,0 %	813,77	100 %
Årsverken kvinnor ÅHS			778	84,7 %	741	84,2 %	742	84,1 %
Årsverken män ÅHS			140	15,3 %	139	15,8 %	140	15,9 %
Totalt ÅHS (2)			918	100 %	880	100 %	882	100 %
Totalt			1 723,26		1 679,92		1 695,77	

1) Årsverke = avlönade anställningsdagar angivna i kalenderdagar/366*(deltidsprocenten/100). 2) ÅHS har redovisat årsverken från år 2021 i samband med byte av it-system, därför saknas information från tidigare.

Deltidsarbete räknas om till årsverken i förhållande till deltidsprocenten (t.ex. en person som arbetar 50 % hela året = 0,5 årsverken). Avlönade anställningsdagar kan vara både arbetade dagar eller frånvarodagar med lön (semestrar, sjukledigheter och andra ledigheter med lön). Timavlönade ingår inte i statistiken på grund av att kopplingen mot arbetade timmar ännu inte fungerar i personalrapporten. Uppskattningsvis motsvarar arbetade timmar av timavlönade cirka 24 årsverken.

Årsverken per verksamhet	2022	2023
Allmänna förvaltningen		
Finansavdelningen	34,81	36,82
Infrastrukturavdelningen	91,72	89,38
Näringsavdelningen	39,81	39,73
Regeringskansliet	49,68	50,87
Social- och miljöavdelningen	26,39	31,65
Utbildnings- och kulturavdelningen	48,06	48,44
Lagberedningen	11,28	10,86
Totalt allmänna förvaltningen	301,76	307,76
Myndigheter med över 5 årsverken/myndighet		
AMS	26,37	25,61
Fordonsmyndigheten	14,08	14,78
Ålands polismyndighet	93,18	94,63
ÅMHM	35,81	39,75
ÅSUB	10,1	10,3
Högskolan på Åland	62,6	60,69
Ålands folkhögskola	12,17	12,48

Årsverken per verksamhet	2022	2023
Ålands gymnasium	209,02	212,39
Ålands musikinstitut	16,54	16,1
Ålands sjösäkerhetscentrum	12,92	14,02
Myndigheter med under 5 årsverken/myndighet (1)		
Datainspektionen		
Lotteriinspektionen		
Upphandlingsinspektionen		
Ålands energimyndighet		
Ålands ombudsmannamyndighet		
Totalt myndigheter med under 5 årsverken	5,39	5,01
Totalt myndigheter	498,16	506,01

1) Myndigheter med under fem årsverken redovisas inte separat för att undvika redogörelser på individnivå.

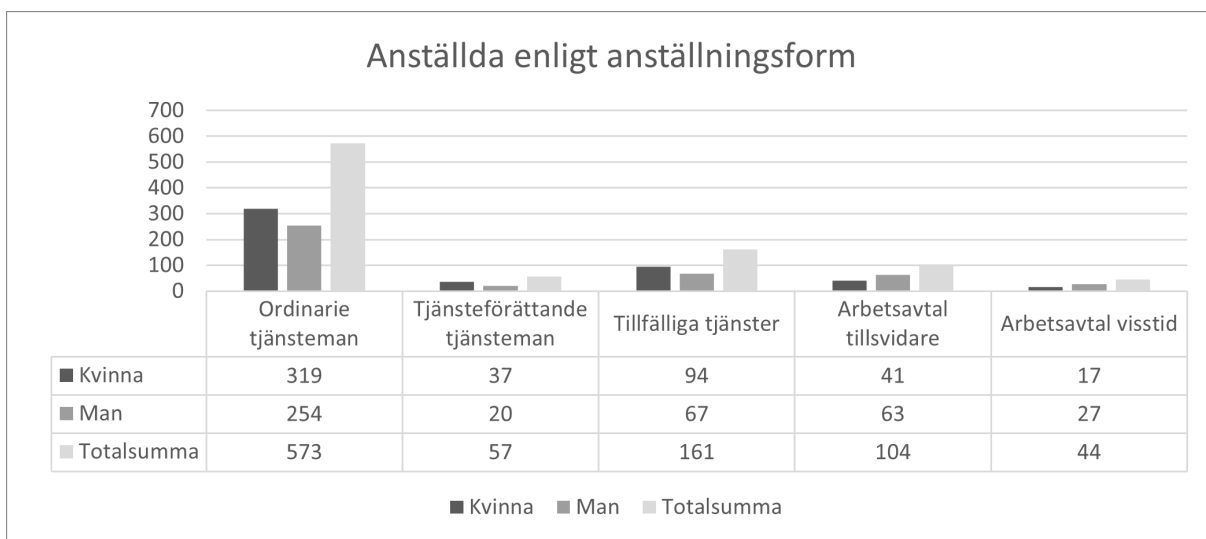
Anställda

Sista december 2023 hade sammanlagt 939 personer en anställning inom landskapsförvaltningen, vilket är 66 personer fler jämfört med samma tidpunkt föregående år. Till antalet anställda räknas alla personer som har ett anställningsförhållande per 31.12, även om de inte är i arbete på grund av exempelvis föräldraledighet eller sjukledighet. Även timavlönade ingår i statistiken om de har en anställning per 31.12.

Antal anställda per den 31.12	2020	2021	2022	2023 (1)
Kvinnor	478	461	470	508
Män	403	416	403	431
Totalt	881	877	873	939

1) I samband med ibruktagande av elektroniska och helt digitala personaladministrationssystem justerades beräkningen av antalet anställda från år 2023 varför siffrorna inte är jämförbara mot tidigare år. Enligt nuvarande system har tidigare års antal anställda redovisats för lågt.

Anställda enligt anställningsform

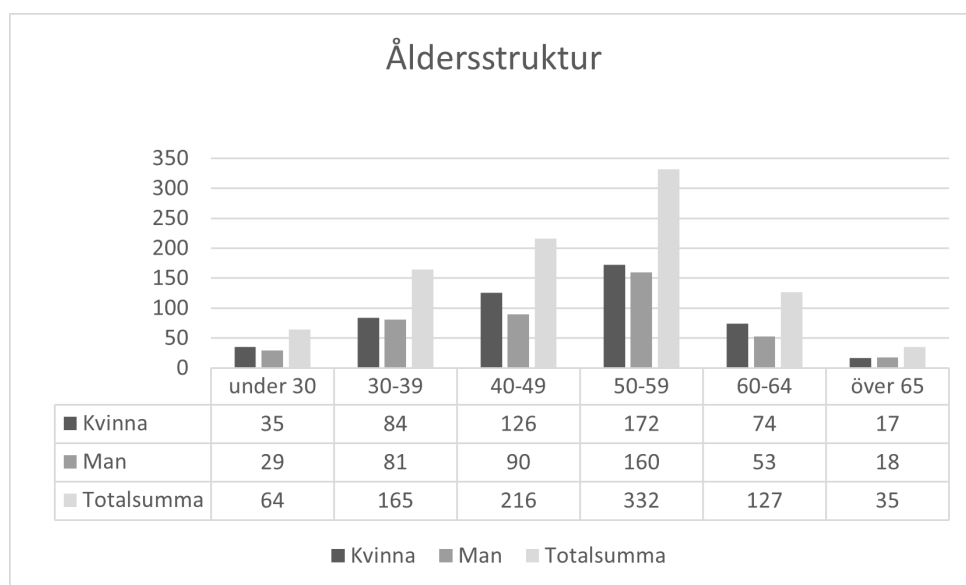
Majoriteten av personalen, 791 personer eller 84 % var anställda i ett offentligt anställningsförhållande s.k. tjänsteförhållande. Av dessa 791 personer var 72 % ordinarie tjänstemän, 20 % tillfälliga tjänstemän och 7 % tjänsteförordnade vikarie.

Arbetstagarna som är anställda i ett privaträttsligt anställningsförhållande, s.k. arbetsavtalsförhållande utgjorde 16 % av det totala antalet anställda.

Högskolepraktikanter

Landskapsförvaltningen hade 7 högskolepraktikanter via AMS under år 2023, 5 kvinnor och 2 män. Totalt praktiserade 4 inom allmänna förvaltningen (varav 2 praktiserade i Bryssel) och 3 på Ålands statistik- och utredningsbyrå.

Åldersstruktur

Medelåldern inom landskapsförvaltningen per den 31.12.2023 var 49 år.

Pensionsavgångar

Inom landskapsförvaltningen gick totalt 23 personer i ålderspension 2023, 11 kvinnor och 12 män. Den genomsnittliga åldern vid pension var 64 år och 8 månader.

Ålderspension	2020	2021	2022	2023
Antal personer	19	28	24	23
Genomsnittlig ålder	64,2 år	64,3 år	64,4 år	64,8 år

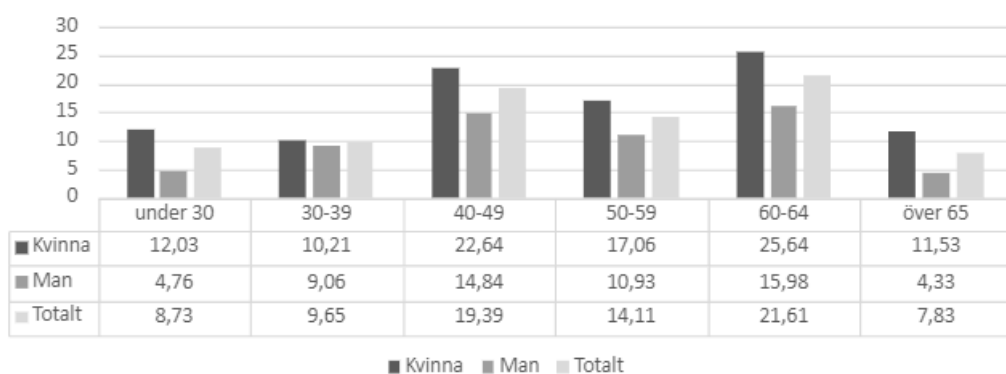
Hälsorelaterad frånvaro

Den hälsorelaterade frånvaron uppgick till 14.041 kalenderdagar år 2023, vilket motsvarar i genomsnitt 17,25 dagar/årsverke eller 14,95 dagar/anställd. Det har varit färre långtidssjukskrivningar jämfört med föregående år och sjukfrånvaro 4 dagar eller fler har minskat från i genomsnitt 13,55 dagar/anställd till 11,24 dagar/anställd. Kort sjukfrånvaro, högst 3 dagar, har även det minskat från i genomsnitt 3,91 dagar/anställd till 3,71 dagar/anställd.

Hälsorelaterad frånvaro i kalenderdagar	Kvinnor	Män	Totalt år 2023
Sjukfrånvaro, högst 3 dagar	2 159	1 326	3 485
Sjukfrånvaro, 4 dagar eller fler	7 000	3 556	10 556
Sammanlagt	9 159	4 882	14 041
Sammanlagt i genomsnitt/årsverke	21,51	12,58	17,25
Sammanlagt i genomsnitt/anställd	18,03	11,33	14,95

Hälsorelaterad frånvaro i genomsnitt/anställd = antalet sjukfrånvarodagar i kalenderdagar/antalet anställda den 31.12.

Hälsorelaterad frånvaro per åldersgrupp, kalenderdagar/anställd

Företagshälsovård

Förutom den lagstadgade företagshälsovården klass I erbjöds anställda vid landskapsförvaltningen sjukvård på allmänläkarnivå klass II. Under år 2023 uppgick den totala kostnaden för företagshälsovård till 401.872 euro, vilket är en ökning med 11 procent från föregående år. Ersättningen från FPA uppgick till 176.221 euro, vilket ger en nettokostnad på totalt 225.651 euro för år 2023.

Företagshälsovårdskostnader	2020	2021	2022	2023
Klass I	-165 779	-192 084	-178 158	-207 054
Klass II	-183 374	-161 196	-180 367	-194 818
Sammanlagt brutto	-349 153	-353 280	-358 525	-401 872
FPA-ersättning	183 418	174 493	191 725	176 221
Sammanlagt netto	-165 734	-178 787	-166 800	-225 651

Under året anmäldes totalt 43 arbetsolycksfall, vilket är en ökning från föregående år då 39 olycksfall anmäldes. Arbetsolycksfallen hanteras av arbetsgivaren och följs upp i samarbete med arbetarskyddet och företagshälsovården.

Personalkostnader

Personalkostnaderna uppgick till 57.496.798 euro år 2023, vilket är en ökning med ca 4 % från föregående år. Ålands landskapsregerings beräknade semesterlöneskuld inklusive lönebikostnader uppgick till 8.986.893 euro per 31.12.2023. Semesterlöneskulden ökade med 92.953 euro under året.

Personalkostnader	2020	2021	2022	2023
Löner och arvoden	-44 492 618,11	-46 211 180,94	-46 660 721,59	-49 380 650,71
Pensionspremier	-7 683 069,46	-8 043 638,20	-8 248 035,24	-8 649 446,66
Övriga lönebikostnader	-736 423,47	-884 221,80	-949 455,77	-854 356,12

Personalersättningar	397 164,86	439 024,33	772 305,80	618 033,95
Personalrättelser	1 022 020,28	455 605,66	380 237,89	246 194,94
Periodiserad semesterlöneskuld (inkl lönebikostnader)	-940 911,53	55 704,69	-9 436,82	-92 953,18
Övriga period.lönekostnader (inkl lönebikostnader)	-181 183,99	-22 965,80	-420 744,21	616 379,84
Löneutjämningsreservering	0,00	0,00	0,00	0,00
Sammanlagt	-52 615 021,42	-54 211 672,06	-55 135 849,94	-57 496 797,94

Sammanställningen omfattar Ålands landskapsregering inklusive underställda myndigheter exklusive ÅHS

Allmänna förvaltningen

Översikt

Avsnittet om intern styrning och kontroll samt risker och osäkerhetsfaktorer presenteras gemensamt för allmänna förvaltningen.

Intern styrning och kontroll

Delegeringsbeslut och arbetsordning

Den interna styrningen och kontrollen inom allmänna förvaltningen är integrerad i verksamhetsprocesserna och bedöms vara välfungerande. Landskapsregeringens delegeringsbeslut samt regeringskansliets, lagberedningens och avdelningarnas arbetsordningar uppdateras kontinuerligt för att motsvara kraven på en effektiv förvaltning. Delegeringsbeslutet anger fördelade uppgifter medan arbetsordningen anger budgetansvar för respektive tjänsteman med utnämnda ersättare. Dokumenten ger därmed en tydlig ansvarsfördelning. Allmänna förvaltningen följer båda dessa styrdokument väl och några problem med efterlevnaden har inte noterats.

En förutsättning för ett effektivt beslutsfattande är modern och uppdaterad lagstiftning. Utgående från lagstiftningen kan sedan mer detaljerade anvisningar för handläggning av ärenden tas fram. Av denna orsak har arbetet att uppdatera föråldrad lagstiftning prioriterats. Parallellt med att lagstiftningen uppdateras, utarbetas även anvisningar/handläggningsrutiner. Detta är dock ett långsiktigt arbete som kommer att fortgå under flera års tid eftersom arbetet är omfattande och måste ske parallellt med handläggningen av löpande ärenden.

Ärendehantering

Alla beslut förs in i landskapsregeringens system för ärendehantering.

Landskapsregeringens registratur sänder tre gånger per år ut listor över öppna ärenden till respektive enhet, avdelning och ansvarig minister. Berörda tjänstemän kontrollerar sedan vad det beror på att ärendena inte är avslutade och en motivering förs in i ärendehanteringssystemet. På så sätt följs öppna ärenden upp kontinuerligt. Dessutom får revisorn och förvaltningschefen en gång per år en lista över öppna ärenden inom förvaltningen. Revisorn får även listor över öppna ärenden rörande enskilda enheter eller avdelningar på begäran.

Upphandling och avtalshantering

Upphandlingen är decentraliserad så att olika verksamheter är upphandlande enheter. Det finns däremot ett centraliserat upphandlingsstöd för hela landskapsförvaltningen vid finansavdelningen, som ger ett praktiskt och juridiskt upphandlingsstöd.

Varje verksamhet ansvarar för sina egna ingångna avtal och avtalen registerförs i ärendehanteringssystemet för enkel uppföljning under avtalsperioden.

Kvalitetsutveckling

Regelbundna regeringskanslimöten, lagberedningsmöten, avdelningsmöten, byråmöten, enhetsmöten och arbetsgruppsmöten hålls för att stämma av att arbetet bedrivs i enlighet med fastställda mål och rutiner. Det sker ett löpande utvecklingsarbete för att höja kvaliteten och säkerheten inom administrationen bl.a. för att öka automatiseringen av rapportering.

Under året har i ledningsforum som en prioriterad ledarskapsfråga lyfts alla chefers regelbundna enskilda dialog med sina medarbetare. Även de årliga medarbetarsamtalen med uppföljning är viktig för arbetsledningen. Avdelningarnas och enheternas ledningsgrupper träffas regelbundet och avdelningscheferna har avstämningsmöte med ansvarig minister en gång i veckan samt

förvaltningschef och lagberedningschef har regelbunden rapportering till lantråd. Ledningsgruppen för hela allmänna förvaltningen träffas varannan vecka.

Verksamhetsplanerna ser olika ut till innehåll och utformning. Systematiska riskbedömningar och åtgärdsplaner för hur man säkerställer en relevant riskhantering hanterar avdelningarna och enheterna var för sig.

Enskilda enheter och avdelningar har särskilt tydliga externa krav på en omfattande kontroll, uppföljning genom årsrapporter, regelbunden revision av ärenden och system samt utvärdering vilket görs av antingen landskapsrevisionen eller externa aktörer.

Andelen rättelseyrkanden eller besvär som har lett till ändrade beslut och beslut om återkrav är låg inom hela förvaltningen. Sammantaget tillgodoser de tillämpade systemen kraven för att säkerställa lagligheten, att verksamhetsmålen uppnås på ett resurseffektivt sätt och att den finansiella rapporteringen är korrekt.

Regeringskansliet stöttar verksamheten i förvaltningsrättsliga frågor och finansavdelningen i ekonomiska frågor. Man uppmärksammar kontinuerligt de brister som uppmärksammas i syfte att uppnå en god kvalitet vid handläggningen av ärenden inom förvaltningen. Årligen hålls t.ex. kurser för nyanställda och övrig personal där bland annat grundläggande förvaltningsrätt och offentlighetslagstiftning ingår i syfte att höja personalens kompetens. Tjänstemän deltar kontinuerligt i fortbildning inom sina verksamhetsområden för att ta del av ny lagstiftning, anvisningar, utlåtanden, EU:s krav på uppföljning av EU-programmen och Skatteförvaltningens anvisningar för att säkerställa att bestämmelser, föreskrifter och beslut beaktas i arbetet.

Årligen hålls även av förvaltningschefen och rättschefen två obligatoriska möten per år för alla handläggande tjänstemän i den allmänna förvaltningen. Vid dessa möten lyfts aktuella frågor kopplade till allmänna förvaltningsprinciper och eventuella nya förvaltningsrutiner. Handläggningmötena spelas i regel in och finns tillgängliga digitalt. Utbildning i beredning av EU-ärenden har ordnats enskilt för de nyanställda som har behövt det.

Enheten för rättsliga och internationella frågor vid regeringskansliet har också fått uppdraget att företräda landskapsregeringen vid rättegångar och gör det i mån av tid.

För att hantera självstyrelsejuridiska och självstyrelsepolitiska frågor på ett konsekvent sätt finns en process där självstyrelsefrågor efter dialog med berörd avdelningschef ska lyftas av alla tjänstemän till förvaltningschef, rättschef och senior rättssakkunnig. Även lagberedningen och dess lagberedningschef konsulteras vid behov.

Vad gäller beslut i förvaltningen finns även en kvalitetssäkringsprocess som utgår ifrån fyraögonprincipen där föredragande/protokollförande tjänstemän alltid ska diskutera samtliga föredragningar eller beslut med sin närmaste chef.

Budget och uppföljning

Den interna styrningen och kontrollen handlar till stora delar om att säkra kvaliteten i beslutsfattandet och budgetuppföljning. Budget och kostnader följs kontinuerligt av de budgetansvariga utgående från rapportmöjligheterna i systemet för budget och uppföljning. Så långt som möjligt tillämpas principen att två personer ska läsa igenom mer komplicerade beslutsförslag innan beslutet fattas. Syftet är att säkerställa en jämn och hög kvalitet i beslutsfattandet.

Anvisningar för upprättande av budget, verkställande av budget och uppföljning i årsredovisning revideras årligen för att beakta förändrade behov. Systemet för budget- och verksamhetsstyrning har bidragit till förbättrade möjligheter av styrning och kontroll gällande budgetering och måluppföljning. Uppföljningen kan göras både på mål, åtgärder och olika objektstyper enligt behov (t.ex. budgetmoment, kostnadsställe, projekt, aktivitet och frikod). Därmed ges förvaltningen bättre möjligheter att göra en tillförlitlig bedömning av verksamheten och få en rättvisande bild av ekonomin. Tillräckliga resurser behöver avsättas för underhåll och utveckling av systemet.

Utbildningar har hållits inom förvaltningen och ytterligare utbildningar planeras allt eftersom ny funktionalitet utvecklas och tas i bruk.

Styrningen av budget, uppföljnings- och årsredovisningsprocesserna hanteras bland annat i systemet för budget- och verksamhetsstyrning. Det sker genom att lägga upp processer och ansvariga, implementera start- och slutdatum och till användare tilldela uppgifter som utförs i systemet. För att uppnå en ändamålsenlig styrning har en behörighetsmodell byggts upp.

En risk för verksamheten är att förvaltningen saknar en regelbunden rapportering och en internkontrollplan, dock har t.ex. näringsavdelningen som hanterar en stor mängd finansiella överföringar till externa parter en etablerad rutin för intern styrning och kontroll. Målsättningen är att införa en regelrätt tertialrapportering inom kort.

Behörigheten tilldelas dels utgående från vilka processer och vilken funktionalitet användaren ska använda, vilken data användaren behöver se och vilka rapporter användaren har behov att se. Behörigheter tilldelas utifrån fastställda arbetsordningar, informationsbehov utgående från tilldelade arbetsuppgifter samt i förhållande till de system som integreras. Behörigheten styrs antingen direkt per anställd, position, enhet, byrå, avdelning eller annan struktur eller via definierade roller.

Ekonomiförvaltning

I ekonomisystemet finns funktionalitet för att lägga upp mallar med behörigheter beroende på behov och ansvarsområde/uppgift. Tjänstemännen kopplas sedan till respektive mall för att på det sättet ge behörighet exakt till det data och den funktionalitet uppdraget kräver. Därmed styrs behörigheten på nivåerna databas, affärsenhet, dataregister, applikationer och operationer. I det elektroniska fakturahanteringssystemet styrs behörigheterna utifrån de fastställda arbetsordningarna.

Landskapsregeringen följer principen om separering av funktioner genom att dela upp arbetsuppgifter så att s.k. farliga arbetskombinationer inte förekommer. Det görs t.ex. genom att en tjänsteman som deltar i verkställandet av utbetalningar i banksystemet inte har behörighet att uppdatera uppgifter i leverantörsregistret eller registrera in utbetalningar i reskontran. Därutöver kan inte en tjänsteman ensam verkställa utbetalningar.

Kundfakturering och påminnelser är centraliserat till finansavdelningen. Underlagen förmedlas till finansavdelningen och påminnelser och indrivningsärenden sker, beroende av ärende, antingen av inkassobyrå eller av landskapsfogdeämbetet. Alla leverantörsfakturor skannas in och atteras i fakturahanteringssystemet. Atteststrätten i systemet följer budgetanvisningarna och arbetsordningarna. Varje förvaltningsenhet granskar att fakturorna motsvarar beslut och beställningar och att de belastar rätt budgetmoment. Finansavdelningen utför stickprovsbaserade kontroller på fakturorna i fakturaflödena enligt riskbaserade urval under året för att säkerställa en korrekt fakturahantering med avseende på betalningsmottagare, budget och moms. Alla utgifter kontrolleras och godkänns också av två olika personer.

Antikorruption

Enligt antikorrupsionspolicyn har anställda vid landskapsregeringens allmänna förvaltning skyldighet att rapportera vid misstanke om korruption och andra oegentligheter som kan förekomma på arbetsplatsen. Rapporteringen ska göras via tillbudsrapporten på intranätet, till avdelningschefen eller förvaltningschefen. All inrapporterad information om misstänkt korruption och andra oegentligheter ska hanteras av ledningsgruppen på ett enhetligt sätt, där genomförda åtgärder ska dokumenteras och sammanställas. Under året har ett handläggarmöte med tema antikorrupsion hållits och förvaltningen har på olika sätt uppmanats att delta i uppdateringen av antikorrupsionspolicyn. Under 2023 inkom inga rapporter om misstänkt korruption eller andra oegentligheter.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Personal och arbetsbelastning

Under året har flera lyckade rekryteringar av avdelnings- och byråchefer gjorts. Det finns dock fortsättningsvis en stor konkurrens på arbetsmarknaden speciellt vad gäller personal inom IT och jurister. Flera delar av förvaltningen har haft fortsatt svårt att rekrytera och behålla behörig och kompetent personal, vilket utgör ett allvarligt hot mot möjligheterna att bedriva en verksamhet med bibehållen hög kvalitet. Det är därför av största vikt att landskapsregeringen fortsätter med åtgärder som bidrar till att göra landskapsregeringen till en attraktiv arbetsplats. Detta arbete bör resultera i arbetsvillkor som upplevs som attraktiva, men även löner som är konkurrenskraftiga utan att vara löneledande.

Arbetsbelastningen är generellt hög och ibland ojämnt fördelad p.g.a. få personer med nischade sakområden. Konsekvensen av bristande resurser är att alla arbetsuppgifter inte kan utföras och att vissa arbetsuppgifter inte kan utföras inom rimlig tid. Avsaknaden av personella resurser inom förvaltningen leder även till att reformer, särskilt lagreformer, riskerar bli fördröjda. Föråldrad lagstiftning leder också till tolkningssvårigheter vid beslutsfattandet.

Arbetsmiljön

Rumssituationen i självstyrelsegården är fortfarande ansträngd. Av arbetskyddsskäl ingicks i slutet av året ett hyreskontrakt med Åland Post Ab rörande godkända och tillgängliga kontorsarbetsplatser i Sviby. För att åtgärda fuktproblem på våning 1 i norra delen av självstyrelsegården verkställdes under året ett samarbetsförfarande med berörd personal där en skiss och ett koncept togs fram för saneringen och ombyggnationen som medför cirka 10 flera arbetsplatser. Ombyggnationen beräknas utföras i början av år 2025 då tillgängliga ersättande lokaler finns att tillgå. Nästa steg är att under år 2024 göra motsvarande fuktutredningar på våning 1 i södra delen av självstyrelsegården. Även Ålands museums lokaler behöver renoveras och delar av lokalen fuktsaneras. Den fysiska arbetsmiljön i Ålands museum måste förbättras och bättre anpassas till verksamheten.

Säkerhetsfrågor

Det finns en utsedd säkerhetsarbetsgrupp som kontinuerligt jobbar med informationssäkerhet, den fysiska säkerheten och riskbedömningar med åtgärdsplaner.

Det säkerhetspolitiska läget och den ökade risken för hybridhot har medfört att dessa frågor kräver mer uppmärksamhet än tidigare. Flera åtgärder har redan vidtagits och ett informationssäkerhetsprojekt har inletts. I sammanhanget bör noteras att hanteringen av skyddsmekanismer mot IT-säkerhetshot är en kontinuerlig process som är nödvändig med tanke på att incidenter nu är vanliga i samhället och att dessa även drabbar myndigheter. Även Åland har drabbats, exempelvis riktades omfattande överbelastningsattacker mot lagtings- och kommunalvalet den 15 oktober 2023. Utan vidtagna åtgärder skulle störningarna ha blivit mycket mer omfattande än nu.

Rättssäkerhet

Med tanke på att det inom Ålands landskapsregerings förvaltning fattas cirka 8.000 förvaltningsbeslut per år är det ytterst få beslut där besvär inlämnas. Vägplaner hör dock till de beslut som mer än andra överklagas och rättsprocesserna tar i regel lång tid, med fördröjningar av projekt som följd. Planering och budgetering försåras då man varken kan förutse vilka planer som kommer att överklagas eller när ett utslag från domstolen kommer. I samband med att vägplaner fastslås, beaktas och bemöts intressenternas argument i syfte att minska antalet besvär. Ett annat område där besvär förekommer är beslut rörande hembygdsrätt och jordförvärvstillstånd. Under året har Högsta förvaltningsdomstolen kommit med fem avgöranden där fyra besvär över ansökningar om jordförvärvstillstånd avslagits:

- Ett avgörande bekräftade att landskapsregeringen, vid förvärv av kvotdelar i fastigheter som sökanden redan äger del i, har kunnat förhålla sig restriktivt till att tillåta sökanden att förstärka sitt markinnehav.
- Ett avgörande bekräftade att kriterierna för beviljande av tillstånd till bolag ska vara uppfyllda vid tidpunkten för förvärvet.
- Ett avgörande bekräftade att föravtal som i praktiken medför besittningsrätt till mark är tillståndspliktiga.
- Ett avgörande bekräftade att avyttringspunkten inte är tillämplig när egendomen som ska avyttras ägs av ett dödsbo som sökanden är delägare i samt att den ettåriga tidsfristen för avyttring är absolut.

En annan sak som påverkar rättssäkerheten är att det råder en fortsatt osäkerhet kring hur Åland ska förhålla sig till och koppla sig till rikets olika digitala administrativa system för dess medborgare. Ett digitalt utanförskap medför en rättsosäkerhet samtidigt som alla administrativa system på Åland måste fungera fullt ut på svenska.

Regeringskansliet

Översikt

Personal

Landskapsregeringen strävar till att erbjuda anställningstrygghet och bra personalförmåner för att kunna rekrytera och behålla professionell och motiverad personal. Anställda inom landskapsregeringen erbjuds olika förmåner för att förebygga alla kategorier av ohälsa och främja både fysisk-, psykisk- och social hälsa.

Friskvård

I syfte att upprätthålla och förbättra personalens hälsa och välbefinnande erbjuds anställda inom landskapsregeringen möjlighet till subventionerad friskvård. Personal- och kommunikationsenheten ansvarar för friskvården för allmänna förvaltningens personal och målsättningen för år 2023 var att få en högre utnyttjandegrad av friskvårdsförmånerna.

Under året nyttjades friskvårdsförmånen för motion och kultur till ett värde om 55.577 euro eller i genomsnitt 158 euro per anställd, vilket var lite högre än 2022. Personalen subventioneras även med 120 euro/år för förebyggande massage för att förebygga muskelrelaterade besvär. Kostnaderna för massagen uppgick till totalt 15.360 euro år 2023, vilket motsvarar i genomsnitt 44 euro/anställd.

Utbildning

Personal- och kommunikationsenheten ansvarar för att allmänna personalutbildningar arrangeras i enlighet med de områden som fastställs i allmänna förvaltningens utbildningsplan.

Under året erbjöds personalen att ta del av bland annat inspelade introduktionsutbildningar för nyanställda, inspirationsföreläsning, allmän brandkurs och första hjälp, ledarskapsutbildningar, engelska utbildning och en utbildning i Excel.

Förutom personalutbildning som samordnas av personal- och kommunikationsenheten har anställda möjlighet till yrkesspecifik utbildning som bekostas av respektive avdelning. Allmänna förvaltningens kostnader för utbildning, både allmän samt yrkesspecifik uppgick till 31.658 euro eller i genomsnitt 90 euro per anställd. Det är mindre än utbildningskostnaderna från föregående år då de uppgick till i genomsnitt 135 euro per anställd. Till utbildningskostnader räknas alla utgifter (kurskostnad, dagtraktamente, resekostnader, lokalhyra, traktering m.m.) förutom löner för den utnyttjade tiden.

Arbetsvälbefinnande

För att mäta arbetsvälbefinnandet inom allmänna förvaltningen och för att följa upp den psykosociala arbetsmiljön genomförs årligen i november en enkät via KivaQ. Resultatet för allmänna förvaltningens KivaQ-enkät hösten 2023 har klart förbättrats och Ålands landskapsregering ligger nu över snittet för offentlig förvaltning. Totalt har 77,3% av personalen svarat. Det finns ett kraftigt stöd från personalen vad gäller det inledda arbetet rörande utveckling av ledarskapskulturen (82% ger 8–10 poäng). Över 70 % av medarbetarna har märkt en vilja, en del konkreta åtgärder eller att ledarskapskulturen har tydligt utvecklats. KivaQ index ligger nu på 7,90, vilket är en ökning sen 2021 då det var 7,55.

Den andra mätningen visar hur sannolikt personalen skulle rekommendera sin arbetsgivare för andra. Skalan som används för att beräkna eNPS är: 0-6 kritiker, 7-8 passiva, 9-10 ambassadörer. År 2021 var eNPS 2021 –32 och år 2023 på –16. De flesta ligger på passiva. Utgående från det tydliga stödet från personalen kommer arbetet med att utveckla ledarskapskulturen att fortsätta då en liknande satsning är flerårig för att få resultat.

Personalenkäter om arbetsplatsen	2019	2020	2021 (1)	2022 (2)	2023
KivaQ- index	7,47	7,57	7,55	-	7,9
Svarsprocent KivaQ-enkät	82,1 %	78,0 %	71,1 %	-	77,3 %
e-NPS	-	-	-32	-	-16

1) Landskapsregeringen började mäta e-NPS år 2021. 2) År 2022 gjordes en KivaQ ledarskapsenkät och frågorna som ställdes då relaterade till ledarskapet inom allmänna förvaltningen och inget e-NPS tal (Employee Net Promoter Score) uppmättes

Kommunikation

Regeringskansliet ansvarar för att utveckla och främja en hållbar kommunikation och information internt och externt. Året inleddes utan dedikerad kommunikationspersonal på enheten för personal- och kommunikation men under våren 2023 tillsattes den nyinrättade tjänsten som specialsakkunnig i kommunikation. Rollen skall arbeta både strategiskt och operativt med både interna- och externa kommunikationsfrågor och vara navet som formar den kommunikation som landskapsregeringen och förvaltningen ska nå ut med. Det strategiska arbetet består bland annat av att skapa enhetlighet över vad som ska kommuniceras ut, både internt och externt samt skapa rutiner och struktur för kommunikation. Generellt ger funktionen även stöd och kommunikationsrådgivning till landskapsregeringens ministrar och tjänstemän som arbetar praktiskt med kommunikation.

Enheten för rättsliga och internationella frågor

Fram till september 2023 fanns en tillfällig juristtjänst vid regeringskansliet som var gemensam för hela allmänna förvaltningen. Försöket med en gemensam juristresurs var framgångsrikt och visade sig vara ett bra sätt att öka samordningen mellan avdelningarna. Lösningen innebar dessutom en möjlighet att avlasta avdelningsjuristerna vid hög arbetsbelastning. Försöket avbröts dock i förtid på grund av bristande resurser. Arbetet med att integrera Åland i Nödcentralverkets operativsystem Erica har fortgått under året och diskussioner med SOS alarm i Sverige pågår som alternativ lösning till anslutningen till Erica.

Lagstiftningsprojekt

Under året trädde lagstiftning i kraft som implementerade EU:s visseblåsdirektiv och tillgänglighetsdirektiv. Visseblåsdirektivet implementerades genom landskapslagen om tillämpning av lagen om skydd för personer som rapporterar om överträdelse av EU-rätten och den nationella lagstiftningen. Tillgänglighetsdirektivet implementerades genom en ny landskapslag om tillämpning av lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter samt ändringar i landskapslagen om marknadskontrollen av vissa produkter, landskapslagen om tillgängliga digitala tjänster och i räddningslagen.

Under våren överlämnades ett lagförslag om enmansmyndigheter till lagtinget vilket innehöll lagändringar som överförde Lotteriinspektionens uppgifter till landskapsregeringen och Upphandlingsinspektionens uppgifter till Ålands ombudsmannamyndighet. I samband med reformen upphörde Lotteriinspektionen och Upphandlingsinspektionen 31.12.2023. Två omfattande lagförslag om ny landskapslagstiftning om näringsrätt och näringsstillstånd samt ny landskapslagstiftning om jordförvärv och jordförvärvstillstånd överlämnades till lagtinget i maj. I augusti överlämnades ett lagförslag med förslag till bestämmelser om implementering av EU:s dataförvaltningsakt.

Under 2023 trädde två nya överenskommelseförordningar i kraft om den tekniska tillsynen enligt EU:s webbtillgänglighetsdirektiv och skötseln på Åland av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande kommunala folkomröstningar. Ett initiativ skickades även till justitieministeriet om en ny förordning om skötseln på Åland av vissa uppgifter enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Val

Året präglades av förberedelser samt genomförande av lagtings- och kommunalvalet den 15 oktober 2023. En nyhet i samband med valet var att det ordnades förtidsröstning vid allmänna förtidsröstningsställen utanför Åland. Utanför Åland var det möjligt att förtidsrösta i Bryssel, Köpenhamn, Helsingfors, Vasa, Åbo, Göteborg, Stockholm, Uppsala och Örebro. Förtidsröstningen utanför Åland var en starkt bidragande faktor till att valdeltagandet för personer bosatta utanför Åland steg från 18,3 % i lagtingsvalet 2019 till 27,0 % i lagtingsvalet 2023. Även valdeltagandet bland förstagångsväljare steg från 44 % i lagtingsvalet 2019 till 50 % i lagtingsvalet 2023. Totalt var valdeltagandet 68,3 % i lagtingsvalet, vilket var något lägre än i valet 2019 (69,7 %). Främst sjönk valdeltagandet bland män och personer i åldern 26–29 år.

Andra nyheter rörande de allmänna valen var bland annat att röstkortet fick ett nytt utseende med tillhörande information om lagtinget och kommunfullmäktige, en ny vallogga togs fram, valfunktionärerna fick västar, rättelseyrkanden i rösträttsregistret kunde göras elektroniskt och ett helt nytt valrapporteringsystem byggdes upp. Stor vikt lades vid det nya valrapporteringssystemets säkerhet vilket visade sig nödvändigt då en cyberattack riktades mot den officiella resultatsidan valresultat.ax samt åländska medier under valkvällen. I samband med att resultatet från den preliminära rösträkningen skulle presenteras gick det inte att nå flera åländska mediers hemsidor till följd av olika överbelastningsattacker. Även valresultat.ax utsattes för en överbelastningsattack som dock kunde avväjas så att störningar aldrig uppstod. Genomförandet av valet var aldrig i fara eftersom valresultat.ax endast används för att snabbt förmedla ett preliminärt valresultat till allmänheten, hemsidan används exempelvis inte för slutgiltig rösträkning. Landskapsregeringen konstaterar ändå att det är allvarligt att den här typen av attacker riktas mot de allmänna valen som utgör demokratins grundbult.

I syfte att underlätta genomförandet av de allmänna valen lades under året stort fokus på utbildning av partiaktiva, kommuner och valfunktionärer. Bland annat togs en e-utbildning fram för partierna rörande kandidatnominering och landskapsregeringen höll även regelbundna avstämningsmöten med partisekreterarna. Fem nya och omfattande valanvisningar togs fram för valfunktionärer. Två utbildningar hölls för valfunktionärer och därutöver genomfördes två veckor innan valdagen ett testval i valrapporteringsystemet som involverade samtliga kommuner. Utöver detta hölls det regelbundna digitala avstämningar med kommunernas ansvariga valtjänstemän. En utbildning för medlemmarna i centralnämnden för lagtingsval ordnades också. Efter valet skickades en uppföljande e-enkät ut till alla kommuner för vidare spridning till valfunktionärerna.

Samarbetet mellan de nordiska valmyndigheterna är fortsatt mycket viktigt för att värna demokratin i allmänhet och de allmänna valen i synnerhet. I detta syfte besökte landskapsregeringen under året, på inbjudan av de olika samarbetsmyndigheterna, parlamentsvalen i Estland och Finland samt kommunalvalet i Norge. I samband med riksdagsvalet i april besöktes landskapsregeringen av en delegation från valnämndens kansli i Stockholms stad. Landskapsregeringen stod även i samband med lagtings- och kommunalvalet värd för en delegation av valtjänstemän från samtliga av de nordiska länderna samt Estland.

Digitaliseringsenheten

Digitaliseringsenheten spelar en central roll i att leda förvaltningens strategiska inriktning mot förbättrad digital informationshantering och att stärka digitaliseringen inom förvaltningen. Enheten är ansvarig för att utveckla och implementera strategier som främjar effektiv och säker digital informationshantering, vilket stöder förvaltningens övergripande mål och tjänster. Genom att fokusera på att optimera digitala processer och IT-infrastruktur, bidrar enheten till att skapa en mer sammanhängande, effektiv och säker förvaltningsmiljö.

Under det gångna året deltog enheten aktivt i en arbetsgrupp fokuserad på e-arkivering och förbättringar av det aktuella ärendehanteringssystemet, med särskilt fokus på effektiv användning av metadata. Rekommendationen är att integrera ärendehantering med elektronisk arkivering och

intensifiera digitaliseringsprocessen. Vidare lanserades ett uppdaterat intranät för att effektivisera interna processer. En ny webbbookningsfunktion för Ålandstrafiken utvecklades, baserad på en etablerad biljett- och reservationslösning, som är under testning. En skogsportal som erbjuder omfattande information och integration av miljödata lanserades också.

Arbetet med att skapa en datautbytesplattform och en medborgarportal för digitala tjänster inleddes, med initiala tjänster utvecklade i en testmiljö. Ett informationssäkerhetsprogram implementerades för att möta EU:s cybersäkerhetskrav, stärka motståndskraften mot cyberhot och förbättra IT-säkerhetsmedvetenheten. Året avslutades med lanseringen av ett nytt valrapporteringsystem för realtidsspårning av valresultat och påbörjandet av en digitaliseringspolicy och riktlinjer för Ålands landskapsregering, vilket markerar en långsiktig vision för digital omvandling mot ett mer digitaliserat och inkluderande samhälle.

Ålands representation i Helsingfors

Ålands representation har arbetat kontinuerligt med att stärka den positiva bilden av Åland i Finland. Detta sker bl.a. genom regelbundna kontakter med politiker och tjänstemän vid ministerier och myndigheter i Helsingfors. Konkreta exempel på detta är deltagande i SuomiAreena i Björneborg, koordinering av olika besök till Åland som exempelvis journalistbesök, KAVAKU-diplomatutbildningen vid utrikesministeriet, en mottagning i samband med föreställningen Ålandskungen på Alexandersteatern, Ålandsakademien och dialogdagar i Helsingfors. Tillsammans med politiker och tjänstemän i Mariehamn följer man aktivt med och agerar vid behov gällande aktuella frågor som berör Åland samt bevakar hur Åland framställs i medierna och kommunicerar detta vidare. Ett stort fokus lades under året på att aktivt påverka regeringen Orpos regeringsprogram i en för Åland positiv riktning.

Främjande av jämställdhet

Landskapsregeringen har fortsatt implementera Ålands agenda för jämställdhet 2019 – 2030. Agendan bidrar till att uppfylla den fjärde hållbarhetsprincipen i Utvecklings- och hållbarhetsagenden för Åland. Fokusområden har varit att motverka sexuella trakasserier mot barn och unga, jämställdhet i politiken samt våld mot kvinnor och våld i hemmet i enlighet med Istanbulkonventionens mål.

Landskapsregeringen fortsatte arbetet med strategin nolltolerans mot våld i nära relationer 2020–2030 för ett mer målinriktat och samordnat arbete mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor. Den sk. Istanbulkommittén permanentades och fortsätter sitt uppdrag för att öka samverkan med berörda myndigheter och med tredje sektorn samt ansvara för uppföljning gällande implementering av Istanbulkonventionen.

Arbetet med jämställdhetsintegrering har fortsatt inom förvaltningen och utbildningstillfällen har ordnats. Under året beställdes en utredning över Alternativ till Våld, en behandlingsmetod riktad till våldsutövaren som funnits på Åland sedan 2004. Rapporten utgör kunskapsunderlag för att underlätta politiska beslut. Särskilda satsningar på integrering av jämställdhet i hållbarhetsarbete gjorts, bland annat genom kunskapshöjning och spridning av resultat från Nordiska ministerrådets studier om jämställdhet i klimatpolitiken samt om jämställd konsumtion och produktion. Vidare har ÅSUB på uppdrag av landskapsregeringen genomfört undersökningen Förtroendevalda, jämställdhet och den politiska vardagen på Åland. Undersökningen berörde jämställdhet, hot, hat och trakasserier riktade till politiker under den senaste mandatperioden. Under året gjordes insatser med information om och kunskapshöjning gällande hbtqia i enlighet med handlingsplanen för hbtqia-personers lika villkor i det åländska samhället (2019–2025). Det fem-åriga projektet ”Bygg respekt, motverka sexuellt våld i ord och handling” fortgick sitt sista år.

Ungdomspolitik

Ålands landskapsregering har deltagit i Nordbuk, Nordiska barn- och ungdomskommittés möten. Nordbuk är ett rådgivande organ i nordiska och internationella barn- och ungdomspolitiska frågor.

Ändrade stadgar möjliggör numera inval av ungdomsrepresentanter från Färöarna, Grönland och Åland.

Främjande av integration

Integration är en tvärssektoriell verksamhet som omfattar åtgärder inom kulturella, fritidsmässiga, utbildnings-, arbetsmarknads-, sociala, hälso- och sjukvårdsrelaterade områden samt motverkan av diskriminering och rasism. Effektiv integration är av avgörande betydelse för att uppnå det övergripande målet inom hållbar utveckling på Åland. Särskild uppmärksamhet ägnas åt målen för hållbar utveckling, specifikt mål 1 och 2 som handlar om välmående, tillit och deltagande, samt mål 5 som rör attraktionskraft.

Inflyttning och integration har identifierats som centrala mål för att hantera framtida utmaningar. Ansvarsfördelningen och uppgifterna för integrationsarbete regleras närmare i landskapslagen (2012:74) om främjande av integration. Landskapsregeringens insatser för integration konkretiseras i "Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2020—2023". Utöver åtgärderna i programmet har landskapsregeringen även aktivt fört diskussion med rikets ministerier och myndigheter om ansvarsfördelningen gällande integrationsfrågor.

Under det gångna året har landskapsregeringen avgivit flera yttranden angående integration och förhållandet mellan rikets ministerier och myndigheter och självstyrelsen. Dessutom har landskapsregeringen deltagit i nordiska forum för att diskutera integrationsfrågor. Landskapsregeringen deltar även som medfinansier till Mariehamn stads projektansökan till AMIF. Tjänsten som specialsakkunnig i integration har varit vakant från sommaren 2022 till december 2023. Under denna period har ansvarsområdet hanterats av annan tjänsteman enligt särskilt beslut.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	179 208,31	160 476,88	148 309,67	157 846,57
Avgiftsintäkter	2 142 895,55	162 405,24	189 610,04	216 893,95
Erhållna bidrag	295 836,20	311 966,15	363 386,04	355 296,33
Övr verksamh intäkt	109 860,92	144 321,97	76 535,69	109 959,50
Summa Verksamhetens intäkter	2 727 800,98	779 170,24	777 841,44	839 996,35
Personalkostnader	-2 800 925,81	-2 754 520,96	-2 865 440,48	-3 093 083,20
Köp av tjänster	-1 781 818,21	-2 506 550,36	-4 162 512,52	-4 799 200,69
Material förnödenh	-209 229,38	-221 761,23	-411 282,50	-796 546,46
Övr verksamh kostn	-1 164 203,15	-1 183 928,75	-1 214 571,37	-1 216 760,93
Summa Verksamhetens kostnader	-5 956 176,55	-6 666 761,30	-8 653 806,87	-9 905 591,28
Övr ink o kap överf	178 175,00	178 175,00	169 291,15	164 495,44
Summa Intäkt ink o kap	178 175,00	178 175,00	169 291,15	164 495,44
Summa Intäkt ink o kap öv	178 175,00	178 175,00	169 291,15	164 495,44
Övrigt näringsliv	-200 000,00	-50 000,00		
Övriga ink kap överf	-2 667 586,43	-2 147 365,58	-2 764 191,64	-2 322 268,64
Summa Utgift ink o kap öv	-2 867 586,43	-2 197 365,58	-2 764 191,64	-2 322 268,64
Summa Kostn ink o kap öv	-2 867 586,43	-2 197 365,58	-2 764 191,64	-2 322 268,64
Summa Verksamhetsbidrag	-5 917 787,00	-7 906 781,64	-10 470 865,92	-11 223 368,13
Ränteintäkter			98,88	3 807,91
Räntekostnader			-31,46	-340,03
Övr finansiella kost	-18,00			-18,00

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-18,00		67,42	3 449,88
Summa Årsbidrag	-5 917 805,00	-7 906 781,64	-10 470 798,50	-11 219 918,25
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-5 917 805,00	-7 906 781,64	-10 470 798,50	-11 219 918,25
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-5 917 805,00	-7 906 781,64	-10 470 798,50	-11 219 918,25

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
21010 Regeringskansliet, verksamhet	-3 608 000,00	-3 467 359,39	-140 640,61
24010 Landsk stöd materialanskaffn	-1 018 593,01		-1 018 593,01
25210 Serviceverksamhet	-316 000,00	-266 781,96	-49 218,04
26000 Regeringen övriga kostnader	-250 000,00	-64 495,45	-185 504,55
26004 Ålandsdelegationen	-11 000,00	-8 852,31	-2 147,69
Summa 2100_7 Reg.kansliet allm by	-5 203 593,01	-3 807 489,11	-1 396 103,90
21510 Ål representation Helsingfors	-72 000,00	-48 445,16	-23 554,84
22000 Främjande av jämställdhet	-69 000,00	-67 423,58	-1 576,42
22500 Främjande av integration	-79 000,00	-40 632,09	-38 367,91
26003 Utvecklo tillväxtp hållb Åland	-135 000,00	-133 288,58	-1 711,42
Summa 2101 Stabsenheten	-355 000,00	-289 789,41	-65 210,59
21200 Digitalisering o inform teknol	-4 401 000,00	-3 879 629,73	-521 370,27
Summa 2104 Digitaliseringsenhet	-4 401 000,00	-3 879 629,73	-521 370,27
21500 Kommunikationsverksamhet	-68 000,00	-95 016,22	27 016,22
25000 Utbildn,företagshälsov,arbetar	-345 000,00	-406 481,02	61 481,02
Summa 2105 Pers- o kom.enheten	-413 000,00	-501 497,24	88 497,24
23000 Valkostnader	-200 000,00	-176 182,96	-23 817,04
23200 Stöd till politisk verksamhet	-24 000,00	-23 999,79	-0,21
24000 Brand- och räddning	-30 000,00	-12 739,00	-17 261,00
26005 Central Baltic 2021-2027	0,00	17 771,64	-17 771,64
26006 Nordiska skärgårssamarbetet	0,00	0,00	0,00
26500 Konsumentskydd	-3 000,00	-1 932,80	-1 067,20
27000 Radio- o TV-verksamhet	-2 514 000,00	-2 544 429,85	30 429,85
Summa 2106 Enh rättsl o interna	-2 771 000,00	-2 741 512,76	-29 487,24
Summa 2100 Regeringskansliet	-13 143 593,01	-11 219 918,25	-1 923 674,76

Orsaken till högre kostnader för regeringskansliet under 2023 jämfört med 2022 är främst valkostnader om 176.183 euro, högre kostnader för företagshälsovård och personalförmåner om 76.621 euro samt högre kostnader om 740.190 euro för digitalisering och informationsteknologi.

Målsättningar

Regeringskansliet hade varken specifika budgetmålsättningar eller budgetuppdrag i budgeten för 2023.

Nyckeltal

Registrerade ärenden	Registrerade	Pleni ensk.	Tjm Tjb	Öppna ärenden inkomna 2023 (1	Öppna ärenden totalt (1
Regeringskansliet					
Allmänna byrån	124	52	109	0	1
Enheten för rättsliga ärenden	936	143	778	84	89
Personal- och kommunikation	7	4	5	0	0
Stabsenheten	27	35	1	0	1
Servicefunktionen	2	5	0	0	0
Digitaliseringsenheten	35	20	15	6	8
Regeringskansliet totalt	1 131	259	908	90	99
Finansavdelningen					
Allmänna byrån	91	63	57	4	5
Budget- och finansieringsbyrån	94	97	22	4	6
Redovisningsbyrån	26	1	49	0	0
Avtals- o. Pensionsbyrån	623	60	576	28	32
Finansavdelningen totalt	834	221	704	36	43
Social- och miljöavdelningen					
Allmänna byrån	29	11	42	0	0
Socialvårdsbyrån	83	74	16	4	4
Hälsa- och sjukvårdsbyrån	201	47	43	6	11
Miljöbyrån	262	138	100	39	83
Social- och miljöavd. totalt	575	270	201	49	98
Utbildnings- och kulturavdelningen					
Allmänna byrån	76	8	155	0	0
Ålands landskapsarkiv	6	1	0	2	18
Utbildningsbyrån	220	27	106	75	81
Kulturbyrån	116	53	11	8	12
Kulturmiljöenheten	151	9	100	8	12
Ålands museum	33	5	38	0	2
Ålands kulturhistoriska museum	1	0	0	0	0
Ålands konstmuseum	4	1	0	0	3
Kulturavsnittet	9	0	0	4	5
Utbildnings- och kulturavdelningen totalt	616	104	410	97	133
Näringsavdelningen					
Allmänna byrån	189	37	258	36	40
Jordbruksbyrån	1336	27	2 809	289	301
Fiskeribyran	70	14	136	2	23
Skogsbruksbyrån	1043	4	1 041	4	9

Registrerade ärenden	Registrerade	Pleni ensk.	Tjm Tjb	Öppna ärenden inkomna 2023 (1)	Öppna ärenden totalt (1)
Jakt- och viltvårdsenheten	70	4	61	10	14
Näringsavdelningen totalt	2708	86	4 305	341	387
Infrastrukturavdelningen					
Allmänna byrån	758	122	633	104	114
Transportbyrån	127	89	39	19	24
Vägnätsbyrån	256	67	173	29	79
Vägunderhållsenheten	8	2	0	4	7
Infrastrukturavdelningen totalt	1 149	280	845	156	224
Lagberedningen totalt	82	118	14	1	1
Allmänna förvaltningen totalt	7 095	1 338	7 387	770	985

1) Här inkluderas samtliga öppna ärenden oberoende av den lagstadgade handläggningstiden på tre månader.

Registrerade ärenden Allmänna förvaltningen totalt	Registrerade	Pleni ensk.	Tjm Tjb	Öppna ärenden inkomna 2023 (1)	Öppna ärenden, totalt (1)
2017	7 363	1 236	7 476	301	616
2018	8 801	1 698	11 472	761	1 023
2019	7 058	1 160	9 138	249	450
2020	7 252	1 406	8 168	406	700
2021	7 707	1 513	8 615	471	700
2022	8 052	1 403	7 830	398	547
2023	7 095	1 338	7 387	770	985

1) Här inkluderas samtliga öppna ärenden oberoende av den lagstadgade handläggningstiden på tre månader.

Registratur och reception	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Registrerade ärenden ÅLR						
Kvinnor		1 317	1 091	1 246	1 662	1 252
Män		2 143	2 103	2 578	2 748	2 443
Övrigt		3 598	4 058	3 883	3 642	3 400
Registrerade ärenden totalt		7 058	7 252	7 707	8 052	7 095
Postförsändelser	21 131	17 446	17 740	16 002	14 933	14 491
Besökare	17 741	14 175	9 769	9 389	9 554	10 921
Besvarade telefonsamtal	42 697	39 766	44 031	45 525	31 772	26 884

Väsentliga förändringar

Den största verksamhetsförändringen och effektiviseringen uppnåddes genom en förvaltningsövergripande genomgång och ändring av landskapsregeringens delegeringsbeslut så att beslut som inte är förvaltningsbeslut inte heller behöver tas genom tjänstemannabeslut, utan dessa beslut kan i sin helhet hanteras i olika digitala system. Denna ändring resulterade i att antalet registrerade ärenden minskade från 8.052 under år 2022 till 7.095 under år 2023 (en minskning med 11,89 %) och syns i tabellen ovan. Större satsningar kopplade till digitalisering och informationsteknologi samt specifikt informations säkerhet har även genomförts i hela förvaltningen, vilket syns rörande kostnaderna för digitalisering och informationsteknologi.

Lagberedningen

Översikt

Ålands författningssamling

I Ålands författningssamling (ÅFS) publiceras landskapslagar, landskapsförordningar, överenskommelseförordningar och vissa andra beslut som lagtinget och landskapsregeringen fattar och som är av allmän betydelse. Författningssamlingen administreras av lagberedningen. I författningssamlingen publicerades under året 137 nummer. Under året tillställdes lagtinget 36 lagförslag.

Något om lagstiftningskontrollen av vissa lagförslag

Vid den lagstiftningskontroll som Republikens president utövar granskas om lagtinget vid antagandet av en landskapslag har överskridit sin lagstiftningsbehörighet eller om landskapslagen rör rikets inre eller yttre säkerhet.

Inför presidentens behandling av de landskapslagar som antogs under året inhämtades Högsta domstolens utlåtande i åtta fall. Sammanlagt 20 lagtingsbeslut om antagande av landskapslagar ingick i dessa. Att ett utlåtande av Högsta domstolen först inhämtas är enligt 19 § 2 mom. i självstyrelselagen ett absolut krav för att presidenten ska kunna förordna ett lagtingsbeslut att förfalla i sin helhet eller till viss del.

I fyra av dessa åtta fall ansågs det inte finnas några hinder för att lagarna kunde träda i kraft, medan det i de fyra övriga fallen ansågs finnas en eller flera bestämmelser som var av en sådan natur att det fanns grund för ett partiellt veto. Här kommenteras endast de fall där högsta domstolen fann att en behörighetsöverskridning förelåg.

Det första ärendet där högsta domstolen fann att en landskapslag skulle fällas partiellt gällde en ändring av landskapslagen om studiestöd. I lagtingsbeslutet ingick en bestämmelse som gav Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (Ams) rätt att trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter av andra myndigheter få de uppgifter som är nödvändiga för att verkställa och utveckla studiestödsuppgifter. Högsta domstolen konstaterade att det inom studiestödssystemet behandlas känsliga personuppgifter som gäller till exempel en studerandes behov av olika förmåner. Därför är landskapslagen betydelsefull med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter i 10 § i grundlagen. Enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen utgör stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag riksbehörighet. Enligt Högsta domstolens slutsats var kretsen av de myndigheter av vilka AMS enligt bestämmelsen i landskapslagen hade rätt att få uppgifter opreciserad och täckte i princip alla myndigheter. Därtill var syftet med att få till studiestödssystemet hörande känsliga uppgifter vagt formulerat och oklart enligt lagrummet och även mot bakgrund av landskapslagens förarbeten. Trots att rätten att få information är knuten till ett krav på nödvändighet på ett konstitutionellt sett vederbörligt sätt, var bestämmelsen i landskapslagen i övrigt ändå för vag och ospecificerad. Mot bakgrund av detta och med tanke på 10 § 1 mom. i grundlagen och grundlagsutskottets förändrade praxis gällande skyddet för privatlivet och personuppgifter fann högsta domstolen att landskapslagens 39a § 6 punkten utgör en behörighetsöverskridning. Presidenten förenade sig med högsta domstolens slutsats och fann samtidigt att övriga delar av landskapslagen höll sig inom ramen för landskapets behörighet och kunde träda i kraft, vilket den gjorde den 1 augusti 2023. Landskapsregeringen återkom under året med ett nytt lagförslag till lagtinget där de av högsta domstolen påtalade bristerna korrigerades. Sistnämnda lagstiftning trädde i kraft den 1 februari 2024.

Det andra ärendet som behandlades av högsta domstolen och där domstolen fann att en landskapslag partiellt skulle fällas gällde en ny vägtrafiklag. En av frågorna som prövades var delegeringen av normgivningsmakt. Enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen

med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. I vägtrafiklagen ingick en bestämmelse om personer som reglerar trafiken och en förteckning över dessa personer samt en möjlighet att genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om ytterligare personer som kan reglera trafiken. Högsta domstolen konstaterade att sistnämnda förordningsfullmakt utgjorde en allt för öppen och opreciserad delegering av normgivningsmakt. En mer noggrann precisering hade krävts i landskapslagen. Förordningsfullmakten förordnas därför att förfalla. Till övriga delar kunde vägtrafiklagen träda i kraft, vilket den kommer att göra den 1 april 2024.

Det tredje ärendet där högsta domstolen fann en partiell överträdelse gällde en ändring av lagtingsordningen för Åland. Även denna gång gällde det förhållandet mellan landskapslagstiftning och grundlag. Enligt 27 § 1 punkten självstyrelselagen utgör stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag riksbehörighet. Enligt en bestämmelse i den ändrade lagtingsordningen skulle lagtinget genom ett beslut som har fattats med minst 20 röster kunna skilja en lagtingsledamot från uppdraget antingen helt eller för en bestämd tid, om ledamoten på ett väsentligt sätt och upprepade gånger försummar att sköta sitt uppdrag som lagtingsledamot eller genom en verkställbar dom har dömts till fängelse för ett uppsåtligt brott eller till straff för valbrott eller "den dömde inte är värd det förtroende och den aktning som uppdraget som lagtingsledamot förutsätter". Syftet med det citerade tillägget var att förtydliga lagtingsordningens bestämmelse om skiljande från uppdraget som lagtingsledamot och inskräpa betydelsen av att ledamöterna ska bete sig så att de är värda det förtroende och den aktning som uppdraget som lagtingsledamot förutsätter. Högsta domstolen ansåg dock att det på basis av ordalydelsen samt med beaktande även av lagförslagets motiveringar var oklart huruvida bestämmelsen ska tillämpas som en självständig grund eller som ett tillägg som förtydligar de existerande grunderna gällande skiljande från uppdraget som lagtingsledamot. Om tillägget tolkas som en självständig grund, är bestämmelsen vag och opreciserad. Högsta domstolen konstaterar att det nu antagna tillägget inte förtydligar bestämmelsen i lagtingsordningen om skiljandet från uppdraget som lagtingsledamot utan bestämmelsen är oklar. Samtidigt kan noteras att enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. I och med att regleringen berör en lagtingsledamots immunitet, förutsätts att kriterierna för hur uppdraget kan upphöra framgår entydigt av landskapslagen ifråga. Eftersom så inte var fallet enligt Högsta domstolen fann domstolen att bestämmelsen i lagtingsordningen utgjorde en behörighetsöverskridning. På basen av högsta domstolens utlåtande fann presidenten att ändringen av 10 § 3 mom. i lagtingsordningen skulle förfalla, men att landskapslagen i övrigt kunde träda i kraft. Lagen i övrigt trädde i kraft den 1 november 2023.

Det fjärde och sista ärendet som högsta domstolen fann att partiellt skulle fällas gällde en ny landskapslag om skyddshem. I lagtingsbeslutet ingick en bestämmelse som gav landskapsregeringen eller en utomstående granskare som landskapsregeringen befullmäktigat rätt att utföra nödvändiga granskningar av ekonomin och verksamheten i skyddshemsproducentens utrymmen. Enligt bestämmelsen skulle en inspektör ges tillträde till verksamhetsställets alla utrymmen och utan hinder av sekretessbestämmelserna skulle alla handlingar som var nödvändiga för granskningen läggas fram. Utrymmen som används för permanent boende skulle bara få inspekteras om det var nödvändigt för att trygga klienternas ställning och garantera behörig service. Frågan var om bestämmelsen uppfyllde det i grundlagen garanterade hemfridsskyddet (10 § grundlagen) i och med att grundlagen även förbjuder att uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt ges till andra än myndigheter (124 § grundlagen). Högsta domstolen konstaterade att bestämmelsen i landskapslagen som gav någon annan än en myndighet rätt att utföra inspektion också i utrymmen som används för permanent boende inte begränsar en utomstående granskares deltagande till att bistå en myndighet som har rätt att utföra inspektionen. Bestämmelsen i lagtingsbeslutet ansågs dock ge en utomstående en rätt att på ett betydande sätt ingripa i skyddet för hemfriden och förordnades därmed att förfalla. Presidenten förenade sig med högsta domstolens slutsats och fann samtidigt

inga hinder för att lagtingsbeslutet till övriga delar kunde sättas i kraft. Lagen i övrigt trädde i kraft den 1 januari 2024.

Andra lagförslag av betydelse

Orsaken till att ett lagförslag tillställs lagtinget under året varierar. Det finns bland annat sådant som har sin grund i regeringsprogrammet och sådant som har sin grund i krav som följer av medlemskapet i den Europeiska unionen och också sådant som har en annan grund.

I början på året överlämnade landskapsregeringen ett förslag till en ny landskapslag om tillfällig skatt på vinster inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen till lagtinget. Enligt lagen ska en tillfällig skatt på 30 procent som gäller elföretags vinster införas under skatteåret 2023. Skatten ska tas ut utöver den inkomstskatt som betalas på företagets vinster och inte vara avdragsgill i inkomstbeskattningen. Skatten ska uppbäras till landskapet och tas ut i efterhand under år 2024. Samtidigt medför förslaget också att en tillfällig skatt på 33 procent som gäller vinster under skatteåret 2023 för företag inom sektorn för fossila bränslen. Ett av syftena med lagstiftningen var även att klarlägga fördelningen av lagstiftningsbehörigheten. Frågeställningen gällde huruvida den aktuella skatten ska betraktas som en sådan näringskatt som avses i självstyrelselagens 18 § 5 punkt. Vid lagstiftningskontrollen konstaterades att skatten är en sådan näringskatt och presidenten fann att det inte förelåg något hinder för landskapslagen att träda i kraft.

Under verksamhetsåret överlämnades även ett lagförslag om ett nytt finanspolitiskt ramverk till lagtinget. Enligt lagstiftningen kommer lagtinget kan fatta riktlinjebeslut som sträcker sig längre fram i tiden än följande finansår. Lagstiftningen medför även att lagtinget kommer att besluta om finanspolitiska mål och riktlinjer för landskapets verksamhet i form av kostnadstak och överskottsmål. Kostnadstak innebär att lagtinget på förslag av landskapsregeringen fastställer en maximal nivå för landskapets kostnader. Taken som omfattar i det närmaste samtliga landskapets kostnader ska enligt lagstiftningen vara rullande treåriga och nominella. En budgeteringsmarginal för oförutsedda utgifter ska finnas under taket. Landskapsregeringens förslag till överskottsmål avser mål för landskapets finansiella sparande som sedan beslutas av lagtinget.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	1 257,73	1 366,02	1 091,30	1 080,00
Avgiftsintäkter		150,00		
Summa Verksamhetens intäkter	1 257,73	1 516,02	1 091,30	1 080,00
Personalkostnader	-749 219,00	-903 232,82	-882 155,31	-893 357,36
Köp av tjänster	-53 418,19	-50 228,44	-29 133,38	-62 329,16
Material förnödenh	-2 095,92	-1 592,19	-1 952,55	-1 296,37
Övr verksamh kostn	-26,92	-87,49	-219,01	-93,77
Summa Verksamhetens kostnader	-804 760,03	-955 140,94	-913 460,25	-957 076,66
Summa Verksamhetsbidrag	-803 502,30	-953 624,92	-912 368,95	-955 996,66
Summa Årsbidrag	-803 502,30	-953 624,92	-912 368,95	-955 996,66
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-803 502,30	-953 624,92	-912 368,95	-955 996,66
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-803 502,30	-953 624,92	-912 368,95	-955 996,66

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
28010 Lagberedning	-1 125 000,00	-955 996,66	-169 003,34

Utfallet av köp av tjänster varierar ofta från år till år beroende på behovet av vissa tjänster. Inte sällan kolliderar dessutom olika faktorer med varandra, såsom behov och tid, vilket påverkar förutsättningarna för inköp av vissa specialtjänster. En beredskap med tillgängliga resurser bör dock alltid finnas, såvida en kvalitetssäkring av lagberedningsarbetet eftersträvas.

Under året sköttes uppdateringen av Ålex av interna resurser, eftersom detta visat sig vara mera ändamålsenligt.

Målsättningar

Mål: Den elektroniska lagsamlingen (Ålex) kommer fortlöpande att kräva att resurser görs tillgängliga för att uppdatera lagsamlingen med de förändringar som kontinuerligt genomförs i lagstiftningen. Ålex kommer att vara tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens webbplats.

Förverkligat: Ålex har varit tillgänglig på landskapsregeringens webbplats regeringen.ax under hela året. Ålex har uppdaterats med nya författningar tre gånger under året.

Mål: Arbetet med att möjliggöra publicering av lagar och andra författningar i Ålands författningssamling (ÅFS) enbart elektroniskt återupptas. Idag delges åländska författningar både i pappersform och elektroniskt. Projektet förutsätter förutom lagändringar även en testkörning av ett nytt förfarande under en längre tid, så att rättssäkerheten kan garanteras.

Förverkligat: Det viktiga vad gäller ÅFS och dess publicering är att löptiderna och processerna för författningspubliseringen ska kunna kvalitetssäkras så att en korrekt utgivning av en författning ska kunna ske i god tid innan en författning träder i kraft. Detta är viktigt ur rättssäkerhetssynpunkt och utgör en fortlöpande process som det arbetats med under året.

Mål: Avsikten är att en ny lagsamling i pappersformat ska kunna slutföras under år 2023. Även den tryckta lagsamlingen kommer liksom tidigare år att göras tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens webbplats.

Förverkligat: Upphandlingen av redaktör samt ombrytare, tryckare och inbindare för Ålands lagsamling 2024 påbörjades under hösten 2023. En uppdaterad lagsamling har genom Ålex funnits elektroniskt tillgänglig på landskapsregeringens webbplats under hela verksamhetsåret.

Nyckeltal

Publiceringar	2019	2020	2021	2022	2023
Ålands författningssamling	116	132	172	99	137
Landskapslagar	82	79	116	53	73
Självstyrelselagen (ändring)	1	1	0	0	0
Landskapsförordningar	15	21	30	21	35
Beslut om budget	4	6	5	5	4
Beslut av lagtinget om int. fördrag (inkl. AO)	8	9	5	9	9+1
Beslut av landskapsregeringen	5	9	11	7	10
Överenskommelseförordning	1	4	5	4	5
Lagförslag (inkl TMK 1)	28	46	26	35	35+1
Kompletterande lagförslag	0	0	0	0	0
Totalt	260	307	370	233	310

Väsentliga förändringar

Efterfrågan på lagberedningens tjänster har under året varit fortsatt stor, vilket tvingat fram en tuff prioritering mellan de ärenden som ska beredas. Lagberedningsarbetet är personalintensivt och påverkas märkbart av personella förändringar.

Finansavdelningen

Översikt

Finansavdelningen med sina ca 40 anställda har det övergripande ansvaret för landskapets finansförvaltning. Landskapets finansförvaltning är den del av landskapets förvaltning som gäller skötseln av landskapets finanser och som förutom ekonomiförvaltning även omfattar planering, beslutsfattande, verkställighet, uppföljning och övervakning i samband med skötseln av landskapets finanser. Principen om en sund ekonomisk förvaltning gäller. En sund ekonomisk förvaltning baserar sig på principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet.

Avdelningen hanterar frågor som gäller landskapets finanser, skatter och avgifter, uppföljning av strategisk samhällsutveckling, samordning och stöd i upphandlingsfrågor, ägarstyrning, kommunernas ekonomi, intern styrning och kontroll samt stöd ur penningautomatmedel. Avdelningen hanterar också landskapets ekonomiförvaltning inklusive utbetalningen av löner samt kollektiva avtal och tolkningen av dessa, de landskapsanställdas rättsliga ställning, tjänsteregleringar och pensioner. Verksamheten är i hög grad lagstyrd.

Budgetering och finansiering

Det ekonomiska läget för Åland inklusive risker och osäkerhetsfaktorer är beskrivet i avsnittet Landskapets ekonomi. Avsnittet är kopplat till finansavdelningens övergripande målsättning om en offentlig budgetekonomi som med beaktande av de sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling är i ekonomisk balans.

Budget och uppföljning

Under året bereddes två förslag till tilläggsbudget för innevarande år samt förslaget till grundbudget för år 2024. Detta arbete inkluderade även utarbetande av anvisningar för verkställande av budgeten för 2023 samt anvisningar för insamling av budgetunderlag för åren 2024 – 2026, budgetramar och anvisningar för uppgörande av budgetförslaget för år 2024. Nytt för 2024 års budgetarbete var att budgetmålsättningar och planerade åtgärder arbetades in i en modul för verksamhetsplanering i budgetsystemet, vilket även förbättrar möjligheterna för uppföljning av dem.

Arbetet med det finanspolitiska ramverket fortgick under året och ett lagförslag avlämnades till lagtinget i maj. Lagtinget fattade beslut om regelverket i september och lagstiftningen sattes ikraft från 1 januari 2024. Under året har förberedelser för en övergång till det nya systemet pågått. Eftersom regelverket blir mer arbetsdrygt har en resursförstärkning gjorts.

Det ekonomiska systemet

Enligt 48 § i självstyrelselagen gör finansministeriet och landskapsregeringen minst vart tredje år en bedömning av om det finns grunder enligt 47 § 2–4 mom. Självstyrelselagen för Åland (ÅFS 1991/71) att ändra avräkningsgrunden och ger sitt förslag till Ålandsdelegationen. Under år 2023 har arbetet med att ta fram underlagsmaterial inför bedömningen inletts. En arbetsgrupp tillsattes den 28 november 2023.

Det första bedömningsmötet hölls den 5 december 2023. Gruppens arbete ska vara slutfört den 31 mars 2024.

Utöver denna tillfälliga arbetsgrupp har en kontaktpersonsgrupp av mer permanent slag tillsatts. Finansministeriets statssekreterare/kanslichef är ordförande för den här gruppen som utgörs av företrädare för finansministeriet och landskapsregeringen. Kontaktpersonsgruppen ska bland annat agera samarbetsforum för frågor som gäller landskapet Ålands ekonomi, behandla lagstiftnings- och reformprojekt som kan ha konsekvenser för Åland, följa upp och utvärdera effekter av reformprojekt och diskutera andra aktuella frågor som kan underlätta samarbetet mellan finansministeriet och

landskapsregeringen. Gruppen hade sitt första möte den 28 november 2023 och kommer att sammanträda 2–3 gånger om året.

Kommunernas ekonomi

Landskapsregeringen deltar i finansieringen av kommunernas lagstadgade uppgifter främst genom landskapsandelssystemet. Övrig finansiering av kommunerna inkluderar samarbetsstöd, likviditetsstöd, kompensationer och övriga stöd.

Landskapsandelarna är att betrakta som en helhet och det är kommunerna som avgör hur medlen ska fördelas mellan olika politikområden. Hanteringen av de olika landskapsandelar som utgör helheten är däremot uppdelad mellan flera avdelningar inom den allmänna förvaltningen.

Landskapsregeringen gick under året in för att kompensera kommunerna till 70 % för bortfall av skatteintäkter till följd av grundavdraget och resekostnadsavdraget. Kompensationen beräknas till ca 5 miljoner totalt till kommunerna för år 2023.

Vidare har landskapsregeringen beslutat att kompensera kommunerna för minskad samfundsskatt till följd av landskaps- och vårdreformen i riket. Kompensationen beräknas till ca 3,3 miljoner för år 2023.

Se tabellen under kapitlet "Nyckeltal" för närmare information om hur finansieringen till kommunerna fördelats under året.

Ägarstyrning

Förvaltningspolitiska mål för ägarstyrningen är:

- Att uppfylla internationella riktlinjer för hur offentliga bolag ska styras och att bolagen ska lämna största möjliga värde till ägaren – det åländska samhället
- Att bolagen ska arbeta för att uppnå de strategiska delmålen i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Under året var avsikten att förtydliga ägardialogen med Fastighetsverket genom att

- utvärdera Fastighetsverkets roll och organisation. Utvärderingen ska utgöra underlag för att ta fram en strategi för landskapets ägande och förvaltning av fastigheter
- säkerställa att Fastighetsverket har avtal för de prestationer man gör som en del i att förtydliga beställar-utförarmodellen.

Landskapsregeringen har flyttat fokus till att först förändra den egna organisationen och till behovet av strategiska mål för Fastighetsverkets verksamhet. Förändringen som planerades under 2023 innebär att infrastrukturavdelningen som har kompetens inom fysisk strukturutveckling tar över ansvaret för den strategiska styrningen av fastighetsförmögenheten så att man blir en strategisk beställare. Ägarstyrningen av Fastighetsverket ligger kvar på finansavdelningen. Förändringen träder i kraft den 1 april 2024.

Upphandlingsstöd

Finansavdelningen erbjuder upphandlingsstöd som en tjänst till förvaltningens upphandlande enheter.

Förvaltningspolitiskt mål för upphandlingsstödet är:

- att göra goda affärer som skapar hållbart värde och bygger tillit.

Sedan våren 2023 har verksamheten utvecklats och under det gångna året har upphandlingsstödet aktivt medverkat i 62 upphandlingar. Digital signering har framgångsrikt implementerats för avtalsundertecknande, vilket har bidragit till ökad digitalisering och effektivitet.

Uppföljning av strategisk samhällsutveckling

För verksamhetsområdet uppföljning av strategisk samhällsutveckling, se avsnittet Strategisk samhällsutveckling under kapitlet Landskapsförvaltningens övergripande områden.

Allmän juridik

Förvaltningspolitiska mål för allmän juridik är:

- att det ska vara lätt att handla över skattegränsen samtidigt som person- och godstransporter till och från Åland kan upprätthållas.
- att skatter och avgifter ska bidra till förverkligandet av agendans strategiska delmål.

I mars 2023 aviserade Tullen om att avtalet om gränstullsamarbete mellan de svenska och finska tullmyndigheterna skulle sägas upp från och med den 31 december 2023. I maj 2023 antog kommissionen en tullreform i vilken en ny tullkodex föreslogs. Landskapsregeringen har arbetat med de aktuella skattegränsfrågorna i arbetsgrupper med Tullen och Skatteförvaltningen via kontakter till svenska Tullverket och genom att lyfta frågorna vid besök hos finansministeriet.

Landskapsregeringen upphandlade under våren ett ramavtal avseende juridiska tjänster inom skatterätt i syfte att förstärka den juridiska argumentationen kring skattegränsfrågan i enlighet med avsikterna i Ålands budget för år 2023. Avtal tecknades med KPMG i juni 2023. Under hösten avropades ett uppdrag av leverantören gällande punktbeskattning. Uppdraget väntas färdigställas under våren 2024.

Under året har landskapsregeringen fått besök av statssekreterare och kanslichef Juha Majanen med delegation från finansministeriet. Landskapsregeringen har även besökt rikets finansminister Riikka Purra samt Skatteförvaltningens generaldirektör Markku Heikura.

Vid tillfälle har man lyft fram om och hur skatter och avgifter kan skapa hållbart värde.

Stöd ur penningautomatmedel

Finansavdelningen handlägger stöd ur penningautomatmedel för verksamhet, evenemang, integration, investeringar och lån. Målet är att stöden bidrar till ett livskraftigt samhälle med hög tillit och ger individer bättre möjlighet att utvecklas. Under år 2023 inkom 63 ansökningar om stöd och sammanlagt 4.562.755,64 euro utbetalades.

Kollektivavtal

Förhandlingar om ett nytt kollektivavtal mellan landskapsregeringen och Anställda vid Ålands trafikavdelningen JHL 408 r.f. påbörjades i februari och ett nytt avtal ingicks i mars för perioden 1.3.2022 - 30.4.2025.

Revidering av tjänstemannalagen

Vid landskapsregeringen har pågått ett omfattande arbete med en ny lag om landskapets tjänsteinnehavare, som ska ersätta den nuvarande tjänstemannalagen. I arbetet har frågan om visstidsanställningar beaktats. Med anledning av frågans betydelse gjordes under våren 2023 i nuvarande tjänstemannalag en ändring i väntan på att den nya lagen om landskapets tjänsteinnehavare ska träda i kraft.

Ändringen inkluderar kriterier för visstidsanställningar och förbud mot ogrundade upprepade visstidsanställningar. En tjänsteman, som anställdes på viss tid utan grund eller som utan grundad anledning upprepade gånger anställdes på viss tid, har rätt att få en ersättning då tjänsteförhållandet upphör. Ändringen trädde i kraft 1.1.2024.

Arbetet med den nya lagen avbröts under våren med anledning av att lagberedningen behövde prioritera andra lagar framom tjänstemannalagen.

Pensioner

Arbetet med digitalisering av pensionsprocessen pågår.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	242 850,09	205 909,81	198 301,31	203 061,61
Avgiftsintäkter	77 297,50	637,50	225,00	75,00
Övr verksamh intäkt	115 133,35	1 331,27	206,65	548,37
Summa Verksamhetens intäkter	435 280,94	207 878,58	198 732,96	203 684,98
Personalkostnader	-2 538 536,63	-1 889 375,14	-1 937 518,60	-2 441 010,00
Köp av tjänster	-3 576 426,94	-2 459 201,06	-958 719,26	-856 399,15
Material förnödenh	-238 377,46	-91 854,57	-5 144,98	-5 306,27
Övr verksamh kostn	-2 784 799,06	-2 787 759,18	-2 784 113,16	-2 788 769,14
Summa Verksamhetens kostnader	-9 138 140,09	-7 228 189,95	-5 685 496,00	-6 091 484,56
Pensionsintäkter	19 100 000,00	20 275 000,00	21 400 000,00	22 400 000,00
Pensionskostnader	-36 506 679,35	-37 342 790,32	-38 768 217,82	-42 107 220,35
Summa Pensioner	-17 406 679,35	-17 067 790,32	-17 368 217,82	-19 707 220,35
Summa Pensionsint o kostn	-17 406 679,35	-17 067 790,32	-17 368 217,82	-19 707 220,35
Övr ink o kap överf	32 352,82	1 407,66	192 427,05	100,00
Summa Intäkt ink o kap	32 352,82	1 407,66	192 427,05	100,00
Summa Intäkt ink o kap öv	32 352,82	1 407,66	192 427,05	100,00
Allmänna stöd	-21 755 987,35	-17 238 317,63	-15 596 262,18	-24 156 445,09
Övriga ink kap överf	-5 050 376,79	-5 646 431,41	-5 156 466,68	-4 562 755,54
Summa Utgift ink o kap öv	-26 806 364,14	-22 884 749,04	-20 752 728,86	-28 719 200,63
Summa Kostn ink o kap öv	-26 806 364,14	-22 884 749,04	-20 752 728,86	-28 719 200,63
Summa Verksamhetsbidrag	-52 883 549,82	-46 971 443,07	-43 415 282,67	-54 314 120,56
Ränteintäkter	-91,58			
Övr finansiella int	-21,55			
Räntekostnader	-131,59	-547,46	-1 854,78	
Övr finansiella kost	-1 811,13	-4 051,81	-1 198,37	-1 013,09
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-2 055,85	-4 599,27	-3 053,15	-1 013,09
Summa Årsbidrag	-52 885 605,67	-46 976 042,34	-43 418 335,82	-54 315 133,65
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-52 885 605,67	-46 976 042,34	-43 418 335,82	-54 315 133,65
Ökning eller minskning av reserver	-629 538,32	-1 590 825,38	-791 458,46	-2 696 845,75
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-53 515 143,99	-48 566 867,72	-44 209 794,28	-57 011 979,40

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
30010 Finans, verksamhet	-2 828 000,00	-2 520 095,47	-307 904,53
34000 Särskilda understöd	0,00	-1 088,08	1 088,08

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
39000 It-drifts o utvecklingskostn	-306 468,34		-306 468,34
39099 Internhyra	-2 780 000,00	-2 776 774,20	-3 225,80
Summa 3100 Finans allm byrån	-5 914 468,34	-5 297 957,75	-616 510,59
33000 LR andel o stöd kommunerna	-25 837 843,68	-24 156 792,31	-1 681 051,37
35000 Penningautomatmedel	-11 459 717,75	-7 259 601,29	-4 200 116,46
Summa 3101 Budget-finansierinsb	-37 297 561,43	-31 416 393,60	-5 881 167,83
38000 Pensioner o pensionsrelat utg	-19 575 000,00	-20 177 220,35	602 220,35
Summa 3200 Avtals- o pensionsby	-19 575 000,00	-20 177 220,35	602 220,35
39050 Bokföringsmässiga korr.		-120 407,70	120 407,70
Summa 3300 Redovisningsbyrån		-120 407,70	120 407,70
Summa 3000 Finansavdelningen	-62 787 029,77	-57 011 979,40	-5 775 050,37

Utfallet 2023 för finansavdelningens förvaltningsområde uppgick till ca 57,0 miljoner euro. Disponibla budgetmedel, inkl. reserverade Paf-medel om ca 6,8 miljoner euro från tidigare år, uppgick till ca 62,8 miljoner euro. Vid årets slut återstod därmed ca 5,8 miljoner euro. Att utfallet underskrider de disponibla medlen förklaras i huvudsak av att det kvarstår reserverade Paf-medel om ca 4,2 miljoner euro, främst i form av investeringsstöd varav en del avser pågående projekt. Merparten av dessa oförbrukade Paf-medel förs över till år 2024. Även de kvarstående medlen från tidigare år för samarbetsunderstöd och övergångsstöd utnyttjades i begränsad omfattning under året, vilket förklarar underskridandet på moment 33000. Finansavdelningens egna förvaltningskostnader understeg budget, till följd av lägre personalkostnader och lägre kostnader för köp av tjänster än budgeterat. Pensionskostnaderna (mom. 38000) översteg de budgeterade med ca 0,6 miljoner euro, vilket i huvudsak förklaras av fler pensionsansökningar än beräknat samt en hög indexuppräknings.

I jämförelse med år 2022 uppvisar Landskapsandelar och stöd till kommuner (mom. 33000) en ökning med nästan 8,6 miljoner euro. Ca 3.4 miljoner euro avser förskott på kompensation till kommunerna för minskad samfundsskatt. Detta som en följd av att kommunernas andel av samfundsskatten från och med skatteår 2023 måste sänkas även på Åland, som ett resultat av rikets finansieringsupplägg för landskaps- och vårdreformen. Skatteavräkningen som upptas som inkomst på moment 89000 ökar med motsvarande belopp. Därtill utbetalades, till skillnad från tidigare år, 5 miljoner euro i kompensation till kommunerna för bortfall av kommunalskatt till följd av grundavdraget och resekostnadsavdraget. Vidare konstateras att pensionskostnaderna ökade netto med drygt 2,3 miljoner euro mellan åren 2022 och 2023.

Målsättningar

Mål: Ta fram nyckeltal som resultatindikatorer för de förvaltningspolitiska målen

Förverkligande: Inte genomfört.

Mål: Förbereda för införandet av ett nytt finanspolitiskt ramverk med start i budgetprocessen för år 2024.

Förverkligande: Lagstiftning avseende finanspolitiskt ramverk avlämnades till lagtinget under året. Ramverket har trätt ikraft från och med 1.1.2024.

Mål: Ta fram en process för utvärdering av kommuner med synnerligen ansträngd ekonomi.

Förverkligande: Ett lagförslag har arbetats fram under år 2023. Landskapsregeringen beslöt dock att inte skicka vidare förslaget till lagtinget.

Mål: Uppdatera riktlinjerna för Paf-stöden med utgångspunkt i målen för 2030.

Förverkligande: Då det inte funnits tillräckliga resurser så har arbetet skjutits fram till år 2024.

Mål: Förstärka den juridiska argumentationen kring skattegränsfrågan genom att upphandla nödvändiga externa kompetenser.

Förverkligande: Avtal tecknades med KPMG i juni 2023. Under hösten avropades ett uppdrag av leverantören gällande punktbeskattning.

Mål: Lyfta fram om och hur skatter och avgifter kan skapa hållbart värde.

Förverkligande: När tillfälle funnits har man lyft fram om och hur skatter och avgifter kan skapa hållbart värde.

Mål: Förtydliga ägardialogen med Fastighetsverket.

Förverkligande: Dialogen förtydligades under året.

Mål: Utvärdera Fastighetsverket roll och organisation. Utvärderingen ska utgöra underlag för att ta fram en strategi för landskapets ägande och förvaltning av fastigheter.

Förverkligande: Landskapsregeringen har flyttat fokus till att först förändra den egna organisationen och till behovet av strategiska mål för Fastighetsverkets verksamhet. Förändringen som planerades under 2023 innebär att infrastrukturavdelningen som har kompetens inom fysisk strukturutveckling tar över ansvaret för den strategiska styrningen av fastighetsförmögenheten så att man blir en strategisk beställare. Ägarstyrningen av Fastighetsverket ligger kvar på finansavdelningen. Förändringen träder i kraft den 1 mars 2024.

Mål: Säkerställa att Fastighetsverket har avtal för de prestationer man gör som en del i att förtydliga beställar-utförarmodellen.

Förverkligande: Frågan har lyfts i ägardialogen.

Mål: att harmonisera olika lönesystem och uppnå lika lön för likvärdigt arbete.

Förverkligande: Ej förverkligats 2023. Avtalsparterna har kommit överens om att harmonisering görs per 1.6.2024.

Mål: att fortsätta arbetet med löneutvecklingsprogrammet.

Förverkligande: Ett pågående arbete.

Nyckeltal

Landskapsandelar och kompensationer till kommunerna	Utfall 2021	Utfall 2022 3)	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall i %
Landskapsandelar					
Skattekomplettering	15 265 468	15 389 863	15 550 000	15 730 465	101,2 %
Socialvårdsområdet	8 868 862	10 487 665	9 186 000	9 185 870	100,0 %
Bildningssektorn	11 614 761	12 163 487	13 444 000	13 355 199	99,3 %
Kultur	462 845	476 249	498 000	497 126	99,8 %
Medborgarinstitut 1)	104 980	108 013			
Samarbetsstöd 2)	196 330	104 943	0	67 888	
Anläggningsstöd	0	0	0	0	
Likviditetsstöd	160 000	180 000	0	0	
Totalt landskapsandelar	36 673 247	38 910 220	38 678 000	38 836 548	100,4 %

Landskapsandelar och kompensationer till kommunerna	Utfall 2021	Utfall 2022 3)	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall i %
Kompensationer					
Kompensation för arbets- och pensionsavdrag 4)		-78 544			
Kompensation för övriga ändringar i kommunalbeskattningen 5)	1 616 519		5 000 000	5 000 000	100,0 %
Kompensation bortfall av samfundsskatteintäkter			3 300 000	3 358 092	101,8 %
Totalt kompensationer	1 616 519	-78 544	8 300 000	8 358 092	100,7 %
Totalt landskapsandelar och kompensationer 6)	38 289 766	38 831 676	46 978 000	47 194 640	100,5 %

1) Exklusive extra stöd om 100.000 euro år 2022, helt ny finansieringsmodell från år 2023 som inte syns här. 2) Inga nya budgetmedel för samarbetsstöd eller likviditetsstöd år 2023 då det fanns reservationsanslag sparade 3) Inklusive extra höjningen om ca 2,1 miljoner år 2022 4) Slutreglering av arbets- och pensionsinkomstavdraget skatteår 2020 (budgeterat 2021), syns år 2022 5) Kompensationer år 2021 inkluderar kompensation för kapitalinkomstskatt, arbets- och pensionsavdrag samt övrigt 6) Nya kompensationer från år 2023, kompensation för bortfall av skatteintäkter på grund av grundavdrag och resekostnadsavdrag samt kompensation till kommuner för minskade samfundsskatteintäkter.

Beviljade pensioner	2021			2022			2023		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Ålderspension	116	56	172	113	74	187	114	62	176
Partiell förtida åp	17	5	22	49	29	78	22	29	51
Anpassningsbidrag							1	1	2
Invalidp./rehab.stöd	20	7	27	20	6	26	19	8	27
Delinvalidpension	13	-	13	7	-	11	5	3	8
Yrkesinriktad rehab.	2	1	3	1	-	1	2	-	2
Familjepension	10	3	13	25	6	31	12	2	14
Totalt	178	72	250	215	119	334	175	105	280
Antal pensionstagare i december	2 012	1 100	3 112	2 089	1 135	3 224	2 135	1 170	3 305

Leverantörsfakturor	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%
E-fakturor	12 236	30,4	14 742	36,7	18 695	45,5	20 990	50,7
Pappers- och PDF-fakturor	27 997	69,6	25 445	63,3	22 420	54,5	20 385	49,3
Totalt	40 233		40 187		41 115		41 375	

Väsentliga förändringar

Under året förbereddes införandet av ett finanspolitiskt ramverk, vilket bland annat föranledde ändringar i lagtingsordningen för Åland och landskapslagen om landskapets finansförvaltning. Lagstiftningen trädde i kraft vid ingången av 2024 så att de ändrade reglerna kan tillämpas fullt ut beträffande budgeten för 2025.

För att finansavdelningen bättre ska kunna svara upp mot de nya krav det finanspolitiska ramverket medför inrättades hösten 2022 budget- och finansieringsbyrån under ledning av finanschefen.

Samtidigt inrättades en ny tjänst som avdelningschef för finansavdelningen. Några organisatoriska förändringar genomfördes inte 2023, men några förändringar i avdelningens ledning skedde dock under året. Den nuvarande avdelningschefen tillträdde sin tjänst i maj och tjänsten som löneenhetschef tillsattes i november, en post som varit vakant i över ett år.

Tullverket och Tullen på Åland ingick i februari 2001 ett avtal om tullklarering mellan Mälardalen och Åland. Enligt avtalet hade den åländska tullen uppdraget att sköta tullklarering och sedvanlig tullövervakning för Tullverkets räkning för varuflödet mellan Åland och Sverige. Avtalet om gränstullsamarbete sades upp sommaren 2023 och uppsägningen trädde i kraft den 31 december 2023. Förändringarna i tullförfarandena leder till en ökad administrativ kostnad för de åländska och de svenska företagen. Landskapsregeringen arbetar för att hitta en lösning som innebär förenklingar, både på kort och längre sikt.

Under året har attestprogrammet för leverantörsfakturor uppgraderats och planeringen av en uppgradering av ekonomiprogrammet har påbörjats. Under året har även digitala reseräkningar lanserats och utvecklingsarbetet fortsätter framöver.

Social- och miljöavdelningen

Översikt

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgift är därför att allmänt planera, leda och utveckla, samordna och övervaka verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård och miljövård. Underlydande myndigheter är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) och Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS). Myndigheterna avger separata verksamhetsberättelser.

Allmänna byrån

Vid allmänna byrån har handlagts ärenden som gäller den övergripande ledningen, förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden. Särskilda tyngdpunktsområden har varit att leda arbetet, att delta i arbetet med revideringen av självstyrelselagen beträffande smittsamma sjukdomar hos människor och djur samt kemikalier, höja nivån på beredskapsarbetet, delta i det nordiska samarbetet inom NMR samt därtill hantera personalfrågor, rekrytering och planera inför regeringsbytet. Samarbetsgruppen mellan social- och hälsovårdsministeriet och social- och miljöavdelningen har hållit ett möte.

Socialvårdsbyrån

Vid socialvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 2 konkretiseras. Landskapsregeringen fullgör sin planerings-, lednings- och övervakningsfunktion angående den sociala verksamheten bland annat genom att kontinuerligt se över och vid behov revidera lagstiftningen inom området. En ökad kvalitetssäkring och kostnadseffektivitet beträffande socialvården kräver strategier för att förutse och bedöma risker och därigenom en utveckling av de tidiga förebyggande insatserna, liksom en fortsatt satsning på det sektors- och myndighetsövergripande samarbetet. Utvecklingen av lagstiftningen inom socialvården fortsätter med målsättningen att uppnå tillgänglighet och delaktighet för alla i samhället.

Socialvård

Året har, trots återgång till en normal arbetslöshetsnivå, innehållit utmaningar för ålänningarna i form av bl.a. hög inflation. De problem som uppstod på grund av införande av välfärdsområden i riket är inte fullt ut lösta i förhållande till självstyrelsen. Landskapsregeringen har fortsatt att följa och bevaka utvecklingen av den pågående reformen av den sociala tryggheten och hur den påverkar bl.a. gränsdragningen mellan socialförsäkring och socialvård.

Hälso- och sjukvårdsbyrån

Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Särskilt det strategiska utvecklingsmålet 1: "Välmående människor vars inneboende resurser växer" har operationaliserats. Landskapsregeringens målsättning för hälso- och sjukvården har varit att främja förutsättningarna för en god hälsa hos befolkningen. Denna målsättning befrämjas särskilt genom satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt att verka för att alla i landskapet ska ha tillgång till en god hälso- och sjukvård.

En folkhälsost strategi för Åland 2023 - 2030 färdigställdes hösten 2023. Genom ett forskningspartnersamarbete med Institutet för hälsa och välfärd deltog Åland hösten 2022 för första gången i befolkningsundersökningen Hälsosamma Finland. Resultaten gav aktuell information om vuxna ålänningars hälsa och levnadsvanor och användes tillsammans med annan statistik som underlag till folkhälsost strategi för Åland 2023 - 2030. Ett åtgärdspaket 2023 - 2025 antogs för att främja fysisk aktivitet och hälsosamma matvanor i linje med målsättningarna i folkhälsost strategin.

Lagen om privat hälso- och sjukvård färdigställdes hösten 2023 och beräknas träda i kraft våren 2024. Efter en övergångsperiod kommer tillsynen över privat hälso- och sjukvård att överföras från landskapsregeringen till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM).

Utvecklingsprojektet för Barn och ungas hälsa och välmående som påbörjades i slutet av år 2022 har fortsatt. Under år 2023 kartlades aktörer inom barnomsorg, utbildning, socialvård och hälso- och sjukvård och samtidigt skaffades kunskap om nuläget gällande barn och ungas fysiska och psykiska hälsa på Åland. Kartläggning av nuläget är en förutsättning för att kunna se vilka behov som finns angående olika riktade insatser och förbättrade arbetsmodeller.

Landskapsregeringen har fortsatt att bevaka riksreformer inom hälso- och sjukvårdslagstiftning vilket har krävt mycket resurser.

Miljöbyrån

Miljöbyrån har handlagt ärenden som gällt miljömedvetenhet, miljöskydd, biologisk mångfald, minimerad klimatpåverkan, avfall, hälsosam livsmiljö för människor, djurhälsa, djurvälstånd, livsmedelssäkerhet samt ärenden som gäller vattenvård. Den övergripande målsättningen med landskapsregeringens miljö- och hälsoskyddsarbete har varit att bidra till att nå ett hållbart samhälle.

Allmän miljövard

Den övergripande målsättningen har varit en hållbar utveckling där miljön skyddas och vårdas på ett sätt som särskilt främjar vatten av god kvalitet, ekosystem i balans och biologisk mångfald. Hantering av miljöaspekterna kopplat till havsbaserad vindkraft är ett prioriterat ansvarsområde för miljöbyrån.

Utlåtande gavs till riksdagens ekonomiutskott om statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till rättsakt om nettonollindustrin samt om initiativet för att säkerställa EU:s tillgång till en säker, diversifierad, ekonomiskt överkomlig och hållbar försörjning av kritiska råvaror.

Miljöministeriet meddelades om landskapsregeringens ställningstaganden gällande kommissionens förslag till direktiv 2005/35/EG om föroreningar förorsakade av fartyg och om införande av sanktioner, inbegripet straffrättsliga sanktioner, för föroreningsbrott. Lagtinget informerades om detta genom I-ärende.

För att lagen om miljöskadefonden (FFS 1262/2022), som antogs i riksdagen i slutet av år 2022, ska gälla i sin helhet på Åland skrevs en lagstiftningspromemoria om åländska aktörers avgiftsskyldighet. I samarbete med lagberedningen har ett lagförslag tagits fram.

Landskapsregeringen har bevakat förhandlingarna om miljöbrottsdirektivet.

Ett antal EU-direktiv om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning och leksakers säkerhet genomfördes under året.

Landskapsregeringens beslut med stöd av kemikalielagstiftningen att begränsa utsläppandet av nikotinpåsar på marknaden föregicks av en notifiering enligt TRIS-direktivet (direktiv (EU) 2015/1535).

Paf-medel för miljöverksamhet

Penningautomatmedel om sammanlagt 620.000 euro beviljades som verksamhetsstöd och stöd för särskilda ändamål för miljöverksamhet och arbete för hållbar utveckling till ideella organisationer eller andra som uppfyller principerna för verksamhetsstöd.

Naturvård

Verksamheten inom naturvårdsområdet har bedrivits utifrån den övergripande målsättningen att bevara livskraftiga populationer av åländsk flora och fauna. Naturvården har bidragit till att skydda både naturliga livsmiljöer och artrika livsmiljöer. Insatser för att öka och förbättra hävden av naturbetesområden har satts in i form av ett naturbetesprojekt. Bevarandet av ursprungsraser av

husdjur samt gamla arter av kulturväxter och deras vilda släktingar har främjats, både inom pågående projekt och genom andra löpande insatser.

Skadlig påverkan av invasiva främmande arter har minskats och återskapande av livsmiljöer för hotade arter samt restaureringsåtgärder för skadade biotoper har utförts som en del av bevarande och utvecklande av landskapsbilden.

Naturinventeringar har utförts för en del av landskapsregeringens markområden och inom flera naturreservat och Natura 2000-områden för att ge grund till framtida bevarandearbete.

Införande av ett program för frivilligt skyddad natur antogs i september 2023 och nästa hela summan av de 100 000 euro som budgeterats för projektet kunde användas.

Inom projekten ÅlandSeaMap, Biodiversea och VikarLife har arbetet med skyddandet av åländska vattenområden fortlopt, dels genom inköp av områden, dels genom koordinering av kommande åtgärder. Aktivt arbete med förvaltningsplaner för områden som berörs av projekten har påbörjats.

Vattenförsörjning och vattenvård

I enlighet med det tredje strategiska utvecklingsmålet och lagstadgade krav är målsättningen att uppnå god vattenkvalitet i hav, sjöar och grundvatten. Detta innebär bl.a. att genomföra lagstadgade åtgärdsprogram och förvaltningsplanen 2022 - 2027 för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav samt att säkerställa lagstadgad och vetenskaplig uppföljning och övervakning av grundvatten, sjöar, kust och havsområden.

Cirkulär ekonomi

Landskapsregeringens långsiktiga målsättning är att uppnå strategiskt utvecklingsmål nummer 7, hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster genom att materialflödena övergår från linjära till cirkulära och avfallsmängderna minskar.

Miljöhälsovård

Den övergripande målsättningen för miljöhälsovården är att garantera säkerhet och kvalitet för livsmedel, främja djurens hälsa och välfärd samt se till att förutsättningarna för en hållbar djurproduktion uppfylls. Den internationella handeln har ökat markant, klimatet förändras och nya hot och faror konstateras på olika områden i världen. Landskapsregeringen förbereder sig för risker som kan äventyra livsmedelssäkerheten eller sjukdomar som kan hota djurens hälsa. Genom förebyggande arbete och övervakning av djursjukdomar ska människors och djurs hälsa samt en hållbar miljö tillförsäkras. Insats och målsättningar inom miljöhälsovården befrämjar och stöder särskilt det strategiska utvecklingsmålet 7, Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.

Arbetet inom miljöhälsovården styrs av flertalet EU-förordningar och nationell lagstiftning, bl.a. landskapslagen (2007:26) om tillämpning av livsmedelslagen i landskapet Åland och djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland. Totalt är det ca 330 författningar som omfattar veterinärvård och miljöhälsovården.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	33 361,65	140 713,00	33 993,00	34 790,51
Avgiftsintäkter	17 410,00	16 505,00	16 385,00	21 283,00
Erhållna bidrag	917 232,83	652 188,82	695 497,35	985 496,26
Övr verksamh intäkt		5 804,78	53 979,14	25 199,02

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Summa Verksamhetens intäkter	968 004,48	815 211,60	799 854,49	1 066 768,79
Personalkostnader	-1 725 900,92	-1 706 022,83	-1 897 548,12	-2 151 386,05
Köp av tjänster	-1 047 194,04	-798 748,70	-728 557,74	-890 638,93
Material förnödenh	-14 044,68	-4 309,78	-6 002,61	-4 217,10
Övr verksamh kostn	-272 622,90	-240 612,97	-315 995,73	-428 757,99
Summa Verksamhetens kostnader	-3 059 762,54	-2 749 694,28	-2 948 104,20	-3 475 000,07
Soc hälsovård utsk	-29 618 239,17	-25 719 055,15	-27 819 908,63	-27 038 516,75
Övrigt näringsliv			-844,25	-8 309,60
Övriga ink kap överf	-284 724,00	-47 072,00	4 454,73	-143 673,72
Summa Utgift ink o kap öv	-29 902 963,17	-25 766 127,15	-27 816 298,15	-27 190 500,07
Summa Kostn ink o kap öv	-29 902 963,17	-25 766 127,15	-27 816 298,15	-27 190 500,07
Summa Verksamhetsbidrag	-31 994 721,23	-27 700 609,83	-29 964 547,86	-29 598 731,35
Räntekostnader	-48,60			
Övr finansiella kost	-18,00			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-66,60			
Summa Årsbidrag	-31 994 787,83	-27 700 609,83	-29 964 547,86	-29 598 731,35
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-31 994 787,83	-27 700 609,83	-29 964 547,86	-29 598 731,35
Ökning eller minskning av reserver	-45 753,17	-97 308,23	-86 340,31	-58 284,15
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-32 040 541,00	-27 797 918,06	-30 050 888,17	-29 657 015,50

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
40010 Soc- och miljö, verksamhet	-2 037 000,00	-1 801 982,11	-235 017,89
Summa 4100 Soc o miljö allm byr	-2 037 000,00	-1 801 982,11	-235 017,89
41000 Övriga sociala uppgifter	-215 000,00	-75 013,54	-139 986,46
41010 Övr sociala uppg, överföring	-13 849 000,00	-13 020 131,51	-828 868,49
41500 LR andel o stöd socialv omr	-9 186 000,00	-9 185 869,64	-130,36
44510 Paf-medel sociala sektorn	-4 689 308,57	-3 749 634,07	-939 674,50
Summa 4200 Socialvårdsbyrån	-27 939 308,57	-26 030 648,76	-1 908 659,81
42000 Övrig hälso- och sjukvård	-165 000,00	-115 871,76	-49 128,24
Summa 4300 Hälso o sjukvårdsbyr	-165 000,00	-115 871,76	-49 128,24
43000 Allmän miljövard	-112 000,00	-83 243,36	-28 756,64
44000 Naturvard	-602 000,00	-505 052,78	-96 947,22
44520 Paf-medel miljö sektorn	-794 892,32	-662 886,12	-132 006,20
45000 Vattenförsörjning- och vård	-807 000,00	-374 657,68	-432 342,32
46000 Cirkulär ekonomi	-96 988,40	-33 582,95	-63 405,45
47000 Miljöhälsovård	-162 000,00	-49 089,98	-112 910,02
Summa 4400 Miljöbyrån	-2 574 880,72	-1 708 512,87	-866 367,85
Summa 4000 Social o miljöavdeln	-32 716 189,29	-29 657 015,50	-3 059 173,79

Verksamhetsutfallet motsvarar som helhet planering även om nyttjandegraden av anslagna medel blev lägre än beräknat. Intäkterna påverkas förutom av den ordinarie verksamheten av miljöprojekt och åtagande som förvaltningsorgan för nordiska arbetsgruppen för hav och kust samt nordiska visionsprojektet för havsförvaltning och klimat samt projekt finansierade med Paf-medel. Därav överskrider erhållna bidrag den budgeterade nivån. Bidragen från NMR följer dock inte den ettåriga budgetrytmen eller det årsvisa utfallet av projektkostnaderna. Avgiftsintäkterna blev under året högre än beräknat och består dels av statlig ersättning för fullgörande av uppgifter i enlighet med republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland, tillståndavgifter för privat- hälso- och sjukvård samt tillståndavgifter inom miljövården.

Av verksamhetsanslagen användes 90,5% vilket är en minskning från år 2022 då användningsgraden var 91,8%. Av avdelningens budget på 32,7 miljoner euro utgjorde överföringarna ca. 28,5 miljoner euro eller 87%. Ifråga om överföringskostnaderna blev förverkligandegraden 93,4%.

Målsättningar

Social trygghet för alla

Mål: Målsättningen är att främja utvecklingen av en hållbar socialvård genom att främja social välfärd och förebygga sociala problem och ekonomisk utsatthet.

Förverkligande: Målsättningen är övergripande och långsiktig och genomsyrar hela socialvårdsbyråns verksamhet. Likvärdig och trygg socialvård för kvinnor och män, flickor och pojkar uppnås huvudsakligen genom de lagstadgade serviceformerna och stödsystemen. Den gemensamma socialvårdsmyndigheten Kommunernas socialtjänst k.f. och förnyad lagstiftning bidrar till att uppnå målsättningen. Trygg socialvård förverkligas främst genom överföringar till kommunerna så att kommunerna kan tillhandahålla vård och omsorg efter behov och genom utvecklingsarbete.

Mål: FN:s målsättning om ingen fattigdom och målsättningen i det strategiska utvecklingsmålet 2 om att inga hushåll lever i fattigdom.

Förverkligande: Målsättningen är övergripande och långsiktig och förverkligas bl.a. genom understöd i form av familjepolitiska förmåner och trygghandlet av skälig utkomst.

Mål: En övergripande plan gällande barn- och ungdomsstrategi för Åland tas fram.

Förverkligande: Förverkligat.

Mål: Inleda arbetet att ta fram en plan för systematisk, långsiktig och strategisk utveckling av vuxensocialarbetet.

Förverkligande: Förverkligat.

Mål: Ett långsiktigt strategiskt äldrepolitiskt program tas fram.

Förverkligande: Förverkligat.

Mål: Arbetet med att ta fram ny funktionshinderslagstiftning inleds.

Förverkligande: Ej förverkligat. Ikraftträdande av ny funktionshinderslagstiftning har i riket förskjutits till 1 januari 2025 med syfte att en regeringsproposition med precisering av tillämpningsområdet och förnyad bedömning av kostnadseffekterna ska lämnas till riksdagen under hösten 2024.

Mål: Förnyande av utkomststödslagen med målet att ändringarna träder i kraft 1.1.2024.

Förverkligande: Delvis förverkligat. Lagstiftningspromemoria överförd till lagberedning.

Mål: Förnyande av skyddshemslagstiftningen.

Förverkligande: Förverkligat. LL (2024:1) om skyddshem.

Mål: Steg 2 i förnyelsen av klientavgiftslagen, med målet att ändringarna träder i kraft 1.1.2024.

Förverkligande: Förverkligat. LL (2023/122) om ändring av landskapslagen om klientavgifter inom socialvården.

Mål: Inleda arbetet med att förnya lagstiftningen om service vid missbruk, beroendevård och service vid psykisk ohälsa.

Förverkligande: Delvis förverkligat. Arbetet fortsätter under 2024.

Mål: Lagen om privat socialservice förnyas.

Förverkligande: Ej förverkligat. Utredds huruvida en gemensam tillsynslag för social- och hälso- och sjukvård, såväl offentlig som privat skulle vara ändamålsenlig.

Mål: Ny lag om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården, med målet att lagen träder i kraft 1.1.2024.

Förverkligande: Ej förverkligat. Överfört till lagberedning juni 2022.

Mål: Utvärdera och ge förslag angående förnyande av lagstiftningen om planering av socialvården.

Förverkligande: Ej förverkligat på grund av av bristande lagberedningsresurser.

Mål: Upprätthålla och utveckla kontakterna nationellt och nordiskt inom byråns ansvarsområde.

Förverkligande: Förverkligat.

Mål: Delta i beredningssektioner för EU-ärenden inom byråns ansvarsområde.

Förverkligande: Ej förverkligat på grund av resursbrist.

Mål: Inleda en dialog med kommunerna och Ålands hälso- och sjukvård angående eventuell överföring av institutionsvården till Ålands hälso- och sjukvård.

Förverkligande: Med hänvisning till att arbetet med det äldrepolitiska programmet och åtgärdsprogrammet pågick under året samt att hela service- och vårdkedjan behöver ses över, inleddes inte en diskussion om överföring av institutionsvården.

Övriga sociala uppgifter

Mål: Informations- och fortbildningsinsatser.

Förverkligande: Utbildnings- och inspirationsdag för sociala sektorn och beslutsfattare samt en separat inspirationsdag för att uppmärksamma frågor som berör äldre ordnades. Ett webinarium om utvecklingsområden inom socialt arbete hölls i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd, information om tekniska lagändringar med anledning av SOTE reformen samt ett utbildningstillfälle om ändringar i LL (2022:91) om klientavgifter inom socialvården hölls.

Mål: Arbetsgrupper eller motsvarande.

Förverkligande: Under året har följande grupper verkat: En parlamentarisk kommitté för uppföljning och förverkligande av landskapsregeringens ANDTS-politiska program, en parlamentarisk referensgrupp för framtagande av äldrepolitiskt program, en politisk referensgrupp för framtagande av underlag för ändringar i klientavgiftslagstiftningen, Rådet för personer med funktionsnedsättning samt Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder.

Mål: Utredningar m.m.

Förverkligande: ÅSUB:s rapport Ekonomisk utsatthet och social trygghet beställdes, en rapport om äldres roll i ekonomin togs fram.

Mål: Handläggande av uppgifter som hänförs till landskapslag (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården.

Förverkligande: Förverkligat.

Mål: Det funktionshinderspolitiska åtgärdsprogrammet "Ett tillgängligt Åland" tas fram i lättläst version.

Förverkligande: Förverkligat.

Mål: Målsättningen om att inkludera alla och minska ojämlikhet i samhället stöds genom att kompensera Åland Post Ab för extra kostnader för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Förverkligande: Inga kostnader under året. Genom landskapslag (2022/60) om ändring av landskapslagen om posttjänster omfattar avvikande postutdelning för personer med funktionsnedsättning från och med 1 januari 2023 lagstadgad service som postföretag ska tillhandahålla samt dess kostnader.

Övriga sociala uppgifter, överföringar

Mål: 75.000 euro, som en del av en mera långsiktig satsning för att omorganiseringen av socialvården och den förnyade lagstiftningen ska få avsedd effekt.

Förverkligande: Totalt 63.316 euro erlades till Kommunernas socialtjänst.

Mål: För bostadsbidrag, som beviljas enligt LL (2015:4) om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag, föreslås ett anslag om 3.000.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av bostadsbidragsärenden kan påföras momentet. I enlighet med ändring av LL (2015:4/2023:45) om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag höjdes de maximala boendeutgifter som beaktas som godtagbara vid beviljande av bostadsbidrag temporärt med 10 procent under ett års tid (1.6.2023-31.5.2024).

Förverkligande: Landskapsregeringen bekostade under året bostadsbidrag om 2.496.737 euro.

Mål: I enlighet med LL (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd föreslås ett anslag om 130.000 euro.

Förverkligande: Landskapsregeringen bekostade under året 165 (2022: 167) moderskapsförpackningar och 83 (64) moderskapsunderstöd utbetalade i pengar. Inga adoptionsbidrag (2) har bekostats.

Mål: Med hänvisning till LL (1994:48, inklusive ändring 2019:55) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen föreslås ett anslag om 9.600.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av barnbidragsärenden kan påföras momentet.

Förverkligande: Landskapsregeringen bekostade under året barnbidrag om 9.520.203 euro.

Mål: För att trygga en skälig individuell utkomst för personer med diagnosen fibromyalgi som inte kunde erbjudas yrkesinriktad rehabilitering och således inte kunde komma i åtnjutande av rehabiliteringspenning föreslås ett anslag om 14.000 euro.

Förverkligande: Beviljats enligt prövning, totalt 12.916 euro.

Mål: Med hänvisning till LL (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd föreslås ett anslag om 580.000 euro. Antalet mottagare av underhållsstöd vid utgången av år 2023 var totalt 180, varav 154 kvinnor och 26 män. Antal mottagande barn var 247. Även administrativa kostnader för handläggande av underhållsstödsärenden kan påföras momentet.

Förverkligande: Landskapsregeringen bekostade under året underhållsstöd för 503.785 euro.

Mål: Med hänvisning till LL (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer föreslås ett anslag om 100.000 euro som ersättning för kostnader för tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Även administrativa kostnader för handläggande av tolkningsärenden kan påföras momentet.

Förverkligande: Kostnader om 80.831 euro har ersatts.

Mål: Med hänvisning till landskapslag (2015:117) om skyddshem föreslås ett anslag om 300.000 euro för utbetalning av ersättning för produktion av skyddshemstjänster.

Förverkligande: Kostnader för produktionen av skyddshemstjänster om 272.844 euro har ersatts.

Mål: Med hänvisning till att kommunerna ersätts för stöd direkt eller genom uppdragsavtal för vård av barn i hemmet som bor i EU- eller EES-länder eller i Schweiz då rätt till förmån från landskapet Åland uppkommer enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 eller nr 883/2004 om tillämpningen av systemen för social trygghet, föreslås ett anslag om 15.000 euro.

Förverkligande: Inga utbetalningar har verkställts under 2023.

Understöd för kommunernas sociala tjänster

Mål: I enlighet med LL (1993:71) om planering av socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Förverkligande: Planen för ordnande av socialvården i landskapet Åland under åren 2023—2027 antogs den 3 januari 2023.

Mål: I enlighet med landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna ska landskapsandelarna inom socialvårdsområdet bidra till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service

Förverkligande: Landskapsandelar har utbetalats i enlighet med Socialvårdsplan 2023—2027.

Penningautomatmedel för social verksamhet

Mål: Med penningautomatmedel understöds särskilt verksamheter som stöder uppnåendet av de strategiska utvecklingsmålen i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Förverkligande: Fördelning av 2022 års beräknade nettoavkastning av penningautomatmedel som understöd för social ideell verksamhet utfördes 30.1.2023. Beloppet 3.890.000 euro fördelades för år 2023 till cirka 40 föreningar och projekt. Till landskapsregeringens disposition reserverades 122.384 euro. Bland de föreningar som beviljades understöd fick landskapsföreningen Folkhälsan totalt 1.210.275 euro för sin verksamhet inklusive ANDTS-verksamhet. Hälso- och sjukvårdsbyråns projekt "Barn och ungdomars hälsa och välmående" beviljades 240.000 euro för förverkligande av fas 2. Ålands Feministparaply r.f fick medel för det femte och sista året av det femåriga projektet "Bygg respekt, motarbeta sexuellt våld i ord och handling". Inom anslaget beviljades Finlands Röda Kors/Ålands distrikt, medel för en studieplats vid Red Cross Nordic United World college.

Hälso- och sjukvård

Mål: Att ta fram en folkhälsostategi för Åland.

Förverkligande: Folkhälsostategi för Åland 2023-2030 färdigställdes. Samtidigt togs ett åtgärds paket fram; Åtgärds paket 2023-2025 för att främja fysisk aktivitet och hälsosamma matvanor i linje med målsättningarna i Folkhälsostategi för Åland 2023-2030.

Mål: Medicinsk rehabilitering, förnya reglerna för att tydliggöra patienternas rättigheter och ansvarsfördelningen mellan de berörda myndigheterna.

Förverkligande: En arbetsgrupp tillsattes 2022 med representanter från hälso- och sjukvårdsbyrån och socialvårdsbyrån med uppdraget att utreda vilka regler som gäller för medicinsk rehabilitering i vilket ingår att tydliggöra och klargöra ansvarsfördelningen mellan bland annat berörda myndigheter. Arbetet fortsatte under 2023 och arbetsgruppens rapport presenterades under året i vilken det ingick förslag på fortsatta åtgärder. En rekommenderad åtgärd var att förtydliga de begrepp som

används gällande rehabilitering i lagtext alternativt i förordning. Arbetet med att ta fram underlag till en förordning har påbörjats.

Mål: Att inom det Paf-finansierade 3,5 åriga utvecklingsprojektet Barn och ungas hälsa och välmående göra en inventering och insamling av fakta inom verksamheterna barnomsorg, utbildning, socialvård och hälso- och sjukvård och ansvarsfördelningen dem emellan utreds.

Förverkligande: Inom projektet Barn och ungas hälsa och välmående fas 1 gjordes en kartläggning och insamling av material gällande aktörer inom barnomsorg, utbildning, socialvård och hälso- och sjukvård och som därmed utgjorde ett underlag för projektplanen vilken presenterades och godkändes av styrgruppen. Projektet medverkade även i framtagning av folkhälsostrategin, analys av enkätundersökningen Hälsa i skola 2023 samt utvärdering av den skolbaserade interventionen Youth Aware of mental health (YAM). Inom projektet anordnades under hösten en workshop med aktörerna med temat: Hur kan vi fortsatt stärka barn och ungas psykiska hälsa.

Mål: Att genomföra ett pilotprojekt gällande det skolbaserade programmet Youth Aware of mental health (YAM) där skolelever lär sig om psykisk hälsa i vardagen.

Förverkligande: Genomfördes som pilotprojekt i Strandnäs skola under våren och hösten.

Mål: Att fortsättningsvis anordna en kompetenshöjande utbildning för skolhälsovårdare för att ge dem verktyg för att kunna bemöta elever med psykisk ohälsa (påbörjades under hösten 2020).

Förverkligande: Anordnades två olika utbildningstillfällen för skolhälsovårdare under året.

Mål: Påbörja en utredning om möjligheterna att samordna och koordinera hjälpmedel och hjälpmedelstjänsterna i landskapet och samtidigt se över möjligheten hur välfärdsteknik skulle kunna integreras och ingå inom samma regi.

Förverkligande: Anordnades en workshop under våren för berörda organisationer och därefter tillsattes en styrgrupp med uppdraget att ta fram en plan för verkställande av ett resurscentrum för samordning och koordinering av hjälpmedel och välfärdsteknik i landskapet. Uppdraget konstaterades vara omfattande och styrgruppen hade inte möjlighet att slutföra arbetet i enlighet med uppdragsbeskrivningen. Styrgruppens rapport betraktades därmed som en inledande kartläggning som fokuserade på att definiera ett resurscentrums uppdrag och beskriva nuläget. I kartläggningen gavs förslag på vilka steg som bör tas för att fortsätta konkretiseringen och förverkligandet av en samordning av hjälpmedel och välfärdsteknik inom landskapet.

Mål: Planeras fortbildningstillfällen i samarbete med ÅHS eller andra aktörer inom tandvård gällande förebyggande av god mun- och tandhälsa för äldre.

Förverkligande: Planering har påbörjats.

Mål: Programmet för suicidprevention förverkligas stegvis under mandatperioden.

Förverkligande: Arbetet med att gå igenom programmet för suicidprevention påbörjades under året. För att uppmärksamma den internationella suicidpreventiva dagen och för att öka kunskapen om suicid anordnades ett seminarium i september 2023.

Mål: Utredda helheten gällande avgiftstak-högekostnadsskydd med fokus på hemvård (hälso- och sjukvård, socialvård), avgifter för gemensamma tjänster inom hälso- och sjukvård och socialvård

Förverkligande: Ej förverkligat.

Mål: Då det klargjorts att privat hälso- och sjukvård är åländsk behörighet fortsätta arbetet med att stifta en åländsk lag.

Förverkligande: Under hösten färdigställdes en åländsk lag om privat hälso- och sjukvård.

Mål: Utredning om behörighetsfördelningen mellan Ålands landskapsregering och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM).

Förverkligande: Ej förverkligat.

Mål: Avses att under året införa vissa ändringar i Landskapslag (1978:52) om tobak och relaterade produkter (2015/52) samt justeringar som är på gång i EU-direktivet med avseende "HTP" (Heated Tobacco Products – upphettade tobaksvaror)

Förverkligande: Ändringen i tobakslagen genomfördes i enlighet med Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2022/2100 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU vad gäller upphävande av vissa undantag för upphettade tobaksvaror.

Mål: Färdigställa de lagar för att möjliggöra anslutning till Kanta samt färdigställa lagar som behövs för att uppfylla de obligatoriska kraven i enlighet med EU-förordningen gällande ett europeiskt hälsodataområde.

Förverkligande: Fortsatt arbete med lag om kunduppgifter inom social- och hälso- och sjukvård.

Mål: Påbörja arbetet med att revidera och förnya landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvård som början på ett långsiktigt och mer omfattande reformarbete.

Förverkligande: Det omfattande reformarbetet av hälso- och sjukvårdslagen har inte påbörjats men några justeringar har förberetts genom att underlag avseende ändringar gällande vårdgaranti och kvalitetsregister har färdigställts under året.

Mål: Landskapslag (2014:28) om tillämpning på Åland av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård behöver regleras enligt de justeringar som gjorts i riket.

Förverkligande: Ej förverkligat.

Mål: Samarbete med Mieli, Psykiska Hälsa Finland rf gällande kristelefon och samtalsstöd online.

Förverkligande: Samarbetet med Mieli, Psykiska Hälsa Finland rf har fortsatt under året.

Mål: Undersöka möjligheten för landskapsregeringen att bli associerad medlem i Världshälsoorganisationen, WHO.

Förverkligande: Pågående dialog med social- och hälsovårdsministeriet. Landskapsregeringen har varit del av den finska delegationen vid världshälsoförsamlingen i Geneve 2023.

Allmän miljövard

Mål: Åstadkomma en förvaltningslösning för återupptagande av bränslekvalitetskontroller.

Förverkligande: En överenskommelseförordning har trätt i kraft och bränslekvalitetskontrollerna har återupptagits.

Mål: Åstadkomma en överenskommelseförordning på kemikalieområdet.

Förverkligande: Ett utkast till överenskommelseförordning diskuteras med justitieministeriet och social- och hälsovårdsministeriet. Förslaget hänger samman med självstyrelselagsreformen.

Mål: Åstadkomma en verksamhetsorganisering som ger förutsättningar för kvalitetssäkring och resiliens.

Förverkligande: Genomfört inom ramen för byråns handlingsutrymme.

Mål: Utveckla interna processer och rutiner för tydligare och effektivare hantering av ärenden.

Förverkligande: Genomfört inom ramen för byråns handlingsutrymme.

Naturvård

Mål: Lagskydd för flera Natura 2000-områden ges under året, i enlighet med EU-krav (habitatdirektivet 92/43/EEG och fågeldirektivet 2009/147/EG) samt de tvingande kraven i EU:s strategi 2030 om biologisk mångfald om andelen av strikt skyddade land- och vattenområden.

Förverkligande: Under året har fem områden, ett i Geta, ett på Kökar, ett på Brändö, ett i Hammarland och ett i Föglö, inköpts för genomförande och utvidgning av Ålands Natura 2000-program. Ett av dessa områden, Storklyndan i Brändö blev också skyddat genom fredningsbeslut under året. Dessutom fick ett tidigare avtalsområde, Sinträsket i Eckerö, ett skydd genom fredningsbeslut och Träsket naturreservat i Eckerö utvidgades genom ett nytt fredningsbeslut.

Mål: Landskapsregeringen avser att som naturreservat inkludera landskapsägda fastigheter med höga naturvärden.

Förverkligande: Under året har inget område inom landskapsägda fastigheter skyddats genom fredningsbeslut men långtgående förberedelser har gjorts för flera områden.

Mål: Arters och biotopers bevarandestatus och uppfyllande av fredningens syfte följs upp genom systematiska naturinventeringar inom minst ett naturreservat.

Förverkligande: Inventeringar har genomförts i fråga om lavar inom naturreservaten Lillnäsberget-Tingön samt mera täckande inventeringar inom Nåtö-Jungfruskär naturreservat.

Mål: Fortsatt kartering genomförs av de åländska förekomsterna, såväl i de terrestra som inom de marina områden, av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet måste bevaras och som ingår i rapporteringen av nämnda direktiv. Karteringen är också ett måste för utseende av nya skyddsområden samtidigt som materialet som genereras bidrar med nödvändig information till planeringen av bland annat infrastruktur-projekt både på land och till havs. Inventeringarna utgör även en viktig del av den lagstadgade uppföljningen av arterna och biotoperna.

Kartering av undervattensförekomster och kartläggning av förekomsten av tumlare inom Åland har fortsatt enligt tidigare planer. Som ett resultat av projektet ÅlandSeaMap har ett stort karteringsunderlag (MARXAN-analys) färdigställts tidigare i samarbete med Åbo Akademi och Husö biologiska station. Denna information har legat till grund för inköp av marina områden för naturskydd och spelar även en central roll i det fortsatta arbetet inom Life IP-projektet Biodiversea. Inom Life-IP Biodiversea har undervattenskartering utförts främst inom marina områden söder om fasta Åland, genom bland annat geologiska undersökningar, dyklinjer, drop-video.

Mål: Reglering av skador orsakade av fridlysta arter både genom ersättningar och andra åtgärder som är möjliga utifrån den lagstiftning som reglerar området naturvård.

Förverkligande: Ersättningar beviljades till två spannmålsproducenter för skada på vete som orsakats av tranor.

Mål: Invasiva främmande arter hanteras enligt EU-förordningen 1143/2014 samt de på den baserade nya kraven i naturvårdslagen inklusive ökad information om arterna.

Förverkligande: Utrotning av invasiva växtarter har fortgått under året, specifikt förekomster av vresros i ytterskärgården samt två provrutor med parkslide på fasta Åland.

Vattenförsörjning och vattenvård

Mål: I samarbete med övriga aktörer genomföra nödvändiga utredningar för att långsiktigt säkerställa tillgång till dricksvatten av god kvalitet.

Förverkligande: Inte förverkligat. Landskapsregeringen har i budget för 2024 beviljats 50.000 euro för att utreda den framtida dricksvattenförsörjningen genom en regional vattenförsörjningsplan.

Mål: Enskilda avlopp inom dricksvattentäkternas avrinningsområden kartläggs och förs in i uppdaterade register i samarbete med övriga aktörer.

Förverkligande: Inte förverkligat. Arbetet med enskilda avlopp har haft annat fokus under 2023.

Mål: En uppdaterad VA-plan fastslås av landskapsregeringen och kommunerna.

Förverkligande: Arbetet med uppdatering av VA-planen inleddes under hösten 2023 och fortsätter under 2024 i samarbete med det kommunala VA-samarbetet.

Mål: Lagstiftningen inom VA-området uppdateras i och med implementeringen av EU:s dricksvattendirektiv och landskapsregeringen fortsätter arbetet med en vattentjänstlag för Åland.

Förverkligande: Lagstiftningen uppdaterades och EU:s dricksvattendirektiv slutnotifierades under året. Arbetet med vattentjänstlagen fortsätter under 2024.

Mål: Höja den ekologiska statusen ett steg i åländska sjöar och havsvikar till år 2030, med högsta prioritet på dricksvattentäkterna.

Förverkligande: Landskapsregeringen har inlett projektet Rent vatten 2030 samt påbörjat vattenförbättrande arbete i dricksvattentäkterna Markusbölefjärden och Långsjön genom att ta fram underlag gällande förhöjd intern belastning samt utarbeta åtgärdsplaner för sjöarna i samarbete med Ålands vatten Ab.

Mål: Inleda ett flerårigt projekt för omhändertagande av vass för att minska näringsbelastningen, förbättra den biologiska mångfalden och skapa ekosystemtjänster.

Förverkligande: Projektet har startat upp enligt plan inom ramen för InterReg Central Baltic-projektet Baltic Reed.

Mål: Anpassa den marina områdesplaneringen till EU:s övergripande målsättningar.

Förverkligande: Havsplaneringsprojektet eMSP NBSR har fortsatt planenligt under året.

Mål: Koordinera och utveckla havsplaneringsarbetet mellan länder runt Östersjöregionen.

Förverkligande: Landskapsregeringen har deltagit i MSP Planners' Forum och regelbundna möten tillsammans med havsplanerare från Åland, Finland och Sverige.

Mål: Nordiskt samarbete

Förverkligande: Landskapsregeringen har arbetat i styrgruppen för visionsprojektet för havsförvaltning och klimat.

Mål: I samarbete med berörda parter inleda arbetet med handlingsplaner för att främja ekosystemtjänster i marina områden, d.v.s. de nyttor vi har av våra kust- och havsområden.

Förverkligande: Arbetet ska genomföras som ett gränsöverskridande projekt med medel från det operativa programmet för fiskerinäringen. Det programmet har ännu inte öppnat upp för ansökningar, men det beräknas kunna ske under februari månad 2024.

Mål: Slå fast, genomföra och utveckla det lagstadgade programmet för vattenövervakning samt fortsätta det mer än 60-åriga forskningsrelaterade samarbetet med Husö biologiska station.

Förverkligande: Den lagstadgade övervakningen och samarbetet med Husö har genomförts enligt fastslagna program och avtal. Resultaten används i syfte att få ökad kunskap för att kunna förbättra vattenkvaliteten samt för uppföljning och redovisning av förvaltningsplanen för de åländska vattnen till EU och HELCOM. Under året uppdaterades statusen enligt havsmiljödirektivet.

Mål: Tillhandahålla information om vattenvårdens och havsmiljöns tillstånd och förändringar för allmänhet och berörda parter. Sammanställa och presentera information om olika samarbetsprojekt samt om övervakning och forskning.

Förverkligande: Vattenvården och havsmiljöns tillstånd följs upp regelbundet och är införda i fastslagna förvaltningsplan och åtgärdsprogram. Allt arbete genomförs i enlighet med direktivens löpande cykler. Information om olika samarbetsprojekt och övrig vattenkunskap sker via respektive webbplatser, via sociala medier och massmedia samt genom seminarier. Ytterligare information om de vattenrelaterade direktivens genomförande finns tillgängligt på webbplatser som riket ansvarar

för. Information om övervakning och övrig vattenkunskap presenteras på landskapsregeringens webbplats. Kustvattendag har genomförts.

Cirkulär ekonomi

Mål: En ny avfallslag och förordning antas.

Förverkligande: Landskapslag (2018:83) om tillämpning av rikets avfallslag anpassades för den kommunala avfallshanteringen och ändringarna trädde i kraft 1.1.2024. Tillhörande förordningsändringar var på remiss från oktober till december.

Mål: En uppdaterad avfallsplan fastslås.

Förverkligande: Arbetet med avfallsplanen har pågått och fortsätter under 2024.

Mål: En lösning på producentansvaret för förpackningar presenteras.

Förverkligande: Producenterna har presenterat en lösning för producentansvaret på förpackningar och lösningen kan sättas i kraft under första halvan av 2024.

Stöd för borttransport av uttjänta fordon har uppdaterats under 2023. Under 2023 har 263 avställda fordon transporterats till skrotning med hjälp av landskapsregeringens stöd.

Miljöhälsovård

Mål: Förslag på djurskyddslag ges till lagtinget med förberedelser för djurartsspecifika förordningar.

Förverkligat: Inget förslag på djurskyddslag har lämnats till lagtinget, två djurartsspecifika förordningar har lämnats till regeringen för beslut.

Mål: En struktur för förvaltningsbehörigheten av smittsamma sjukdomar hos husdjur med utgångspunkt i Lag om djursjukdomar FFS 2021/76 tas fram.

Förverkligat: En struktur för förvaltningsbehörigheten inom smittsamma sjukdomar hos husdjur har lämnats till regeringen.

Mål: Beredskapen för djursjukdomar som sprids med lätthet och samarbetet med nationella myndigheter i Finland höjs.

Förverkligat: Beredskapen för djursjukdomar som sprids med lätthet har höjts i samarbete med myndigheter i Finland.

Mål: Beredskapslagret fullt uppdaterat.

Förverkligat: Beredskapslagret är uppdaterat med inriktning för bekämpning av aviär influensa.

Mål: Fortsatt övervakning samt organisering av provtagning och inspektioner av bisjukdomen Varroa (Varroa destructor) för att nå målet att år 2024 återfå landskapets varroafria status.

Förverkligat: Övervakning och organisering av provtagningar och inspektioner av bisjukdomen Varroa har utförts med landskapets varroafria status som målsättning.

Mål: Fortsatt övervakning och provtagning enligt övervakningsprogrammet för IHN med målsättningen att utrota fisksjukdomen vid utgången av året.

Förverkligat: Övervakning och provtagning av IHN i skyddsområdet Föglö är utfört och en utrotningsrapport är lämnat till EU kommissionen. Övervakning och provtagning av IHN i skyddsområdet Eckerö har utförts under året.

Mål: Fortsatt övervakning och kontroll av märkning och registrering av produktionsdjur.

Förverkligat: Övervakning och kontroll av märkning och registrering av produktionsdjur har utförts. En överenskommelseförordning för att överlåta förvaltningsuppgiften till Statens Ämbetsverk på Åland har tagits fram i samarbete med lagberedningen.

Mål: Ett övervakningsprogram för främmande ämnen i animaliska livsmedel tas fram.

Förverkligat: Årlig övervakning av främmande ämnen i animaliska livsmedel är avtalat med Livsmedelsverket.

Mål: En struktur för samarbete med Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHHM), privata veterinärer samt andra aktörer angående kontroll av illegal införsel av djur och övervakning av rävens dvärgbandmask utarbetas.

Förverkligat: Överenskommelse med Tullen, ÅMHHM och privata aktörer om kontroll av illegal införsel av djur och övervakning av rävens dvärgbandmask har gjorts.

Mål: Utbildningar för djurhälsopersonal och veterinärer som är verksamma vid ÅMHHM och landskapsregeringen anordnas.

Förverkligat: Förberedelser för att hålla utbildningar för personal vid ÅMHHM har gjorts.

Mål: Fortsatt informera allmänheten om risker med zoonoser och smittsamma djursjukdomar.

Förverkligat: Genom pressmeddelanden vid utbrott och i förebyggande syfte har allmänheten informerats om risker med zoonoser och smittsamma sjukdomar hos husdjur.

Mål: Implementering av den uppdaterade livsmedelslagstiftningen.

Förverkligat: Utförs av ÅMHHM.

Mål: En struktur för förvaltningsbehörigheten av Kontrollförordningen (EU) 2017/625 utarbetas.

Förverkligat: En dom från Högsta domstolen har delvis förtydligat uppdelningen av förvaltningsbehörigheten.

Mål: Underlag för en veterinärvårdslag tas fram.

Förverkligat: Arbetet är påbörjats.

Nyckeltal

Ärenden	Pleni		Enskilda		TjB - TjF		Brev	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Allmänna byrån	4	0	22	11	139	42	179	70
Socialvårdsbyrån	2	2	81	72	19	16	125	113
Hälso- och sjukvårdsbyrån	44	12	24	35	34	43	149	112
Miljöbyrån	3	8	96	126	127	100	259	267
Totalt	53	22	223	244	319	201	712	562

Sammanställning över naturreservat och skyddade områden på Åland per kommun

Kommuner	Samhällsägt land hektar	Privatägt land hektar	Samhällsägt vatten hektar	Privatägt vatten hektar
Brändö	139,6	0,0	1 009,3	0,0
Eckerö	41,0	157,7	0,0	0,0
Finström	45,0	33,0	238,0	0,0
Föglö	256,5	175,0	6 536,0	0,0
Geta	26,1	19,0	0,0	5,0
Hammarland	468,1	46,0	22 198,0	0,0
Jomala	16,0	21,0	0,0	0,0

Kommuner	Samhällsägt land hektar	Privatägt land hektar	Samhällsägt vatten hektar	Privatägt vatten hektar
Kumlinge	51,8	28,0	0,0	0,0
Kökar	306,0	12,5	3 042,0	670,0
Lemland	178,0	10,0	755,0	1,0
Lumparland	16,0	2,5	0,0	0,0
Mariehamn	7,0	0,0	0,0	0,0
Saltvik	589,0	15,0	1 585,0	0,0
Sottunga		200,0		1 200,0
Sund	343,3	94,0	307,0	0,0
Vårdö	18,0	257,0	195,0	0,0
Totalsumma	2 501,4	1 070,7	35 865,3	1 876,0

Areal	Naturskyddat område	Andel naturskyddat område	Åland
Vattenareal	37.741 hektar	3,2 %	1.180.000 hektar
Landareal	3.572 hektar	2,3 %	155.330 hektar
Totalt	41.313 hektar	3,1 %	1.335.330 hektar

Naturminnen på Åland	
Naturbildningen "Källskärskannan"	Kökar
Tvenne slånbuskar på Svinö Holme, Jomala	Jomala
Gammal ek på Hamnholm	Saltvik
Säregen tall i Torp by	Eckerö
Säregen björk i Möckelö by	Jomala
Två popplar i Tjudö by	Finström
Fyra askar i Prästgården by	Jomala
Stenåkern "Stenögat" i Åsgårda by	Saltvik
En ek och ett flyttblock i Kvarnbo vy	Saltvik
En allé i Nääs by	Saltvik

Väsentliga förändringar

Inga väsentliga förändringar i avdelningens organisation kan rapporteras. Arbetsbelastningen särskilt på chefsnivå är fortsatt hög och prioriteringar i arbetsuppgifter därför en nödvändighet. Köp av utredningstjänster medför ett eget arbete i form av uppdragsbeskrivning, handledning och uppföljning och därför finns inte alltid personella resurser att genomföra utredningar till vilka det anslagits medel. Det råder även brist på sakkunniga utredare. Ekonomin har under året följts regelbundet liksom verksamhetsplaneringen och förverkligandet av regeringsprogrammet.

Naturvård

Införande av ett program för frivilligt skyddad natur antogs i september 2023 och nästa hela summan av de 100.000 euro som budgeterats för projektet kunde användas. En del av budgetmedel särskilt i fråga om naturinventeringar, men även i fråga om restaureringsåtgärder blev oanvända på grund av obesvarade anrop eller på grund av att genomförandet av åtgärderna blev framskjutna.

Medel avsedda för vissa åtgärder för bekämpning av invasiva rovdjur blev oanvända på grund av fakturering till lägre belopp än budgeterat, färre insatser hade gjorts och till lägre kostnad än budgeterat.

Vattenförsörjning och vattenvård

För att genomföra konkreta åtgärder som förbättrar vattenkvaliteten i första hand i dricksvattentäkter och inre vikar beslöt lagtinget i tilläggsbudget 1 år 2023 om en överföring från reserverade PAF-medel av sammanlagt 1.100.000 euro till projektet Vattenförbättrande åtgärder, även kallat Rent vatten 2030. Medlen nyttjas som tilläggsmedel inom projektet under projekttiden 2023 - 2026. För år 2023 föreslogs en överföring av 200.000 euro. Lagtinget beslöt även att ge fullmakt om 900.000 euro avseende projektets kostnader åren 2024, 2025 och 2026. En del budgetmedel avsedda för utredningar och undersökningar blev oanvända på grund av nedsatt arbetsstyrka.

Under året blev två planerade uppdrag inom vattenövervakningen ej genomförda, det ena uppdraget gällde analyser av växtplankton i sjöar och hav och det andra gällde att placera ut en provtagningsboj i havet. Det nya marina projektet, med 100 % finansiering från EU, har ännu inte startat eftersom ansökningsmöjligheterna för programmet är försenade.

Cirkulär ekonomi

Enbart ca 15.000 euro av det budgeterade anslaget för verksamhet om 27.000 euro har förbrukats under år 2023. Orsaken är att fokus under året varit lagstiftning och tillsyn framom arbete som syftar till påverkan och beteendeförändringar kring avfall och cirkulär ekonomi, vilket är åtgärder som är mera kostnadsdrivande.

Under året har 18.700 euro av budgeterade 25.000 euro för överföringar förbrukats. Resterande medel överflyttas till år 2024 genom R-anslag vilket gynnar kontinuitet för stödet. I budget för år 2024 har ytterligare 10.000 euro beviljats.

Miljöhälsovård

Oväntade inkomster under året var EU-finansiering och inkomster från ansökningar och tillståndsavgifter. Det EU-finansierade VHS fisksjukdom projektet (nr 6452) avslutades under året och 4 år kunde slutredovisas, vilket inbringade totalt 60.942,96 euro delat på vardera 27.424,33 euro i bidrag från EU och 33.518,63 euro i bidrag från landskapsregeringen. Beredning av ärenden inbringade under året, via ansökningar och tillståndsärenden, 4.128 euro.

Utgifterna har under år 2023 mestadels bestått av övriga experttjänster som utgifter till ÅMHM för övervakning av utrotning av fisksjukdomen IHN och Livsmedelsverket för analyser av främmande ämnen i animaliska livsmedel. Där utgifterna för utrotning av fisksjukdomen IHN sjönk kraftigt under år året (till 32.378,69 euro) jämfört med föregående år (ca 94.428,67 euro) då saneringsarbetet kunde färdigställas tidigt under 2023 och det resten av året bestod av övervakning och provtagning. Utrotning och övervakning av bisjukdomen Varroa genererade lägre utgifter än budgeterat då inköp av djur för utsättning i övervakningsområdet sköts upp ett år.

Utbildnings- och kulturavdelningen

Översikt

En av självstyrelsens grundläggande behörigheter ligger på utbildnings- och kulturområdet. Området omfattar barnomsorg och förundervisning, grundskoleverksamhet, utbildning på gymnasialstadiet och högskolenivå. Till ansvarsområdet hör även att medverka till att skapa förutsättningar för ett rikt kulturutbud. Kulturarv, arkiv och kunskapsförmedling är områden som berör historia, identitet, förvaltning och respekt inför kommande generationers möjligheter att utveckla förvaltandet av vår gemensamma historia och självstyrelse.

Efter flera år av exceptionella händelser såsom Covid-19-pandemin och Rysslands invasion av Ukraina samt större projekt inom avdelningen som exempelvis Åland 100 och byggandet av Bomarsunds besökscenter karaktäriserades 2023 av att utveckla det ordinarie arbetet, både inom utbildnings- och kultursidan. Kriget i Ukraina har dock fortsatt och många ukrainska barn går fortsättningsvis i åländsk skola och får barnomsorg. Ersättningen till de åländska kommunerna för kostnaderna för de ukrainska barnen som finska staten utlovat har emellertid ännu inte erlagts.

Inom utbildningsområdet pågick arbetet med implementeringen av den nya läroplanen för barnomsorgen, liksom utvecklandet av olika yrkesutbildningar och erkännanden av examina. Gällande de studieadministrativa systemen fortsatte arbetet med integreringen av Åland i de nationella studie- och examensregistren, i första hand Koski. Ett flertal tillsynsärenden som berörde grundskolan pågick under året. Hemundervisningen omfattades av både tillsyn och utvecklingsarbete. Projektet "en gymnasieskola för alla unga" pågick under året.

Inom kulturområdet fördelades medel för kulturell verksamhet genom kulturdelegationen. Arbetet med att stärka Åland som filmproduktionsplats har fortsatt. Ett förslag till Ålands strategi för Unesco har tagits fram. Ålands museum är en central institution för att åskådliggöra Ålands historia och kultur genom tiderna. Museets konst- och kulturhistoriska utställningar utgör landskapets flaggskepp och förevisas gärna för ålänningar och besökare utifrån. Ålands landskapsarkiv är det självstyrda landskapet Ålands arkivinstitution, i vilket delar av Gustaf Eriksons arkiv ingår. Detta arkiv blev under året upptaget i Unescos världsmnesregister.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	291 520,11	424 483,04	544 419,16	469 451,61
Avgiftsintäkter	6 390,00	15 040,00	11 326,00	8 473,00
Erhållna bidrag	91 646,35		10 055,00	97 000,00
Övr verksamh intäkt	34 337,82	26 640,30	39 187,13	33 316,90
Summa Verksamhetens intäkter	423 894,28	466 163,34	604 987,29	608 241,51
Personalkostnader	-3 129 056,89	-3 399 703,89	-3 381 961,81	-3 457 534,74
Köp av tjänster	-9 006 928,02	-10 122 874,00	-10 105 832,17	-10 338 830,62
Material förnödenh	-176 283,17	-170 411,35	-237 274,71	-257 036,30
Övr verksamh kostn	-1 661 156,12	-1 671 934,15	-1 855 408,10	-1 894 596,72
Summa Verksamhetens kostnader	-13 973 424,20	-15 364 923,39	-15 580 476,79	-15 947 998,38
Återbet av överf	56 615,07	39 335,20	77 176,81	105 580,17
Summa Intäkt ink o kap	56 615,07	39 335,20	77 176,81	105 580,17
Summa Intäkt ink o kap öv	56 615,07	39 335,20	77 176,81	105 580,17
Undervisn kultur idr	-12 274 183,29	-17 148 676,62	-17 253 987,55	-18 626 417,20

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Soc hälsovård utsksk	-8 015 713,01	-8 039 758,91	-8 525 313,26	-9 052 237,44
Övriga ink kap överf				-15 750,00
Summa Utgift ink o kap öv	-20 289 896,30	-25 188 435,53	-25 779 300,81	-27 694 404,64
Summa Kostn ink o kap öv	-20 289 896,30	-25 188 435,53	-25 779 300,81	-27 694 404,64
Summa Verksamhetsbidrag	-33 782 811,15	-40 047 860,38	-40 677 613,50	-42 928 581,34
Övr finansiella int	-47,78			
Räntekostnader	-26,32	-75,47	-34,32	-66,88
Övr finansiella kost		-50,00	-3 099,48	-9,00
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-74,10	-125,47	-3 133,80	-75,88
Summa Årsbidrag	-33 782 885,25	-40 047 985,85	-40 680 747,30	-42 928 657,22
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-33 782 885,25	-40 047 985,85	-40 680 747,30	-42 928 657,22
Ökning eller minskning av reserver	-52 811,59	-101 616,91	-233 562,40	-125 151,33
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-33 835 696,84	-40 149 602,76	-40 914 309,70	-43 053 808,55

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
50010 Utb och kultur, verksamhet	-4 493 000,00	-4 421 931,96	-71 068,04
50200 Studiestöd	-8 324 000,00	-8 946 657,27	622 657,27
Summa 5100 Utb.avd allm byrån	-12 817 000,00	-13 368 589,23	551 589,23
52000 Andel kommunernas utbild verk	-13 444 000,00	-13 355 199,30	-88 800,70
53500 Vuxen utbildning	-1 483 000,00	-1 477 707,50	-5 292,50
53510 Utvecklingsarb inom utbildn	-591 000,00	-473 222,12	-117 777,88
53520 Högskoleutbildning	-7 535 000,00	-7 535 000,00	0,00
Summa 5200 Utbildningsbyrån	-23 053 000,00	-22 841 128,92	-211 871,08
50500 Bibliotek	-170 000,00	-135 082,41	-34 917,59
51000 LR andel medb.insti o kulturv	-728 000,00	-726 129,10	-1 870,90
51010 Ål Kulturdeleg o nord.kultursa	-42 000,00	-41 976,43	-23,57
51100 Kultur o kulturmiljöförvaltn	-753 000,00	-708 802,30	-44 197,70
51500 Paf-medel ungdom och idrott	-2 702 043,85	-2 417 473,09	-284 570,76
51600 Paf-medel kultur	-3 383 873,95	-2 750 403,64	-633 470,31
Summa 5300 Kulturbyrån	-7 778 917,80	-6 779 866,97	-999 050,83
54000 Ålands museum	-108 000,00	-64 223,43	-43 776,57
Summa 5400 Ål museum	-108 000,00	-64 223,43	-43 776,57
Summa 5000 Utbildn o kulturavd	-43 756 917,80	-43 053 808,55	-703 109,25

Budgeten för studiestödet har för 2023 överskridits på grund av felaktig prognostisering av beloppen för vuxenstudiepenning och försörjartillägg. Beloppen för respektive stöd ökade med 46 % respektive 35 % i förhållande till de belopp som uppskattats.

Målsättningar

Allmän förvaltning

Mål: Vidareutveckla arbetsrutiner inom avdelningen och gentemot underliggande myndigheter.

Förverkligande: Arbetet med att skapa enhetliga rutiner inom avdelningens olika byråer har fortsatt. Det gäller ärendehanteringsprocesserna, mötesstrukturer med mera. Arbetet med att skapa rutiner för avstämningar med de underliggande myndigheterna fortsätter och har förtydligats.

Mål: Fortsätta utveckla Högskolan på Åland.

Förverkligande: Högskolelagen har reviderats vilket innebär att utbildning numera kan genomföras på mastersnivå och på engelska. I och med det nya regeringsprogrammet har arbetet återupptagits för att verkställa att högskolan blir en egen juridisk enhet.

Utveckling av utbildningssystem

Mål: Ny lagstiftning om gymnasieutbildningen och om Högskolan på Åland tas fram.

Förverkligande: Ny högskolelag har trätt i kraft under året, vilken möjliggör för Högskolan på Åland att ge masterutbildning på engelska. Det är den första etappen i revideringen av högskolelagen. Den andra etappen av revideringen av högskolelagen har inletts under året. Gymnasielagens revidering har inletts.

Mål: Fortsätta att utveckla förutsättningarna för högre utbildning och forskning genom att bl.a. arbeta för tillkomsten av forskningsstrukturer.

Förverkligande: Under året skapades möjligheter till högre utbildning (masterexamen) genom ny lagstiftning. Ingen övrig åtgärd under året.

Mål: Genom projektet "Gymnasieutbildning för alla unga" bygga upp strukturer för att stärka kontinuiteten i ungas utbildningsväg från grundskola till gymnasieexamen.

Förverkligande: En projektledare har tillsammans med en styrgrupp utrett möjligheterna att stärka kontinuiteten i ungas utbildningsväg från grundskola till gymnasieutbildning eller motsvarande sysselsättning. En projektrapport presenteras i början av år 2024.

Mål: Välmående är ett särskilt utvecklingsområde inom alla utbildningsformer, men speciellt inom grundskola och utbildning på gymnasienivå.

Förverkligande: Under året genomfördes fortbildningshelheten "Hälsa för lärande - Lärande för hälsa" riktat till lärare i grundskolan och gymnasiet. Målsättningen är att ge kompetens och modeller för att förstå sambanden mellan elevers hälsa och lärande, förståelse och redskap för stresshantering på elev- och lärarnivå samt stärka förmågan till resiliens. För barnomsorgs- och grundskolepersonal ordnades den avslutande delen av fortbildningshelheten "Välmående som ledord". En uppföljningsdag för arbetet med välbefinnande i verksamheterna planerades och upphandlades för att kunna genomföras under år 2024.

Mål: Utredda hur Ålands folkhögskolas verksamhetsförutsättningar kunde utvecklas inom Ålands gymnasiums organisation.

Förverkligande: En arbetsgrupp tillsattes för att utreda hur Ålands folkhögskolas verksamhetsförutsättningar kunde utvecklas inom Ålands gymnasiums organisation. Arbetsgruppens rapport presenteras i början av år 2024.

Mål: Implementeringen av de nya läroplanerna för barnomsorg och grundskola fortgår under året.

Förverkligande: Under året genomfördes en enkätundersökning bland föräldrarna till alla elever i grundskolan. Resultaten av enkäten presenteras i början av år 2024. Implementeringen av

barnomsorgens läroplan fortsatte i enlighet med implementeringsplanen och en stor fortbildningshelhet "Läropussel Åland" ordnades, där ett arbetslag från varje daghem deltog. Även för fritidshemspersonalen ordnades fortbildning med syfte att stödja personalen att arbeta utifrån den nya läroplanen.

Mål: Utveckling av en ny IT-strategi för utbildningssystemet.

Förverkligande: En ny IKT-strategi för den åländska undervisningssektorn togs i bruk och fortbildning planerades inför implementeringen år 2024.

Utvärdering och uppföljning av utbildningssystem

Mål: Landskapsregeringen avser att se över tillsynen av de olika utbildningsformerna i avsikt att utveckla tillsynsverksamhet.

Förverkligande: Planeringen av ett projekt för uppbyggnad av ny tillsynsstruktur inleddes under året. Projektet beräknas starta upp år 2024.

Mål: Styrdokument för hemundervisningen utarbetas för att uppnå en ökad likvärdighet i kommunerna samt möjlighet till kommunalt samråd utreds.

Förverkligande: Mariehamns stad beviljades projektmedel för att under hösten ta fram ett anmälnings- och hemundervisningsregister samt planeringsverktyg för hemundervisande vårdnadshavare och redovisningsverktyg av periodens arbete i lärplattform.

Vuxenutbildning och integration

Mål: Svenska för inflyttade med arbetsmarknadsstöd ordnas enligt avtal för inflyttade, kvotflyktingar och för personer med ingen eller kort skolgång.

Förverkligande: Landskapsregeringen har avtal med Mariehamns stad/Medborgarinstitutet om köp av kurser i svenska på fyra nivåer. Avtalet gäller för tiden 2022 – 2025.

Mål: Svenska för personer som omfattas av EU:s massflyktsdirektiv och asylsökande (personer utan arbetsmarknadsstöd) enligt avtal samt svenska i arbete (SIA) enligt avtal.

Förverkligande: Landskapsregeringen har under året förlängt båda avtalen med Mariehamns stad/Medborgarinstitutet.

Kulturförvaltning

Mål: Fastställande av en ny kulturpolitisk strategi.

Förverkligande: Arbetet med framtagandet av en kulturpolitisk strategi 2024 – 2030 framskrider. Under hösten sändes ett första utkast på remiss till kommuner, föreningar och organisationer på Åland. Inkomna remissutlåtanden beaktas i den fortsatta processen som beräknas vara klar under år 2024.

Mål: Framtagande av Unesco strategi för landskapet Åland.

Förverkligande: Ett förslag till strategi har tagits fram och ska fastslås under år 2024. Ålands engagemang med Unesco utgår ifrån de mänskliga rättigheterna, fred, demokrati och hållbar utveckling, där Åland vill arbeta med och bidra till att stärka Unescos värdegrund.

Mål: Ingå ett avtal med Mariehamns stad om finansiering av medborgarinstitutets verksamhet.

Förverkligande: Avtal ingicks med Mariehamns stad angående finansiering av medborgarinstitutets verksamhet för åren 2023-2027.

Mål: Beredskapen för kulturarvet.

Förverkligande: Åland ingår sedan år 2023 i det nordiska nätverket för Haag konventionen och dess andra protokoll samt nätverket för illegal handel med kulturföremål. Det är ett led i arbetet för att stärka beredskapen för kulturarvet, som ofta blir föremål för hotbilder i samband med konflikter.

Kulturmiljö

Mål: Avsluta projektet Landskapsintressen för kulturmiljövård.

Förverkligande: Den sista etappen av inventeringsdelen har slutförts och rapport överlämnats. Arbetet genomfördes i samarbete med en referensgrupp.

Mål: Utöka kunskapsunderlaget inom fasta fornlämningar, maritimt kulturarv och bebyggda kulturmiljöer, som är av betydelse vid handläggning av planer på samhällsutbyggnad och markanvändning.

Förverkligande: Inventering av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i Mariehamns innerstad har genomförts. Tidigare digitaliserat kunskapsunderlag har publicerats på landskapsregeringens kartportal kartor.ax. Broschyren "Åländska fornlämningar - vårt gemensamma kulturarv" har tagits fram som ett informationsunderlag för privata och offentliga aktörer. 85 nya fornlämningar har registrerats. Arkeologisk undersökning inför rubbande av del av fast fornlämning "Sa 20.8 Svinvallen" har genomförts som etapp 1.

Mål: Utdelning av byggnadsvårdsbidrag till kulturhistoriskt värdefulla byggnader i arbetet med att stödja hållbara konsumtionsmönster.

Förverkligande: Ett anslag om 40.000 euro fördelades på åtta projekt som syftar till bevarande eller återställande av kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Sammanlagt inkom 41 ansökningar.

Ålands kulturdelegation - kulturell verksamhet

Mål: Ålands kulturdelegation fördelar penningautomatmedel för kulturell verksamhet och kulturprojekt. Hållbarhet, förnyelse, jämställdhet och tillgänglighet beaktas vid fördelningen.

Förverkligande: Ålands kulturdelegation har under året fördelat ca 1,45 miljoner euro i form av verksamhets-, investerings- och projektbidrag till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare. I summan ingår stöd till litteraturen enligt skilt budgetmoment. Totalt har 445 ärenden registrerats på Ålands kulturdelegation och under året har delegationen haft tolv möten.

Mål: representant/-er för delegationen deltar i framställningen av ett nytt kulturpolitiskt program.

Förverkligande: Ett underlag gällande kulturpolitisk strategi fram till år 2030 har tagits fram. Förslaget har varit ute på remiss och samlat drygt 40 svar. Arbetet fortsätter och förväntas vara färdigställt under år 2024.

Mål: Utökade stipendievistelser i Eckerö post- och tullhus att nyttjas av lokala kulturarbetare under vinterhalvåret

Förverkligande: För att utöka utbytet mellan gästande konstnärer och lokala konstnärer och organisationer anlätades en värd vid Eckerö post- och tullhus. Stipendiebostaden i Eckerö post- och tullhus nyttjades under perioden maj-oktober, stipendiebostaden på Källskär under perioden maj-september.

Mål: Fortsatt satsning på kultur och konst satsningar för barn och unga i skola och omsorg.

Förverkligande: Ett samarbetsavtal har ingåtts med Nordens Institut på Åland kring konst och kultur för barn och unga. Målsättningen är att erbjuda kultur i samtliga åländska grundskolor inklusive träningsundervisningen. Kulturprojekten representerar olika kulturområden och erbjuds skolorna kostnadsfritt. Samarbetet fortgår under år 2024.

Mål: Genomförande av ett seminarium om bildkonst.

Förverkligande: Ålands kulturdelegation och Ålands konstmuseum ordnade gemensamt program under Konstens dag i november. Seminariedagen innehöll föreläsningar av forskare och författare samt information om Svenska kulturfondens och Ålands kulturdelegations stipendier och understöd.

Mål: En satsning på fysisk aktivitet, kultur och olika fritidsmöjligheter i anslutning till undervisning i grundskolorna och förskola föreslås i form av ett särskilt anslag som kan sökas av kommunerna.

Förverkligande: Ålands landskapsregering antog under året riktlinjer för specialunderstöd för kultur- och idrottsaktiviteter för barn och unga, vilka utannonserades att sökas inom augusti. Sammanlagt beviljades ca 80.000 euro som stöd för kulturaktiviteter, fördelat mellan tio sökanden.

Bibliotek och litteratur

Mål: Ett generellt tyngdpunktsområde med anledning av bibliotekspolitiska programmet är hållbarhet inom biblioteksverksamheten.

Förverkligande: Den bibliotekspolitiska strategin som planeras att godkännas under åren 2024 - 2025 följer utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland och bör användas som grund i diskussionerna för biblioteksverksamhetens hållbarhetsarbete framåt.

Mål: Biblioteksförordning (LF 1997:93) för landskapet Åland revideras.

Förverkligande: Ändring av biblioteksförordningen för landskapet Åland gällande personal- och behörighetskrav bereddes och skickades på remiss till berörda myndigheter och tjänstemannaorganisationer. Revideringen trädde i kraft 1.1.2024.

Mål: Ett digitaliseringsprojekt som gäller äldre åländsk litteratur fortsätter från tidigare och kopplas till utbildnings- och kulturavdelningens digitaliseringsåtgärder.

Förverkligande: En strategi för digitaliseringen av Alandicasamlingen behöver tas fram. Att digitalisera den rika samlingen av gammal åländsk litteratur är tidskrävande på grund av upphovsrättslagen. Arbetet består dels av ett utredningsarbete för att leta efter anhöriga och efterlevande och dels av ett digert inskanningsarbete.

Film och media

Mål: En utredning görs i syfte att överblicka de samhällsekonomiska kringeffekterna av de filmstöd som har beviljats.

Förverkligande: En utredning har genomförts. Olika samhällsekonomiska kringeffekter lyftes i rapporten.

Ungdomsarbete och idrott

Mål: Programmet för idrott, motion, hälsa och en aktiv fritid från år 2017 revideras i samverkan med Ålands idrott.

Förverkligande: Programmet har inte reviderats. Syftet med programmet 2018 – 2022 var att göra det enkelt för landskapsregeringen att inkludera idrotten i regeringsprogrammet. Inför årets lagtings- och kommunalval förde Ålands idrott i stället idrottspolitiska diskussioner med alla åländska partier för att tydliggöra idrottens framtida behov.

Mål: En särskild satsning görs på unga och tredje sektorn inom idrott för att revitalisera föreningar och locka barn och ungdomar tillbaka till fritidsaktiviteter efter pandemin.

Förverkligande: "TRY IT - idrottens dag" arrangerades i september av Ålands Idrott i Baltichallen och Baltic Arena med många föreningar inom olika aktivitetsområden på plats. Cirka 700 besökare tog del av en dag med prova på, uppvisningar, föreläsningar och information om olika aktiviteter.

Mål: En satsning på fysisk aktivitet, kultur och olika fritidsmöjligheter i anslutning till undervisning i grundskolorna och förskola föreslås i form av ett särskilt anslag som kan sökas av kommunerna. Beredningsarbetet sker i samråd med Ålands Idrott.

Förverkligande: Ålands landskapsregering antog under året riktlinjer för specialunderstöd för kultur- och idrottsaktiviteter för barn och unga, vilka utannonserades att sökas inom augusti. Sammanlagt beviljades ca 87.000 euro som stöd för idrottsaktiviteter, fördelat mellan nio sökanden.

Mål: Landskapsstödet till föreningen Ung Resurs ses över.

Förverkligande: Diskussioner pågår med föreningen Ung Resurs och övriga aktuella parter hur driftkostnaderna kan minskas. I första hand gäller detta hyra och värme, som enligt nuvarande koncept finansieras med PAF-medel för verksamhetsstöd.

Arkivväsendet

Mål: Utveckla dokumentförvaltningen och arkivfunktionen vid Ålands landskapsarkiv.

Förverkligande: Landskapsarkivet har bistått arkivbildare med instruktioner och stöd. Informations- och kunskapsutbyte har skett inom verksamhetsområdet genom besök hos myndigheter, handledning, möten, inspektioner styrning samt handräkningsuppdrag. Landskapsarkivarien är medlem i ett flertal sakkunnigorgan, flera av dem nationella och internationella, vilka har skapats för att upprätthålla en välutbredd sakkunskap på områden som berör dokumentförvaltningen och arkivfunktionen. Arkivplaner överförs till Riksarkivet för utlåtanden enligt arkivlag för Åland (ÅFS 2004:13, 2004:26 och 2019:11), vilket leder till att arbetet även är kopplat till Riksarkivets arbetsprocesser.

Landskapsarkivets personal har deltagit i utbildningar, bland annat på "De 10:e finländska arkivdagarna" en arkivkonferens i Åbo. I april höll landskapsarkivet ett större utbildningstillfälle för personal som sköter frågor med anknytning till dokumenthanteringen och arkivfunktionen vid kommuner och kommunalförbund på Åland. I maj fick Åland sitt första världsminne när Rederiaktiebolaget Gustaf Eriksons arkiv upptogs i Unescos internationella världsminnesregister.

Mål: Öka tillgängligheten till digitalt arkivmaterial och fortsätta arbeta med digitaliseringen av Rederiaktiebolaget Gustaf Eriksons arkiv.

Förverkligande: I slutet av år 2022 inleddes utredningsarbetet gällande möjligheterna för landskapsarkivet att med lämpliga resurser och metoder digitalisera arkivhandlingar. Fokus förlades i detta projekt i första hand på Rederiaktiebolaget Gustaf Eriksons arkiv. Arbetet resulterade i en rapport som färdigställdes i maj 2023. Arbetet kommer att fortsätta år 2024.

Teknisk tilläggsutrustning för genomförandet av digitaliseringsprojekt har införskaffats. Ett nytt EU-direktiv i nationell upphovsrättslagstiftning har visat sig leda till begränsade möjligheter för digitalt tillgängliggörande av privata arkiv. Arbete pågår på nationell nivå för att arkivväsendet, bibliotek och museal sektor ska kunna tillgängliggöra privata arkiv utan höga licenskostnader.

Vad gäller myndighetsarkiv, så har en arbetsgrupp, som arbetar med att ta fram lösningar för e-arkivering tillsatts år 2023. Landskapsarkivets personal är representerad i denna arbetsgrupp.

Ålands museum

Mål: Återuppta arbetet med självskattningsverktyget Spectrum för kontinuerlig översyn och förbättrad samlingsförvaltning.

Förverkligande: Under året har policyframtagande och rutiner för bekämpning av skadeinsekter stått i fokus. Arbetet med en övergripande samlingsförvaltningspolicy samt en förvävs- och insamlingspolicy pågår, parallellt med att det för varje av de fem olika samlingarna - etnologi, arkeologi, textil, bild- & ljud, konst och konsthantverk & design - arbetas fram bilagor med specifika och anpassade rutiner. Tidigare städrutiner har granskats ur ett skadeinsektsperspektiv och reviderats. En skadeinsektsanering i två butikslagerutrymmen gjordes under sommaren, följt av ibruktagande av förbättrade rutiner.

Mål: Översyn och komplettering av rutin- och policydokument gällande samlingsförvaltning, ärendehantering och övrigt administrativt arbete inom byrån.

Förverkligande: Översynen och kompletteringen har i första hand rört de policydokument som reglerar museets samlingsförvaltning.

Mål: Ta i bruk utställningsutrymmen i Eckerö post- och tullhus nedre våning samt påbörja arbetet med att förmedla byggnadens egen historia, berätta om post- och tullväsendets historia på Åland samt knyta ihop sevärdheten med det nya besökscentret i Bomarsund och förmedla deras gemensamma berättelse historiskt.

Förverkligande: De nya utställningsutrymmena och ett barnaktivitetsrum på nedre våningen togs i bruk. Renoveringen av huvudbyggnadens övre våning fortgår fram till sommaren 2024. En komprimerad utställning om byggnadens historia och post- och tullväsendet på Åland öppnades inför säsongen 2023. I utställningen hänvisas till Bomarsunds fästning och Krimkriget. Arbetet med en mer omfattande permanent historisk utställning fortgår och planeras slutföras år 2025.

Mål: Fortsätta arbetet med att åtgärda brister i magasinens miljöerna enligt arbetarskyddets direktiv och säkerhetskrav.

Förverkligande: Nya hyllsystem har inskaffats till Ribackamagasinet, till textilrummet och till det f.d. arkeologirummet. Anpassade skåp för vapensamlingen har installerats. Plattformstegar och skyddsskor har köpts in. En skraddarsydd kurs i säkert arbete från stegar och höghöjdsplattformar har beställts från Ålands yrkesgymnasium.

Mål: Öka tillgängligheten till samlingarna för allmänhet och forskare genom ökad digital sökbarhet.

Förverkligande: Under året har 26 forskare haft ärenden kopplade till museets arkeologiska samling. Registreringen av föremål och bilder i samlingsdatabasen har fortgått. För etnologiska samlingen har 111 poster registrerats, för bild- och ljudsamlingen har 21.394 fotografier samt 39 filmer digitaliserats, varav 1.194 poster registrerats i databasen. För konsthantverk- & designsamlingen har 323 poster registrerats i databasen. Under hela året har tjänsten som konservator/samlingsansvarig för den textila samlingen varit vakant, därav har inga nya textilier registrerats.

Befintlig databas har bedömts vara mindre lämplig för den arkeologiska samlingen och konstsamlingen, varför möjligheten att övergå till annan databas har undersökts under året. Arbetet för en övergång och en ökad takt i digitaliseringsarbetet fortsätter under år 2024. Ålands museums hemsida har utökats med fotografier, filmer samt nya texter.

Mål: Planera och förverkliga fem specialutställningar på Ålands kulturhistoriska museum, åtta på Ålands konstmuseum och två på Eckerö post- och tullhus.

Förverkligande: På Ålands kulturhistoriska museum har fem specialutställningar visats; Barnutställningen Ålandsäventyret (öppnade 2022), På jakt efter föremålens hemligheter, Folkdräkt - hundra år av organiserat dräktarbete, De befästa kyrkornas landskap i Transsylvanien och Äppel Päppel - om äppelodlingens historia på Åland. På Ålands konstmuseum har elva utställningar visats; Ru Runeberg & Elisa Matikainen (öppnade 2022), Nils Byman & skulpturpark (öppnade 2022), Johan/Kenneth Bamberg, Motsatser/Bild- & formskolan, Sommar i konsten, Kompositionens mästare - Guy Frisk, Det värdefullaste vi har/Fredrik Eriksson, Eldsjälar & förebilder, Kopplingar/Anu Tuominen, Bland solrosor och fredsduvor och Annan/Nanna Alandia Grafica. På Eckerö post- och tullhus har utställningen Glas med elva åländska glashantverkare visats, samt utställningen Livet på kobben/Ålands slöjd och konsthantverk.

Övrigt förverkligande inom Ålands museum

Samlingarnas utökande. Konstsamlingen utökades med 3 donationer och inköp av 15 konstverk av 6 konstnärer (3 kvinnor, 3 män). Konsthantverkssamlingen har utökats med 69 föremål av 18 hantverkare och designers (10 kvinnor, 6 män, 2 företag). Etnologiska samlingen med 119 föremål

från 22 donationer, bild- och ljudsamlingen har utökats med 13 donationer och en större bildsamling har köpts in.

Ett gemensamt kassasystem har upphandlats för Ålands kulturhistoriska museum & Ålands konstmuseum, Kastelholmsområdet, Bomarsunds besökscenter och Eckerö post- och tullhus. Systemet togs i bruk i april månad. Kassasystemet förenklar arbetet med försäljningsrapporter, inventering av museibutikernas lager och statistikuppföljningar.

Halogenbelysning i Ålands kulturhistoriska museums utställningsutrymmen, och till största delen i Ålands konstmuseum, har bytts ut mot energisnålare LED-armaturer. Samma armaturer har installerats i Eckerö post- och tullhus nedre våning och övre våningen ska utrustas med likadana innan säsongen 2024.

Byggandet av en fast scen på Kastelholms borggård påbörjades mot slutet av året, projektet färdigställs inför säsongen 2024 och ämnar göra sevärdheten mer tillgänglig för externa kulturutövare.

De årligen återkommande evenemangen Busisdagen, ÅM i åländsk historiekunskap, Internationella museidagen, hantverkardagarna, Kulturnatten och Natt på museum arrangerades.

Inom den nya verksamhetsinriktningen byggnadsvård arrangerades bl.a kurser i traditionell slätterängsteknik och i renovering av gamla fönster.

Inom ramen för samarbetet med övriga åländska museiaktörer, Museigruppen, arrangerade Ålands museum en studieresa till Ekenäs och Tammerfors för att titta på olika samlingsmagasin. Likt tidigare år stod Ålands museum även för kostnaderna för det digitala marknadsföringsprojektet Museer på Åland och för Museigruppens annonseringskostnader i samband med Internationella museidagen.

Årsskriften Åländsk odling årgång 74 gavs ut.

Nyckeltal

Studera efter grundskola hösten 2023	Gymnasienivå	Högskolan på Åland	Övrig utbildning	Totalt
Hemort				
Åland	1 109	325	37	1 471
Finland	31	82	1	114
Sverige	7	34	0	41
Övriga	16	4	0	20
Ålder				
15-19	930	21	26	977
20-24	65	163	3	231
25-29	38	76	2	116
30-39	64	123	4	191
40-49	50	52	1	103
50-59	15	10	2	27
60+	1	0	0	1
Kön				
Kvinnor	566	197	25	788
Män	597	248	13	858
Totalt	1 163	445	38	1 646

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

Erkännande av yrkeskvalifikationer, jämställande av högskolestudier och dispens från föreskrivna behörighetsvillkor	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Barnskötare	1	-	-	4	5	-
Barntädgårdslärare, familjedagvårdare	4	4	2	10	6	4
Lärare i förundervisning	-	-	-	-	-	5
Klasslärare	17	20	19	13	18	18
Elev- och studiehandledare	-	1	-	-	-	1
Lektor i ämnesundervisning grundskola	-	-	-	-	-	7
Fritidspedagog	-	-	-	-	-	1
Ämneslärare gymnasium	11	8	10	16	11	8
Yrkeslärare	3	3	1	4	2	1
Bibliotekarie	-	-	-	1	-	1
Socialarbetare 1)	3	6	16	-	-	-
Speciallärare	-	1	-	-	2	1
Beslut gällande erkännande av yrkeskvalifikationer	39	43	48	48	44	47
Beslut gällande jämställande av högskolestudier	2	2	-	-	-	-
Beslut gällande dispens från behörighetsvillkor	2	2	2	2	1	1
Totalt antal beslut	43	47	50	50	45	48

Beslut fattats i enlighet med Landskapslag (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer, Landskapslag (2017:23) om jämställande av högskolestudier samt Landskapsförordning (2011:75) om gymnasieutbildning. 1) Behörighet överförd från år 2021 till Valvira.

Förberedande undervisning och ämnesspecifikt språkstöd, stadium och kön hösten 2023	Flickor	Pojkar	Lågstadiet	Högstadiet	Totalt
Förberedande undervisning	51	39	58	32	90
Ämnesspecifikt språkstöd	32	21	33	20	53

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

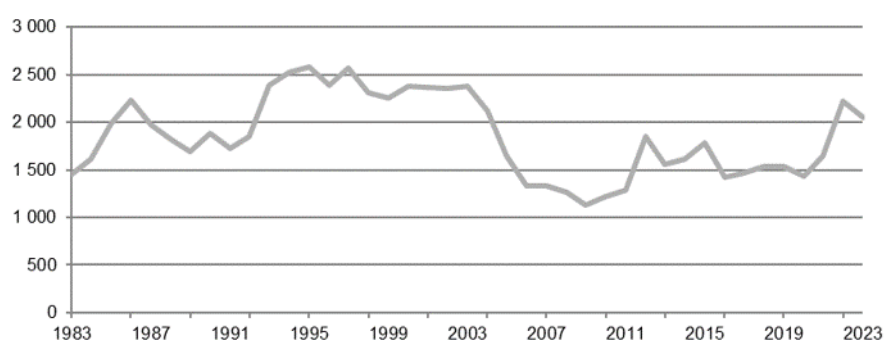
Stöd för grundskoleelever hösten 2023 Andel av alla elever, procent	Flickor, totalt	Pojkar, totalt	Lågstadiet	Högstadiet
Allmänpedagogiskt stöd	91	101	141	51
Specialpedagogiskt stöd	205	252	277	180
Mångprofessionellt stöd	49	90	88	51
Träningsundervisning	11	22	24	9

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

Antal besök Ålands landskapsarkivs forskarservice	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kvinnor	682	745	726	715	899	1 106	946
Män	783	794	806	718	747	1 110	1 105
Totalt	1 465	1 539	1 532	1 433	1 646	2 216	2 051

Antal utlånade arkivalier från Ålands landskapsarkiv	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Forskare							
Kvinnor	311	481	300	511	365	369	306
Män	603	611	650	359	337	502	461
Forskare totalt	914	1 092	950	870	702	871	767
Tjänstebruk							
Kvinnor	497	432	633	461	534	737	640
Män	300	278	362	395	409	608	644
Tjänstebruk totalt	797	710	995	856	943	1 345	1 284
Totalt	1 711	1 802	1 945	1 726	1 645	2 216	2 051

Ålands landskapsarkivs forskarservice - antal besök år 1983-2023

Forskarservicen vid landskapsarkivet noterade 157 (år 2022:120) skriftligen besvarade förfrågningar. Antalet inkomna arkivleveranser 89 (76) motsvarande 79,95 (80,6) hyllmeter. Uppgjorda och reviderade arkiv var till antalet 80 (67).

Ålands museums besöksstatistik	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ålands kulturhistoriska museum & Ålands konstmuseum	18 264	20 885	13 248	23 683	25 310	23 863
Kastelholms slott	33 144	36 577	22 303	37 224	40 114	37 073
Fängelsemuseet Vita Björn	16 587	30 960	19 660	25 827	36 453	22 904
Lotsstugan i Bomarsund	1 964	2 072	1 151	-	-	0
Bomarsunds besökscenter	-	-	-	-	20 521	22 927
Skärgårdshemmanet Hermas	561	559	261	517	354	335
Ålands skolmuseum	322	673	221	428	171	491
Eckerö post- och tullhus	14 785	15 706	11 332	14 266	17 747	17 779
Totalt	85 627	107 432	68 176	101 945	140 670	125 372
Sålda årskort till Ålands museum	168	674	762	782	816	741

Samtliga museer har periodvis varit stängda under år 2020 och 2021 pga Covid-19 pandemin. Lotsstugan i Bomarsund stängde efter säsongen 2020, det nya besökscentret öppnade i juni 2022.

Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Besökare i grupp						
Daghem	278	463	219	84	144	283
Grundskola	1 296	1 050	697	453	730	319
Ålands gymnasium	384	497	223	272	330	404

Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Medis SFI	156	144	71	44	106	191
Digitala gruppguidingar			354	225	2 004	0
Uppsökande skolverksamhet, Museiambulansen				675	850	385
Exkursioner, gruppguidningar				91	1 072	96
Övriga grupper	1 062	867	301	21	1 024	543
Totalt	3 176	3 021	1 865	1 865	6 260	2 221
Evenemang						
Barnaktiviteter	413	823	501	59	237	642
Guidningar	227	692	597	415	463	352
Föreläsningar		352	313	112	209	245
Kulturnatten	3 072	3 244	0	1 334	2 355	3 416
Filmvisningar		105	49	91	198	155
Vernissager		1 364	546	522	371	855
Övrigt	3 415	757	934	606	1 024	557
Totalt	7 127	7 337	2 940	3 139	4 857	6 222

Beviljade stipendier 2023 för kulturverksamhet till enskilda	Kvinnor	Belopp	Män	Belopp	Totalt
Konststipendier	4	7 000	1	1 500	
Arbetsstipendier	3	37 140	-	-	
Konst totalt	7	44 140	1	1 500	45 640
Litteraturstipendier	2	8 000	1	3 000	
Arbetsstipendier	2	37 141	-	-	
Stipendier för utgiven litteratur	8	6 750	3	3 000	
Litteratur totalt	12	51 891	4	6 000	57 891
Musikstipendier	2	3 600	2	4 500	
Arbetsstipendier	3	37 140	-	-	
Musik totalt	5	40 740	2	4 500	45 240
Teater-, film- och övr. stipendier	1	8 000	1	3 000	
Arbetsstipendier			1	12 380	
Teater,dans, film och övrigt totalt	1	8 000	2	15 380	23 380
Totalt	25	144 771	9	27 380	172 151

Utöver dessa har kulturstipendium under solidariskt ansvar beviljats arbetsgrupper till en summa om 64 500 euro

Kulturmiljö (fornlämningar och byggnadsarv)	2019	2020	2021	2022	2023
Utrednings- och undersökningsuppdrag	99	55	38	34	50
Dokumentation över tidigare okända fasta fornlämningar	20	31	7	8	0
Korrigerig av uppgifter om fasta fornlämningar	24	22	7	12	6
Skydd av bebyggd kulturmiljö (byggnadsminne)	-	2	1	0	0
Restaureringsstöd, beviljade	-	-	-	-	8

Väsentliga förändringar

Den förändring av avdelningens organisation som påbörjades år 2016 kan anses avslutad i och med att kulturbyrån fullbordat flytten över till självstyrelsegården och att de administrativa tjänsterna med dess funktioner omorganiserats inom allmänna byrån.

Flera medarbetare inom avdelningen med långvarig tjänstgöring inom landskapsregeringen gick i pension under året. Medföljande kunskaps- och erfarenhetstapp har varit en utmaning för avdelningen men hanterats väl av de nyutträdna på tjänsterna.

Särskilt inom kulturbyrån har flera tjänster blivit vakanta och ombildats under året, bland annat som följd av pensioneringar. Tjänsterna har tillsatts eller kommer tillsättas av nya medarbetare i början av år 2024. Kulturbyråns kulturmiljöenhet upphörde som enhet i slutet av året, efter att det konstaterats att kulturbyrån är för liten för att uppdelas i enheter.

Näringsavdelningen

Översikt

Näringsavdelningens verksamhetsområde är att främja näringarna, sysselsättningen och en regional balans. Till avdelningens uppgifter hör därmed att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn inom områdena utveckling av näringarna och innovationssystem, regional utveckling, arbetsmarknadsfrågor, jordbruk med binäringar, fiske, fiskodling, fiskevård, skogsbruk, jakt- och viltvård.

Under året har genomförandet startat av de tre näringspolitiska programmen som helt eller delvis förvaltas av avdelningen med delfinansiering från Europeiska kommissionen för perioden fram till år 2027. Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden står för merparten av finansieringen av näringslivsinsatserna, lokala utvecklingsinitiativ och sysselsättnings, integrations- och kompetensprojekt de kommande åren. Interreg Central Baltic Programme 2021—2027 för vilket landskapsregeringen i vissa fall beviljar medfinansiering till åländska projektpartners startade upp.

Arbetet har i stor utsträckning även präglats av att lägga den administrativa grunden för genomförande av finansieringsåtgärder samt bereda ärenden kopplade till dem.

Landskapsregeringen genomför och deltar årligen i en rad undersökningar och forskningsprojekt som t.ex. vetenskapligt fiske av torsk. För en långsiktigt hållbar förvaltning av fiskresurserna utförs provfiske. Förändringar i fiskesamhället undersöks och ett projekt som fokuserar på konflikten mellan säl och fiskerinäringen pågår med involvering av lokalsamhället och olika intressegrupper. Vidare utförs svärnings- och populationsövervakning av granbarkborre.

Tolkning och generalisering av laserskanningsdata har upphandlats och slutförts och en första version av en åländsk skogsportal har lanserats. En praktisk kurs i vapenhantering och skytte har tagits fram. Fiskevårdsinsatser beskrivs närmare under Ålands Fiskevårdscentrum.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	103 592,98	98 835,01	115 102,08	117 642,05
Avgiftsintäkter	175 390,92	172 723,10	163 950,38	161 833,92
Erhållna bidrag	328 319,63	213 194,42	247 890,44	117 003,87
Övr verksamh intäkt	13 541,39	38 985,61	61 118,13	80 145,85
Summa Verksamhetens intäkter	620 844,92	523 738,14	588 061,03	476 625,69
Personalkostnader	-2 292 728,50	-2 312 275,02	-2 545 043,31	-2 530 774,97
Köp av tjänster	-411 600,57	-243 554,02	-394 634,61	-608 444,24
Material förnödenh	-179 742,60	-155 950,02	-147 830,60	-146 577,69
Övr verksamh kostn	-304 679,57	-303 301,29	-313 439,92	-302 467,12
Summa Verksamhetens kostnader	-3 188 751,24	-3 015 080,35	-3 400 948,44	-3 588 264,02
Överföring fr EU	3 367 229,91	4 649 680,26	4 041 147,33	4 031 432,81
Övr ink o kap överf				2 000 000,00
Summa Intäkt ink o kap	3 367 229,91	4 649 680,26	4 041 147,33	6 031 432,81
Summa Intäkt ink o kap öv	3 367 229,91	4 649 680,26	4 041 147,33	6 031 432,81
Undervisn kultur idr	-278 470,30	-370 281,38	-292 186,20	-2 161 553,14
Soc hälsovård utsksk			-6 294,00	

Primärnäringsar	-9 957 397,62	-9 638 930,42	-12 259 758,45	-8 225 234,96
Övrigt näringsliv	-6 039 308,60	-5 281 436,08	-1 584 541,58	-2 680 120,27
Övriga ink kap överf	-80 122,95	-84 186,32	-71 370,37	-96 746,19
Summa Utgift ink o kap öv	-16 355 299,47	-15 374 834,20	-14 214 150,60	-13 163 654,56
Summa Kostn ink o kap öv	-16 355 299,47	-15 374 834,20	-14 214 150,60	-13 163 654,56
Summa Verksamhetsbidrag	-15 555 975,88	-13 216 496,15	-12 985 890,68	-10 243 860,08
Ränteintäkter	328,26	283,87	309,76	1 303,14
Räntekostnader				-2,60
Övr finansiella kost	-4 630,43	-11 442,21	-9 628,19	-16 324,15
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-4 302,17	-11 158,34	-9 318,43	-15 023,61
Summa Årsbidrag	-15 560 278,05	-13 227 654,49	-12 995 209,11	-10 258 883,69
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-15 560 278,05	-13 227 654,49	-12 995 209,11	-10 258 883,69
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-15 560 278,05	-13 227 654,49	-12 995 209,11	-10 258 883,69

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
60010 Näringsavdelningen, verksamhet	-2 314 000,00	-2 254 724,63	-59 275,37
61000 Näringslivets främjande	-7 738 951,31	-1 317 229,05	-6 421 722,26
61100 Ålands landsbygdscentrum	-114 000,00	-109 136,95	-4 863,05
62100 EU, ERUF och ESF 2014-2020	36 971,43	677 001,50	-640 030,07
62102 EU, ERUF och ESF 2021-2027	-3 655 992,78	-2 243 197,23	-1 412 795,55
62110 Förvaltningskostnader ERUF-ESF		-46 159,72	46 159,72
Summa 6100 Näringsavd allm byrå	-13 785 972,66	-5 293 446,08	-8 492 526,58
61500 Främj av livsmedelsproduktion	-2 618 752,85	-826 500,69	-1 792 252,16
61550 Avbytar-service	-350 000,00	-249 919,30	-100 080,70
62300 EU, EJFLU 2014-2020	-4 479 116,09	-196 452,12	-4 282 663,97
62302 EU, EJFLU 2021-2027	-5 219 000,00	-2 729 938,73	-2 489 061,27
62390 Leaderfinansiering m paf-medel	-265 596,88	-98 677,46	-166 919,42
63100 EU, ERUF 2007-2013		520,35	-520,35
Summa 6200 Jordbruksbyrå	-12 932 465,82	-4 100 967,95	-8 831 497,87
62500 EU, EHFF 2014-2020	-817 552,08	154 407,26	-971 959,34
62502 EU,EHFVF 2021-2027	-1 770 000,00		-1 770 000,00
67000 Främj av fiskerinäringen	-118 000,00	-97 210,23	-20 789,77
86500 Ålands fiskevårdscentrum	-621 000,00	-607 388,79	-13 611,21
Summa 6300 Fiskeribyrå	-3 326 552,08	-550 191,76	-2 776 360,32
64000 Främjande av skogsbruket	-1 120 676,41	-341 140,99	-779 535,42
65000 Jakt- och viltvård	-103 105,03	26 863,09	-129 968,12
Summa 6400 Skogsbruksbyrå	-1 223 781,44	-314 277,90	-909 503,54
Summa 6000 Näringsavdelningen	-31 268 772,00	-10 258 883,69	-21 009 888,31

Avdelningens största budgetposter består av de fleråriga näringslivs- och utvecklingsprogrammen med delfinansiering av EU och som budgeterats linjärt med fleråriga EU-anslag. Beslutsprocessen om programperioden 2021—2027 inom EU försenades och istället tillkom återhämtningspengar som

tillskott till de befintliga programmen. Det förklarar den inledningsvis låga genomförandegraden av avdelningens budget. Samtidigt pågick avslutningen av programmet för perioden 2014—2020.

Målsättningar

Näringsliv

Mål: Landskapsregeringens övergripande målsättning för näringspolitiken är att bidra till att skapa förutsättningar för en hållbar ekonomisk tillväxt.

Förverkligat: Kärnan i de näringslivsutvecklande åtgärderna under år 2023 har bestått av projekt- och företagsfinansiering. Stöd har beviljats utgående från befintlig lagstiftning, EU:s regelverk för statligt stöd, av kommissionen godkända program med medfinansiering från de europeiska strukturfonderna, landskapets årliga budget samt av landskapsregeringen fastställda principer, där landskapsregeringen prioriterat åtgärder som ökar företagets export av tjänster och varor, internationalisering samt åtgärder som stöder en året runt detaljhandelsverksamhet i skärgården.

I enlighet med den motivering som infördes genom budgeten för år 2023 har landskapsregeringen beviljat finansiering för ett tillfälligt skattegränstöd i form av ett projekt. Genom projektet har Ålands Näringsliv r.f tillhandahållit avgiftsfri skattegränsrådgivning till företag och privatpersoner. Inom projektet har totalt 25 privatpersoner, 14 icke-momsskyldiga företag och 158 momsskyldiga företag kontaktat skattegränsrådgivningen. Främst har företag tagit del av rådgivningen för att få hjälp då man fått problem med tulldeklarationer (felmeddelanden) och för att lära sig göra tulldeklarationer.

Under året påbörjades implementeringen av det nya strukturfondsprogrammet perioden 2021 - 2027 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Eruf och Europeiska Socialfonden, ESF + genom de första utlysningarna. Under året har därutöver ännu finansiering från Strukturfondsprogrammet 2014 - 2020 med finansiering från Eruf och ESF kunnat beviljas under förutsättning att medel funnits tillgängliga.

Jordbruk

Primärnäringarna tillsammans med den nära sammankopplade livsmedelsindustrin har som helhet stor betydelse för den åländska ekonomin, det åländska samhället, miljön och landskapet. Övergripande målsättning för lantbruket och livsmedelsproduktionen är en hållbar, ekonomisk och smart utveckling som bidrar till en tillväxt på landsbygden och inom de gröna näringarna.

Miljöhänsyn och en hållbar lantbruksproduktion är som ovan nämnts den centrala förenade målsättningen som sedan kan brytas ned i bevarande av det öppna landskapet, livsmedelssäkerhet och -kvalitet, konkurrenskraften inom näringen och förbättrande av lönsamheten.

Ålands landsbygdsutvecklingsåtgärder ingår som en del i Finlands CAP-strategiplan under den nya femåriga stödperioden 2023 - 2027, som till 43% delfinansieras av EU. Under året började åtgärderna genomföras och arbetet med förordningar och digital hantering har fortgått. En del av de areal- och djurbaserade stöden till lantbruket betalades ut under året. Beträffande strukturstöden (investeringar, startstöd, stöd till livsmedelsförädling) beviljades under år 2023 fortsättningsvis stöd enligt Landsbygdsutvecklingsprogrammet 2014 - 2022. Lantbrukens intresse för energiinvesteringar och bevattningsinvesteringar har varit stort under året. Strukturstöden från programperioden 2014 - 2022 stängdes vid utgången av året och nya stödsystem togs i bruk.

Inom områdena för avbytar-service, växtinspektion och ekologisk produktion har verksamheten genomförts enligt plan. För gödselmedel har en ny lag trätt i kraft. En ny flyghavrelag är på remiss och en ny avbytarlag är under arbete.

Fiskerinäringen

Den övergripande målsättningen är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av

närings ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla livsmedel av hög kvalitet.

Landskapsregeringen arbetar för denna målsättning genom förverkligandet av de sjuåriga stödprogram som medfinansieras av Europeiska unionen. Vid utgången av året hade landskapsregeringen genom programmet totalt beviljat 7.688.225,51 euro i offentligt stöd, vilket utgör 92% av programmets totala budget. Av detta beviljades 358.410,21 euro under år 2023.

Under året har landskapsregeringen fastställt närmare bestämmelser för det åländska genomförandet av Finlands program för den nya havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden. Programmet kommer att öppna för ansökningar under våren 2024.

I enlighet med EU-lagstiftning har riktat torskfiske fortsättningsvis varit förbjudet under året. På Åland har ett vetenskapligt fiske av torsk bedrivits inom ramen för ett samarbetsprojekt mellan landskapsregeringen, Naturresursinstitutet i Finland (LUKE) samt tre åländska yrkesfiskare. Under året har specialanalyserna i samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) fortsatt samt att landskapsregeringen har undersökt förekomst av torsk på andra områden runt Åland.

Fiskevårdsarbete i Ålands fiskevårdscentrums regi, med ökat fokus på att främja fiskbeståndens naturliga reproduktion har fortgått. I syfte att stödja en långsiktig hållbar förvaltning av fiskresurserna har landskapsregeringen planerligt utfört provfiske på Kumlinge och i Lumparn. I samarbete med Kustlaboratoriet/SLU har man genomfört årligt provfiske i Norra Marsund. Ålands fiskevårdscentrum har även fortsatt med provfiske efter strömming vid Finbo, enligt metodik från 1970/80-talet, som startade år 2022. Detta är ett samarbete med SLU där resultaten analyseras och publiceras samt med LUKE som samlar in prover för analys.

Inom ramen för det årliga samarbetsprojektet med Husö Biologiska station genomfördes en uppföljningsstudie som undersökte förändringar i fiskesamhället längs en skärgårdsgradient på nordvästra Åland. Resultaten presenteras i en forskningsrapport från Husö biologiska station.

Landskapsregeringen deltar i projektet EmpowerUs (2022 – 2025) som finansieras genom programmet ´HORIZON Research and Innovation Actions´. Projektet kommer att fokusera på konflikten mellan säl och fiskerinäringen genom att involvera lokalsamhället och olika intressegrupper. Under året har en projektanställd arbetat fortsatt med datainsamling, intervjuer och workshops för att förbereda inför pilotstudien som ska genomföras nästa år.

Stödandet av branschorganisationerna har fortsatt planerligt i enlighet med gällande avtal mellan Ålands landskapsregering och Ålands Hushållningssällskap. En utbetalning om 50.000 euro har gjorts, vilket har fördelats mellan Ålands fiskare r.f. och Ålands fiskodlarförening.

Skogsbruk

Under året har verksamheten i det åländska skogsbruket börjat återgå till det normala efter stormen Alfrida. Förnyelsearealerna har minskat, men de låg under året fortsättningsvis på en hög nivå. Arealen gallringar har åter ökat och befann sig på samma nivå som 2018. Den totala volymen industrivirke uppgick till ca 260.000 m³. Stöden för ungskovsvård (röjning) och kompletteringsplantering har ökat kraftigt medan stöden för markberedning och skyddsdikning minskat, vilket är en naturlig utveckling efter de omfattande beskogningsåtgärder som gjordes efter Alfrida. Kostnaderna för skogsvård har dock fortsatt att stiga, vilket inverkat negativt på lönsamheten i privatskogsbruket.

Landskapsregeringen har under året fortsatt svärms- och populationsövervakningen av granbarkborre. Populationerna är fortsatt mycket höga, men skadorna har inte längre varit lika omfattande som tidigare år. Naturresursinstitutet utförde under sommaren fältarbetet för den 13:e riksskogstaxeringen. Resultaten väntas till sommaren 2024 och ska ge en uppdaterad bild av de åländska skogsresurserna.

Mål: Prioritera projektet kring insamling, bearbetning och publicering av skogsdata i en åländsk skogsportal.

Förverkligat: Tolkning och generalisering av laserskanningsdata har upphandlats och slutförts. Landskapsregeringen publicerade under hösten en första version av en åländsk skogsportal som utvecklats internt av digitaliseringsenheten och skogsbruksbyrån. Utvecklingen fortsätter under 2024.

Mål: Skapa ett program där markägare frivilligt och mot ersättning ska kunna skydda eller förbättra skogarnas naturvärden.

Förverkligat: Landskapsregeringen har antagit ett program för frivilligt skydd av livsmiljöer. Programmet har utarbetats gemensamt av miljöbyrån och skogsbruksbyrån och utgör ett viktigt led i förverkligande av hållbarhets- och utvecklingsagendan samt skogsprogrammet. Under hösten ingicks 17 skyddsavtal, vilka omfattande drygt 103 hektar, till en kostnad av 90.208 euro.

Mål: Prioritera de stödåtgärder som bedöms vara viktigast för ett långsiktigt hållbart skogsbruk.

Förverkligat: Plant- och ungskogsröjning har utförts på drygt 784 hektar, vilket är den högsta nivån sedan 2015. Landskapsregeringens understöd för detta uppgick till 128.915 euro.

Jakt- och viltvård

Under året trädde ett antal ändringar i jaktlagen i kraft. Bland annat är det nu tillåtet att medta jaktgäster bosatta utanför Finland vid jakt på allmänningar, det är tillåtet att använda digitala nattsikten vid jakt på invasiva arter och det är tillåtet att avsluta ett eftersök på skadat vilt från båt. Arbetet med sjöfågelförvaltningen fortsatte och detta år genomfördes för första gången i modern tid en skydds jakt på havsörn för att skydda ejderkolonin på Långskär. EU-förordningen som förbjöd användningen av blyhagel vid jakt och skytte i våtmarksområden trädde i kraft.

Mål: Verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningskytte och sunda viltstammar i landskapet. Införa ett praktiskt moment i jägarexamen.

Förverkligat: Ur influtna jaktvårdsavgifter beviljade landskapsregeringen 15 jaktvårdsföreningar sammanlagt 41.520 euro i bidrag för den ordinarie verksamheten och fem föreningar 11.345 euro för skjutbaneverksamheten. Därutöver beviljades Föglö jaktvårdsförening 27.624 euro för renovering av skjutbanans räls och elektronik. En praktisk kurs i vapenhantering och skytte har tagits fram och testkörs under våren 2024. Landskapsregeringen ordnade en föreläsning om användning av blyfri hagelammunition. 205 jaktlag innehade tillstånd till jakt på rådjur och jaktvårdsföreningarna beviljade 22 jakträttsområden tillstånd till jakt på älg.

Mål: Stimulera jaktvårdsföreningarnas arbete mot invasiva arter, verkställa åtgärdsplanen för ejderstammen och förbättra kunskapsläget gällande sjöfågelstammarna.

Förverkligat: Från det nyligen införda anslaget för att understöda frivilligt arbete mot de invasiva arterna mårhund och mink beviljades jaktvårdsföreningarna sammanlagt 14.943 euro i understöd för systematiskt arbete mot invasiva arter och 20.490 euro i premie för fällda mårhundar och minkar. Ålands fågelskyddsförening beviljades 5.000 i bidrag för inventeringar av ejderstammen.

Nyckeltal

Beviljad finansiering för näringslivets främjande	2021		2022		2023	
	Antal	Beviljat	Antal	Beviljat	Antal	Beviljat
Turismens främjande						
Visit Åland	1	1 690 000	1	1 660 000	1	1 700 000
Skärgårdsutveckling						
Företagsam skärgård	1	40 000	1	40 000	1	40 000

Beviljad finansiering för näringslivets främjande		2021		2022		2023
Tillfälligt skattegränsstöd						
Ålands Näringsliv r.f					1	50 000
Nationellt företagsstöd						
Internationalisering	4	95 023	7	129 590	5	28 972
Investeringsbidrag	15	633 142	10	596 172	10	377 809
Attraktionskraftsprojekt TB 1 2021	1	300 000	1	21 000	0	-
Detaljhandel skärgård och landsbygd i form av:						
Driftsbidrag	9	192 930	11	195 344	11	198 912
Investeringsbidrag	6	150 313	7	33 778	2	10 837
Evenemangsbidrag			1	6360	0	-
Skärgårdsstöd	11	66 000	11	66 000	2	12 000
Internationella utvecklingsprojekt,	1	51 680	2	160 416	4	384 109
avser slutliga medfinansieringsåtaganden						
Finnvera						
Förordade lån	7	203 000	1	20 000	3	63 500
Förordade garantier	13	579 622	13	831 249	10	743 153
Stöd från EU-medfinansierade program						
Eruf 2014-2020	31	1 900 061	0	-	0	-
ESF 2014-2020	4	647 756	2	292 368	1	72 966
Eruf 2021-2027					11	1 547 555
ESF 2021-2027					9	2 190 892
LBU, livsmedelsinvesteringar 2014-2020	4	651 423	5	417 154	2	41 700
Leader projekt 2014-2020	10	267 544	9	367 449	0	-
Leader verksamhetsbidrag 1)	1	70 000	0	-	0	-
Eruf finansieringsinstrument 2)	0	-	0	-	1	46 159
Finansiering med anledning av Covid-19						
Tillfälligt/tillfälligt utökat likviditetsstöd	37	1 011 228	0	-	0	-
Förordade likviditetsgarantier till Finnvera	2	80 000	0	-	0	-
Förordade LR likviditetsgarantier	0	-	0	-	0	-
Resultatavtal Ålands näringsliv 3)	0	-	0	-	0	-
Innovationsstöd Företagarna på Åland 4)	3	14 077	0	-	0	-
Extra marknadsföringsmedel enligt TB 2	0	-	0	-	0	-
Extra medel för destinationsmarknadsföring TB 1 2021	1	300 000	0	-	0	-
Totalt	163	8 989 958	81	4 873 547	74	7 508 564

1)Finansieringen avser driftskostnader för programperioden 2014-2020, vilket beviljades år 2016. Programperioden har förlängts t.o.m. 2022 och ytterligare finansiering för drift har beviljats föreningen Leader Åland r.f på basen av programändring 6. 2) Finansieringen avser förvaltningsarvode inom ramen för det offentliga riskkapital som beviljats ÅUAB år 2015 i form av ett lån om 3 019 300 euro. 3) Finansieringen avser extra rådgivningstjänster riktat till företag som drabbats av effekterna av Covid-19 4) Finansieringen avser utbetalning till projekt samt till föreningen inom ramen för det resultatavtal om 100 000 euro som ingåtts med föreningen.

Jordbrukets nyckeltal	2020	2021	2022
Lantbrukets totalproduktion (ton)	59 010	56 120	48 750
Lantbrukets bruttointäkter (1000 euro)	27 400	26 800	29 100
Medelareal (ha), gårdar	39	39	39
BNP-andel; jord- och skogsbruk, fiske	2,7 % (2018)	2,9 % (2019)	2,9 % (2020)
Jordbrukets fosforbelastning av total belastning	2,8 ton (8,3 %)	8,4 ton (9,2 %)	8,4 ton (9,2 %)
Jordbrukets kvävebelastning av total belastning	221 ton (33, %)	264 ton (8,1 %)	264 ton (8,1 %)

Antal förnyelseplaner och anmälningar om beståndsvårdande avverkning	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Förnyelseplaner	189	318	422	390	331	282
Anmälan om beståndsvård	395	25	187	297	324	393
Totalt	584	343	609	687	655	675

Källa: Ålands landskapsregering, skogsbruksbyrån

Stöd för skogsbruksåtgärder, euro	2020	2021	2022	2023
Markberedning	65 736,50	74 699,00	102 422,60	36 002,00
Kompletteringsplantering	4 694,00	14 333,25	14 598,98	31 554,56
Röjning	75 264,29	102 241,03	66 881,64	128 915,66
Skydds- och iståndsättningsdikning	10 979,40	9 492,50	7 330,00	3 640,00
Grundförbättring av vägar	11 126,00	0	0	0
Skogsbruksplanering	0	0	1 127,25	3 107,40
Bekämpning av rottröta	4 090,00	12 199,00	10 324,00	10 833,00
Alfrida, plantor och plantering	141 591,27	212 937,66	266 843,87	0
Rådgivning	100 000,00	120 000,00	120 000,00	120 000,00
Totalt	413 481,46	545 902,44	589 528,34	334 052,62

Beviljade stöd Källa: Ålands landskapsregering, skogsbruksbyrån

Utförd plant- och ungskogsrojning	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hektar, ha	617,6	332,8	572,7	660,7	440	784,4

Inklusive landskapets egna skogar. Källa: Ålands landskapsregering, skogsbruksbyrån

Utförda skogsvårdsarbeten	2021 Ha	Kostnad/ha	2022 Ha	Kostnad /ha	2023 Ha	Kostnad /ha
Markberedning högläggare	197,1	380,00	276,2	398,42	74,65	450,00
Markberedning grävmaskin	197,3	523,87	257,3	589,41	118,0	596,72
Sf-plantering	25,9	i.u.	23,1	i.u.	45,8	i.u.
Plant- och ungskogsrojning	660,7	329,94	440	372,83	784,4	394,76
Preparat mot rottröta	568,9	21,44	427,2	24,25	374,4	23,24
	Meter	Kostnad/m	Meter	Kostnad/m	Meter	Kostnad/m
Skydds- och iståndsättningsdikning	8 950	2,15	9 910	3	3 900	2,08
Grundförbättring av skogsbilväg	-	-	-	-	-	-

Inklusive landskapets egna skogar. Kostnaden är en medelkostnad per hektar och meter. Källa: Ålands landskapsregering, skogsbruksbyrån

Fällda vilt	2020	2021	2022	2023
Älg	94	103	81	12
Rådjur	6 005	5 930	5 717	4 883
Vitsvanshjort	195	129	145	101
Säl	215	207	132	172
Skarv	2 420	1 645	1 635	1 880

Källa: Ålands landskapsregering, skogsbruksbyrån

Antal jaktkort	2019	2020	2021	2022	2023
Åländska jägare	3 389	3 300	3344	3 401	3 361
Män	3 098	3 001	3031	3 051	3 010
Kvinnor	291	299	313	350	351
Utländska jägare	971	958	827	964	962
Män	959	948	814	951	923
Kvinnor	12	10	13	13	39
Totalt	4 360	4 258	4171	4 365	4 323
Avlagda jägarexamina	105	84	71	89	90
Män	61	56	46	60	61
Kvinnor	44	28	25	29	29
Influtna jaktvårdsmedel (euro)	152 600	149 030	145 985	152 775	151 305

Källa: Ålands landskapsregering, skogsbruksbyrån

Bidrag till jaktvårdsföreningarna ur jaktvårdsmedel (euro)	2019	2020	2021	2022	2023
Verksamhet	52 183	52 034	57 536	43 435	41 521
Skjutbanor	29 100	16 903	10 675	9 840	38 969
Viltvårdsprojekt	10 237	3 018	2 677,80	5 390	
1) Premie för mårhund och mink				19 920	20 490
2) Understöd för arbete mot invasiva arter				26 976	14 943
Totalt	91 520	71 955	70 889	105 561	115 923

1) Har tidigare redovisats under verksamhet. 2) Har tidigare redovisats under viltvård. Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Beviljade stöd till fiskerinäringen	2021		2022		2023	
	Antal	Bev. belopp	Antal	Bev. belopp	Antal	Bev. belopp
Hållbart fiske	22	88 690,44	25	98 807,85	22	96 892,36
Hållbart vattenbruk	7	444 397,60	3	173 463,36	4	248 437,85
Fiskerikontroll och övervakning						
Leader	5	75 616,40	5	125 542,80		
Förädling och saluföring			1	634 000,00	1	13 080,00
Integrerade havspolitikerna			1	110 000,00		
Totalt	34	608 704,44	35	1 141 814,01	27	358 410,21
Nationella stöd		50 000,00		50 000,00		50 000,00

Utveckling av fiskerinäringen	2019	2020	2021	2022
Yrkes- och binäringsfiske				
Förstahandsvärde (€)	3 866 495	2 873 518	2 831 552	3 237 029
På Åland landad fisk (€)	863 662	709 038	797 365	915 842
Antal registrerade fiskare, män	216	218	218	223
Antal registrerade fiskare, kvinnor	18	18	18	18
Registrerade fiskebåtar	267	269	273	279
Fiskodling				
Förstahandsvärde (milj. €)	35,44	26,28	29,42	41
Försäljning av matfisk (kg)	6 181 736	5 570 584	4 908 238	5 629 649
Värde (milj. €)	31,25	24	26,37	37,23
Försäljning av rom (kg)	246 366	196 919	168 167	201 011
Värde (milj. €)	4,19	2,28	3,05	3,77
Antal verksamma företag	6	6	6	6
Antal produktionsenheter	25	26	25	25
Sysselsättning (heltid)	102,4	94,25	94,91	104,32
Direkt fiskodling, män	58,3	56,7	54,75	53,33
Direkt fiskodling, kvinnor	3,3	2,5	1,5	0,33
Fiskodlingens förädling, män	24,3	24,3	22,8	31,33
Fiskodlingens förädling, kvinnor	16,5	10,75	16,86	22,33
Fiskhandel och förädling 1)				
Omsättning	48 176 033	46 994 571	30 121 579	65 484 649
Sysselsättning, män	44,5	37,65	17,91	28,33
Sysselsättning, kvinnor	22,75	18,75	13,75	17,42

1) OBS! 2021 års siffror ofullständiga p.g.a. bristfällig rapportering

Landskapets andelar av Finlands fiskekvoter för strömming, vassbuk och lax	Andel i % av Finlands kvoter	2020/kg	2021/kg	2022/kg	2023/kg
Årskvot, strömming Bottniska viken	5,87	3 127 303	3 127 303	5 355 534	3 850 139
Överföringar och köpta kvoter		827 944	9 572 982	9 858 992	3 021 452
Slutlig kvot		3 955 247	12 700 285	15 214 526	6 871 591
Årsfångst		3 342 270	3 176 230	4 633 614	5 501 009
Nyttjandegrad		85 %	25 %	30 %	80 %
Årskvot, strömming centrala Östersjön och Finska viken	15,15	5 096 207	3 241 168	1 782 620	2 353 040
Överföringar och köpta kvoter		2 886 255	1 530 573	253 492	688 547
Slutlig kvot		7 982 462	4 771 741	2 036 112	1 664 494
Årsfångst		6 585 545	4 683 826	1 954 229	1 627 946
Nyttjandegrad		83 %	98 %	96 %	98 %
Årskvot, vassbukskvot	8,6	933 186	990 118	1 118 860	995 278

Landskapets andelar av Finlands fiskekvoter för strömming, vassbuk och lax	Andel i % av Finlands kvoter	2020/kg	2021/kg	2022/kg	2023/kg
Överföringar och köpta kvoter		320 000	400 555	1 133 000	747 171
Slutlig kvot		1 253 186	1 390 673	2 251 860	1 742 449
Årsfångst		835 385	1 366 732	2 251 860	1 742 449
Nyttjandegrad		67 %	98 %	100 %	100 %
Årskvot, lax	8,36	1 302	2 042	2 045	1 379
Överföringar och köpta kvoter		-	130	93	701
Slutlig kvot		1 302	2 172	2 138	2 080
Årsfångst		1 072	2 079	2 103	1 318
Nyttjandegrad		82 %	96 %	98 %	63 %

Väsentliga förändringar

Rysslands invasion av Ukraina har också fått stora konsekvenser för lantbruksbranschen med högre priser på insatsvaror som uppstått till följd av det omfattande sanktionspaket som EU-länderna infört. Den ökade inflationen som kan härledas mer eller mindre direkt till Ukrainakrisen har också inneburit att räntekostnaderna för lantbruken stigit. För att lindra situationen beviljade landskapsregeringen garantier för lån. Den sammanvägda situationen motiverade även ett nationellt kristöd för gödsel och elkostnader som betalades ut under hösten med syfte att säkerställa produktionsförutsättningarna och trygga försörjningsberedskapen. Ytterligare kristöd betalades i slutet av året. Ett mjölkstöd beviljades till mjölkproducenter för att säkra råvaruförsörjningen. Kristöden finansieras som en del av livsmedelsförsörjningsstödet i riksbudgeten. Vidare betalade landskapsregeringen ett tillfälligt kostnadsersättningsstöd till livsmedelsförädlare under året och genomförde ett projekt riktat till offentliga kök för att öka serveringen av måltider producerade från uteslutande åländska råvaror.

I samband med bolagsstämman år 2020 i Ålands Utvecklings Ab (ÅUAB) informerade landskapsregeringen att man avser att avveckla bolaget. Genom den fjärde tilläggsbudgeten för år 2020 har upptagits sammanlagt totalt 1.000.0000 euro för att täcka en förväntad kreditförlust på landskapets lånefordran på ÅUAB för genomförandet av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram Entreprenörskap och kompetens 2014—2020 med delfinansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Avvecklingen görs kontrollerat och med beaktande av att olika åtaganden ska avslutas. Under hösten 2023 fattades beslut om likvidation av ÅUAB.

Infrastrukturavdelningen

Översikt

Avdelningens ansvarsområde omfattar förvaltning och utveckling av landskapets infrastruktur och offentligt tillhandahållna trafik på ett så miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt, så att trafikanternas krav och förväntningar på tillförlitliga och säkra trafiklösningar tillgodoses. Ansvaret omfattar även plan- och byggfrågor, bostadsfrågor, el- och energifrågor samt hållbar samhällsteknikutveckling. Avdelningen är organiserad som en beställar-utförarorganisation, och består av tre byråer, enheten Ålandstrafiken som sköter bokning och biljettering inom skärgårds- och kollektivtrafik och två resultatenheter; vägunderhållsenheten och verkstads- och lagerenheten. Till avdelningen hör även två underställda myndigheter; Ålands energimyndighet och Fordonsmyndigheten.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	6 267 695,01	6 352 441,10	7 272 219,72	7 747 586,32
Avgiftsintäkter	45 762,80	44 685,52	44 678,30	39 461,62
Erhållna bidrag			155 765,87	350 928,25
Övr verksamh intäkt	41 812,72	59 538,61	54 732,72	171 713,50
Summa Verksamhetens intäkter	6 355 270,53	6 456 665,23	7 527 396,61	8 309 689,69
Personalkostnader	-5 240 578,71	-5 532 406,83	-5 292 504,41	-5 556 350,71
Köp av tjänster	-17 069 305,20	-16 620 418,39	-22 640 924,01	-23 287 329,09
Material förnödenh	-4 122 449,11	-5 073 506,12	-8 731 807,62	-8 139 759,79
Övr verksamh kostn	-348 856,80	-422 383,20	-923 935,38	-436 245,13
Summa Verksamhetens kostnader	-26 781 189,82	-27 648 714,54	-37 589 171,42	-37 419 684,72
Övr ink o kap överf	4 545,73			
Summa Intäkt ink o kap	4 545,73			
Summa Intäkt ink o kap öv	4 545,73			
Soc hälsovård utsk				747,27
Bostadsproduktion	-273 518,20	-524 467,21	-798 591,69	-1 205 793,95
Övrigt näringsliv	-3 584 941,18	-3 285 745,44	-2 786 556,21	-2 721 538,98
Övriga ink kap överf				-217 356,85
Summa Utgift ink o kap öv	-3 858 459,38	-3 810 212,65	-3 585 147,90	-4 143 942,51
Summa Kostn ink o kap öv	-3 858 459,38	-3 810 212,65	-3 585 147,90	-4 143 942,51
Summa Verksamhetsbidrag	-24 279 832,94	-25 002 261,96	-33 646 922,71	-33 253 937,54
Ränteintäkter	160,00			
Övr finansiella int	-8,75		-3,93	
Räntekostnader	-37,34	-15,16	-56,00	-46,50
Övr finansiella kost		-5,09	-49,92	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	113,91	-20,25	-109,85	-46,50
Summa Årsbidrag	-24 279 719,03	-25 002 282,21	-33 647 032,56	-33 253 984,04
Extraordinära kostn				-13 181 491,77
Summa Extraordinära poster				-13 181 491,77

Summa Räkenskapsperiodens resultat	-24 279 719,03	-25 002 282,21	-33 647 032,56	-46 435 475,81
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-24 279 719,03	-25 002 282,21	-33 647 032,56	-46 435 475,81

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
70010 Infrastruktur, verksamhet	-2 685 000,00	-2 326 352,28	-358 647,72
71000 Planläggning- och byggnad	-50 000,00	-26 284,10	-23 715,90
71500 Stöd byggn relaterade åtg	-1 306 124,20	-588 213,93	-717 910,27
71510 Räntest o landsb.borgen, bost	-200 000,00	-613 080,02	413 080,02
72000 Elsäkerhet och energi	-50 000,00	-7 171,06	-42 828,94
72010 Främj hållbar energiomställn	-2 340 817,37	-218 686,89	-2 122 130,48
72030 Samhällsteknikutveckling	-95 000,00	-20 154,23	-74 845,77
Summa 7100 Infra avd allm byrån	-6 726 941,57	-3 799 942,51	-2 926 999,06
74000 Ålandstrafiken	-493 000,00	-413 372,76	-79 627,24
74500 Oljeskydd	-150 000,00	-216 431,91	66 431,91
74700 Understöd för övrig trafik	-6 650 000,00	-5 998 486,58	-651 513,42
75010 Upphandling av sjötrafik	-30 984 000,00	-28 924 632,58	-2 059 367,42
75030 Upphandling av linfärjetrafik	-2 914 000,00	-2 351 224,03	-562 775,97
75100 Varutransporter i skärgården	-355 000,00	-340 338,17	-14 661,83
87300 Verkstad och lager	50 000,00	237 334,24	-187 334,24
Summa 7400 Transportbyrån	-41 496 000,00	-38 007 151,79	-3 488 848,21
76000 Understöd kommunalvägar	-1 000 000,00	-217 356,85	-782 643,15
76010 Utg drift o underhåll vägar	-2 701 000,00	-2 700 485,13	-514,87
76030 Utg underh farleder o fiskefyr	-950 000,00	-831 198,13	-118 801,87
76050 Utg drift o underh färjfäst mm	-800 000,00	-903 064,22	103 064,22
87200 Vägunderhållet	0,00	23 722,82	-23 722,82
Summa 7600 Vägnätsbyrån	-5 451 000,00	-4 628 381,51	-822 618,49
Summa 7000 Infrastrukturavdeln	-53 673 941,57	-46 435 475,81	-7 238 465,76

Budgetutfallet på de flesta anslag ligger i linje med budget och de tidigare årens utfall, och de flesta anslag följde plan. Inflationen påverkade främst de budgetmoment som ligger under transportbyrån och totalt utfall stiger där kraftigt mot tidigare år. Kollektivtrafikens kostnad ökar delvis på grund av stigande indexerade kostnader för avtalen men även för att landskapet tagit över ansvaret, inklusive det ekonomiska ansvaret för kollektivtrafiken i Mariehamns stad.

Budgetmoment 71510 överskrider kraftigt vad som budgeterats. Momentet används för utbetalning av räntestöd för lån som beviljats inom ramen för landskapets åtaganden för att främja bostadsproduktion. Då räntenivåerna, efter många år på exceptionellt låga nivåer, började stiga under 2022 och 2023 kom flera av de lån landskapsregeringen där landskapsregeringen garanterat räntenivån att hamna över gränsen vid vilken räntestöd utbetalas. Kostnaden för räntestöd överskred budget med ca 413.000 euro. Momentet är på grund av svårigheten att förutspå utfallet ett förslagsanslag och får därmed överskridas.

Budgetmoment 76050 överskrider vad som budgeterats. Momentet avser drift och underhåll av färjfasten, bryggor, broar, hamnar, väntsalar, teknikbyggnader och lastbryggor vid färjfasten samt regleringsdammen i Vargsundsådran. Överskridningen beror främst på ökade kostnader för elenergi

och underhåll, samt att anpassningar av Osnäs färjfäste för M/S Ådan; vilka ursprungligen budgeterades som investering, bedömdes vara en driftskostnad och belastar därför momentet. Kostnaden för anpassning av Osnäs färjfäste för M/S Ådan uppgick till 91 000 €. Kostnaden för elenergi låg ca 38.000 euro över vad som budgeterats.

Även budgetmoment 74500; som avser kostnader för att upprätthålla och genomföra landskapets oljeskyddsplan, överskrider sitt anslag. Denna överskridning bedöms dock vara tillfällig, då kostnader om ca 70.000 euro för en oljebekämpningsinsats som genomförts under året förväntas ersättas av försäkringsbolag i efterhand.

Målsättningar

Planläggnings- och byggnadsväsendet

Mål: Ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet med beaktande av samhällsutvecklingen och motsvarande regler i omvärlden.

Förverkligat: Under året har det gjorts ändringar i plan- och bygglagen, landskapslag om energideklarationer samt i det allmänna avsnittet (avsnitt 1) och energihushållningsavsnittet (avsnitt 9) i Ålands byggbestämmelsesamling (ÅBBS) för att implementera energiprestandadirektivet från 2018. Projektet gällande ändringarna i avsnitt 1 och 9 i ÅBBS ingår i ett större flerårigt projekt att modernisera hela åländska byggbestämmelsesamlingen.

Mål: Arbeta för Utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiskt utvecklingsmål 5 om ökad attraktionskraft för boende, företag och besökare genom arbetet med fysisk strukturutveckling och en strategi för hållbart byggande på Åland.

Förverkligat: Det har tagits fram en färdplan för fysisk strukturutveckling med konkreta åtgärder under året. Under året hölls även två forum för kommuner och landskapsförvaltningen. Arbetet med strategin för hållbart byggande har fortgått under året med framtagande av utkast, referensgruppmöte och förankringsprocess med Fastighetsverket.

Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder

Mål: Genom olika stöd främja klimatvänliga åtgärder, energieffektivisering och genom tillgänglighetsanpassningar (hiss- och tillgänglighetunderstöd för flerbostadshus) bidra till att förverkliga hållbarhetsagendans utvecklingsmål 2, 5 och 6.

Förverkligat: Under året har 327.963,00 euro betalats ut för solcellssatsningar, varav 35.405,00 euro betalades ut till företag och resten till privatpersoner. För satsningen på understöd för konvertering av uppvärmningskälla har totalt 133.360,00 euro utbetalats. Ett hiss stöd utbetalades för 75.782,86 euro. Stöd för elbilsladdare betalades ut 1.995,00 euro.

Mål: Möjliggöra för pensionärer och låginkomsttagare att bo kvar längre i bostaden genom beviljande av byggnadsrelaterade stöd för reparation av bostad och reparation för avlägsnande av hälsovådliga och miljömässiga olägenheter.

Förverkligat: Under året har 45.113,07 euro betalats ut för att understöda reparationer av bostäder. Till detta hör både stöd för reparation av pensionärsbostad, samt för att åtgärda sanitära hälsovådliga och miljömässiga olägenheter.

Bostäder och byggande

Mål: För anskaffning eller nyproduktion av ägarbostäder (bostadshus) erbjuds landskapsborgen och räntestöd.

Förverkligat: Under året har 186 landskapsborgen för ägarbostäder samt 30 räntestödslån (inklusive landskapsborgen) för kunder som ingått bostadssparavtal med bank beviljats.

Mål: Stödja produktionen av hyresbostäder genom räntestöd och landskapsborgen.

Förverkligat: Under året har tre ansökningar om räntestöd och landskapsborgen för produktion av hyresbostäder lämnats in, och två av ansökningarna har slutgiltigt beviljats och en har fått ett förhandsbesked om beviljande

Landskapsborgen för energieffektiviseringslån erbjuds inte längre och stödordningen har formellt upphävts.

Elsäkerhet och energi

För Ålands del är användning av lokalt producerade förnyelsebara energikällor en viktig del i omställningen från fossila bränslen. Av betydelse för omställningen är bland annat de negativa konsekvenserna fossila bränslen orsakar miljön, det ständigt ökade behovet samt ökat energipris

Landskapsregeringen har en energi och -klimatstrategi i vilken formulerats hur och till vilken del Åland kan bidra till åtagandet. Det är en utmaning att avgöra vilka insatser som ger bäst nytta på kort- och lång sikt. I sammanhanget bör ekologiska, ekonomiska och sociala faktorer vägas in. Under året har informationsinsatserna gällande energirelaterade frågor fortsatt och dialog förts med kommuner, företag och organisationer om effektiv energianvändning och strävan till ökad andel förnyelsebar energi. Klimatkommissionen bildades under verksamhetsåret och hade under året 4 möten.

Mål: Genom olika stöd främja klimatvänliga åtgärder, energieffektivisering och genom tillgänglighetsanpassningar bidra till att förverkliga hållbarhetsagendans utvecklingsmål 2, 5 och 6.

Verksamhetsmomentet för elsäkerhet och energi har under året bl.a. bekostat utredningar för havsbaserad vindkraft, kostnader för upprätthållandet av elsäkerhet samt löpande kostnader för annonsering och dylikt. Dessutom har medel beviljats ur EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) för havsbaserad vindkraft. Energikommissionen har under året sammanträtt 7 gånger.

Stödet för främjande av hållbar energiomställning inom företag har varit i kraft under året och ca 191 000 euro har betalas ut till olika klimatfrämjande och energieffektiviserande åtgärder. Medel har avsatts från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) för utveckling av solcellsparker på Åland och i anslutning till finansieringen har ett stödsystem ikraftsatts under år 2023. Ett antal projekt inlämnade anhållan om finansiering och efter bedömning valdes 3 projekt. De ska vara färdigställda senast 2026.

Mål: Främja elfordon, laddningsinfrastruktur och transportsystem.

Förverkligat: Stödet för laddningsinfrastruktur har reviderats och ny stödordning har ikraftsatts våren 2023. Ansökningar enligt den stödordningen har inte inkommit under året.

Mål: Stödja den åländska vindkraftsproduktionen genom utbetalning av stöd per producerad megawattimme.

Förverkligat: Det tidigare stödsystemet för den befintliga åländska vindkraftsproduktionen var ikraft till och med år 2022 och har därefter upphört. Det nya stödsystemet ikraftsattes från och med år 2021 och den nya vindparken vid Långnabba, Eckerö driftsattes under våren 2022. Under första halvåret 2023 har inte produktionsstöd utbetalats från det nya stödsystemet. Under andra halvåret har marknadspriset haft större variation och aktören kan därför komma att erhålla visst stöd för produktionen, dock har ingen ansökan inkommit när denna redovisning görs.

Projekt Sunnavind

Projekt Sunnavind framskred 2023 enligt projektplanen, dock med vissa förseningar i tidsplanen.

Huvudaktiviteten under året var att genomföra upphandlingen av miljöbedömning inklusive planläggning och av juridiska tjänster. Upphandlingarna resulterade i slutändan att anbud i bägge upphandlingarna kunde antas.

Projektets finansiering från EU:s fond för återhämtning och resiliens på 1.7 M€ har under året medfört betydande rapporteringsaktiviteter till finansministeriet och EU-kommissionen. Projektet ansökte under 2023 om tilläggsfinansiering på 0.7 M€ från RePowerEU-medel som tilldelats Finland för utredningar som berör vätgas och energitransmission. Stödet har preliminärt godkännande när denna årsredovisning skrivs.

Kommunfullmäktige i de fem berörda kommunerna Hammarland, Geta, Saltvik, Kumlinge och Brändö gav sitt samtycke till att landskapsregeringen utför koordineringen av planeringen av det norra havsområdet. Senare gav även Eckerö sitt samtycke efter att projektområdet hade utvidgats.

Sunnanvinds projektresurser har varit väldigt begränsade i förhållande till projektets magnitud. Utmaningen som projektet har är att det privata näringslivet konkurrerar om samma resurser som behövs, och egna personresurser krävs även för att säkra kontinuitet.

Projektets web-sida sunnavind.ax publicerades i juni som en viktig informationskanal för projektet.

Samhällsteknikutveckling

Mål: Arbeta med Utvecklings- och hållbarhetsagendans Mål 6

Resultat: Arbetet med Mål 6 om minskad klimatpåverkan har fortsatt under 2023 med fokus på delmålen och huvudindikatorerna som uppdaterades under året. Färdplanens åtgärder reviderades, för att bättre stöda av avspegla den strategiska utvecklingen mot ett hållbart åländskt samhälle.

En uppdaterad rapport om åländska växthusgasutsläpp (med 2022 års utsläppsuppgifter) och analys av åtgärder som beställdes av Flexens Oy Ab levererades 2023. Rapporten beskriver nuläget och gör en bedömning av framtida utveckling av utsläppen inom olika områden. Rapporten identifierar de viktigaste områdena som har den största inverkan på växthusgasutsläppen och där det finns de största möjligheterna att påverka, samt ger förslag på åtgärder för att stävja dem. Rapporten fungerar som ett viktigt underlag för landskapsregeringen och Klimatkommissionen för det fortsatta arbetet med att stöda åtgärder som bidrar till minskning av växthusgasutsläppen.

Mål: Kontinuerligt uppdatera stödåtgärder

Resultat: landskapsregeringen har kontinuerligt följt upp och utvecklat de ekonomiska stöden som bidrar till utvecklingen av samhället i en hållbarare riktning. Bland annat inrättades det en stödordning för byte av fossilbaserad uppvärmningskälla för låginkomsttagare samt uppdaterades en stödordning för renoveringsstöd för privatpersoner.

Mål: utveckling av landskapsregeringens energiportal

Resultat: landskapsregeringen uppdaterade i samarbete med Flexens Oy landskapsregeringens energiportal för att bättre åskådliggöra Ålands elproduktion och elanvändning i realtid (15 min). Flexens uppdaterade även portalens information med data för år 2022. Energiportalens utveckling och drift utgjorde den största utgiftsposten för budgetmomentet 72030.

Mål påbörja klimatkommissionens uppdrag och fortsätta energikommissionens uppdrag

Resultat: Energikommissionen hade sju möten under året och gav bland annat ett energipolitiskt meddelande till landskapsregeringen om elektrifieringen av linfärjor som fick uppmärksamhet. Klimatkommissionen inledde sitt uppdrag under året och hade fyra möten och en workshop under året. Klimatkommissionen gav bland annat rekommendationer inför landskapsregeringens budgetarbete under hösten 2023.

Beredskapsfrågor

Mål: Se över överenskommelseförordning gällande Gränsbevakningens verksamhetsområde rörande inkludering av hantering av miljöskador i havsområden.

Förverkligat: Arbetet med ändring av överenskommelseförordningen har fortsatt under året.

Mål: Se över avgifterna för nyttjandet av M/S Prackan.

Förverkligat: Beslut om förändrade avgifter har fattats.

Flygtrafik och kollektivtrafik

Då avtal för tätortstrafiken löper ut 30.06.2024 upphandlades under året trafik för perioden 01.07.2024 till 31.06.2030 med option för ytterligare fyra år (2+2). Besvär har framförts mot upphandlingen och ärendet är ännu inte avgjort i Marknadsdomstolen. Avtal om att tillfälligt anordna trafiken har ingåtts.

Målen att utveckla kollektivtrafiken för besöksnäringens behov, utreda direktlinje Godby – Mariehamn samt undersökning om möjlig effektivisering av skoltransporterna har ej förverkligats under året på grund av arbetsomfördelning och resursbrist.

Understöd för matartrafik har fördelats enligt fastslagna principer.

Flygtrafiken har under året löpt på enligt avtal. Förberedelser har gjorts för en ny upphandling under 2024 då gällande avtal och trafikplikt löper ut 30.09.2024.

Ålandstrafiken

Mål: Få till en enklare betalhantering ombord på skärgårdsfärjorna där bokade kunder får kvitto/biljett på resan samt bli mer proaktiva med påminnelser för bokade turer för att minska antalet no-shows och därmed lediggöra utrymme för övriga resenärer.

Förverkligat: Betalkortsterminaler med OpenTwo kassasystem driftsattes i november 2023 och ersatte tidigare betalkortsterminal och biljetmaskinen.

Mål: Få en snabbare hantering av SMS-information ut till bokade kunder.

Förverkligat: Påminnelse-SMS till bokade kunder driftsattes i februari 2024. Massutskick från bokningssystemet, till exempel vid trafikstörningar, togs i bruk 2023, men behöver ännu lite handpåläggning under 2024.

Mål: Driftsätta funktionen med fakturaunderlag direkt från Bookit för att minska manuell hantering och snabbare få ut fakturorna till kund.

Förverkligat: Fr.o.m. september 2023 tas fakturaunderlagen direkt från Bookit.

Mål: Utveckla möjligheten att kunna lås bort mellanhamnar i bokningssystemet utan att låsa hela avgången samt att kunna erbjuda resenärer med funktionsnedsättning möjlighet att sköta sina bokningar via onlinebokningen.

Förverkligat: Special Remarks för personer med rörelsehinder är under utveckling, beräknas driftsättas samtidigt med den kommande nya onlinebokningen.

Mål: I det treåriga projektet Ålandstrafikens digitaliseringsresa kartläggs interna processer hos Ålandstrafiken och Transportbyrån, en ny grafisk profil och webbplats tas fram, teknikstöd gällande statistik utvecklas, stöd för hantering av kapacitetsutnyttjandet undersöks, export/import mellan system automatiseras och användarvänligare betalningslösningar, bokning, planering och biljettering av resan tas fram. Målet är smidigare och mer användarvänliga system såväl för kunden som för landskapsregeringen.

Förverkligat: Trots en fortsatt utmanande personalsituation och byte av projektledare, har biljett- och betalningslösningen i hamnarna bytts ut under året. Webbokningen har utvecklats och en leverantör upphandlats för lansering av bokningen under 2024, samt för senare support och vidareutveckling. SMS-funktionen har färdigställts och de första kundmeddelandena skickas ut i början av 2024. Även statistikfunktionen för hantering av data rörande transporter inom skärgårdstrafiken är klar, med inskolning och sjösättning i början av 2024. Vidare har en förstudie inletts rörande bussbiljetteringen, då systemen i dag är föråldrade.

Skärgårdstrafik

Mål: Säkerställa att turlistor och rutter inom färjetrafiken ger bästa möjliga förutsättningar för boende och företag i skärgården beaktande tillgängliga resurser. Bereda förslag för inbesparing och effektivisering inom skärgårdstrafiken.

Förverkligat: Turlistor som uppfyller de fastboendes och näringslivets behov av pendling och transport fastslogs.

Mål: Upphandla sjötrafik på de linjer där avtalen löper ut.

Förverkligat: Året innebar flera upphandlingar, vilka prioriterades framom annat arbete. Den sjötrafik som handlades upp under året var:

- Ersättande färja för M/S Doppingen under dess översyn i augusti 2023 var Seglingelinjens färja.
- Brändö-Kumlingelinjen upphandlades från 1 september 2024. Anbudsgivaren som kom tvåa i upphandlingen begärde upphandlingsrättelse och besvärade sig till marknadsdomstolen. Ärendet är ännu inte avgjort.
- Enklingelinjen upphandlades från 1 oktober 2024. Inga anbud kom in, varefter ny upphandling med ändrade krav gjordes (i början av 2024).
- Föglölinjen upphandlades med trafikstart 29.2.2024 och vanns av EW Finland Oy.
- Bränsletransporter till Sottunga och Kökar under högsäsong avropades från ramavtal med Subsea Åland Ab.
- Beställningstrafiken på Äppelö i Geta kommun organiserades inför 2024.

Mål: Bedriva skärgårdstrafik enligt fastställd turlista.

Förverkligat: Hård vind och mindre tekniska fel påverkade trafiken. Ersättande trafik ordnades vid de tillfällena avbrotten förväntades bli mer långvariga. För att visa allmänheten hur trafiken löper började landskapsregeringen i november att publicera tillförlitlighetsprocent för skärgårdstrafiken. Där jämför man förverkligade avgångar med planerade avgångar. I november var tillförlitligheten 100 % och i december 99,4 %.

Mål: Följa upp de upphandlade trafikavtalen.

Förverkligat: Genom kontinuerlig dialog och avtalsmöten uppföljdes att entreprenörerna följer avtalen. Avtalsviten utdömdes i några fall. Driftsstörningar i färjetrafiken har hanterats enligt inarbetade rutiner med checklistor. Uppföljningen sker även i fält så att en dialog med entreprenörernas besättning upprätthålls.

Mål: Kontinuerligt följa med bränslekostnaderna.

Förverkligat: Oljepriset har under året varit högt till följd av Rysslands anfallskrig i Ukraina men lägre än man förutspådde då budgeten lades. Medelpriset för de frigående färjornas bunker var 77 cent/liter och budgeten var 1 euro/liter och det genomsnittliga priset för linfärjornas bunker hamnade på ca 80 cent/liter.

Varutransporter i norra skärgården upphandlades under året, det nya avtalet gäller från och med 01.01.2024. I södra skärgården förlängdes nuvarande avtal tills 31.12.2024, genom utnyttjande av ett optionsavtal.

Målet att inleda upphandling för driftsprivatisering av Töftölinjen kunde inte förverkligas under året, på grund av resursbrist.

Avtalet om driftentreprenad av Ängösundsfärjan förlängdes till att även gälla 15.05.2023 – 14.05.2025 genom utnyttjande av ett optionsavtal.

Mål: Följa och driva rättsprocessen för den uppsagda totalentreprenaden för färjelinjen Svinö-Mellanholm som skulle ha inletts under 2022.

Förverkligat: Processen pågick i Åbo Hovrätt under året.

Tonnage

Mål: Förnya den ålderstigna skärgårdsflottan.

Förverkligat: Landskapsregeringen har aktivt letat efter bra begagnade färjor, men har under året inte hittat någon lämplig färja. Ett översiktligt underlag till en omställningsplan handlades upp av Elomatic i Åbo.

Mål. Elektrifiering av Töftö F-123 linfärja.

Förverkligat: Uppgradering av elnätet beställt december-23, planeringen av konverteringen av F-123 påbörjas i januari-24.

Mål: Konvertering av linfärjan på Embarsundslinjen till lindragen med eldrift från det fasta elnätet.

Förverkligat: Projektet kunde inte förverkligas på grund av resursbrist.

Mål: Renovering, modernisering och uppgradering av utrustning ombord på de frigående färjorna.

Förverkligat: Besättningens hytternas toaletter och duschar renoverades på M/S Alfågeln och M/S Viggen.

De frigående färjorna blir äldre och vissa delar för huvudmotorer, hjälpmotorer, turbiner m.m. finns inte längre att beställa, att söka ersättande reservdelar blir allt mer tidskrävande.

Mål: Dockningar, reparationer och klassningar på samtliga färjor enligt uppgjort docknings- och översynsschema för att hålla fartygen i ett funktionsdugligt och ändamålsenligt skick.

Förverkligat: Samtliga frigående färjor förutom M/S Knipan har under en tvåveckorsperiod varit i Möckelö vid verkstadens hamnanläggning för underhållsarbeten utförda av utomstående firmor och landskapsregeringens verkstadspersonal. M/S Knipan har dockats på Stockholms reparationsvarv och M/S Skiftet har dockats på Millog-Marine Power i Tykö (Teijo) Finland. På M/S Knipan har aktern byggts om för att anpassas för samverkande färjfästen och M/S Doppingen har byggts om med "Destia horn" för lossning och lastning vid samverkande färjfästen. På M/S Gudingen, M/S Skarven och M/S Skiftet har huvudmotorerna halats och även huvudmotorns turbiner har halats på M/S Skiftet. På M/S Alfågeln, M/S Skarven, M/S Skiftet och M/S Ådan har utbyte av lysrörsarmaturer till led-armaturer påbörjats. Fyra linfärjor har dockats på Algots varv i Mariehamn, arbetena ombord har utförts av landskapsregeringens verkstadspersonal. Tre linfärjor har varit på översyn vid verkstaden i Möckelö för underhållsarbeten.

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhetsarbetet är centralt inom Ålands landskapsregerings trafikpolitiska område.

Trafiksäkerhetsfrämjande insatser genomförs i trafiknätet och arbetet med att öka kunskapen hos trafikanter fortsätter. Verksamhetens mål på lång sikt är att antalet olyckor med dödlig utgång ska elimineras samtidigt som olyckor med bestående skador och invaliditet som följd ska minimeras för alla trafikantkategorier. Under året som gick skedde inga dödsolyckor i trafiken.

Mål: Vid behov genomföra alkohol- och attitydkurser, vilka är obligatoriska att genomgå för att återfå en förlorad körkort.

Förverkligat: Alkohol- och trafikkurser har genomförts vid tre tillfällen med sammanlagt 19 deltagare. Attityd- och trafikkurser har genomförts vid sju tillfällen med sammanlagt 13 deltagare.

Mål: Slutföra arbetet med att utarbeta en ny vägtrafiklag.

Förverkligat: Under året har förslag till ny vägtrafiklag, ny trafikbrottslag och övrig relaterad lagstiftning överlämnats till regeringen. Lagförslaget behandlades i lagtinget i maj och fastställdes i september 2023. Den nya lagen träder i kraft 1 april 2024.

Hamnar

Mål: Genomföra årliga inspektioner av hamnanläggningarna.

Förverkligat: Den årliga kontrollen är genomförd och planeringen gjord för åtgärder i hamnarna. Beroende på åtgärd belastas antingen driftsmomentet eller investeringsmomentet.

Mål: Drifts- och underhållsåtgärder för att öka säkerhet och anläggningarnas funktion.

Förverkligat: Servicemanualer och scheman har genomgått och uppdaterats för att anpassas till våra moderna och standardiserade färjfästen. Renovering av pontonfästen, ponton och klaff, för linfärjor har genomförts enligt framtaget program.

Mål: Entreprenaden i Åva färjfäste färdigställs. Hamnen i Åva anpassas för de färjebyten som köpet av nytt tonnage till linjen Åva-Osnäs innebär.

Förverkligat: Entreprenaden slutfördes under året. Invigning ägde rum i maj 2023.

Mål: Entreprenaden i Jurmo färjfäste färdigställs. Arbetena utförs för att öka säkerheten för arbetarskydd och trafikanter.

Förverkligat: Entreprenaden slutfördes under år 2023.

Mål: Ombyggnaden av Sottunga färjfäste utförs under år 2023. Arbetena utförs som ett led i att standardisera färjfästena.

Förverkligat: Entreprenaden pågår och förväntas bli klar våren 2024.

Mål: Servicenivån i hamnarna ses över beträffande ordnande av väntstugor, toaletter och befintliga toaletters tillgänglighet för funktionshindrade.

Förverkligat: Ny toalett för funktionshindrade samt ny väntstuga har uppförts vid Åva färjfäste i samband med entreprenaden för nytt färjfäste.

Mål: Inleda entreprenaden av Kumlinge norra färjfäste. Arbetena utförs som ett led i att standardisera färjfästena.

Förverkligat: Entreprenaden påbörjades hösten 2023 beräknas vara klar i årsskiftet 2024/2025.

Mål: Projekteringen för hamnarna på Lappo och Enklinge fortsätter.

Förverkligat: Projekteringen fortsätter. Entreprenader beräknas inledas år 2024.

Broar

Mål: Genomföra årliga inspektioner av broarna.

Förverkligat: Den årliga kontrollen är genomförd och planering gjord för åtgärder. Beroende på åtgärd belastas antingen driftsmomentet eller investering, samt re-investering.

Mål: Entreprenaden för att byta ut Bomarsundsbron i Sunds kommun avslutas under början av år 2023.

Förverkligat: Broentreprenaden är slutförd och broinvigning ägde rum i maj 2023.

Mål: Entreprenaderna för att byta ut Djurholmssundsbron och Långholmsströmsbron i Brändö kommun färdigställs under år 2023.

Förverkligat: Broentreprenaderna slutfördes hösten 2023.

Mål: Arbetet med att ta fram underlag för en reparationsentreprenad av Lemströms kanalbro fortsätter. Målsättningen är att ha förfrågningsunderlaget klart för första etappen till sommaren 2023.

Förverkligat: Arbetet slutfördes i december 2023. Upphandlingen bjuds ut under vintern 2024.

Mål: Fortsätta projekt med utbyte av Dånösundsbron i samarbete med Geta kommun.

Förverkligat: Under år 2023 har ett samarbetsavtal upprättats mellan Ålands landskapsregering och Geta kommun. Avtalet reglerar genomförande av utbyte av bron i Dånösund och parterna har i samarbetsavtalet kommit överens om att samarbeta gällande upphandling och projektledning. Under år 2023 har även vägplan för Dånösundsbron fastställts.

Mål: Påbörja entreprenad för utbyte av Askörsbron, Brändö.

Förverkligat: Entreprenaden påbörjades sommaren 2023 och förväntas vara klar hösten 2024.

Mål: Färdigställa entreprenaden för utbyte av Kastörsbron, Kumlinge.

Förverkligat: Entreprenaden upphandlades och startade hösten 2023.

Mål: Utbyte av mindre broar och rörbroar

Förverkligat: En rörbro på Norra Sundsvägen har bytts ut under hösten 2023.

Mål: Under året återaktiveras arbetet med Prästösundsbron.

Förverkligat: I budgetarbetet för år 2024 återaktiverades arbetet med Prästösundsbron. I budgeten för år 2024 finns medel för framtagande av en förstudie. Syftet är att uppdatera tidigare utförd förstudie med aktuella kalkylpriser och förutsättningar.

Vägar och gång- och cykelbanor

Mål: Påbörja entreprenaden för cirkulationsplats i Godby centrum samt avfartsfil från Sundsvägen.

Förverkligat: Entreprenaden startade i januari 2023. Rondellen färdigställdes hösten 2023. Avfartsfilen från Sundsvägen beräknas vara klar sommaren 2024.

Mål: Färdigställa utbyggnad av gång- och cykelväg längs med landsväg nr. 1, etapp Kattby – Frebbenby samt etapp Frebbenby – Öra.

Förverkligat: Entreprenaderna slutfördes under år 2023.

Mål: Påbörja utbyggnad av gång- och cykelväg längs med landsväg nr. 1, etapp Näfsby – Kattby, inklusive utbyte av Korsbro.

Förverkligat: Entreprenaden påbörjades hösten 2023 och förväntas vara klar under sommaren 2024.

Mål: Genomföra grundförstärkning genom stabiliseringsfräsning på lågtrafikerade vägar i landskapet.

Förverkligat: Under år 2023 har grundförstärkning skett på följande av landskapets vägar; Björnhuvudsvägen och del av Marbyvägen i Eckerö samt del av Boviksvägen, Aspbackavägen och del av Torpvägen i Hammarland.

Mål: Medverka vid landsvägsförrättningar för att avsluta infrastrukturprojekt. Anhållan om lantmäteriförrättning äger rum i samband med att en entreprenad färdigställts.

Förverkligande: Under år 2023 har fyra landsvägsförrättningar registrerats, varvid berörda infrastrukturprojekt också har avslutats i ärendehanteringssystemet.

Mål: Färdigställa förstudie för ny gång- och cykelbana och grundförbättring av Järsövägen BV30, samt utbyte av de fyra broarna längs vägen.

Förverkligat: Förstudien färdigställdes i december 2023.

Mål: Färdigställa förstudie för landsväg LV2, Dalkarby-Godby, i syfte att förbättra trafiksäkerhet och framkomlighet.

Förverkligat: Förstudien fastställdes våren 2023 och finns tillgänglig på landskapsregeringens hemsida.

Mål: Påbörja förstudie för trafiklösningar i Norra Mariefhamn.

Förverkligat: Projektdirektiv fastställdes och förstudien påbörjades under 2023. Förstudien är planerad att skickas på hörande under våren 2024.

Farleder

Mål: Att tillhandahålla sjösäkra grunda farleder i den åländska skärgården för brukarna.

Förverkligat: Drift och underhåll av grunda farleder har fortlöpt i enlighet med pågående avtal. Under vårgranskningen ersattes ett antal prickar med nya och prickar återplacerades till sina korrekta positioner.

Mål: Muddringen av farled nr 2756 Sottunga södra och ändring av farledsklass.

Muddringsentreprenaden planeras att inledas under oktober 2023 och färdigställas under februari 2024. Därefter ska farleden djupsäkras innan den slutliga farledsplanen kan fastställas och sjösäkerhetanordningarna kan placeras ut.

Förverkligat: Muddringen har genomförts under år 2023.

Övrigt

Mål: Upphandla solcellsanläggning för Möckelö verkstad.

Förverkligat: Upphandling har utförts under år 2023. Installation är planerad att äga rum under våren 2024.

Nyckeltal

Kostnader för drift och underhåll/invånare	2019	2020	2021	2022	2023
Vägunderhåll/invånare	70,55	70,55	77,88	86,88	88,45
Skärgårdstrafik/invånare	514,76	413,36	418,06	586,25	515,69

Kostnaden för skärgårdstrafiken minskar något på grund av ett jämfört med föregående år lågt bunkerpris. Vägunderhållet påverkas något av lägre drivmedelspris men besparingen påverkas av stigande råvarupriser.

Underhåll av vägar	2019	2020	2021	2022	2023
Grundförstärkta vägar	10,7 km	16 km	15,2 km	0 km	16,7 km
Ny- och ombeläggning	25,5 km	27 km	26,7 km	0 km	26,8 km
Ny och ombyggnad av väg	2,4 km	1,6 km	7,9 km	0 km	4,2 km

Beläggningsarbetena, som stått stilla under år 2022, kunde återupptas under 2023 sedan nytt kontrakt tecknats. Volymerna ligger i nivå med var de låg innan avbrottet.

Cykelbanor och bilvägar:	2020	2021	2022	2023	Förändring	Förändring
Totalt cykelbanor km:	71,2 km	79,1 km	79,1 km	83,3 km	+4,2 km	5,31 %
Totalt bilvägar km:	640 km	640 km	640 km	640 km		
Andel cykelvägar / bilvägar:	11,13 %	12,36 %	12,36 %	13,02 %		

Skärgårdstrafik

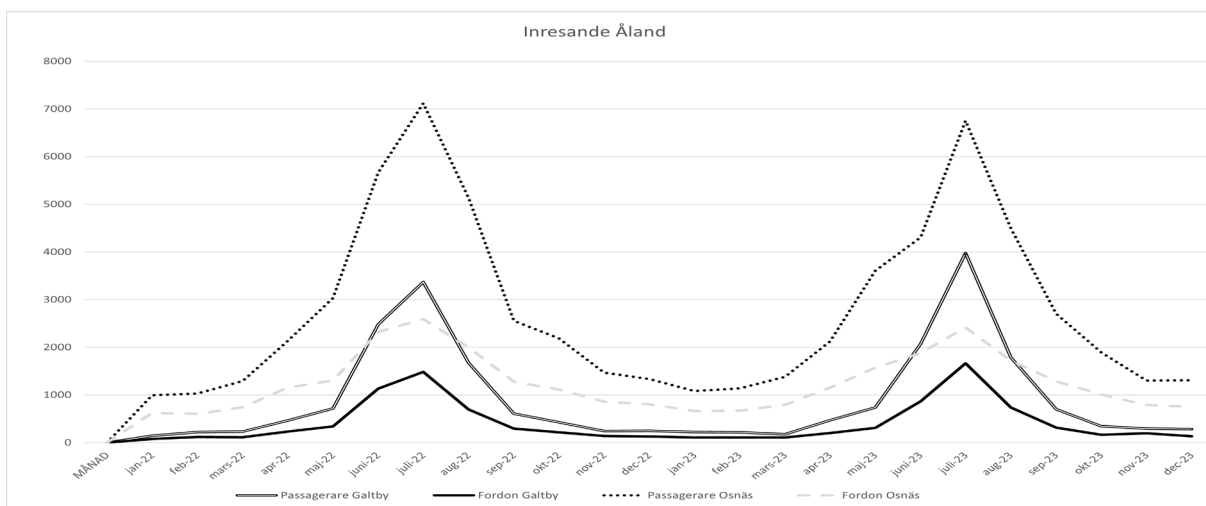
Passagerare och fordon 2023	2022		2023		Förändring i %	
Passagerare/linje	Passagerare	Fordon	Passagerare	Fordon	Passagerare	Fordon
Björkölinjen	6 373	4 429	6 178	4 218	-3 %	-5 %
Brändö - Kumlingelinjen (1	6 553	4 050	9 755	5 686	49 %	40 %
Brändö - Osnäs-linjen	65 530	34 435	60 906	30 820	-7 %	-10 %

Embarsundlinjen	51 151	35 340	50 508	34 399	-1 %	-3 %
Enklinge - Kumlinge-linjen	8 858	5 439	8 254	4 999	-7 %	-8 %
Föglölinjen	175 302	109 106	170 043	106 496	-3 %	-2 %
Norra linjen	79 852	47 149	80 653	46 926	1 %	-0 %
Seglingelinjen	20 429	13 833	19 894	12 875	-3 %	-7 %
Simskälalinjen	27 203	18 640	26 116	18 628	-4 %	-0 %
Södra linjen	107 404	40 667	103 440	38 088	-4 %	-6 %
Tvärgående linjen	20 900	13 130	20 338	12 731	-3 %	-3 %
Töftölinjen (2	Saknas	Saknas	Saknas	Saknas		
Åva-Jurmolinjen	14 565	8 429	15 326	8 816	5 %	5 %
Ängösundlinjen	16 537	9 703	15 239	9 997	-8 %	3 %
Totalt	600 657	344 350	586 650	334 679	-2,3 %	-2,8 %

1) Statistiken missvisande då Ejdern inte körde under stora delar av perioden juni-juli 2022. 2) Töftölinjen saknar statistik, då räkning inte förts för år 2022 finns passager registrerade i trafikräknare: 219632. Totalt antal passagerare och fordon påvisar en viss minskning under året på nästan alla linjer.

Inresande år 2022	Passagerare	Fordon
Galtby	10 828	4 982
Osnäs	33 961	15 402
Totalt 2022	44 789	20 384
Inresande år 2023		
Galtby	11 287	4 917
Osnäs	32 105	14 720
Totalt 2023	43 392	19 637
Förändring:	-1 397	-747

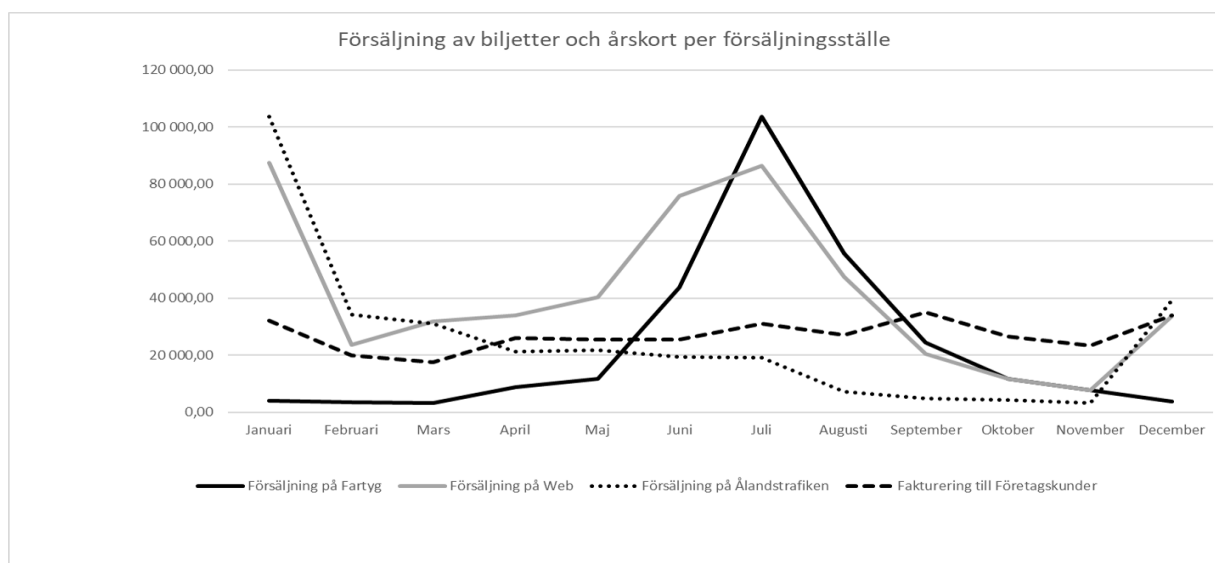
Antalet passagerare via Galtby ökar jämfört med år 2022 medan passagerare via Osnäs minskar. Den totala mängden passagerare minskar. Mängden fordon minskar på båda linjerna.

Antalet inresande är starkt koncentrerat till sommarmånaderna. Totala antalet resenärer minskar marginellt mot 2022, främst beroende på att färre personer reste i juni.

	Försäljning på Fartyg+Web	Försäljning på Fartyg	Försäljning på Web	Försäljning på Ålandstrafiken	Fakturering till Företagskunder	Totalt
Jan	100 179,16	1 849,70	98 329,46	110 464,56	24 000,00	234 643,72

Feb	28 734,98	1 636,79	27 098,19	35 420,55	28 000,00	92 155,53
Mars	46 900,00	3 328,49	43 571,51	27 358,62	21 000,00	95 258,62
April	53 784,10	9 276,81	44 507,29	31 428,77	0	85 212,87
Maj	67 505,15	14 985,34	52 519,81	27 474,94	37 000,00	131 980,09
Juni	116 322,78	41 576,07	74 746,71	12 737,89	61 000,00	190 060,67
Juli	183 671,36	98 044,72	85 626,64	14 362,37	27 000,00	225 033,73
Aug	79 850,10	44 126,50	35 723,60	6 371,99	30 000,00	116 222,09
Sept	28 755,50	13 946,24	14 809,26	4 073,93	36 500,00	69 329,43
Okt	23 979,29	9 715,36	14 263,93	2 422,90	27 000,00	53 402,19
Nov	12 912,85	4 245,51	8 667,34	1 774,32	26 500,00	41 187,17
Dec	60 204,46	3 131,44	57 073,02	48 520,00	21 000,00	129 724,46
Totalt		245 862,97	556 936,76	322 410,84	339 000,00	1 464 210,57

Den totala försäljningen ökar gentemot förra året. Direktförsäljningen på Ålandstrafiken minskar 1 procentenhet jämfört med föregående år. Försäljning via webben är ojämförligt största kategori även under 2023 men minskar sin procentuella andel av total försäljning. Försäljningen ombord på fartyg minskar även under 2022 och sker mestadels under sommarmånaderna.

Väsentliga förändringar

Avdelningens organisation har inte formellt förändrats. Viss personalomsättning har skett, bland annat två av tre byråchefer samt avdelningschef rekryterades under år 2023. Under året lämnade landskapsrevisionen sin slutrapport från effektivitetsrevisionen av infrastrukturavdelningen.

Fristående enheter

Ålands fiskevårdscentrum

Målet för verksamheten är att upprätthålla förutsättningar för småskaligt yrkesmässigt fiske, sportfiske och fritidsfiske. Produktionen vid anläggningen i Guttorp bidrar till att upprätthålla goda fiskbestånd. Produkterna är efterfrågade och en stor del säljs till fiskelag och samfälligheter.

Uppföljning

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	92 497,51	87 152,62	103 629,36	107 305,68
Erhållna bidrag	39 887,49			
Övr verksamh intäkt		22 855,50	42 169,25	18 131,85
Summa Verksamhetens intäkter	132 385,00	110 008,12	145 798,61	125 437,53
Personalkostnader	-316 588,58	-314 226,44	-331 381,45	-327 214,89
Köp av tjänster	-32 654,49	-21 389,69	-25 777,84	-23 401,15
Material förnödenh	-124 341,26	-107 342,36	-99 549,01	-109 523,52
Övr verksamh kostn	-283 588,48	-285 557,73	-285 035,16	-272 684,16
Summa Verksamhetens kostnader	-757 172,81	-728 516,22	-741 743,46	-732 823,72
Summa Verksamhetsbidrag	-624 787,81	-618 508,10	-595 944,85	-607 386,19
Räntekostnader				-2,60
Summa Finansiella intäkter och kostnader				-2,60
Summa Årsbidrag	-624 787,81	-618 508,10	-595 944,85	-607 388,79
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-624 787,81	-618 508,10	-595 944,85	-607 388,79
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-624 787,81	-618 508,10	-595 944,85	-607 388,79

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
86500 Ålands fiskevårdscentrum	-621 000,00	-607 388,79	-13 611,21

Målsättningar

För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för verksamheten år 2023:

- Verksamheten inriktas huvudsakligen på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål.
- Under året produceras ca 120.000 smolt av havsöring och ca 150.000 1-somriga sikyngel samt att leverera 1,2 miljoner nykläckta gäddyngel varav hälften inköpes från privata aktörer och hälften produceras vid Ålands fiskevårdscentrum Guttorp.
- Bistå med hjälp för att upprätthålla och restaurera lekområden för fisk

Nyckeltal

Utplanteringsresultat i antal	2019	2020	2021	2022	2023
Havsöring, 2-årig	135 000	137 300	174 300	103 300	120 400
Sik, ensomrig	66 000	111 600	88 500	144 200	77 100
Sik, nykläckta		140 000			
Gädda, nykläckta	1 200 000	1 250 000	935 000	1 470 000	1 430 000
Inkomster, euro					
Utplanterad fisk				103 629,36	107 305,68
Övrig verksamhet, hyra				42 169,25	18 131,85
Summa				145 798,61	125 437,53

Verkstad och lager

Verkstaden underhåller landskapets tonnage och vägunderhållets maskinpark. Lagret sköter lagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen. Enheten har även ansvaret för att leda och administrera linfärjeförarnas arbete. Genom att ha en bra personalstyrka anpassad till behovet erbjuds en kostnadseffektiv verksamhet. Genom bra planering och hög kompetensnivå hos personalen uppnås en hög nivå av flexibilitet vilket gör att akuta problem som haverier snabbt kan åtgärdas.

Uppföljning

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	2 342 822,56	2 196 183,74	1 993 414,46	2 056 770,86
Övr verksamh intäkt		254,80	5 552,41	133 763,59
Summa Verksamhetens intäkter	2 342 822,56	2 196 438,54	1 998 966,87	2 190 534,45
Personalkostnader	-1 707 146,74	-1 649 425,55	-1 496 060,63	-1 503 318,64
Köp av tjänster	-354 992,54	-326 510,32	-293 207,16	-265 947,83
Material förnödenh	-255 065,20	-192 943,38	-181 595,25	-175 566,35
Övr verksamh kostn	-5 827,71	-9 593,80	-4 215,50	-8 366,53
Summa Verksamhetens kostnader	-2 323 032,19	-2 178 473,05	-1 975 078,54	-1 953 199,35
Summa Verksamhetsbidrag	19 790,37	17 965,49	23 888,33	237 335,10
Övr finansiella int	-8,75		-3,93	
Räntekostnader	-12,12	-15,16	-51,00	-0,86
Övr finansiella kost		-5,09	-5,00	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-20,87	-20,25	-59,93	-0,86
Summa Årsbidrag	19 769,50	17 945,24	23 828,40	237 334,24
Summa Räkenskapsperiodens resultat	19 769,50	17 945,24	23 828,40	237 334,24
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	19 769,50	17 945,24	23 828,40	237 334,24

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
87300 Verkstad och lager	50 000,00	237 334,24	-187 334,24

Verksamheten finansieras genom serviceavgifter och hanteringspåslag för lagerhållna varor. Verksamheten ska vara självfinansierad och därutöver lämna ett nettoöverskott.

Resultatet påverkas av att lagerdifferenser reglerats under året, vilket ger ett ovanligt stort överskott jämfört med vad som budgeterats.

Vägunderhållsverksamhet

Vägunderhållet sköter underhåll och mindre arbeten inom landskapets trafikinfrastruktur. Arbetet utförs enligt funktions- och standardbeskrivningen för vägnätet och enligt beställning av trafikingenjören, vägingenjören och bro- och hamningenjör. Arbetet har i stort utförts enligt plan men lite mer fokus på dikning av vägdikeyn. Fortsatt arbete med att uppgradera vägmärken och prefabricerade thermoplast vägmärkingar i stället för att måla, med tanke på kommande autonom trafik.

Genom att ha en personalstyrka och en maskinpark anpassad till behovet kan en kostnadseffektiv service erbjudas. Med god planering och hög kompetensnivå hos personalen uppnås en hög nivå av flexibilitet

Verksamheten finansieras i huvudsak av beställarna ovan och av externa kunder så som kommuner och privatpersoner. Prissättningen till externa kunder hålls på en sådan nivå att enheten inte konkurrerar med privata aktörer.

Uppföljning

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	2 598 431,07	2 689 952,80	2 943 093,50	3 172 786,19
Summa Verksamhetens intäkter	2 598 431,07	2 689 952,80	2 943 093,50	3 172 786,19
Personalkostnader	-1 382 193,43	-1 485 434,68	-1 501 478,88	-1 593 015,67
Köp av tjänster	-351 698,61	-370 788,27	-367 664,40	-330 851,86
Material förnödenh	-635 433,44	-650 402,08	-856 351,30	-1 007 659,81
Övr verksamh kostn	-184 669,82	-183 327,77	-195 568,81	-217 531,99
Summa Verksamhetens kostnader	-2 553 995,30	-2 689 952,80	-2 921 063,39	-3 149 059,33
Summa Verksamhetsbidrag	44 435,77	0,00	22 030,11	23 726,86
Räntekostnader				-4,04
Summa Finansiella intäkter och kostnader				-4,04
Summa Årsbidrag	44 435,77	0,00	22 030,11	23 722,82
Summa Räkenskapsperiodens resultat	44 435,77	0,00	22 030,11	23 722,82
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	44 435,77	0,00	22 030,11	23 722,82

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
87200 Vägunderhållet	0,00	23 722,82	-23 722,82

Året har präglats av kraftigt ökade priser på bränsle och material samt ett kostnadstungt vinterunderhåll 2023.

Myndigheter

Ålands Statistik- och utredningsbyrå

Översikt

Myndigheten avger en separat verksamhetsberättelse med mer specifik uppföljning av verksamheten.

I landskapslagen (1993:116) om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) stadgas att ÅSUB är en oberoende myndighet vars uppgift är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forsknings- och utredningsverksamhet. ÅSUB leds av en direktion som representerar sakkunniga, de som efterfrågar byråns tjänster samt uppgiftslämnare. Under verksamhetsåret har direktionen hållit tre möten.

Statistikproduktionen regleras i statistiklag (1994:42) för landskapet Åland. ÅSUB utvecklar, framställer och sprider statistik samt samordnar statistikproduktionen och bidrar med statistik till internationella organisationer såsom det nordiska samarbetet och FN. Statistikframställningen har sin utgångspunkt i FN:s grundläggande principer för statistik och riktlinjer för europeisk statistik. Statistiken har en central roll inom en demokrati, som underlag för beslut, och stärker förtroendet för beslutsprocesserna. Utrednings- och forskningsverksamhetens övergripande mål är att bidra till kunskap och kompetens samt till relevant beslutsunderlag för det åländska samhället och de åländska beslutsfattarna.

Verksamhetsåret har präglats av fortsatt hög aktivitet och efterfrågan. De ekonomiska effekterna av Rysslands anfall mot Ukraina, stigande räntor, höga energipriser, hög inflation och flaskhalsar i leverantörskedjor har medfört behov av extra beslutsunderlag och analyser.

Verksamheten inom ÅSUB kräver gedigen metod- och databearbetningskunskap, varför kompetensinsatserna har fortsatt i enlighet med myndighetens kompetensutvecklingsprogram. Kompetensinsatserna följs upp årligen och har under året till betydande delar fokuserat på metodik och programvaror, databaser, kommunikation, nationalräkenskaper, demokrati och delaktighet, automatisering, AI, informationssäkerhet, kvalitetsarbete samt hållbarhetsarbete och delaktighet. ÅSUB erbjuder personalen friskvård i form av motions- och kulturaktiviteter samt förebyggande massage inom ramen för konceptet friskvård.ax och har uppmuntrat till förebyggande insatser.

Myndigheten har liksom tidigare klarat att hålla nettoanslaget, såväl övergripande kostnader som intäkter följer i stort budget.

Hållbarhetsstyrning

Landskapsregeringen fastställer de övergripande målen för ÅSUB. Bland dessa mål har tre särskild betydelse för landskapsregeringens prioriterade hållbarhetsfrågor. (1) ÅSUB:s status som oberoende myndighet innebär att resultaten av verksamheten inte får styras av utomstående intressen. (2) Produktionen inom ÅSUB är relevant, aktuell och resultaten öppna för användarna. (3) ÅSUB är en attraktiv arbetsgivare som förmår dra till sig och behålla personal med hög kompetens.

Målen förverkligas genom byråns verksamhetsprogram och årliga verksamhetsplaner som antas av direktionen. Verksamhetsprogrammet för åren 2020–2023 har lyft fram fem verksamhetsmål: (1) Målgrupperna är aktiva användare av ÅSUB:s fakta, (2) Ändamålsenlig och säker uppgiftsinsamling, (3) Effektiv och säker produktion, (4) Organisation och samverkan med partners stöder ÅSUB:s utveckling, samt slutligen (5) Medarbetarnas kompetens utvecklar verksamheten för framtiden. För varje verksamhetsmål presenteras i verksamhetsprogrammet mätbara delmål som ska uppnås under perioden. I programmet fastslås även tre horisontella fokusområden varav två, genusperspektivet och hållbar utveckling, har särskild relevans för det långsiktiga hållbarhetsarbetet.

Hållbar utveckling och minimering av miljöpåverkan beaktas i ÅSUB:s dagliga verksamhet, hållbarhetsperspektivet synliggörs i alla projekt där perspektivet har relevans. ÅSUB:s främsta roll i hållbarhetsarbetet är att utveckla och presentera oberoende statistik, indikatorer och studier som underlag för beslut, debatt och forskning. Verksamheten bidrar därmed till utvecklingsmål 2 rörande tillit och delaktighet i Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Den löpande statistikproduktionen inbegriper fakta inom många hållbarhetsområden, bland annat arbetsmarknad, utbildning, inkomster, konsumtion, miljö, primärproduktion, befolkningsrörelse och jämställdhet. ÅSUB tillämpar en systematisk modell för uppdatering och rapportering av de huvudindikatorer för Utvecklings- och hållbarhetsagendan som ÅSUB ansvarar för. Temaområdet Hållbar utveckling på webbplatsen, med bland annat sammanställning över FN:s fastställda indikatorer för de 17 globala målen för hållbar utveckling, uppdaterades under året och utvecklingen av nyckelindikatorer belystes i översikten Hållbar utveckling år 2023.

Flera studier och utredningar som stöder hållbarhetsarbetet har gjorts under året. En fördjupad analys av hushållens förtroende och deras upplevda ekonomiska ställning genomfördes under sommaren. I början av hösten, gjordes en undersökning om ANDTS-vanor (alkohol, narkotika, doping, tobaksprodukter och spelande) bland elever i årskurserna 7–9 i grundskolorna och studerande på årskurs I och II i gymnasiet på uppdrag av Folkhälsan på Åland. Under hösten färdigställdes en ny studie av de ekonomiskt mest utsatta på Åland som publicerades i januari 2024. På hösten genomfördes också medborgarundersökningar i de kommuner som valde att medverka, som ett led i att öka delaktigheten och skapa ett uppdaterat underlag för kommunernas nyvalda beslutsfattare. Hållbara arbetsmarknadsperspektiv har studerats i den årliga arbetsmarknadsbarometern samt i det nystartade forskningsprojektet Sustainable Nordic Remote Labour Markets (finansieras av NordForsk) och flyttningsrörelsen har kartlagts bland annat i rapporten Befolkningen 2022 (studierna stöder hållbarhetsagendan, mål 1, 2, 5 och 7).

Inför lagtings- och kommunalvalen genomfördes under våren en studie om jämställdhet och den politiska vardagen för förtroendevalda på Åland. En annan översikt belyste utvecklingen av inkomstfördelningen och välfärden på Åland (stöder hållbarhetsagendan, mål 1 och 2).

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	357 683,73	281 605,49	295 841,31	283 361,01
Övr verksamh intäkt	1 419,60			
Summa Verksamhetens intäkter	359 103,33	281 605,49	295 841,31	283 361,01
Personalkostnader	-732 746,21	-701 423,05	-720 568,26	-762 895,33
Köp av tjänster	-105 285,96	-123 476,18	-154 709,48	-122 112,94
Material förnödenh	-21 473,18	-14 298,22	-12 073,62	-7 968,24
Övr verksamh kostn	-67 248,78	-69 323,69	-70 306,48	-74 211,42
Summa Verksamhetens kostnader	-926 754,13	-908 521,14	-957 657,84	-967 187,93
Summa Verksamhetsbidrag	-567 650,80	-626 915,65	-661 816,53	-683 826,92
Övr finansiella kost	-9,00			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-9,00			
Summa Årsbidrag	-567 659,80	-626 915,65	-661 816,53	-683 826,92
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-567 659,80	-626 915,65	-661 816,53	-683 826,92
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-567 659,80	-626 915,65	-661 816,53	-683 826,92

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
82000 ÅSUB	-697 000,00	-683 826,92	-13 173,08

Med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, tillämpar ÅSUB nettoanslag vid budgeteringen. Resultaträkningen för år 2023 visar att ÅSUB:s samlade budgetomslutning uppgick till -967.188 euro (-957.658 euro 2022) och verksamhetsbidraget till -683.827 euro (-661.817 euro 2022). De externa projekt- och försäljningsintäkterna uppgick sammantaget till 283.361 euro (295.841 euro 2022). Nettokostnaderna eller verksamhetsbidraget stannade på 13.173 euro lägre än budgeterat. Myndighetens självförsörjningsgrad uppgick till 29,3 procent (30,9 procent 2022)

Det nordiska forskningsprojektet om hållbara arbetsmarknader som ÅSUB medverkar i har varit något försenat i starten, varför inkomsterna influerades med viss fördröjning. Under året gjordes en större förnyelse av webbplatsen för att öka användarvänligheten. Processerna för hantering av enkäter och formulär automatiserades vilket syns under posten inköp av tjänster. Tjänsten kommunikatör/biträdande statistiker samt en tillfällig befattning var obesatt under slutet av året.

Målsättningar

Genomförandegraden av den planerade verksamheten är fortsatt god trots visst merarbete på grund av den ekonomiska situationen. Större projekt och aktiviteter har huvudsakligen kunnat genomföras enligt plan. ÅSUB har publicerat statistik- och utredningsrapporter inom samtliga tematiska områden i planen. Antalet färdigställda produkter och projekt är i linje med planen för året.

Webbplatsen www.asub.ax är ÅSUB:s främsta plattform för förmedling av den officiella statistiken, utrednings- och forskningsverksamhetens resultat samt för indikatorer. Ett mål är att webbplatsen ska vara ett aktivt arbetsverktyg med fakta som är lätta att förstå och använda för externa användare inom alla målgrupper. Webbplatsens funktionalitet utvecklades under året med ett nytt slag av informativa statistiksidor och antalet interaktiva grafer utökades för att förmedla den senaste statistiken på ett sätt som är lätt att följa och förstå.

Statistik- och utredningsrapporterna publiceras i två serier, ÅSUB Statistik respektive ÅSUB Rapport. Därtill finns serien Statistiska meddelanden, serien Översikter och indikatorer samt webbpubliceringar utan någon specifik pdf-publikation men med databaser anslutna till datamaterialet och nyheten. Publiceringarna i form av webbpubliceringar har ökat och uppgick år 2023 till 56 offentliggöranden. Förutom dessa gav ÅSUB ut 61 olika publikationer under året, vilket ger en samlad volym på 117 publiceringar. Därtill upprätthåller ÅSUB användarvänliga databastabeller på webbplatsen. Databastablerna har utökats och uppgick till 483 vid årets slut. Punktligheten i publiceringarna steg från året innan, 93 procent av offentliggörandena höll planlagd publiceringstid under året. De främsta orsakerna till förseningarna är fördröjningar i dataleveranser och uppgifter från uppgiftslämnarna. ÅSUB har under året även fortsatt att tillhandahålla uppgifter om Åland till den nordiska statistikdatabasen.

ÅSUB:s personal har sammantaget medverkat i eller arrangerat 58 externa seminarier tillfällen och olika presentationer av resultat och statistik.

Nyckeltal

Översikt över ÅSUB:s produktion	ÅSUB generellt	Statistik	Utredningar	Totalt
Rapporter		8	2	10
Statistikmeddelanden		39		39
Översikter och indikatorer	8			8
Webbpubliceringar		55	1	56

Översikt över ÅSUB:s produktion	ÅSUB generellt	Statistik	Utredningar	Totalt
Övrigt	2	2		4
Publiceringar, totalt	10	104	3	117
Databastabeller		302	181	483

Väsentliga förändringar

Efterfrågan på ÅSUB:s tjänster har generellt varit hög under de senaste åren och behovet av kvalificerade utredare och analytiker är därmed stigande. EU:s dataskyddsförordning har inneburit att ÅSUB fortlöpande sett över tekniska lösningar och processer. ÅSUB har fortsatt att uppgradera dataskyddet och informationen om dataskyddet har utvecklats.

Under året användes Inkomstregistret som en av källorna vid produktionen av den privata sektorns lönestatistik. Det nya kommuninformationsprogrammet tillämpades under året för andra gången vid framställningen av kommunernas ekonomistatistik. Den nya rapporteringsmodellen som fortsatt har medfört visst merarbete, är ett led i att öka automatiseringen i produktionen av och jämförbarheten i statistiken på sikt. Automatiseringsprocesserna har även i övrigt fortgått genom bland annat ökad tillämpning av R (programspråk för statistiska beräkningar), genom ökad användning av registeruppgifter i produktionen samt ökad andel digitala svar från uppgiftslämnarna.

Risker och osäkerhetsfaktorer

En uppföljande riskkartläggning av ÅSUB:s IT-system och processer genomfördes i samverkan med Åda Ab för att säkerställa att planerade åtgärder förs framåt. E-tjänstverktyget för formulär och säker uppgiftsinlämning erbjuds inom alla personuppgiftsinsamlingar där utdrag inte görs direkt från register eller system. ÅSUB tillämpar också en mall för systematisk konsekvensbedömning i de fall då myndigheten behandlar känsliga data. I syfte att höja kredibiliteten för webbplatsen asub.ax implementerades under året DKIM (autentiseringsmetod för e-post) för ÅSUB:s domän.

Produktionen av varuhandelsstatistiken har försvårats av att uppgifter om skattegränshandeln mellan Åland och Finland inte har gått att få fram till följd av en större omstrukturering inom skatteuppbörden i riket. Bristerna har i samråd med tullens statistikenhet nu åtgärdats så att uppgifter borde kunna gå att exportera ur systemen från och med skatteåret 2024.

ÅSUB bedömer att rekryteringen av kvalificerade statistiker och ekonomiska analytiker fortsatt kommer att vara en riskfaktor framöver eftersom efterfrågan av kompetensen stigit påtagligt inom det privata näringslivet på Åland.

Redogörelse för den interna kontrollen

De europeiska riktlinjerna för officiell statistik som refereras i EU-förordning, liksom FN:s principer för officiell statistik, har varit utgångspunkter för det fortgående kvalitetsarbetet som syftar till hög effektivitet samt relevant, opartisk och aktuell statistik. Därutöver regleras verksamheten specifikt främst av lagen om ÅSUB, statistiklag för Åland samt EU:s allmänna dataskyddsförordning. Arbetsordningen som direktionen uppdaterat och fastställt anger ansvarsfördelningen och beslutsnivåerna mellan befattningarna och funktionerna inom myndigheten.

Upprätthållandet av manualer för varje produktionsprocess har varit fortsatt prioriterat. Varje statistik- och verksamhetsområde har en ansvarig samt en ersättare för att säkerställa produktionen och kvaliteten även vid den ordinarie personalens frånvaro. Vid prioritering mellan uppdrag tillämpas verksamhetsplanen och uppdragspolicyn som direktionen beslutat om.

Direktören följer upp ekonomin månatligen för att säkerställa att budgeten inte överskrids och att inkomsterna flyter in enligt fakturering. Direktionen behandlar budgetuppföljning med avvikelser samt information om publiceringar, projektaktivitet och andra aktuella händelser vid varje möte.

ÅSUB har säkerställt att myndigheten alltid använder fyra ögon-principen vid tillämpningen av landskapsförvaltningens ekonomimodell, vid fakturahantering, kreditkortsfakturor och tjänsteresor. För varje roll finns en ersättare. Upphandling av IT-utrustning och -tjänster sker i samverkan med Åda ab alltid då det är möjligt och följer det IT-program som myndigheten årligen uppdaterar. Fakturering av ÅSUB:s uppdragsgivare sker i enlighet med leverans och avtal.

Datainspektionen

Översikt

Dataskyddet är en grundläggande rättighet och frihet. Datainspektionen övervakar att denna grundrättighet förverkligas i den åländska förvaltningen. Dataskyddet är befäst i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Datainspektionens uppdrag är förankrad i samma stadga. Uppdraget är närmare definierat i EU:s allmänna dataskyddsförordning (GDPR), kompletterad med landskapslagarna 2019:9 och 2019:74. Dataskyddet är en central del av integritetsskyddet. Datainspektionen värnar om människors personliga integritet när upplysningar om dem behandlas på sjukhus, i barnomsorgen, skolorna och fram till äldreomsorgen som ordnas av den åländska offentliga sektorn.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Personalkostnader	-58 132,61	-76 251,05	-97 679,20	-80 424,19
Köp av tjänster	-50 786,29	-29 951,57	-35 593,38	-24 424,28
Material förnödenh	-4 779,39	-9 224,55	-6 465,41	-7 174,31
Övr verksamh kostn	-10 428,00	-15 916,33	-10 894,44	-18 048,75
Summa Verksamhetens kostnader	-124 126,29	-131 343,50	-150 632,43	-130 071,53
Summa Verksamhetsbidrag	-124 126,29	-131 343,50	-150 632,43	-130 071,53
Summa Årsbidrag	-124 126,29	-131 343,50	-150 632,43	-130 071,53
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-124 126,29	-131 343,50	-150 632,43	-130 071,53
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-124 126,29	-131 343,50	-150 632,43	-130 071,53

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
82200 Datainspektionen	-185 000,00	-130 071,53	-54 928,47

Ålands energimyndighet

Översikt

Ålands energimyndighet har ansvaret för samordning av energifrågor, tillsyn och övervakning av elmarknaden, samt utsläppshandeln av växthusgaser. Vissa uppgifter är årligen återkommande t.ex. att godkänna utsläppskontrollörens rapporter och åländska verksamheter som ingår i EU:s utsläppssystem. Myndigheten har till uppgift att fastställa el-systemnätsbolagets och distributionsbolagets årliga nättariffer. Vissa medlemmar i styrelsen för myndigheten har bytts och under året har de blivit mera bekanta med uppdraget.

Elmarknaden har varit periodvis ansträngd under året, dock inte i samma utsträckning som år 2022. Priset på elenergin har varit stabilare, dock med periodvisa högre noteringar, vilket inneburit utmaningar både för privathushåll och företag. I myndighetens uppdrag ingår att fastställa el-systemnätsbolagets och distributionsbolagets årliga nättariffer, dock inte priset på el-energin vilket är marknadsbaserat. Myndigheten fastställde under året elbolagets nättariffer gällande första halvåret 2023. Viktigt i sammanhanget är bl.a. att prisutvecklingen är rimlig och stabil.

Revideringen av elmarknadslagen pågår bl.a. gällande småskalig elproduktion, elleverantörerna ska erbjuda jämförelseverktyg för deras produkter samt förändringar och utbyten i förordningar.

Hållbarhetsstyrning

Myndigheten utövar tillsyn och övervakning inom energiområdet, samt tillsyn gällande Europaparlamentets och rådets direktiv 98/70/EG om kvaliteten på bensin och dieselbränslen. Myndigheten medverkar i strävan att uppnå strategiskt utvecklingsmål 6 om kraftigt minskad klimatpåverkan och har under året medverkat i arbetet i linje med landskapsregeringens hållbarhetsagenda.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Övr verksamh intäkt	123 728,51	229 405,99	286 162,04	162 497,96
Summa Verksamhetens intäkter	123 728,51	229 405,99	286 162,04	162 497,96
Personalkostnader	-25 963,41	-23 279,98	-29 021,25	-25 416,07
Köp av tjänster	-48,02	-3 150,00	-3 271,00	-438,84
Övr verksamh kostn			-21,05	
Summa Verksamhetens kostnader	-26 011,43	-26 429,98	-32 313,30	-25 854,91
Summa Verksamhetsbidrag	97 717,08	202 976,01	253 848,74	136 643,05
Summa Årsbidrag	97 717,08	202 976,01	253 848,74	136 643,05
Summa Räkenskapsperiodens resultat	97 717,08	202 976,01	253 848,74	136 643,05
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	97 717,08	202 976,01	253 848,74	136 643,05

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
82300 Ålands energimyndighet	0,00	136 643,05	-136 643,05

Myndigheten gör ett överskott på ca 137.000 euro vilket är lägre än föregående års. Orsaken till det sjunkande överskottet är lägre priser på de utsläppsrätter som utgör myndighetens huvudsakliga intäkter. Priset på utsläppsrätter varierar kraftigt och är svårt att prognosticera.

Målsättningar

Mål: Utöva tillsyn och övervakning av elmarknaden på Åland.

Förverkligat: Myndigheten har under året utövat tillsyn över elmarknaden i enlighet med sitt uppdrag. I samråd med övriga nordiska energimyndigheter har regler fastställts för hur transmissionsnätsansvariga ska samordna regelverket inom det nordiska elområdet vilket bidrar till att förbättra förutsättningarna för en sammankoppling av unionens energimarknader.

Mål: Utöva tillsyn och övervakning av de åländska anläggningarna som ingår i utsläppshandelssystemet

Förverkligat: Myndigheten kontrollerar rapporter och utfärdar tillstånd gällande de åländska anläggningarna som ingår i utsläppshandelssystemet. Myndigheten utfärdar tillstånd och är en av de nordiska energimyndigheter (NRA) som lämnar utlåtande i frågor gällande elnätens anpassning och uppbyggnad mellan olika länder.

Väsentliga förändringar

En omfattande förändring pågår inom utsläppshandelssystemet, vilken innebär att handelssjöfarten ska införlivas i gällande utsläppshandelssystem från år 2024. Utöver sjöfarten föreslås även att energi för värme och kyla för byggnader, samt trafiksektorn omfattas av utsläppshandelssystemet från år 2027. Dock är avsikten att ett separat system upprättas för dessa sektorer. Om ökningen i utsläppshandelssystemet ska administreras av Ålands energimyndighet innebär det även omfattande ökning i hanteringen av utsläppsrätter som medför behov av resursförstärkning.

Risker och osäkerhetsfaktorer

De geopolitiska osäkerheter som under året fått stort genomslag på energipriset påverkar ännu detta år. Den ryska leveranskedjan gällande främst naturgas till europamarknaden påverkades av det pågående Ukrainakriget.

Energipriserna inom Europa är sammankopplade och får därmed genomslag inom flera områden, detta i form av dyrare el, fossilbränsle och gaspriser. Marknadspriser på utsläppsrätter varierar som tidigare, men även de har stigit i pris. Generellt är det svårt att uppskatta på förhand. Priset påverkas bl.a. av geopolitiska faktorer, konjunktur, oljepris, ev. nya regler och industrins efterfrågan.

Ålands polismyndighet

Översikt

Polisverksamheten bedrivs i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen och landskapsförordningen om Ålands polismyndighet (ÅFS 2000:26 och 2000:34) samt enligt ett av styrelsen för Ålands polismyndighet fastställt reglemente. I 3 § landskapslagen (2021:12) om tillämpning på Åland av polislagen stadgas om polisens uppgifter. Polismyndigheten sköter enligt rikets presidents förordning (2020:34) om polisförvaltningen i landskapet Åland rikets uppgifter.

Polismyndigheten ansvarar inom sitt område för tryggheten av rätts- och samhällsordningen, upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet, förebyggandet, utredningen och sörjandet för att brott blir föremål för åtalsprövning samt ansvarar för att som allmän säkerhetsmyndighet inom sitt uppgiftsområde ge hjälp till allmänheten.

Under år 2023 har arbetet med att förverkliga det kostnadsavtal som nämns 2§ i överenskommelseförordningen (ÅFS 2020:34) fortsatt och myndigheten har deltagit i arbetet. Även andra ärenden i relation till överenskommelseförordningen (ÅFS 2020:34) har behandlats i de årliga återkommande möten mellan landskapsregeringen och inrikesministeriet.

Polismyndigheten tillsatte under året en intern arbetsgrupp för att komma till rätta med de förändringar och brister som framkommit i nya polishuset. Arbetsgruppens fokus var på åtgärder som ökar personalens arbetsvälmående och trivsel på arbetsplatsen. Åtgärderna förverkligas 2024.

Hållbarhetsstyrning

Myndigheten har en styrelse, vars uppgifter är stadgade i landskapslagen (2000:26) om Ålands polismyndighet. Utöver styrelsens lagstadgade sammansättning är personalen representerad på styrelsemötena.

Myndighetens ledning har haft månatliga möten med landskapsregeringen för behandling av aktuella och principiellt viktiga frågor. Internt möts myndighetens lokala samarbetsgrupp varje månad och behandlar aktuella ärenden som sedan behandlas i ledningsgruppen. Budgetfrågor samt andra större och viktiga ärenden behandlas av samarbetsgruppen, ledningsgruppen och styrelsen för Ålands polismyndighet.

Riksdagens justitieombudsman har i februari 2023 begärt en utredning och yttrande gällande personalens arbetsfördelning i alarm- och lägescentralen, gällande operatörernas utbildning och utbildningskrav samt hur man bedömer situationen där polispersonalen getts flera viktiga uppgifter att sköta samtidigt. Polismyndigheten har sammanställt sitt svar till landskapsregeringen som svarat riksdagens justitieombudsman i april 2023. Justitieombudsmannen har i sitt beslut av 16.8.2023 funnit många av myndigheten vidtagna åtgärder som positiva och avslutar med att notera att ärendet inte föranleder vidare åtgärder.

Riksdagens justitieombudsman har i sin oanmälda inspektion av avdelningen för personer i förvar begärt att myndigheten senast 31.12.2023 redogör för vilka åtgärder myndigheten har gjort mot bakgrund av inspektionsrapporten. Polismyndigheten har översänt sin sammanställning i december 2023 till riksdagens justitieombudsman.

Myndigheten har aktivt deltagit i arbetet för Mål 2 om tillit och delaktighet i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland.

Vid uppdatering av bilparken införskaffades ett helelektriskt fordon. För att ytterligare bidra till hållbarhetsagendan har solpaneler monterats på polishusets tak.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	56 153,99	54 518,24	59 170,53	59 003,29
Avgiftsintäkter	340 745,40	441 961,30	512 517,90	467 316,30
Övr verksamh intäkt	93 707,28	96 783,87	45 376,61	136 000,00
Summa Verksamhetens intäkter	490 606,67	593 263,41	617 065,04	662 319,59
Personalkostnader	-6 173 979,17	-6 457 338,84	-6 641 775,97	-6 854 151,72
Köp av tjänster	-768 521,70	-1 241 334,84	-1 207 384,17	-1 271 040,33
Material förnödenh	-289 682,57	-214 795,10	-335 765,99	-287 513,99
Övr verksamh kostn	-591 702,29	-646 926,33	-1 223 347,29	-1 335 057,38
Summa Verksamhetens kostnader	-7 823 885,73	-8 560 395,11	-9 408 273,42	-9 747 763,42
Summa Verksamhetsbidrag	-7 333 279,06	-7 967 131,70	-8 791 208,38	-9 085 443,83
Övr finansiella int	83,86	92,86	52,47	24,22
Summa Finansiella intäkter och kostnader	83,86	92,86	52,47	24,22
Summa Årsbidrag	-7 333 195,20	-7 967 038,84	-8 791 155,91	-9 085 419,61
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-7 333 195,20	-7 967 038,84	-8 791 155,91	-9 085 419,61
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-7 333 195,20	-7 967 038,84	-8 791 155,91	-9 085 419,61

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
82500 Ålands polismyndighet	-9 614 000,00	-9 085 419,61	-528 580,39
Summa 8250 Ål polismyndighet	-9 614 000,00	-9 085 419,61	-528 580,39

I 2023 års utfall har 300.000 euro lämnats outnyttjade, medel som var öronmärkta för utvecklingen av nödvändiga datasystem när den nya åländska vägtrafiklagen träder i kraft. Lagen blev inte klar 2023 utan träder i stället i kraft 2024. Med det i beaktande blir det verkliga årsbidraget 97,54 procent och verksamhetens kostnader uppgår då till 99,75 procent av vad som budgeterats.

Totala personalkostnaderna uppgår till 98,9 %, inklusive FPA ersättningar som överstigit budgeterat med ca 70.000 euro. Medel för ett halvt personårsverk, vikt för en befälstjänst, beviljades myndigheten men har på grund av resursbortfall lämnats oanvända. Under året fortsatte färdigställandet av nya polishuset med ändringar och tillägg. Ibruktage av andningsradare till avdelningen för personer i förvar förverkligades.

I verksamhetens intäkter ingår 136.000 euro som är ersättning från staten för polisyrkeshögskolans praktikanter. Polisens avgiftsbelagda prestationer överstiger budgeterat både vad gäller rikslagsstiftningens avgifter och landskapslagstiftningens avgifter. Försättningsvis håller de elektroniska ansökningarna en hög nivå.

Självfinansieringsgraden är 6,79 % inklusive statens ersättning för praktikanter. Myndigheten har inte någon möjlighet att påverka utfallet.

I en tilläggsbudget äskades om finansiering för att bygga om utrymmen i polishuset med syfte att skapa arbetsutrymme för de nya tjänster som tillkommit myndigheten. Tilläggsbudgetförslaget godkändes inte.

Målsättningar

Polismyndighetens inriktningsmål för 2023

1. Polisens närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället.

Polismyndigheten har fortsatt att utöka patrulleringen till alla kommuner och följa upp förverkligandet. Myndighetens temaövervakning har utvecklats för att svara på aktuella händelser. Tillståndsverksamheten har fortsatt med skärgårdsbesök till alla skärgårdskommuner två gånger i året. Besöken har annonserats i skärgårdskommunernas kommunblad. Tidsbokningssystemet har utvecklats och användningen av tidsbokningar har ökat.

2. Arbetet mot våld i nära relationer prioriteras.

Polismyndigheten har fokuserat på tväradministrativa åtgärder och samarbete med andra myndighetsaktörer för att skapa bästa möjliga effekt i arbetet. Myndigheten har även deltagit i arbetet inom Istanbulkommittén och understött utvecklingen med att skapa bestående strukturer för alla deltagare i arbetet. Internt har myndighetens personal deltagit i utbildningar inom området samt även anpassat sina arbetstider för att möta utsatta familjers behov. Våld i nära relationer och utredningar av brott mot barn är ett krävande och komplicerat specialområde och myndigheten ser problem med att resursmässigt räcka till.

3. Hög prioritet på bekämpning av yrkesmässig och narkotikarelaterad brottslighet.

Förändringar inom verksamhetsmiljön har skapat utrymme för nya aktörer samtidigt som brottsituationen i Sverige återspeglar sig inom begränsade områden även på Åland. Under år 2023 beslagtogs rekordstora narkotikapartier i Europa och den stora narkotikatillgängligheten märks även på Åland. Myndigheten har fortsatt använda sig av ändamålsenliga tvångsmedel, utvecklat sin tekniska kompetens i samarbete med andra brottsbekämpande organisationer och investerat i en ny specialhund för att bättre kunna möta framtida utmaningar inom området.

Åland har under 2023 varit mål för bedrägerier som förverkligats med hjälp av tekniska medel eller per telefon. Myndigheten har ett gott samarbete med bankerna på Åland och andra nyckelaktörer. Under året skickades information och direktiv till varje åländskt hushåll gällande de internet- och telefonbaserade bedrägerierna, för att så effektivt som möjligt sprida kunskap till befolkningen om hur man skyddar sig. Parallellt med detta har myndigheten aktivt informerat allmänheten om bedrägerierna, ofta tillsammans med andra aktörer såsom bankerna.

Andra prioriterade verksamhetsområden

Myndigheten har fortsatt att utveckla specialverksamheternas prestanda. En större samarbetsövning genomfördes tillsammans med riket.

Inom området för kunskapsbaserad polisverksamhet har nyckelpersoner deltagit i nationell utbildning och samtidigt fått kunskaper om och kontakter med Europol.

Utvecklingen av nödalarmsystemet Ålarm genom en möjlig sammanslagning med rikets Erica alarmsystem har fortsatt och den arbetsgrupp som Inrikesministeriet utnämnt och där polismyndigheten ingått har överlämnat sin rapport. Parallellt med detta arbete har även kontakt skapats och dialog inletts med Sveriges SOS-Alarm eftersom tidtabellen för nuvarande upphandlingskontrakt med Ålarm närmar sig sitt slut.

Myndigheten har förberett sig för kommande vägtrafiklagstiftningsförändringar genom att anlita externa utbildningstjänster.

Arbetet med att se över destrueringsplats för explosiva ämnen har inte fortskridit som planerat, däremot har bristerna vid nuvarande destrueringsplats åtgärdats för att säkerställa att nuvarande säkerhetsnivå kan bibehållas.

Nyckeltal

Polisens nyckeltal	2020	2021	2022	2023
Gatusäkerhetsindex hela Åland	100,82	119,11	106,28	123,63
Gatusäkerhetsindex Mariehamn	65,94	68,97	62,32	68,3
Antal brott				
Antal anmälda brott, totalt	2 739	2 767	3 129	3 232
Strafflagsbrott	1 872	1 734	1 981	1 857
Strafflagsbrott (exklusive trafik)	1 268	1 054	1 361	1 260
Utredningstider (i genomsnitt antal dygn)				
Alla brott	78	51	58	55
Strafflagsbrott	122	87	102	106
Strafflagsbrott (exklusive trafik)	198	163	160	179
Upplärningsprocent				
Alla brott	78,9 %	79,7 %	77,9 %	80,8 %
Strafflagsbrott	71,2 %	69,9 %	66,7 %	69,1 %
Strafflagsbrott (exklusive trafik)	59,8 %	54,9 %	54,1 %	52,9 %
Tillståndsenhetens behandlade ärenden	8 433	10 155	12 389	11 460

Väsentliga förändringar

Enligt beviljad budget inrättades två äldre konstapeltjänster som förstärkte inriktningsmålet yrkesmässig och narkotikarelaterad brottslighet. En väktartjänst inrättades varefter myndigheten nu har tre väktare.

Strafflagens 20 kapitel gällande sexualbrott förnyades 1.1.2023. Till skillnad från övriga polisyrkeshögskolor som fick sin utbildning från Polisyrkeshögskolan var Ålands polismyndighet tvungen att själv koordinera utbildningen med åklagarväsendet. Finlands förvaltningsreform inom social- och hälsovården och skapandet av välfärdsområden 1.1.2023 beaktade inte till fullo behörighetsfördelningarna mellan riket och landskapet vilket bland annat ledde till att polismyndigheten har upplevt brister och oklarheter gällande lagrummen för handräckning till de åländska social- och hälsovårdsmyndigheterna.

Under början av 2023 upplyste Polisstyrelsen i Finland om att Ålands polismyndighet skulle delta i EU-kommissionens Schengen granskning. Granskningen föranledde en omfattande arbetsinsats för att säkra att myndighetens polispersonal skulle få tillgång till samma utbildningsmaterial som polispersonalen i övriga landet. Ålands polismyndighets personal fick tillgång till det svenskspråkiga materialet två veckor före granskningen medan rikets polispersonal hade tillgång till motsvarande material på finska cirka fyra månader före granskningen. Problemet med att få utbildningsmaterialet på svenska lyftes till den permanenta arbetsgruppen mellan landskapsregeringen och inrikesministeriet.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Enligt 2§ i överenskommelseförordningen (ÅFS 2020/34) ska inrikesministeriet och landskapsregeringen avtala om kostnader som ska ersättas av staten. Trots att inrikesministeriet tillsatt en arbetsgrupp för ärendet har inget avtal slutits under 2023. Den avtalslösa situationen har pågått i över ett decennium och är i strid med överenskommelseförordningen (ÅFS 2020/34).

Utvecklingen av polisförvaltningen i riket har föranlett att polisyrkeshögskolorna blivit koncernstora med specialiserade funktioner. Som en följd av specialiseringen har även licensförfaranden införts som personalen måste genomföra för att ha rätt att använda olika utrustningar. Mängden licensieringsförfaranden är så omfattande att det tidvis föranleder resursbrist i den vardagliga

operativa verksamheten. Utöver licensieringarna har myndigheten under året utbildat personalen för att ersätta en del av den utbildningsskuld som tidigare uppstått. Under året har myndigheten investerat 4 av 73 polispersonårsverk på olika sorters utbildningar. Sammantaget blir effekten negativ för verksamhetsplaneringen. Utvecklingstrenden är ohållbar i längden om inte resursbehovet anpassas till existerande lagstadgade och förvaltningsmässiga krav.

Sedan år 2020 har anskaffningsbudgeten för utrustning tredubblats. Trots det räcker medlen endast till att införskaffa det nödvändigaste. Myndigheten sökte extern finansiering från EUs fond för den inre säkerheten (ISF) men beviljades inte medel med konsekvensen att planerade anskaffningar skjutits fram. Ett nytt ansökningsförsök kommer att göras.

Polismyndighetens beredskapsverksamhet styrs både av landskapet och rikets lagstiftningsbehörigheter. Inom området finns dock ännu juridiska och finansiella oklarheter som behöver lösas. Behovet att utveckla Bergskyddets utrymmen behöver kopplas till hur hela beredskapen på Åland utvecklas i förhållande till säkerhetssituationen i Europa.

Kravet på att fullfölja alla lagstadgade uppgifter är svårt vilket framkommer tydligt när det gäller övervakning av den tunga- och yrkesmässiga trafiken. I arbetet med ungdomar märks växande problem med förminskad respekt för myndigheter.

Det finanspolitiska ramverket ställer krav på prognostisering samtidigt som varken landskapet eller myndigheten har verktyg för att skapa den detaljerade kostnadsprognostisering som önskas.

Frågan om att utveckla den funktion som styrelsen för Ålands polismyndighet ska fylla har lyfts. Styrelsen för Ålands polismyndighet har sammanträtt en gång under året för att behandla lagstadgade uppgifter. Utöver det har styrelsen för Ålands polismyndighet tillsammans med vice lantrådet haft möte om styrelsens framtid och polismyndighetens framtida behov av en styrelse.

Redogörelse för den interna kontrollen

Myndigheten har följt de bestämmelser, föreskrifter och beslut som berör polisverksamheten samt de bestämmelser som reglerar den allmänna förvaltningen inom myndigheten. Intern övervakning har genomförts inom myndigheten på förmans nivå och stickprovskontroller har utförts inom de områden som nämnts i myndighetens plan för laglighetsövervakningen 2023. Enhetscheferna rapporterar tre gånger i året till polismästaren. Det avges årligen en rapport över den laglighetsövervakning som företagits inom myndigheten.

Polisstyrelsen i Finland övervakar enligt en årligen fastslagen granskningsplan de områdena av myndighetens verksamhet som ligger inom ramen för rikets lagstiftningsbehörighet.

Myndighetens arbete styrs genom ett fastställt reglemente, arbetsordningar och interna styrdokument. Verksamhetsplan uppgörs årligen och kompletteras med en temakalender för övervakningsverksamheten. Utfallet av ekonomin följs upp månatligen för att säkerställa att budgeterade medel inte överskrids.

Myndighetens fakturering sker huvudsakligen centralt från landskapets finansavdelning för att underlätta bevakningen av fordringar. Polisens avgiftsbelagda prestationer bestäms årligen genom Ålands landskapsregerings beslut.

Avtalsverksamheten hanteras centralt i staben och avtal med större konsekvenser föredras i ledningsgruppen.

Rapporteringstillfällen till förvaltningschefen har under året varit färre än tidigare år.

Ålands ombudsmannamyndighet

Översikt

Ålands ombudsmannamyndighet har till uppgift att främja och trygga jämställdhet, jämlikhet, likabehandling och förhindra diskriminering. Myndigheten ska främja och trygga barns ställning och rättigheter enligt FN:s konvention om barnets rättigheter samt genom rådgivning verka för att främja och trygga jämlikhet i frågor som gäller rättigheter för klienter i socialvården och patienter i hälso- och sjukvården. Myndighetens uppdrag omfattar även rådgivning vad gäller konsumenters rättigheter. All verksamhet är lagstadgad och har under 2023 skötts av en personalstyrka på motsvarande 2,6 heltidsanställda. Myndigheten avger en separat verksamhetsberättelse med omfattande och specifika uppgifter om verksamheten, se www.ombudsman.ax.

Hållbarhetsstyrning

Myndighetens verksamhet och uppdrag i sin helhet omfattar frågor med bäring på social hållbarhet och kan kopplas till utvecklings- och hållbarhetsagendans två första strategiska utvecklingsmål. Genom rådgivning och information stöttas personer som riskerar att falla utanför samhällets system och skyddsnet. De står ofta långt bort från att vara välmående, lever ibland i ekonomiskt utsatt position och känner sannolikt låg eller ingen tillit till, och delaktighet i, det åländska samhället. Myndighetens ambition är att genom utlåtanden, utredningar och rapporter bidra till att stärka sitt eget och det åländska samhällets kunskapsunderlag vad gäller social hållbarhet på Åland. Myndigheten är medaktör i nätverket bärkraft.ax.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	49 284,11	46 000,00	46 000,00	46 000,00
Summa Verksamhetens intäkter	49 284,11	46 000,00	46 000,00	46 000,00
Personalkostnader	-155 666,57	-179 194,04	-182 541,90	-191 425,16
Köp av tjänster	-70 164,67	-21 229,09	-34 799,18	-27 829,51
Material förnödenh	-8 200,27	-4 263,80	-5 664,61	-3 568,27
Övr verksamh kostn	-24 695,44	-23 259,74	-23 548,02	-24 565,77
Summa Verksamhetens kostnader	-258 726,95	-227 946,67	-246 553,71	-247 388,71
Summa Verksamhetsbidrag	-209 442,84	-181 946,67	-200 553,71	-201 388,71
Summa Årsbidrag	-209 442,84	-181 946,67	-200 553,71	-201 388,71
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-209 442,84	-181 946,67	-200 553,71	-201 388,71
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-209 442,84	-181 946,67	-200 553,71	-201 388,71

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
82600 Ålands Ombudsmannamyndighet	-213 000,00	-201 388,71	-11 611,29
Summa 8260 Ål ombudsmannamyndig	-213 000,00	-201 388,71	-11 611,29

Outnyttjade medel rör främst köp av tjänster. Myndigheten erhåller ersättning från staten för konsumentrådgivningen, vilket ger en självfinansieringsgrad om 18,6 % för 2023.

Självfinansieringsgrad	2022	2023
Intäkter av verksamhet	46 000,00	46 000,00
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföring	0,00	0,00
Kostnader av verksamhet	-246 553,71	-247 388,71
Kostnader av inkomst- och kapitalöverföring	0,00	0,00
Självfinansieringsgrad (Intäkter/kostnader)* 100	-18,7%	-18,6%

Målsättningar

Övergripande målsättning för verksamheten är att främja och trygga individens rättigheter inom verksamhetsområdet genom rådgivning till individer, myndigheter och organisationer. Målsättningen är även att öka kunskap och bidra till utveckling genom att belysa rättighetsfrågor bland beslutsfattare och allmänheten genom informationsarbete, framtagande av underlag och rapporter/undersökningar samt rekommendationer. Under 2023 har myndigheten haft 690 rådgivningsärenden samt bedrivit nätverksarbete och på inbjudan föreläst, modererat eller på annat sätt medverkat i ett flertal arrangemang och möten ordnat av andra aktörer. Myndigheten har även medverkat i intervjuer både i lokalradio och tidningar. Myndigheten har till skillnad från tidigare år inte publicerat någon studie utöver sin årliga verksamhetsberättelse, vilket hör samman med att myndigheten inte haft möjlighet att handleda någon högskolepraktikant.

Nyckeltal

Ombudsmannamyndighetens rådgivningsärenden	2022				2023			
	Kvinnor	Män	Annan	Totalt	Kvinnor	Män	Annan	Totalt
Klientombudsmannen	66	55	4	125	68	35	2	105
Patientombudsmannen	133	79	5	217	130	80	8	218
Konsumentrådgivningen	100	113	1	214	139	160	10	309
Diskriminerings- och barnombudsmannen	25	19	11	53	25	23	12	58
Totalt	324	266	21	609	362	298	32	690

Annan = myndighet/organisation eller kön ospecificerat NB totalt rådgivningsfrågor, inte alltid samma som antal kontakttagare.

Ombudsmannamyndigheten andra ärenden	2021	2022	2023
Utlåtanden och remissvar	7	8	10
Ärenden kopplat tillsyn	4	2	6
Rapporter och studier	2	2	1

Väsentliga förändringar

Inga väsentliga förändringar.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Ålands ombudsmannamyndighet är liten. Varje ombudsmanna- och rådgivningsuppdrag har en hög grad av specialisering. Enskilda personer som inkommer med ärenden ges prioritet över proaktiva, förebyggande insatser och långsiktigt utvecklingsarbete. Planeringen och utförandet av de senare omges därför av en viss osäkerhet eftersom det inte på förhand går att förutse hur många inkommande ärenden som myndigheten anförtros. Ett ärende kan ta allt från under en arbetstimme till flera arbetsdagar i anspråk. Delegering av roller vid frånvaro är svårt att genomföra i praktiken med hänvisning till de olika sakkunskapsområdena. Frånvaro utgör därför en riskfaktor och en

osäkerhetsfaktor vad gäller myndighetens servicenivå, planering, genomförande och uppföljning inom verksamheten.

Redogörelse för den interna kontrollen

Landskapslagen (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet utgör grunden för myndighetens verksamhet. Vid handläggning av ärenden och beslutsfattande följer myndigheten förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland och andra för ärendehanteringens relevanta lagar samt den egna arbetsordningen. Under året har myndigheten kvartalsvis avgivit en intern uppföljningsrapport till förvaltningschefen.

Lotteriinspektionen

Översikt

Lotteriinspektionens huvuduppgift är att ansvara för tillsynen av spelverksamheten på Åland. Lotteriinspektionen är tillsynsmyndighet i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1966:10) om lotterier samt ändring av lotterilagen (2016:11). Landskapslagen om Lotteriinspektionen (2016:10) innehåller närmare bestämmelser om organisation och uppgifter.

Lotteriinspektionen ska också följa den allmänna utvecklingen inom de verksamhetsområden som regleras av lotterilagen och arbeta preventivt genom att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom spelområdet. Lotteriinspektionen ska informera samt ge anvisningar och råd om sådant som regleras genom bestämmelserna i lotterilagen samt i författningar utfärdade med stöd av lotterilagen.

Årligen görs en tillsynsplan upp. Redovisningen för penningospel sker bl.a. i form av inlämnande av kvalitetsledningsdokument, rapporter över åtgärder för att minska spelmissbruk, relevant statistiskt och riskbedömning. Enligt 1 § 1 mom. republikens presidents förordning om skötseln på Åland av vissa uppgifter enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (FFS 500/2018) (penningtvättslagen) har Lotteriinspektion tillsynsbehörighet på Åland enligt 7 kap. lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (FFS 444/2017) när det gäller penningspelssammanslutningar som avses i Ålands landskapslagstiftning samt näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar deltagaravgifter och deltagaranmälningar för penningospel som tillhandahålls av dessa penningspelssammanslutningar. I den årliga kontrollen ingår inlämnande av AML uppgifter enligt de riktlinjer Lotteriinspektionen lämnat.

Lotteriinspektionen hade fram till 30.3.2023 en heltidsanställd och efter det en anställd på deltid. En årlig granskningsrapport och en separat verksamhetsberättelse hur uppgjorts.

Hållbarhetsstyrning

Genom att övervaka spel och penningtvätt bidrar myndigheten till mål 1 om välmående i Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Lotteriinspektionen använder sig av de ramavtal landskapsregeringen har upphandlat. Lotteriinspektionen har en resepolicy som stadgar att nödvändiga resor ska ske på ett så hållbart sätt som möjligt.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter		34 500,00	34 500,00	40 300,00
Avgiftsintäkter	125 000,00	115 000,00	78 500,00	40 000,00
Summa Verksamhetens intäkter	125 000,00	149 500,00	113 000,00	80 300,00
Personalkostnader	-68 255,62	-70 582,54	-78 942,05	-52 570,81
Köp av tjänster	-8 037,69	-11 841,27	-6 484,23	-4 804,41
Material förnödenh	-284,09	-175,03	-195,73	-233,72
Övr verksamh kostn	-11 905,97	-8 265,01	-11 788,39	-8 690,79
Summa Verksamhetens kostnader	-88 483,37	-90 863,85	-97 410,40	-66 299,73
Summa Verksamhetsbidrag	36 516,63	58 636,15	15 589,60	14 000,27
Summa Årsbidrag	36 516,63	58 636,15	15 589,60	14 000,27
Summa Räkenskapsperiodens resultat	36 516,63	58 636,15	15 589,60	14 000,27
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	36 516,63	58 636,15	15 589,60	14 000,27

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
82700 Lotteriinspektionen	0,00	14 000,27	-14 000,27

Myndigheten visar ett budgetöverskott på ca 14.000 euro. P.g.a minskade lönekostnader justerades faktureringen för tillsynen av Paf. Verksamhetskostnaderna, främst gällande löner, materialinköp samt köp av tjänster understiger de budgeterade.

Målsättningar

Inget separat budgetmål fanns för år 2023.

Väsentliga förändringar

Ålands lagting har antagit en lagstiftning, 30/2022-2023, där Lotteriinspektionen som myndighet upphör vid årsskiftet 2023-2024 och tillsynen överflyttas till regeringskansliet vid Ålands landskapsregering. Detta för att minska sårbarheten i en enmansmyndighet så som Lotteriinspektionen.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Det är svårt för myndigheten att följa med utvecklingen i spelbranschen då lotterier inte är ett harmoniserat område inom Europiska unionen. Språket gör att det kan vara svårt att ta del av den information som myndigheter i Finland delger, speciellt vad gäller deltagande i olika arbetsgrupper. Under året har två möten hållits i enlighet med den samförståndsprotokoll som tecknats mellan Inrikesministeriet, Finansministeriet, Ålands landskapsregering och Lotteriinspektionen. Genom medlemskap i Gaming Regulators European Forum fås aktuell information om spelbranschen i Europa.

Det är både en risk och osäkerhetsfaktor att Lotteriinspektionen har endast en anställd; myndighetschefen. Vid sjukdom, olycka eller annan frånvaro finns det ingen som vikarierar myndighetschefen.

Fakturor konteras av regeringskansliet och godkänns sedan av myndighetschefen. Semestrar, sjukledighet och tjänsteresor godkänns av förvaltningschefen. Dessa rutiner minskar riskerna inom verksamheten.

Redogörelse för den interna kontrollen

Landskapslag (2016:10) om Lotteriinspektionen reglerar verksamheten. Vid handläggning av ärenden och beslutsfattande följer myndigheten förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland och andra för ärendehantering relevanta lagar.

Under året har myndigheten kvartalsvis avgivit en intern uppföljningsrapport till förvaltningschefen och kansliministern.

Upphandlingsinspektionen

Översikt

Upphandlingsinspektionens syfte är att övervaka så att reglerna för offentlig upphandling följs.

Upphandlingsinspektionen är tillsynsmyndighet för offentliga upphandlingar, vilket innebär att kontrollera att myndigheter följer lagarna om offentlig upphandling. När en myndighet inte följer lagarna kan Upphandlingsinspektionen fatta tillsynsbeslut.

Syftet med upphandlingstillsynen är att trygga en effektiv användning av skattemedel och förebygga korruption. Det görs genom att säkerställa att offentliga upphandlingar konkurrensutsätts på ett öppet, icke-diskriminerande och jämlikt sätt.

Hållbarhetsstyrning

I Upphandlingsinspektionens uppdrag som tillsynsmyndighet över upphandlingar som överskrider tröskelvärdena, ingår det att arbeta med landskapsregeringens prioriterade hållbarhetsfrågor som anti-korruption, upphandling och icke-diskriminering.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter		2 500,00	1 532,26	
Summa Verksamhetens intäkter		2 500,00	1 532,26	
Personalkostnader	-52 533,43	-79 959,87	-29 310,37	-38 949,96
Köp av tjänster	-10 054,80	-5 612,79	-3 801,26	-2 113,75
Material förnödenh	-3 800,17	-371,09	-54,54	-7,90
Övr verksamh kostn	-4 695,21	-6 183,67	-3 668,49	-3 906,60
Summa Verksamhetens kostnader	-71 083,61	-92 127,42	-36 834,66	-44 978,21
Summa Verksamhetsbidrag	-71 083,61	-89 627,42	-35 302,40	-44 978,21
Summa Årsbidrag	-71 083,61	-89 627,42	-35 302,40	-44 978,21
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-71 083,61	-89 627,42	-35 302,40	-44 978,21
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-71 083,61	-89 627,42	-35 302,40	-44 978,21

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
83100 Upphandlingsinspektionen	-100 000,00	-44 978,21	-55 021,79
Summa 8310 Upph inspektionen	-100 000,00	-44 978,21	-55 021,79

Väsentliga förändringar

Upphandlingsinspektionen har varit obemannad under början av året på grund av att myndighetschefen avslutade sin anställning i april 2022 och ingen nyanställning gjorts efter det. Tjänsten som myndighetschef för Upphandlingsinspektionen har varit tillsatt till 100% enbart under några månader på våren och därefter från och med 1.6.2023 till årets slut tillsatt till 40% av budgeterad heltidstjänst.

Ålands Ombudsmannamyndighet övertar ansvaret för tillsyn av offentlig upphandling på Åland från och med 1.1.2024. Därmed upphör Upphandlingsinspektionen som en egen myndighet den 31.12.2023.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Det är både en risk och osäkerhetsfaktor att Upphandlingsinspektionen har endast en anställd; myndighetschefen. Vid sjukdom, olycka eller annan frånvaro finns det ingen som vikarierar myndighetschefen, inte heller om en jävssituation skulle uppstå och myndighetschefen därmed skulle vara förhindrad att handha ett tillsynsärende.

Redogörelse för den interna kontrollen

Fakturahantering sker genom att landskapsregeringens finansavdelning konterar fakturorna och myndighetschefen godkänner dem. Gällande semester och sjukledighet anmäls dessa till finansavdelningen. Resor och utbildning ska på förhand godkännas av avdelningschefen på finansavdelningen. Inkommen post och ärenden hanteras i ärendehanteringssystemet. Årsredovisning och årsberättelse uppgörs av Upphandlingsinspektionen och överlämnas till landskapsregeringen.

Ålands hälso- och sjukvård

Översikt

Myndigheten avger en separat verksamhetsberättelse på en mera omfattande och detaljerad nivå till styrelsen för ÅHS.

Verksamheten har under 2023 utgått från ÅHS strategiska inriktning 2021—2025 och de tre utvecklingsområdena: Det ÅHS gör, Vad ÅHS är och Hur ÅHS samarbetar med andra.

Ledningsgruppen har prioriterat några av de strategiska utmaningar som ÅHS står inför och utifrån det arbetat med bland annat rekrytering, tillgänglighet, digitalisering, upphandling av nytt vårdinformationssystem, beredskapsfrågor, samverkansavtal, fastighetsfrågor samt hållbarhetsarbete.

Under året har mycket arbete gjorts för att effektivera arbetet kring kompetensförsörjning. Satsningar har gjorts genom så kallade inrättade rekryteringstjänster som underlättat i det långsiktiga arbetet med att rekrytera specialistläkare.

ÅHS har arbetat aktivt med att förbättra förutsättningarna för att förverkliga innehållet i samverkansavtalen. Under året har styrgruppen för samverkansavtal utvärderat arbetsgruppernas resultat inom de olika utvecklingsområdena och givit riktlinjer för gruppernas fortsatta arbete.

Under våren 2022 gjordes en sårbarhets- och beredskapsanalys i syfte att höja säkerhetsnivån och beredskapen för att identifiera, hantera och åtgärda säkerhetsincidenter i ÅHS IT-miljö. Utgående från framtagna åtgärdsplaner har arbetet fortsatt med fokus på åtgärdande av de brister som klassats som kritiska.

Den långsiktiga satsningen med utökning av läkarbemanningen inom primärvården har fortsatt. Genom tillräcklig läkartäthet skapas förutsättningar för kontinuitet i kontakten mellan läkare och patient samt för utveckling av preventiv verksamhet (inom mödravård, barnrådgivning, skolhälsovård och seniormottagning) samt för utveckling av äldreomsorgen. Tillgängligheten har även förbättrats genom det pilotprojekt som startade gällande sjukvårdsupplysning under sommaren 2023. Det visade sig vara ett lyckat försök och verksamheten har utvärderats i slutet av året och justeringar i öppethållning har skett. Sjukvårdsupplysningen fortsätter som permanent verksamhet i egen regi från år 2024.

Digitaliseringsprojekten under år 2023 har varit flera. Upphandling av diarie- och ärendehanteringssystem och lagerprogram för hjälpmedel och hemvårdsmaterial är två exempel där upphandlingarna är avslutade och implementeringen pågår. Internt har processer inom många områden förenklats och förtydligats genom ibruktagnig av Jira-programmet för felanmälningar och beställningar.

Arbetet med att upphandla ett nytt vårdinformationssystem (VIS) har fortgått. Dialogfasen har fortsatt och utmynnade i ett upphandlingsunderlag som gav ett indikativt anbud. Arbetet fortsätter under år 2024 med slutlig anbudsbegäran.

Hållbarhetsstyrning

ÅHS har en nyckelroll i förverkligandet av Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. ÅHS vision – Välmående genom delaktighet – belyser ÅHS starka koppling till de två första av de sju strategiska utvecklingsmålen i agendan. Visionen visar vägen i verksamhetsutvecklingen och stärker verksamheternas fokus både på det förebyggande arbetet och på personcentrerad vård.

En av ledningsgruppens medlemmar ingår i teamet kring utvecklings- och hållbarhetsagendans första strategiska utvecklingsmål ”Välmående människor vars inneboende resurser växer”. Under året har ett arbete för att kartlägga ÅHS hållbarhetsutmaningar i förhållande till hållbarhetsprinciperna gjorts.

Målet med kartläggningen är att alla i organisationen ska få en klar bild av hållbarhetsgapet, så att kliniker och enheter har en grund för att vidareutveckla hållbarhetsarbetet i sina verksamheter.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	10 645 486,43	11 208 264,05	10 969 643,15	6 825 393,51
Avgiftsintäkter	2 754 251,03	2 937 768,18	2 940 517,61	3 053 979,21
Erhållna bidrag		115 829,60	146 465,54	128 787,56
Övr verksamh intäkt	340 526,63	449 105,70	355 224,53	331 628,85
Summa Verksamhetens intäkter	13 740 264,09	14 710 967,53	14 411 850,83	10 339 789,13
Personalkostnader	-55 307 369,48	-57 782 257,07	-58 041 943,55	-59 465 810,80
Köp av tjänster	-22 903 013,06	-24 044 075,34	-26 037 166,17	-27 064 664,32
Material förnödenh	-11 316 147,79	-11 800 688,84	-10 310 273,30	-11 023 809,12
Övr verksamh kostn	-8 932 408,59	-8 860 494,60	-8 770 676,65	-8 809 527,11
Summa Verksamhetens kostnader	-98 458 938,93	-102 487 515,85	-103 160 059,67	-106 363 811,35
Summa Verksamhetsbidrag	-84 718 674,84	-87 776 548,32	-88 748 208,84	-96 024 022,22
Ränteintäkter			0,00	397,72
Övr finansiella int	77 154,46	60 776,18	37 796,75	95 014,44
Räntekostnader	-19 848,58	-12 678,86	-2 954,48	-672,89
Övr finansiella kost	-63 309,55	-17 201,14		-36 272,74
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-6 003,67	30 896,18	34 842,27	58 466,53
Summa Årsbidrag	-84 724 678,51	-87 745 652,14	-88 713 366,57	-95 965 555,69
Avskrivn enl plan	-1 679 115,48	-1 279 759,31	-1 416 690,00	-1 545 402,28
Summa Av- och nedskrivningar	-1 679 115,48	-1 279 759,31	-1 416 690,00	-1 545 402,28
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-86 403 793,99	-89 025 411,45	-90 130 056,57	-97 510 957,97
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-86 403 793,99	-89 025 411,45	-90 130 056,57	-97 510 957,97

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
8410 Medicinsk led. o utv	-14 971 440,00	-15 765 156,13	793 716,13
8413 Chefsöverläk.enhet	0,00		0,00
8414 Primärvårdskliniken	-10 606 106,00	-10 310 947,76	-295 158,24
8418 Tandvårdskliniken	-1 429 211,00	-1 280 462,01	-148 748,99
8420 Akutkliniken	-3 834 734,00	-3 691 536,36	-143 197,64
8421 Medicinkliniken	-16 119 519,00	-16 660 533,06	541 014,06
8422 Kirurgkliniken	-4 469 959,00	-4 710 541,10	240 582,10
8423 BB-/gynekologklinike	-2 388 836,00	-2 649 192,32	260 356,32
8424 Barn- o ungdomsklin	-3 975 744,00	-4 321 333,21	345 589,21
8425 Ögonkliniken	-818 434,00	-841 661,91	23 227,91
8426 ÖNH-kliniken	-750 623,00	-741 292,05	-9 330,95

8427 Psykiatriska klinike	-5 441 822,00	-4 562 898,71	-878 923,29
8431 AN-OP-IVA kliniken	-4 958 655,00	-5 243 449,79	284 794,79
8432 Laboratorieenheten	-4 196 245,00	-3 917 786,42	-278 458,58
8433 Radiologiska klinike	-1 744 846,00	-1 731 985,93	-12 860,07
8434 Sjukhusapoteket	-965 059,00	-1 013 328,09	48 269,09
Summa 841 ÅHS - linjeorg	-76 671 233,00	-77 442 104,84	770 871,84
8412 Vårdchefens enhet	-802 135,00	-768 911,62	-33 223,38
8450 Styrelsen	-45 570,00	-35 887,77	-9 682,23
8451 HSD-enheten	-2 851 132,00	-2 816 317,80	-34 814,20
8454 HR-enheten	-1 344 091,00	-1 235 567,33	-108 523,67
8455 Ekonomienheten	-1 433 448,00	-1 400 852,10	-32 595,90
8456 Upphandlingsenheten	-278 331,00	-199 244,76	-79 086,24
8457 Tekniska enheten	-1 645 201,00	-1 593 920,02	-51 280,98
8459 IT enheten	-2 298 210,00	-2 203 012,50	-95 197,50
8460 Intern service	-9 432 649,00	-9 815 139,23	382 490,23
Summa 845 ÅHS - stabsorg	-20 130 767,00	-20 068 853,13	-61 913,87
Summa 840 ÅHS	-96 802 000,00	-97 510 957,97	708 957,97

De totala nettokostnaderna för år 2023 uppgick till 97,5 miljoner euro medan budgeten för år 2023 var 96,8 miljoner euro och det totala underskottet uppgick därmed till 0,7 miljoner euro.

Underskottet är till största delen relaterat till högre kostnader för extern vård utanför Åland. Under år 2023 blev dock de avtalsenliga löneökningarna avsevärt större än budgeterat och en extra obudgeterad covid ersättning betalades ut. Den totala effekten av dessa personalkostnader är 1,0 miljoner euro.

Under åren 2020-2022 erhöll ÅHS ersättning från staten gällande covidkostnader, därmed är jämförbarheten med dessa år problematisk.

Intäktsbudgeten för 2023 uppgick till totalt 8,5 miljoner euro. Utfallet blev 10,4 miljoner euro. Intäkterna resulterade i ett överskott på totalt 1,9 miljoner euro. Överskottet härrör sig från högre erhållna ersättningar än budgeterat. Anslagen för ersättningar är utmanade att budgetera och överskottet består dels av ersättningar för klinikfärdiga patienter men även av ersättningar för bl.a. sjuktransporter och sjukvård.

Driftskostnadsbudgeten inklusive avskrivningar uppgick till totalt 105,3 miljoner euro. Utfallet blev 107,9 miljoner euro. Driftskostnadsbudgeten resulterade därmed i ett underskott om totalt 2,6 miljoner euro.

De största avvikelserna mot budget:

- Personalkostnader — överskott på 0,4 miljoner euro. Orsaken är vakanta tjänster under året främst gällande läkartjänster. Dock finns ytterligare effekten av den obudgeterade delen av de avtalsenliga löneökningarna samt den extra covid ersättningen om totalt 1,0 miljon euro.
- Köpta tjänster — underskott på -1,6 miljoner euro. Den främsta orsaken är de vakanta tjänster som leder till höga kostnader för köpta tjänster för läkarvikarier. De köpta tjänsterna är dyrare och matchar därmed inte det överskott som finns på personalkostnaderna. Kostnaden för medicinsk rehabilitering är också högre än budget. Kostnaden drivs av prisökningar som dels härrör från en allmän prisjustering men även den medicinsktekniska utvecklingen av hjälpmedel.
- Materialkostnader — underskott på -0,5 miljoner euro. Orsaken är främst prisökningar på vård- och laboriematerial men även på servicematerial såsom städmaterial och livsmedel.

- Extern vård utanför Åland — underskott på -1,1 miljon euro. Den externa vården utanför Åland har under de tre senaste åren haft en lägre kostnad i förhållande till tidigare år och kostnaderna under dessa år har varit avsevärt under budget. Under 2023 har antalet besök samt antal externa vårddyggn ökat totalt. En fortsatt analys av kostnaderna pågår.

Målsättningar

ÅHS gör varje år upp en detaljerad verksamhetsplan där samtliga kliniker och enheter tar fram målsättningar för sin verksamhet. Verksamheten har under 2023 utgått från ÅHS strategiska inriktning 2021—2025 och de tre utvecklingsområdena; Det ÅHS gör, Vad ÅHS är och Hur ÅHS samarbetar med andra. Ledningsgruppen har arbetat med övergripande målsättningar i relation till valda strategiska utmaningar som organisationen står inför.

Övergripande målsättningar

Utvecklingsområde 1. Det ÅHS gör (Hälso- och sjukvårdstjänsterna)

Mål 1: Kompetensförsörjning (rekrytering och attraktionskraft)

Förverkligat: För att underlätta rekryteringsprocessen har tre läkartjänster inrättats. Vid pensionsavgångar kan rekryteringsprocessen inledas i tillräckligt god tid för att bemanningen kan tryggas. HR-chef har rekryterats.

Mål 2: Tillgänglighet och kontinuitet inom vården

Förverkligat: Läkarbemanningen inom primärvården har stärkts och sjukvårdsupplysningen har startat sin verksamhet och utvärderats. Verksamheten fortsätter 2024 helt i egen regi.

Mål 3: VIS-projektet, upphandlingen är genomförd

Förverkligat: Dialogfasen har utmynnat i ett indikativt anbud, den slutliga anbudsbegäran görs Q1 2024.

Mål 4: Fortsatt digitalisering

Förverkligat: Projekten fortsätter.

Utvecklingsområde 2. Vad ÅHS är (Vår organisation)

Mål 1: Fastighetsprojektet

Förverkligat: Styrgruppen tillsattes och projektet som fokuserade på byggnadsdelen pausades. Det ÅHS-interna arbetet med att ta fram underlag för en framtida hälso- och sjukvårdsstrategi för Åland har fortsatt.

Mål 2: Beredskap och resiliens

Förverkligat: Arbetet framskrider enligt plan.

Mål 3: Hållbarhetsarbete

Förverkligat: ÅHS hållbarhetsutmaningar i förhållande till hållbarhetsprinciperna har kartlagts.

Utvecklingsområde 3. Hur ÅHS samarbetar med andra (Samverkan)

Mål 1: Samverkan med samarbetsparter

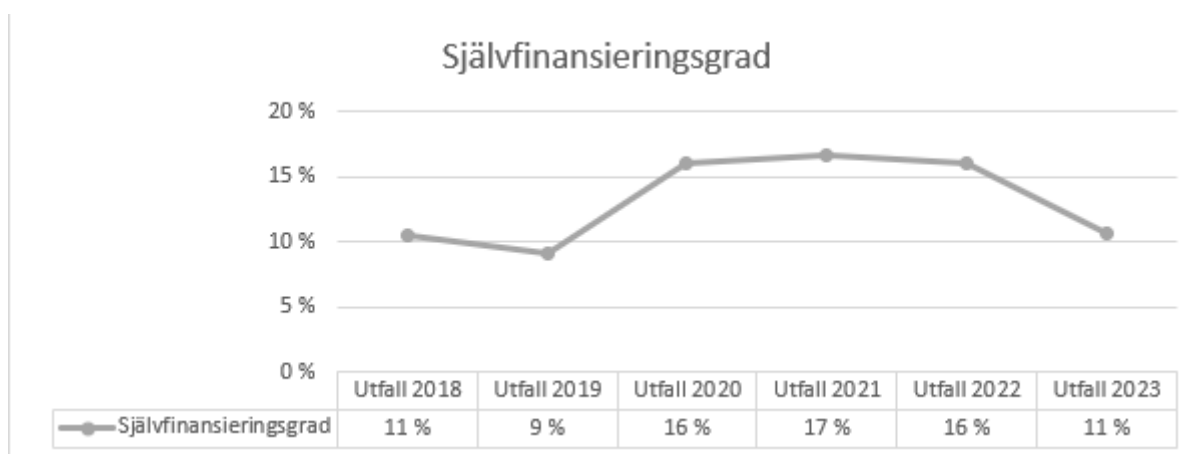
Förverkligat: På ÅHS initiativ har en styrgrupp med representanter från avtalsparterna bildats. Styrgruppen har utvärderat arbetsgruppernas resultat inom de olika utvecklingsområden som avtalen omfattar. Arbetet med att upprätta projektplaner är delvis gjort.

Mål 2: Hälsofrämjande och förebyggande arbete

Förverkligat: Folkhälsostategi för Åland 2023—2030 är färdig. Ett åtgärds paket har tagits fram utgående från strategin, där ansvaret för ett antal åtgärder är adresserade till ÅHS.

Nyckeltal

Sammandrag	Utfall 2023	Budget 2023	Budgetavvikelse	% av budget 2023
INTÄKTER	-10 435 201	-8 530 000	1 905 201	122,3 %
Personalkostnader	59 465 811	59 909 405	443 594	99,3 %
Köpta tjänster	17 856 779	16 232 095	-1 624 684	110,0 %
Intern hyra	7 849 734	7 923 000	73 266	99,1 %
Material	10 055 358	9 585 700	-469 658	104,9 %
Inventarier och anskaffningar	810 358	745 800	-64 558	108,7 %
Övriga kostnader	269 994	176 000	-93 994	153,4 %
Extern vård utanför Åland	10 092 724	9 020 000	-1 072 724	111,9 %
Avskrivningar	1 545 402	1 740 000	194 598	88,8 %
DRIFTSKOSTNADER	107 946 160	105 332 000	-2 614 160	102,5 %
NETTOKOSTNADER	97 510 959	96 802 000	-708 959	100,7 %

Under åren 2020-2022 ingår sk covidintäkter och kostnader vilket försvårar jämförelsen

Risker och osäkerhetsfaktorer

Kompetensförsörjningen är fortsatt ytterst utmanande inom vissa specialområden. Fortsatta satsningar på rekrytering och varumärkesbyggande behövs.

Av den så kallade IT-skulden återstår mycket arbete. Allt oftare drabbas sjukvårdsorganisationer av överbelastningsattacker och försök till intrång. Säkerhetsfrågorna och resiliensarbetet är utmanande.

Redogörelse för den interna kontrollen

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

ÅHS uppgör en detaljerad verksamhetsplan där varje enhet/klinik beskriver sitt verksamhetsområde och målsättningar för året. I ÅHS verksamhetsberättelse följs verksamhetsplanen upp och beskriver ekonomiskt utfall och uppnående av målsättningar. Den ekonomiska verksamheten följer landskapsregeringens direktiv och arbetsätt. Ekonomisk uppföljning mot budget redovisas löpande med stöd av systemet Hypergene. En genomgång av utfallet mot budget och en uppdaterad prognos uppgörs i samband med att målen i verksamhetsplanen följs upp varje kvartal. Uppföljningen sker i ledningsgruppen och styrelsen. Samtliga processer sköts i ett gemensamt verksamhetssystem. Detta

arbets sätt förbättrar den interna kontrollen, tillgängligheten av information och engagemanget från organisationen.

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

ÅHS följer de lagar och anvisningar som finns för offentliga upphandlingar. I upphandlingar ställs krav på hållbarhet. Fastighetsverket har ansvar gällande fastigheter och underhåll. Det finns en ansvarsfördelning avseende ärendehantering mellan ÅHS och Fastighetsverket.

Avtalsverksamhet

Avtal som har stora konsekvenser för verksamheten och/eller en större ekonomisk påverkan föredras i ledningsgrupp och ÅHS styrelse.

Fakturahantering

Hantering av ÅHS fakturering sker inom ÅHS. Fakturerings processer och system kartläggs som en del av projektet för det nya vårdinformationssystemet för att kunna utvecklas och möta framtida krav. Leverantörsfakturer hanteras elektroniskt. Den ansvarige tjänstemannen har rätt att attestera fakturer enligt attestplan. Varje faktura sakgranskas och attesteras av två personer.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Översikt

Myndighetens uppdrag utgår från landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. ÅMHM:s uppdrag omfattar uppgifter som i riket sköts av flera myndigheter. Behandlingen av inkomna ärenden görs i enlighet med EU-lagstiftning, rikslagstiftning samt landskapslagstiftning och består av tillståndsprövning, förebyggande tillsyn, klagomålshantering samt informationsspridning. ÅMHM:s uppgift är att arbeta för att vår mat, de produkter och tillverkningsprocesser vi använder och de verksamheter vi driver varken skadar oss, djuren eller vår miljö.

ÅMHM erbjuder veterinärvårdstjänster avseende nyttodjur till jordbrukare, fiskodlare och andra som håller djur yrkesmässigt. ÅMHM sköter en liten veterinärklinik för hund, katt och andra mindre sällskapsdjur. Vidare upprätthålls landskapets 24 h veterinärjour, som möjliggör akutsjukvård för samtliga djurslag under kvällar, nätter och helger, och därmed erbjuder en god grundtrygghet på Åland för alla djurägare.

ÅMHM laboratoriet utför mikrobiologiska, fysikalisk-kemiska och biologiska analyser på vatten, livsmedel, jord och omgivningsprov samt vissa typer av prov från djurbesättningar. Det innebär bl.a. analys av mikrober i livsmedel, dricks- och badvatten i syfte att undvika hälsofara eller utreda förgiftningsfall, fysikalisk-kemiska analyser på vatten och avloppsvatten samt omfattande provtagning av ytvatten runt om i landskapet och näringsanalyser på jord för optimering av jordbruket. Analystjänsterna erbjuds till myndigheter, kommuner, företag och privatpersoner.

Hållbarhetsstyrning

ÅMHM är ett av landskapets viktigaste verktyg för att kunna uppnå flera av de mål som finns i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Särskilt i arbetet med de långsiktiga målen 1, 2, 3, 4 och 5 är ÅMHM:s insats av största vikt. Genom att bedriva tillsyn, bevilja tillstånd, utföra provtagning, och analyser samt delta i beredskapsarbete, tillhandahålla information och kunskap, verkar ÅMHM för att de mål som sätts upp genom lagstiftning och regelverk kan uppfyllas. Därigenom och genom att ständigt utveckla sin verksamhet verkar myndigheten för att uppfylla sin vision om "En modern och effektiv myndighet för ett levande örrike med en ren och trygg livsmiljö" vilket är en del av den gemensamma visionen för Åland "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar".

Under år 2023 förstärkte ÅMHM utifrån landskapsregeringens initiativ personalstyrkan i syfte att snabbare kunna behandla ärenden och bemöta frågeställningar från bolag som på Åland planerar storskaliga vindkraftsparker och biogasanläggningar samt solcellsparker.

Uppföljning

Ekonomi

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
84810 ÅMHM, verksamhet	-2 030 000,00	-1 987 466,01	-42 533,99
84820 ÅMHM, laboratoriet	-585 000,00	-567 069,65	-17 930,35
Summa 8480 ÅMHM	-2 615 000,00	-2 554 535,66	-60 464,34

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten överskred intäktsbudgeten med 5,4 procent motsvarande 30.000 euro år 2023. Den största anledningen till överskridningen är att myndigheten fakturerade landskapsregeringen motsvarande 65.000 euro för samtliga kostnader kopplade till bekämpningen av IHN-viruset (inkluderat personalkostnader). Om man räknar bort intäkterna kopplade till IHN

underskred myndigheten intäktsbudgeten med 6,3 procent eller 35.000 euro. Detta förklaras delvis av en övergång till årsavgifter år 2023 gällande den tillsyn som myndigheten utövar, vilket resulterade i lägre intäkter det första året men innebär en mindre ökning av myndighetens intäkter på sikt.

Oförutsedda personalkostnader i samband med vikariat under två familjeledigheter samt extra personalkostnader i samband med IHN-fisksjukdomen resulterade i en överskridning av personalkostnader med 2,7 procent eller 57.000 euro. En tilläggsbudget beviljades under året om totalt 124.000 euro för två tillfälliga miljöskyddsinspektörer, en jurist samt experttjänster för att komma igång med arbetet med den havsbaserade vindkraften.

Miljö- och hälsoskyddsenshetens totala kostnader underskred budget med 0,6 procent eller 16.000 euro och räkenskapsperiodens resultat -1.984.169 euro är 45.000 euro (2,3 procent) högre än budgeterat resultat -2.030.000 euro.

Laboratoriets kostnader underskred budget med 0,1 % eller 1.300 euro och intäktsbudgeten överskreds med ca 7 % motsvarande 29.000 euro. Intäktsökningen jämfört med 2022 består huvudsakligen av en höjning av ersättningen från landskapets miljöbyrå för det stora vattenövervakningsprogrammet samt den procentuella inflationsrelaterade avgiftshöjning som gjordes inför 2023. En del av ökningen beror också på den normala mellanårsvariationen gällande jordanalyser som innebar ett högre antal under 2023.

Den totala budgeten för hela myndigheten underskreds med 60.000 euro (2,3 procent).

Miljö- och hälsoskyddsensheten

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	254 339,91	274 797,50	347 782,83	281 841,54
Avgiftsintäkter	252 794,36	285 298,50	292 510,25	300 553,93
Övr verksamh intäkt		163,81	19 010,69	2 348,99
Summa Verksamhetens intäkter	507 134,27	560 259,81	659 303,77	584 744,46
Personalkostnader	-1 852 493,13	-1 879 453,24	-1 923 000,59	-2 184 478,48
Köp av tjänster	-140 527,68	-131 334,10	-156 539,62	-137 364,69
Material förnödenh	-108 992,26	-110 677,32	-101 867,93	-113 717,28
Övr verksamh kostn	-127 429,81	-131 762,61	-130 160,68	-137 051,13
Summa Verksamhetens kostnader	-2 229 442,88	-2 253 227,27	-2 311 568,82	-2 572 611,58
Summa Verksamhetsbidrag	-1 722 308,61	-1 692 967,46	-1 652 265,05	-1 987 867,12
Övr finansiella int	268,15	77,88	802,62	485,57
Övr finansiella kost	-67,03	-61,66	-122,71	-84,46
Summa Finansiella intäkter och kostnader	201,12	16,22	679,91	401,11
Summa Årsbidrag	-1 722 107,49	-1 692 951,24	-1 651 585,14	-1 987 466,01
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 722 107,49	-1 692 951,24	-1 651 585,14	-1 987 466,01
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 722 107,49	-1 692 951,24	-1 651 585,14	-1 987 466,01

Laboratoriet

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	387 484,84	388 321,70	374 395,46	427 612,71
Övr verksamh intäkt		4 063,82	280,00	2 975,18
Summa Verksamhetens intäkter	387 484,84	392 385,52	374 675,46	430 587,89
Personalkostnader	-500 770,24	-543 750,80	-525 909,37	-542 787,83
Köp av tjänster	-114 762,55	-131 426,56	-122 218,15	-152 433,94
Material förnödenh	-99 803,73	-118 225,78	-120 864,99	-184 062,03
Övr verksamh kostn	-117 789,42	-118 420,80	-118 597,88	-118 373,74
Summa Verksamhetens kostnader	-833 125,94	-911 823,94	-887 590,39	-997 657,54
Summa Verksamhetsbidrag	-445 641,10	-519 438,42	-512 914,93	-567 069,65
Ränteintäkter		0,45		
Summa Finansiella intäkter och kostnader		0,45		
Summa Årsbidrag	-445 641,10	-519 437,97	-512 914,93	-567 069,65
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-445 641,10	-519 437,97	-512 914,93	-567 069,65
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-445 641,10	-519 437,97	-512 914,93	-567 069,65

Målsättningar

Miljö- och hälsoskydds enheten

Utöver de specifika målsättningarna som tagits fram inom varje sektion hade myndigheten ett antal övergripande målsättningar för år 2023:

Mål: Fortsatt arbete med att bygga upp verksamhetssystemet för att dokumentera samtliga ärendeflöden.

Delvis förverkligat: Arbetet med att ta fram rutiner och processer, utveckla e-tjänster, jobba för en ökad datasäkerhet och god IT-miljö är ett kontinuerligt arbete. Det har fortsatt varit prioriterat under 2023, med resurser avsatta för ändamålet. Det finns fortfarande behov av att kartlägga och skapa rutiner samt processflöden för myndighetens ärendehantering. Under år 2023 har ÅMHM deltagit i en upphandling av en ny e-tjänstplattform via Åda. Samtliga myndighetens e-tjänster har uppdaterats och fått en ny design.

Mål: Myndigheten arbetar vidare med implementering av rekommendationer från den externa utredningen från våren 2022 inom både den veterinära verksamheten och miljöområdet.

Delvis förverkligat: På miljösidan har samtliga åtgärder som de externa utredningarna rekommenderat genomförts.

På veterinärsidan har ett avtal gällande frivillig hjälp vid svåra kirurgiska smådjursfall slutits med några privata aktörer och även prövats i praktiken. Detta för att möjliggöra avancerad, livräddande kirurgi under jourtid. Sektionschefstjänsten har avlastats. Bland annat har vissa arbetsuppgifter flyttats till en annan veterinärtjänst och klinisk verksamhet samt jourtjänstgöring lyfts bort.

Samtal med leverantör om ett nytt journalsystem har inletts och byte av system planeras under början av 2024. Därmed ska online-bokning kunna införas och det nya systemet kommer även att innebära en förenkling i läkemedelsbokföringen.

Mål: Myndigheten genomför informationsinsatser till allmänheten gällande myndighetens uppdrag och verksamhet i flera olika forum.

Delvis förverkligat: ÅMHH har gått ut med information om aktualiteter via sociala medier. Informationsträffar har inte genomförts.

Mål: Myndigheten fortsätter jobba för att hitta samordningseffekter och optimera resursanvändningen internt.

Delvis förverkligat: Då tjänsten som myndighetschef varit vakant under delar av året har en ökad arbetsbelastning för sektionscheferna gjort att detta arbete påbörjats, men inte kunnat prioriteras.

Mål: Myndigheten ökar kunskapsutbytet mellan miljö- och hälsoskyddsenheten och laboratoriet.

Förverkligat: Prioritet har lagts på att öka möjligheten till och frekvensen av kunskapsutbyte mellan laboratoriet och hälsoskyddsenheten. Resultaten har upplevts ge tydligare och effektivare arbetsgång mellan de två enheterna och detta arbete kommer att fortgå.

Mål: Myndighetens arkiv- och diarieplan färdigställs.

Delvis förverkligat: Diarieplanen är färdig men pga. tekniska problem har den inte kunnat testas i praktiken. Arkivplanen har pausats eftersom ett e-arkiv diskuteras vid landskapsarkivet.

Mål: Datasäkerhetsarbetet sätter fokus på myndighetens rutiner kring lösenord och e-posthantering. Myndigheten kommer dessutom att i samarbete med sitt nya dataskyddsombud att se över sina registerbeskrivningar för att säkerställa att de uppfyller kraven i dataskyddsförordningen.

Delvis förverkligat: Arbetet med en rutin gällande e-posthantering är framtagen. Arbetet med registerbeskrivningar kommer påbörjas när arkiv- och diarieplanen är färdigställd.

Laboratoriet

Allmänt

Mål: Bibehålla och utveckla den goda analyskvaliteten, ackrediteringen och servicen till åländska samhället och företagen, trots de ekonomiska utmaningar som föreligger, utan att personalen överbelastas.

Förverkligat.

Kvalitet

Mål: 90 % av resultaten i de internationella provningsjämförelserna ska även fortsättningsvis ligga inom 2-percentilen.

Förverkligat.

Mål: Analyserna järn och mangan valideras för flyttning till ett annat instrument för att möjliggöra lägre bestämningsgränser.

Ej förverkligat: Vår förhoppning är att det nya analysinstrument som ska inköpas 2024 ska möjliggöra lägre bestämningsgränser.

Mål: Omvalideringar av ca fyra kemiska metoder görs under året.

Delvis förverkligat: Tidsbrist har gjort att endast två har slutförts, två valideringar har inletts.

Utveckling

Mål: Effektiviseringar utgående från tekniska möjligheter efter införandet av det nya laboratoriedatasystemet LabVantage Express, den nya telefonväxeln, Dstny (Soluno) och ett eventuellt nytt tidrapporteringssystem.

Delvis förverkligat: Introduktionen av tidsrapporteringssystemet sköts fram till 2024. Laboratedatasystemet LabVantage har i stort sett utnyttjats fullt ut från första början 2022 liksom de mer begränsade möjligheterna i den nya telefonväxeln.

Mål: En omflyttning av instrument görs på kemienheten för att möjliggöra bättre processflöden.

Delvis förverkligat: Mer återstår att göra.

Mål: Konduktivitetsanalysen automatiseras.

Ej förverkligat: Processen har visat sig oväntat komplicerad vilket i kombination med tidsbrist har inneburit att automatiseringen inte har genomförts.

Mål: En utvärdering av lämpliga instrument för mätning av radioaktivitet i vatten och livsmedel görs i samråd med Strålsäkerhetscentralen i Finland.

Ej förverkligat.

Mål: En utvärdering av lämpliga instrument för att framöver ersätta ett åldrande analysinstrument för vatten- och jordanalyser (Atomabsorptionsspektrofotometern) görs.

Förverkligat.

Personalens hälsa

Mål: Förbättring av ergonomi: Utbyte av de personliga skrivborden samt vissa laboratoriebänkar till höj- och sänkbara sådana.

Förverkligat.

Kompetensutveckling

Mål: Studiebesök till ett laboratorium med liknande verksamhet i Finland görs.

Förverkligat. Studiebesöket var mycket givande och innebar en förstärkning av vårt kompetensnätverk på den finländska sidan.

Kundservice

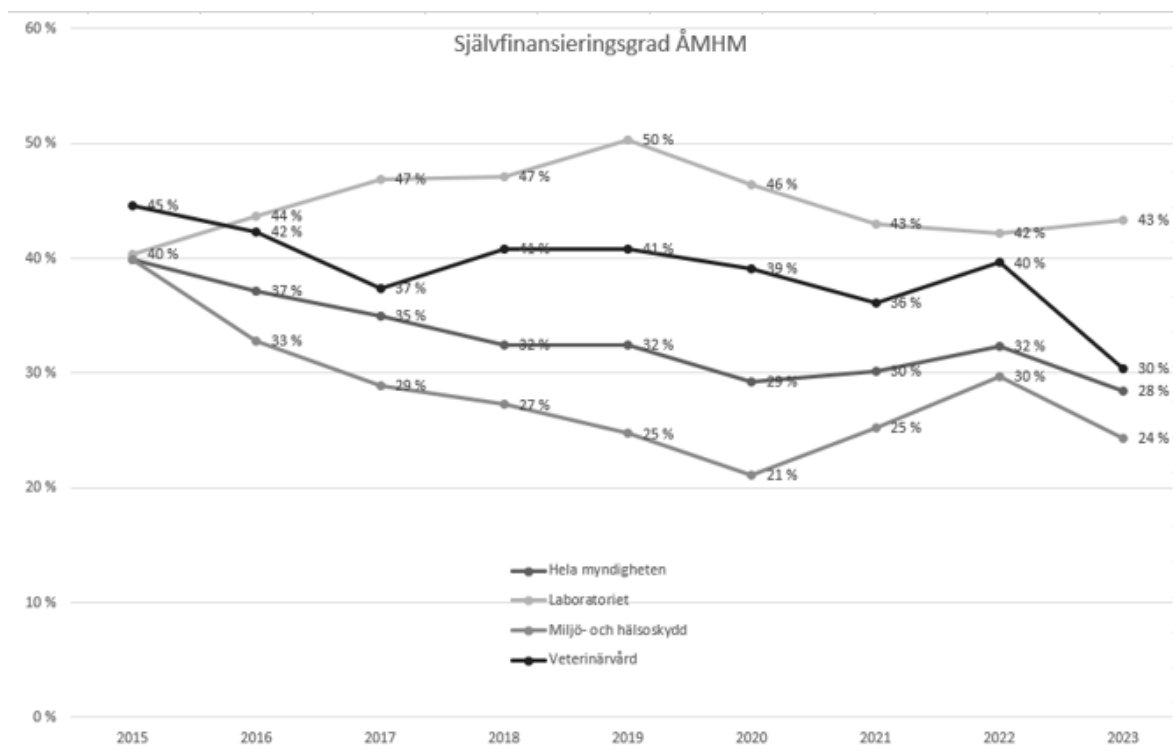
Mål: En mera omfattande översyn och bearbetning av laboratoriets kundblanketter inleds.

Förverkligat.

Mål: En undersökning av möjligheten till införande av ett elektroniskt tidsbokningssystem i första hand för vattenprover görs.

Delvis förverkligat.

Nyckeltal

Väsentliga förändringar

Intresset för förnybar energi på Åland har under de senaste åren accelererat. Flera bolag visar idag stort intresse för nyetableringar av framför allt vindkraftparker, men även solcellsparker och vätgasanläggningar. Under år 2023 förstärkte ÅMHH utifrån politiska beslut sin personalstyrka i syfte att snabbt kunna behandla ärenden och bemöta frågeställningar från bolag som på Åland planerar verksamheter för produktion av förnybar energi. Under året har myndigheten särskilt arbetat med genomförande av lagbaserade avgränsningssamråd, deltagit i diskussionsmöten med fokus på tillämpning av MKB-lagstiftningen samt i informationsmöten myndigheter emellan, särskilt kring storskalig havsbaserad vindkraft.

Genom satsningen på att förstärka myndighetens resurser på området för produktion av förnybar energi anställdes en myndighetsjurist. Detta medförde att myndigheten numera har två jurister som kan fokusera sina kunskaper och arbetsinsatser i huvudsak på en sektion var. Detta har inneburit ett stort lyft för myndigheten.

Under år 2023 implementerades EU:s dricksvattendirektiv i den åländska vattenlagstiftningen. Under året har mycket tid avsatts för implementeringen. Den nya lagstiftningen ställer flera nya krav på vattenverken, framför allt de mindre verken, vilket i sin tur medför flera nya uppgifter för ÅMHH. Under året gav även ÅMHH två omfattande utlåtanden på två för myndigheten centrala lagar, ett förslag till ny vattenlag och en ny blankettlag om tillämpning av rikets livsmedelslag. Förutom framtagande av själva utlåtandena deltog ÅMHH i flera möten och diskussionen kring utformningen av lagarna.

Inom området för övervakning av smittsamma sjukdomar på fiskodlingar har den utökade provtagningen i samband med övervakningsprogrammen efter de båda IHN-utbrotten varit fortsatt prioriterade. En viktig milstolpe var att under slutet av 2023 kunde en friförklaring av den första IHN-zonen runt Föglö utfärdas. Även i den andra IHN-zonen i Eckerö har övervakningsarbetet kunnat fortsätta framåt eftersom det inte hittats några fynd av IHN vid provtagningar.

Laboratoriet övergick vid början av året till att som rutin sända ut provrapporterna endast per mejl, dock med möjlighet till vanlig post. Det föll överraskande väl ut och endast några få rapporter sändes under året ut per brev.

Under våren togs laboratoriets nya solpaneler i bruk vilket innebär att laboratoriet periodvis producerar mera el än vad som förbrukas. I kombination med bergvärmens som installerades för några år sedan har laboratoriet med fastighetsverkets hjälp tagit stora steg i en grön riktning.

Risker och osäkerhetsfaktorer

ÅMHM saknade under delar av året en ordinarie myndighetschef och myndighetschefens uppgifter fördelas mellan framför allt sektionschefen för sektion 1 och den ena myndighetsjuristen, vilket innebär en högre arbetsbelastning särskilt på de nämnda tjänstemännen. I väntan på att myndigheten återfår en myndighetschef riskerar funktioner och uppgifter som hör till myndighetschefen att falla bort.

Under hösten 2023 fick ÅMHM en förfrågan från regeringen om den uppskattade summan intäkter ÅMHM kan förvänta intjäna under år 2024 utifrån myndighetens debiterbara arbete avseende granskning av vindkraftsbolagens inlämnade material, ansökningar, förfrågningar mm. Myndighetens uppskattade intäkter justerades upp i jämförelse med tidigare år. Dessa inkomster är extremt svåra att förutspå. Detta leder till en stor osäkerhet sett till myndighetens inkomster för år 2024. ÅMHM förväntas erhålla den första miljökonsekvensbeskrivningen under andra kvartalet 2024, något senare än vad som tidigare aviserats.

Att hålla veterinärjouren igång är en ständig orosfaktor då det inte finns några egentliga marginaler för bortfall av personal. Frånvaron på grund av till exempel sjukdomar och föräldraledigheter kan snabbt förändra förmågan att upprätthålla jouren och planeringen inom hela veterinärgruppen.

Under senare år har Åland drabbats av ett flertal smittsamma sjukdomar hos djur (IHN, VHS, varroa, fågelinfluensa). Det finns en överhängande risk att något nytt utbrott av en smittsam sjukdom drabbar djurlivet på Åland.

Från och med år 2025 kommer ÅMHM att ansvara för tillsynen över den privata hälso- och sjukvården. Redan under 2024 kommer ÅMHM att inskolas på handhavandet av tillsynsuppdraget. Vid ingången av år 2024 finns endast en anställd social- och hälsovårdsinspektör, då myndighetens andra tjänsteinnehavare är tjänstledig vilket innebär ett akut behov att rekrytera en person som kan sköta myndighetens uppgifter på hälso- och sjukvårdsområdet.

Laboratoriets tjänster är efterfrågade av såväl företag som myndigheter och privatpersoner och man arbetar hårt för att leverera kvalitativa analyser med en begränsad personalstyrka. Sjukledigheter riskerar att få en betydande negativ inverkan på personalhälsan och servicen till kunderna. Personalen är specialiserad och svår att ersätta.

Resursfrågan är en orosfaktor för laboratoriet. Den höga inflationen och de allt oftare störda leveranskedjorna skapar en osäkerhet. De nya förtullningsreglerna innebär fortsättningsvis en ytterligare belastning motsvarande ca två veckors arbete per år då laboratoriet själva utför förtullningarna av många leveranser. De komplicerade förtullningsreglerna skapar även plötsliga störningar i leveranserna. En annan riskfaktor är laboratoriets åldrande maskinpark. Inköp av större analysinstrument kräver en betydande framförhållning då det kan ta månader och upp över ett år att validera ett nytt instrument och att få metoderna ackrediterade.

Redogörelse för den interna kontrollen

Myndighetens verksamhet är lagstyrd och till stöd för de många olika verksamhetsområdena som miljöskyddsinspektörerna och veterinärerna hanterar finns två myndighetsjurister. Ledningsgruppen, där även laboratoriechefen ingår, träffas varannan vecka för uppföljning, planering, utvärdering och

analys av verksamheten. Budgetuppföljning tillsammans med ekonomen sker månadsvis för att följa upp och planera verksamheten.

Ärendeuppföljning sker kontinuerligt både på individnivå och i grupp tillsammans med närmaste chef. Miljötillståndsärenden avgörs av en prövningsnämnd med sakkunskap inom ekonomi, naturvetenskap, juridik och näringsliv.

Myndighetschefen följer kontinuerligt under året upp målsättningarna i verksamhetsplanen med berörda grupper samt har regelbundna individuella avstämningar med medlemmarna i ledningsgruppen.

Myndigheten använder sig av avvikelserapportering för att hitta och åtgärda hinder i arbetet på ett snabbt och prestigelöst sätt så att de inte uppstår på nytt. Sjukfrånvaron följs upp kontinuerligt och samtal inleds vid upprepad eller långvarig sjukfrånvaro.

Miljö- och hälsoskyddsenshetens verksamhetssystem samlar myndighetens anvisningar, rutiner och processer vilket möjliggör en enhetlig och effektiv hantering av ärenden. ÅMHH är en underställd myndighet till landskapsregeringen och myndighetschefen deltar regelbundet i avstämningsmöten med avdelningschefen och byråchefen vid miljöbyrån.

Laboratoriet är ackrediterat enligt ISO 17025 vilket bland annat innebär att laboratoriets kvalitet och interna kontroll med 12–18 månaders intervall granskas av tre specialiserade bedömare från ackrediteringstjänsten Finas. Granskarna kontrollerar att laboratoriets strikta kvalitetssystem och detaljerade processer följs och att laboratoriet deltar i internationella provningsjämförelser med goda resultat. År 2023 var ett mellanår utan ackrediteringsgranskning.

Laboratoriet arbetar medvetet aktivt med ständiga förbättringar med hjälp av bland annat avvikelserapportering och ett agilt förhållningssätt. Kostnader följs upp genom bokföring av aktuella priser och kostnadsberäkningar per metod.

Laboratoriet utvecklar successivt sin riskhantering i enlighet med ackrediteringsstandarden ISO 17025. Ett dokument med tabeller för riskanalyser gällande personalen, lokalen, analysinstrumenten, kemikalier med mera uppdateras vartefter.

Utöver dessa granskningar görs årligen enligt ISO 17025 interna auditeringar av hela verksamheten vid laboratoriet. Myndighetschefen gör normalt en auditering av laboratoriet en gång per år men hösten 2023 kunde inte auditering göras med anledning av att tjänsten var vakant.

Högskolan på Åland

Översikt

Högskolan på Åland bedriver yrkesinriktad utbildning på bachelornivå, fortbildning och tillämpad forskning och utveckling inom de områden som efterfrågas av det åländska arbetslivet och samhället. Hållbarhet, digitalisering, internationalisering, innovation och entreprenörskap präglar verksamheten.

Under år 2023 påbörjades arbetet med att ta fram ett nytt utbildningsavtal och förslag till en förändrad finansieringsmodell som ska gälla för kommande treårsperiod, fr.o.m. år 2024. Under året gjordes även förberedelser tillsammans med yrkeshögskolan Arcada för att i januari 2024 kunna starta masterprogrammet EASE med inriktningen energiautomatisering och hållbarhet med engelska som undervisningsspråk. Att kunna erbjuda ett utbildningsprogram på masternivå på engelska möjliggjordes av en ändring av högskolelagen i form av en budgetlag under året.

Inom ramen för strategiarbetet har tre fokusområden för högskolan tagits fram under året: Tillgänglig hälsa, framtidens företagsamhet och energiomställning. Personalen har använt friskvårdskuponger från Friskvård.ax för motion, kultur och massage. Två arbetsolycksfall har rapporterats under året.

Hållbarhetsstyrning

Rektor är ytterst ansvarig för hållbarhetsarbetet men det operativa arbetet sköts av en hållbarhetsgrupp med ett mandat att under åren 2021-2023 planera, koordinera, sammanställa och följa upp hållbarhetsarbetet vid högskolan. Styrelsen informeras om hållbarhetsarbetet via rektors översikt på styrelsens möte. Hållbarhetsgruppen har under året bl.a:

- deltagit i arbetet vid Arenes hållbarhetsnätverk
- gjort en sammanställning av och rapporterat högskolans CO2-utsläpp
- deltagit i nationella webinarier, bl.a. de som anordnats av Arene

Högskolans CO2-utsläpp kommer i huvudsak från fastigheterna, inköp, skolfartyget Michael Sars och tjänsteresor.

Högskolan på Åland är medlem i nätverket Bärkraft.ax och sedan år 2020 medlem i Baltic University Program (BUP). BUP fokuserar på frågor om hållbar utveckling, miljöskydd och demokrati i Östersjöregionen och strävar efter att hitta nya sätt att integrera högskolor och samhälle. Programmet koordineras från Uppsala universitet och i nätverket ingår nästan 100 universitet och högskolor.

Följande strategiska utvecklingsmål ur Utvecklings- och hållbarhetsagendan har högskolan fokuserat på under år 2023:

Strategiskt utvecklingsmål 1- Välmående människor vars inneboende resurser växer

Förverkligat: Arbetet pågår fortlöpande. Den sociala hållbarheten beaktas bl.a. i den plan för jämställdhet och likabehandling som finns. Undersökningar om trivsel genomförs regelbundet bland studerande och personal och resultaten används för att försöka främja välmåendet och trivseln på högskolan. Högskolan strävar till att det ska finnas personal- och studeranderepresentation i så många beslutande organ som möjligt.

Strategiskt utvecklingsmål 7- Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Förverkligat: Arbetet pågår kontinuerligt. Vid upphandling av produkter som exempelvis används i marknadsföring ställs krav på att de ska vara hållbara.

Mål enligt yrkeshögskolornas hållbarhetsstrategi: Hållbar, ansvarsfull och koldioxidneutral yrkeshögskola år 2030.

Förverkligat: Arbetet är påbörjat med kartläggning av koldioxidutsläpp från tjänsteresor och våra fastigheter.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	43 003,66	67 907,82	82 194,37	98 234,92
Avgiftsintäkter	7 476 953,10	7 704 424,47	7 793 136,60	7 839 317,38
Erhållna bidrag	56 244,62	211 916,08	459 088,38	611 563,98
Övr verksamh intäkt	28 603,65	24 105,00	11 552,29	25 086,99
Summa Verksamhetens intäkter	7 604 805,03	8 008 353,37	8 345 971,64	8 574 203,27
Personalkostnader	-3 785 047,29	-4 165 017,07	-4 551 126,54	-4 365 422,84
Köp av tjänster	-1 432 680,58	-1 568 940,53	-1 451 231,77	-1 384 944,22
Material förnödenh	-509 398,32	-318 284,17	-224 970,04	-283 014,00
Övr verksamh kostn	-1 316 995,66	-1 333 899,21	-1 331 967,19	-1 327 291,73
Summa Verksamhetens kostnader	-7 044 121,85	-7 386 140,98	-7 559 295,54	-7 360 672,79
Övr ink o kap överf	46 208,23	75 136,17	129 169,67	73 855,20
Summa Intäkt ink o kap	46 208,23	75 136,17	129 169,67	73 855,20
Summa Intäkt ink o kap öv	46 208,23	75 136,17	129 169,67	73 855,20
Undervisn kultur idr	-11 418,00	-14 176,26	-30 176,00	-35 559,86
Soc hälsovård utskk	-28 286,90	-26 328,47	-24 708,27	-21 807,41
Övriga ink kap överf			-2 500,00	
Summa Utgift ink o kap öv	-39 704,90	-40 504,73	-57 384,27	-57 367,27
Summa Kostn ink o kap öv	-39 704,90	-40 504,73	-57 384,27	-57 367,27
Summa Verksamhetsbidrag	567 186,51	656 843,83	858 461,50	1 230 018,41
Övr finansiella int			-19,45	
Räntekostnader	-2 638,50	-415,11	-148,20	-6,85
Övr finansiella kost	-325,39	-483,80	-700,44	-635,84
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-2 963,89	-898,91	-868,09	-642,69
Summa Årsbidrag	564 222,62	655 944,92	857 593,41	1 229 375,72
Avskrivn enl plan	-39 161,04	-34 576,74	-36 052,86	-32 307,76
Summa Av- och nedskrivningar	-39 161,04	-34 576,74	-36 052,86	-32 307,76
Summa Räkenskapsperiodens resultat	525 061,58	621 368,18	821 540,55	1 197 067,96
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	525 061,58	621 368,18	821 540,55	1 197 067,96

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
85000 Högskolan på Åland	-1 442 540,55	1 197 067,96	-2 639 608,51
Summa 8500_7 Högskolan på Åland	-1 442 540,55	1 197 067,96	-2 639 608,51

Enligt finansieringsmodellen ansvarar Högskolan på Åland för hanteringen av både överskott och underskott. Anslaget är tvåårigt.

Det fleråriga projektet Utveckling av flerformsundervisning och digitalisering av högskolan, som finansieras med medel från EUs facilitet för återhämtning och resiliens (RFF), har under år 2023 haft sitt tredje verksamhetsår och projektet löper enligt plan med undantag för vissa försenade leveranser på grund av det allmänna världsläget. Projektets tre delområden är Utveckling av teknikutbildningar för grön energi och hållbarhet, Digitalisering och modernisering av utbildning samt Digitaliseringsprogram för fortsatt lärande. Totalbudgeten för det fleråriga projektet är 2,7 miljoner euro.

Målsättningar

Mål: Implementera det nya kollektivavtalet för lärare samt stötta lärare och förmän i övergången till en ny arbetskultur och nya arbetssätt och -uppgifter. Under året följa upp effekterna i arbetsmiljön och -resultaten och utvärdera hur väl de utarbetade tillämpningsanvisningarna fungerar för att vid behov kunna revidera och vidareutveckla det nya systemet.

Förverkligat: I augusti 2023 inleddes det andra läsåret med det nya kollektivavtalet. Förändringen i arbetssätt och omställningen kommer att ta tid, vilket gäller de flesta större förändringsprocesser. Uppföljning av arbetsmiljön har gjorts under året och åtgärdsförslag har presenterats med anledning av resultatet då det tydligt framkom att en del av lärarkåren upplevde det nya avtalet som utmanande. Det nya avtalet möjliggör att högskolans lärare i betydligt större utsträckning kan delta i utvecklandet av högskolan. Tillämpningsanvisningarna ses över vid inplanerade möten två gånger per termin med förtroendemännen.

Mål: Utveckling av flerformsundervisning med omfattande digitala inslag i samtliga utbildningsprogram samt på kurserna inom Öppna högskolan (EU-medel).

Delvis förverkligat: Utveckling pågår fortsättningsvis.

Mål: Inleda den Öppna högskoleleden för antagning till hospitality management, företagsekonomi, elektroteknik och maskinteknik för att möjliggöra antagning av studerande till dessa program senast i början av höstterminen 2023.

Förverkligat: Öppna högskoleleden erbjuds sedan hösten 2022 för att kunna antas till utbildningsprogrammen hospitality management, företagsekonomi, elektroteknik och maskinteknik.

Mål: Utarbeta enhetliga riktlinjer och kriterier för examensarbeten för högskolans alla utbildningsprogram.

Delvis förverkligat: Arbetet pågår med en grupp lärare som har arbetstid för att arbeta med examensarbetsprocessen.

Mål: Påbörja revision av högskolans kvalitetsledningssystem inför planerad NCU-auditering 2026.

Förverkligat: Arbetet inleddes hösten 2023 med att kvalitetsledningssystemets ledningsprocesser och -struktur ses över och omarbetas tillsammans med en extern konsult.

Mål: Tillgänglighetsanpassa högskolan enligt gällande lagstiftning.

Påbörjat. Målet gäller den digitala tillgängligheten. Högskolans digitala verktyg har genomgått en utomstående granskning och förslag till handlingsplan finns. En grupp bestående av lärare och administrativ personal har tagit fram ett utkast till handbok. Under året ordnades ett skolningstillfälle för all personal.

Mål: Påbörja (som pilot) en ny masterutbildning (60 sp) inom teknik (automation och förnybara energiformer) i samarbete med yrkeshögskolan Arcada.

Förverkligat: Antagningen till utbildningen genomfördes hösten 2023 och utbildningen startade i januari 2024.

Mål: Ha en aktiv omvärldsbevakning gällande utbildningsbehov och -möjligheter för att stötta initiativ inom förnybara energiformer, i synnerhet vindkraft, samt att kartera externa finansieringsmöjligheter för att kunna påbörja nya utbildningslinjer.

Förverkligat och pågår kontinuerligt.

Mål: Skapa nya internationella samarbeten och FUI-projekt med offentliga och privata aktörer inom vindkraft och andra förnybara energiformer.

Förverkligat och pågår: Ett exempel är FUI-projektet Sustainable Flow som startade under våren 2023. Nya internationella nätverk har skapats inom olika utbildningsprogram och för administrativ personal genom t.ex. nästan 20 Erasmus-utbyten som personalen deltog i under året.

Nyckeltal

Utbildningskostnad per studerande och år	2021	2022	2023
Avlagda studiepoäng (examenriktad utb):	19 100	19 400	17 400
Helårsstudier (sp)	60	60	60
Beräknat antal helårsstuderande 1)	318,3	323,3	290,0
Kostnader för examenriktade utbildningen inkl stab (inkl. internhyra)	4 946 279	4 622 220	4 400 370
Kostnader för internhyra 2)	869 525	874 906	850 073
Årlig utbildningskostnad/beräknad helårsstuderande inkl. internhyra	15 538	14 296	15 174
Årlig utbildningskostnad/beräknad helårsstuderande exkl. internhyra	12 807	11 590	12 242

1) Antal helårsstuderande har beräknats utgående från totalt antal avlagda studiepoäng vid den examenriktade utbildningen och antal studiepoäng för heltidsstudier. 2) Kostnader för internhyra för examenriktade utbildningen inkl stab (FUI och Öh avdraget)

Antalet avlagda YH-examen per år i relation till antalet antagna fyra år tidigare, per 20.9.2023	Antal utexaminerade	Antal studerande åk 1 2019	Genomströmning i %
Elektroteknik (1	2	0	
Företagsekonomi	20	25	80 %
Hospitality Management	8	21	38 %
Informationsteknik	11	26	42 %
Maskinteknik	5	8	62 %
Sjöfart	5	9	56 %
Vård	18	22	82 %
Totalt	69	111	62 %

1) Elektroteknik hade ingen antagning 2019

Antal studerande som avlagt minst 55 sp per år av totala antalet studerande	Antal studerande som avlagt minst 55 sp	Totala antalet studerande	%
Elektroteknik	16	46	35 %
Företagsekonomi	33	114	29 %
Hospitality Management	8	50	16 %
Informationsteknik	24	96	25 %

Antal studerande som avlagt minst 55 sp per år av totala antalet studerande	Antal studerande som avlagt minst 55 sp	Totala antalet studerande	%
Maskinteknik	9	47	19 %
Sjöfart	6	55	11 %
Vård	38	84	45 %
Totalt	134	492	27 %

Antal studerande som påbörjat sina studier (20.9.2023) i relation till antal erbjudna platser (140)	Antal erbjudna platser	Antal studerande åk 1 (20.9)	%
Elektroteknik	20	6	30 %
Företagsekonomi	20	27	135 %
Hospitality Management	20	8	40 %
Informationsteknik	20	27	135 %
Maskinteknik	20	8	40 %
Sjöfart	20	9	45 %
Vård	20	24	120 %
Totalt	140	109	78 %

Studerande och studier	2021	2022	2023
Antal studerande i utbytesprogram eller praktikutbyte	3 (1	18	30
Antal studiepoäng som avlagts i samarbete med annan högskola	780 sp	665 sp	528 sp
Totala antalet avlagda individuella studiepoäng vid öppna högskolan	2 688	2 697	2 633

1) Coronapandemin hindrade genomförande av största delen av utbyten under 2021

Forskning, utveckling och innovation	2021	2022	2023
Externfinansierad projektvolym i euro per år	525 000	1 354 000	1 094 400
Antal artiklar i vetenskapliga tidskrifter, konferensrapporter, tekniska rapporter och slutrapporter	6 st	9 st	10 st

Väsentliga förändringar

Högskolans styrelse förnyades nästan helt i början av år 2023. Högskolan har under året givits möjlighet att ha utbildningsprogram på masternivå och på engelska i och med revideringen av högskolelagen.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Under 2023 har finansieringsmodellen setts över i och med utarbetandet av ett nytt utbildningsavtal. Osäkerhetsfaktorer finns tills det finns ett beslut om en ny finansieringsmodell.

Redogörelse för den interna kontrollen

Högskolans kvalitetsledningssystem innehåller information om högskolans nyckeltal och processer. Inom högskolan finns flertalet utbildade interna revisorer och varje år genomförs interna revisioner. Under år 2023 genomfördes fem interna revisioner.

Verksamheten planeras utgående från beviljad budget i verksamhets- och ekonomiplanen och redovisas i kvalitetsledningssystemet samt delvis i högskolans årliga verksamhetsberättelse. En

uppföljning av för finansieringsmodellen viktiga nyckeltal görs tre gånger om året. Högskolans styrelse gör kvartalsvis uppföljning av budgeten.

Ålands folkhögskola

Översikt

Ålands folkhögskola erbjuder alternativ skolmiljö med möjlighet till fria allmänbildande studier enligt principen om livslångt lärande utanför systemet för behörighetsgivande utbildning för såväl unga som vuxna.

Skolan har en allmän linje, NYAlinjen, och två specialiserade linjer, hantverkslinjen och en studieförberedande blåljusutbildning samt grundskoleutbildning för andra än läropliktiga (Grundvux). Undervisningsutrymmen och internatrum har hyrts ut för extern verksamhet.

Hållbarhetsstyrning

Hållbarhet är en av skolans fyra grundpelare. Hållbarhet innebär utöver miljövänligt arbete även eftertänksamhet i all planering. Vi satsar på människan genom kreativ bildning för att främja välmående samt social och samhällelig hållbarhet.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	15 745,33	16 645,97	13 235,68	12 926,11
Avgiftsintäkter	62 422,90	90 281,98	68 121,95	75 140,45
Övr verksamh intäkt	21 337,69	14 049,54	20 227,83	23 715,25
Summa Verksamhetens intäkter	99 505,92	120 977,49	101 585,46	111 781,81
Personalkostnader	-750 204,11	-767 192,74	-702 792,24	-743 802,29
Köp av tjänster	-78 198,24	-70 421,60	-90 514,55	-61 432,33
Material förnödenh	-56 662,16	-58 889,03	-54 893,29	-68 247,55
Övr verksamh kostn	-425 928,71	-429 341,91	-426 511,59	-430 007,71
Summa Verksamhetens kostnader	-1 310 993,22	-1 325 845,28	-1 274 711,67	-1 303 489,88
Summa Verksamhetsbidrag	-1 211 487,30	-1 204 867,79	-1 173 126,21	-1 191 708,07
Summa Årsbidrag	-1 211 487,30	-1 204 867,79	-1 173 126,21	-1 191 708,07
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 211 487,30	-1 204 867,79	-1 173 126,21	-1 191 708,07
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 211 487,30	-1 204 867,79	-1 173 126,21	-1 191 708,07

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
85100 Ål folkhögskola	-1 243 000,00	-1 191 708,07	-51 291,93

Utgifter och inkomster minskade med anledning av att den förberedande blåljusutbildningen inte hade tillräckligt med sökande för att kunna starta på vårterminen. Utbildningen startade på höstterminen. Lägre inkomster pga färre antal studerande på Grundvux.

Målsättningar

Mål: Utreda hur Ålands folkhögskola i framtiden skulle kunna bli den tredje skolan under myndigheten Ålands gymnasium som idag ansvarar för verksamheten vid två skolor. Målet är att

stärka varandras verksamheter och utvecklingsmöjligheter och att fokusera på vad framtiden kräver av oss som utbildningsenheter.

Förverkligande: Ålands landskapsregering tillsatte under våren en arbetsgrupp med representanter från Ålands folkhögskola, Ålands gymnasium och utbildningsbyrån. Gruppen har utrett hur Ålands folkhögskola kunde bli den tredje skolan under Ålands gymnasium. Rapporten inlämnas i början av 2024.

Mål: Starta en studieförberedande utbildning inom blåljusverksamhet.

Förverkligande: Utbildningen startade i augusti.

Mål: Omforma/utveckla NYAlinjen mer mot specifika inriktningar som kan stödja och stärka studerandes fortsatta studier på gymnasienivå.

Förverkligande: Kärnämnen samt de praktiska- och estetiska kurserna har blivit obligatoriska för att stärka de studerandes kunskaper inför kommande studier. De valbara kursernas antal har minskat.

Nyckeltal

Ålands folkhögskola	2021			2022			2023		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Studerande									
Antagna under året	37	23	60	28	27	55	46	25	71
Avlagda examina	24	4	28	24	13	37	14	14	28
Ej avlagda examina								1	1
Avbrutna studier	6	2	8	2	2	4	2	3	5
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	22	11	33 (2		4	4 (3			
Fristående kursverksamhet, kursdagar			93 (2			7 (3			

2) Hållbar naturturism 12 personer, 73 dagar. Grundkurs i filhantering och Officeprogram 9 personer, 10 dagar. Digital marknadsföring och grunder i webbdesign 12 personer, 10 dagar. 3) Kortkurs, Sjöfåglar och landskap, Varanger.

Utbildningskostnad/studerande/år	2020	2021	2022	2023
Antal studerande	43	46	37,4	44
Nettokostnad inklusive internhyra	1 211 487	1 205 000	1 173 000	1 192 000
Internhyra	417 599	420 520	420 520	420 520
Årlig utbildningskostnad inkl. internhyra/studerande	27 914	26 196	31 367	27 090
Årlig utbildningskostnad exkl. internhyra/studerande	18 282	17 054	20 123	17 534

Väsentliga förändringar

Ingen studerande har bott på internatet under höstterminen.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Att bedriva ettåriga utbildningar har i sitt upplägg många osäkerhetsfaktorer. Beslut om vilka linjer som får starta tas årligen under juni månad efter att sökande meddelat att de antar sin studieplats. Tidigast då vet man säkert vilka lärar- och personalresurser som behövs inför läsåret.

Om planerad utbildning inte får starta ska ersättande relevanta utbildningar planeras in vilket generar hög arbetsbelastning på kansli och lärare. Viktigt är att skolan fortsättningsvis samarbetar med Ålands gymnasium, AMS och andra aktörer.

Redogörelse för den interna kontrollen

Skolan säkerställer sin verksamhet genom att följa fastställda bestämmelser, föreskrifter och beslut som formulerats i skolans reglemente och LL (1999:53) om Ålands folkhögskola.

En detaljerad verksamhetsberättelse uppgörs årligen och tillställs landskapsregeringen.

Den ekonomiska verksamheten följer finansavdelningens direktiv och arbetsätt för att säkerställa att verksamhetsmålen uppnås på ett resurseffektivt och lagenligt sätt. Budgetuppföljning presenteras kvartalsvis för direktionen.

Ålands musikinstitut

Översikt

Ålands musikinstitut följer LL (1995:80) om Ålands musikinstitut. Utöver detta finns ett reglemente och läroplan. Beslut kring verksamheten, så som budget, anställningar och antagning av elever, fattas av rektor/direktionen för Ålands musikinstitut. En detaljerad verksamhetsberättelse uppgörs årligen. Där framkommer bland annat information om skolans verksamhet under arbetsåret, studerande, statistik och förvaltning.

Skolan förmedlar undervisning i dans och musik i åldrarna 3-6 år Rytms samt 7-30 år (dans- och musikskola och institut). Verksamheten följer de anvisningar som getts av utbildningsstyrelsen kring den fördjupade lärokursen inom grundläggande konstundervisning.

Verksamheten följer landskapsregeringens direktiv för att säkerställa att ekonomin sköts på ett lagenligt sätt.

Hållbarhetsstyrning

Ålands musikinstitut (ÅMI) har arbetat för att stärka hållbarhetsarbetet i organisationen främst utgående från de strategiska hållbarhetsmålen 1, 2 och 5.

Mål 1: Välmående människor vars inneboende resurser växer genom att säkra barn och ungdomars tillgång till kvalitativ utbildning, konst, kultur och andra bildningsformer. Bredda verksamheten med flera kulturformer, satsning på workshops inom musikskapande och folkmusik o.s.v.

Mål 2: Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället bl.a. genom att jobba med jämställdhet och en jämnare könsmässig fördelning bland eleverna samt en översyn av antagningsprocessen och möjligheter till individualiserad studiegång.

Mål 5 Attraktionskraft för boende, besökare och företag exempelvis genom satsningar på utvecklad distansundervisning för i första hand skärgården.

Musikinstitutet använder sig av vindkraftsproducerad el och lokalvården styr sina inköp mot miljömässigt hållbara alternativ.

Skolan satsar mycket på lärarnas och studerandes arbetsmiljö, ergonomi i arbetet samt hälsa i nära samarbete med företagshälsovården.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Avgiftsintäkter	80 635,06	89 256,59	85 730,00	89 472,12
Erhållna bidrag				13 725,00
Övr verksamh intäkt	6 000,00	13 500,00	3 000,00	9 200,00
Summa Verksamhetens intäkter	86 635,06	102 756,59	88 730,00	112 397,12
Personalkostnader	-955 632,69	-925 725,67	-941 425,70	-1 035 529,01
Köp av tjänster	-100 282,28	-102 155,28	-105 842,79	-113 528,78
Material förnödenh	-123 716,86	-174 940,82	-155 254,55	-60 959,27
Övr verksamh kostn	-194 139,02	-195 687,70	-207 963,57	-208 284,73
Summa Verksamhetens kostnader	-1 373 770,85	-1 398 509,47	-1 410 486,61	-1 418 301,79
Summa Verksamhetsbidrag	-1 287 135,79	-1 295 752,88	-1 321 756,61	-1 305 904,67
Övr finansiella kost	-19,02			

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-19,02			
Summa Årsbidrag	-1 287 154,81	-1 295 752,88	-1 321 756,61	-1 305 904,67
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 287 154,81	-1 295 752,88	-1 321 756,61	-1 305 904,67
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 287 154,81	-1 295 752,88	-1 321 756,61	-1 305 904,67

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
85200 Ål musikinstitut	-1 348 000,00	-1 305 904,67	-42 095,33

Avgiftsintäkterna når ännu inte upp till budgetmålet men trenden är positiv med 3,4 % ökning sedan år 2022. Intäkterna som helhet visar ett överskott tack vare dels hyresintäkter av instrument som är en ny intäktspost och dels ökad extern bidragsfinansiering av kursverksamhet.

Personalkostnaden har varit svårförutsedd under budgetåret p.g.a. avstängning och därav föranledda omplaceringar och vikariat. Den, som förväntat, överskridna personalkostnaden kompenseras dock med god marginal genom att övriga verksamhetskostnader hållits nere eller skjutits fram.

Målsättningar

Mål: Nytt reviderat reglemente.

Förverkligande: Ej förverkligat.

Mål: Revidera lagen om Ålands musikinstitut.

Förverkligande: Ej förverkligat.

Mål: Fortsatt utveckling av undervisningen i folkmusik.

Förverkligande: Utvecklingen av undervisning i folkmusik har gått vidare.

Mål: Arrangera mästartkurser i folkmusik, instrumentalmusik, låtskrivning, sång och dans

Förverkligande: Mästartkurser i folkmusik, musikproduktion, elektroniskt musikskapande, instrumentalmusik och sång, orkesterdirigering, jazzimprovisation, dans och teaterimprovisation har hållits under året, delvis i samarbete med andra aktörer.

Mål: Utveckling av pedagogiken i distansundervisning.

Förverkligande: Utvecklingen av distansundervisningen har kontinuerligt fortskridit i samarbete med SMI i Stockholm och Central Baltic projektmedel har ansöpts för att kunna gå vidare med anslutningarna till bl.a. den åländska skärgården. Detta skulle väsentligt förbättra Ålands musikinstituts servicenivå gentemot skärgårdskommunerna.

Mål: Förstora skolans utrymmen vid Grindmattesvägen 7 med två moduler.

Förverkligande: Har fördröjts på grund av att fastighetsverkets förhandlingar gällande markfrågan med staden fortgår. Förhoppningsvis hittas en lösning under år 2024.

Nyckeltal

Studera	Våren 2020			Våren 2021			Våren 2022			Våren 2023		
	F	P	Totalt	F	P	Totalt	F	P	Totalt	F	P	Totalt
Dans	73	4	77	62	2	64	67	4	71	62	6	68
Musik	96	80	176	82	82	164	71	78	149	75	80	155
Lekskola/ Rytms	32	7	39	23	1	24	16	0	16	12	6	18
Totalt	201	91	292	167	85	252	154	82	236	149	92	241

Väsentliga förändringar

Musikinstitutet har förstärkt samarbetet med Mariehamns Ungdomsorkester och övertagit orkesterns musikinstrument. Musikinstitutet har upprättat ett register över skolans alla instrument, servat, delvis förnyat och upprättat ett system med kontrakt för uthyrning till elever. Intäkter från instrumenthyror är tänkt att täcka underhållskostnaderna för normalt slitage.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Dansskolan dras fortsättningsvis med ett något sviktande elevunderlag efter pandemiåren trots insatser att marknadsföra och bredda utbudet. En minskning av undervisningstimmarna i dans gjordes inför läsåret 2023-2024. Förhoppningen är att elevunderlaget åter ökar för att fortsättningsvis kunna erbjuda den stora stilbredd och höga kvalitet i dansundervisningen som hittills varit musikinstitutets varumärke och målsättning.

Redogörelse för den interna kontrollen

Ålands musikinstitut följer LL (1995:80) om Ålands musikinstitut. Utöver detta finns ett reglemente och läroplaner. Beslut kring verksamheten, så som budget, anställningar och antagning av elever, fattas av rektor/direktionen för Ålands musikinstitut. En detaljerad verksamhetsberättelse uppgörs årligen. Där framkommer bland annat information om skolans verksamhet för arbetsåret, studerande, statistik och förvaltning.

Budgetansvarig har tillsyn över anskaffning och överlåtelse samt skötseln av tillgångarna upp till beloppet 20.000 euro. Direktionen beslutar i övriga frågor. En kontinuerlig uppföljning och rapportering till direktionen görs minst en gång per kvartal för att säkerställa att budgeten inte överskrids.

Ålands gymnasium

Översikt

Ålands gymnasium har i uppdrag att erbjuda allmänbildande gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning som leder till gymnasieexamen samt annan utbildning för unga och vuxna på gymnasienivå. Därutöver ordnas sysselsättningsbefrämjande utbildningar samt behörighetsgivande och andra kompetenshöjande kurser för näringsliv och privatpersoner. Utbildningarna ordnas i skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium.

Hållbarhetsstyrning

I arbetet med strategi 2026 och verksamhetsmålen inom Ålands gymnasium beaktas hållbarhetsagendan och framförallt strategiska utvecklingsmål 1: "Välmående människor vars inneboende resurser växer". Huvudområdena utgörs av a) utbildning och pedagogik, b) omvärld och arbetsliv samt c) arbetsmiljö och välbefinnande. Med de strategiska målen strävar Ålands gymnasium till att utbildningen svarar mot arbets- och näringslivets föränderliga behov och högskolors krav samt bidrar till utveckling av ett hållbart samhälle. Såväl studerandes som anställdas välbefinnande är i fokus i de strategiska målen. Utgående från strategin görs årliga verksamhetsmål och planer för organisationens olika enheter.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	284 408,64	424 045,75	495 566,47	511 726,52
Avgiftsintäkter	270 425,34	450 877,96	364 183,55	335 227,95
Erhållna bidrag	73 762,93	221 627,68	157 069,93	324 674,57
Övr verksamh intäkt	14 191,72	6 668,86	25 685,68	61 140,49
Summa Verksamhetens intäkter	642 788,63	1 103 220,25	1 042 505,63	1 232 769,53
Personalkostnader	-12 132 339,59	-12 685 135,28	-12 714 335,18	-13 130 095,41
Köp av tjänster	-1 458 945,87	-1 579 320,77	-1 607 713,31	-2 023 051,50
Material förnödenh	-1 636 134,73	-1 593 395,62	-1 808 148,01	-1 976 398,42
Övr verksamh kostn	-5 788 071,96	-5 811 587,28	-5 878 477,56	-5 887 318,84
Summa Verksamhetens kostnader	-21 015 492,15	-21 669 438,95	-22 008 674,06	-23 016 864,17
Återbet av överf		-2 708,76	-8 579,40	
Summa Intäkt ink o kap		-2 708,76	-8 579,40	
Summa Intäkt ink o kap öv		-2 708,76	-8 579,40	
Soc hälsovård utsk		-1 243,25	-1 530,24	-4 038,27
Summa Utgift ink o kap öv		-1 243,25	-1 530,24	-4 038,27
Summa Kostn ink o kap öv		-1 243,25	-1 530,24	-4 038,27
Summa Verksamhetsbidrag	-20 372 703,52	-20 570 170,71	-20 976 278,07	-21 788 132,91
Räntekostnader	-389,98	-232,48	-180,06	-278,73
Övr finansiella kost	-320,01	-636,86	-189,00	-286,62
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-709,99	-869,34	-369,06	-565,35
Summa Årsbidrag	-20 373 413,51	-20 571 040,05	-20 976 647,13	-21 788 698,26
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-20 373 413,51	-20 571 040,05	-20 976 647,13	-21 788 698,26

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-20 373 413,51	-20 571 040,05	-20 976 647,13	-21 788 698,26

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
85500 Ål gymnasium	-21 581 000,00	-21 521 430,53	-59 569,47
85590 Vuxenutb inform o kommunikatio	-400 000,00	-267 267,73	-132 732,27
Summa 8550 Ål gymnasium	-21 981 000,00	-21 788 698,26	-192 301,74

För år 2023 hade Ålands gymnasium en nettobudget på 21.581.000 euro inkluderande en internhyra på 5.720.000 euro. Därtill hade Vuxenutbildningen i information och kommunikation (Grit:lab) en budget om 400.000 euro.

Utfallet för inkomster blev betydligt högre än budget 2023. Där ingår bland annat inkomsterna från sysselsättningskurser och övrig kursverksamhet. Dessutom har de olika projekten, både pågående men också avslutade, gett inkomster. Ålands gymnasium har också sålt tjänster som genererat inkomster.

Utgifterna för personal och tjänster blev något högre än budget. Tack vare ökade inkomster, slutade verksamhetsbidragets utfall på 99,7 % av budget för Ålands gymnasium. För Grit:lab blev utfallet ca 66,8 % av budget.

Målsättningar

Utbildnings- och kulturavdelningen

Mål: Anta studerande enligt dimensioneringsbeslut.

Förverkligat: Se tabell nyckeltal.

Mål: Följa upp nyckeltal över bland annat utexaminerade och avbrutna studier.

Förverkligat: Följs upp vid myndighetens ledningsgrupps genomgång av det föregående året.

Mål: Gemensam antagning sker 2023 via studieinfo.

Förverkligat: Ej förverkligat. Förberedande arbeten pågår i väntan på ny lagstiftning.

Ålands lyceum

Mål: Implementering av nya läroplanen och studiemetodik.

Förverkligat: Revidering av Lusselotsen, ny version trycks våren 2024. Pedagogiska ämnesövergripande diskussioner om implementering av lärplattformar och digitala läromedel har hållits vid skolutveckling- och samplaneringsmöten. NPF-fortbildning med inbjudna föreläsare. Formativa arbetsätt har implementerats i högre utsträckning i flera läroämnen. Ökat samarbete med universitet, digitala föreläsningar men även besök.

Mål: Hållbarhet och studerandes välmående.

Förverkligat: Medlemmar i bärkraft, School to belong (arbete mot ensamhet), fortbildning i positiv psykologi för hela kollegiet. Revidering av handlingsplaner. Hållbarhetsdag för alla studerande och personal 6.4.2023.

Mål: Informationslandskapet, källkritik och källtillit.

Förverkligat: Introduktion av AI och ämnesvisa diskussioner. Ej förverkligat: Uppdatering av media och informationskunskap, källtillit och datatillit.

Ålands yrkesgymnasium

Mål: Ett arbetsklimat och ledarskap som speglar vår värdegrund.

Förverkligat: Ledarskapsfortbildning för rektorsgruppen vid Ålands yrkesgymnasium har genomförts under hösten 2023. Fortsätter även under våren 2024.

Mål: Förtydliga uppgiftsbeskrivningar och ansvar.

Förverkligat: Arbetet slutfördes inte under året.

Mål: Stärka personalens vi-anda.

Förverkligat: Aktivitetsdag för hela personalen i juni. Fortbildningen Lärartricket har genomförts i augusti. Personalen har även efter fortbildningen fått presentera sina nya idéer för varandra vid gemensamma kollegiemöten. Gemensamma möten för alla programledare inom Ålands yrkesgymnasium hålls regelbundet.

Nyckeltal

Ålands gymnasium utbildningskostnader	2020	2021	2022	2023
Antal studerande 1)	1 073	1 078	1 153	1 163
Nettokostnad inkl. Internhyra	20 372 703	20 571 040	20 976 658	21 521 431
Internhyra	5 655 980	5 705 893	5 705 893	5 709 260
Årlig utbildningskostnad/studerande inkl. internhyra	18 987	19 083	18 193	18 505
Årlig utbildningskostnad/studerande exkl. internhyra	13 715	13 790	13 244	13 596

Utbildningskostnad/studernade/år (tre-års tidsperiod). Antal elever 20.9.2023 enligt ÅSUB:s statistik, innehåller även 59 studerande vid Grit:lab

Antagna per 20.9.2022 per utbildning läsåret 2022-2023	Dimensio- nering 1)	Flickor	Pojkar	Totalt
Ålands lyceum				
Allmänbildande/studieförberedande utbildning	160	90	58	148
Ålands yrkesgymnasium				
Gymn.examen, Affärsverksamhet, merkonom (ungdom)	20	9	11	20
Gymn.examen, Informations- och kommunik.teknik, datanom	15	3	12	15
Gymn.examen, Restaurang-, cateringbr., kock/servitör	15	11	4	15
Grundexamen, Social och hälsoområdet, närvårdare (ungdom)	20	19	1	20
Gymn.examen, Pedagogik verksamh. och handl., barnledare	18	16	2	18
Gymn.examen, Byggbranschen, husbyggare	14	6	8	14
Gymn.examen, El- och automationsteknik, elmontör	14	2	12	14
Gymn.examen, Bilbranschen, fordonsmekaniker	14	3	11	14
Gymn.examen, Hår- och skönhetsbranschen, frisör	5	5	1	6
Gymn.examen, Maskin- och produktionsteknik, verkstadsmek.	14	0	14	14
Gymn.examen, Husteknik, rörmontör	14	0	14	14
Grundexamen, Sjöfart	38	4	33	37
Yrkesinriktad specialundervisning				
Gymn.examen, restaurang- och cateringbranschen	6	5	1	6
Gymn.examen, rengöring och fast.service, fastighetskötare	6	0	5	5
Yrkesträningsprogrammet	2	1	2	3
Specialinriktade studieplatser totalt	14	6	8	14

Ålands yrkesgymnasium totalt	215	84	131	215
Totalt	375	174	189	363

(1 Beslut 188 U2 25.10.2022, ÅLR 2022/5258

Annan antagning och kursverksamhet 1.1.2023 - 31.12.2023	Dimensio- nering 1)	K	M	Totalt
Grundläggande yrkesutbildning för vuxna				
Grundexamen inom soc- hälsov, närvårdare (äldreomsorg-Oasen)	25	17	3	20
Gymnasieexamen inom pedagogisk verksamhet, barnledare	15	13	1	14
Examensdel inom soc-hälsov, omsorgsassistent (uppdragsutbildning)	0	10	3	13
Examensdel inom demensvård	20	8	0	8
Yrkesexamen (hel eller delexamen) eller delar av en gymnasieexamen				
Yrkesexamen inom vindkraftteknik	15	0	12	12
Yrkesexamen, kock i storhushåll, integration	12	6	2	8
Delyrkesexamen servitör	12	0	0	0
Delyrkesexamen, Tillredning av vegetariska måltider	0	7	2	9
Delyrkesexamen, Tillredning av specialdieta måltider	16	0	0	0
Förberedande yrkesinriktad utbildning				0
Teknikstarten	8	0	0	0
Läroavtal (nya antagna under 2023)				
Övriga (ströplatser)	20	2	4	6
Kursverksamhet (antal deltagare under året) 2)	700			0
Beställningskurser från arbetsgivare		69	449	518
Kurser från kurskalendern (öppna för allmänheten)		71	521	592
Grundläggande yrkeskompetens inom ÅYG (studerande)		0	16	16
Riskutbildning - halkbana i simulator		4	29	33
NTI-kurser 3)		46	34	80
Hygienpass, tentamen (ordinarie tillfälle)		54	52	106
Hygienpass, tentamen med specialarrangemang (extra tillfälle)		23	11	34
Elsäkerhetsexamen		0	6	6
Sysselsättningsfrämjande kurser AMS				
Sysselsättningsfrämjande kurser totalt		34	36	70
Validander				
Validander totalt 4)		0	0	0

1)beslut 188 U2 25.10.2022, ÅLR 2022/5258. Ändringsbeslut 17.1.2023 bilaga U223E02. 2) Samma person kan räknas flera gånger om denne har deltagit i flera kurser 3) Antalet deltagande personer räknat endast en gång, dessa kan ha avlagt en eller flera NTI kurser 4) Enskilda vuxna har dock antagits som studerande eller lärling via kontinuerlig ansökan och sätts i befintliga grupper. Ofta läser de till en delexamen och har inte så omfattande tidigare kunskaper som krävs för att antas som validand.

Väsentliga förändringar

Införandet av avgiftsfriheten fortsatte under året genom att den tredje och därmed sista årskursen på Ålands lyceum och den första årskursen på Ålands yrkesgymnasium blev avgiftsfria.

Avgiftsfriheten kommer att vara helt införd från och med höstterminen 2025 och påverkar följaktligen Ålands gymnasiums budget.

Under året startade en helt ny utbildning inom Ålands yrkesgymnasium: Yrkesexamen i maskinmontering och underhåll med inriktning på vindkraftsteknik. För att kunna förverkliga utbildningen har Ålands gymnasium hyrt upp nödvändiga lokaliteter.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Planeringen och förberedelserna för att Ålands gymnasium tillsammans med grundskolorna på Åland ska kunna överföra prestationer från det gemensamma studieadministrativa systemet till det nationella datalagret Koski har fortgått under året. Detta är en förutsättning för att Ålands gymnasium ska kunna ansluta sig till Studieinfo som ansöknings- och antagningssystem.

Myndigheten har under året arbetat vidare med arkivplanen som ännu inte fastställts.

Redogörelse för den interna kontrollen

Ålands gymnasium har ett kvalitetsledningssystem inspirerat av ISO/IEC 9001:2015 samt ett ledningssystem för informationssäkerhet enligt ISO/IEC 27001:2017.

Budgetuppföljning levereras till varje styrelsemöte och behandlas på ledningsgruppens månatliga möten. Därtill har varje budgetansvarig möjlighet att kontinuerligt följa med den egna budgetens förverkligande direkt via landskapsregeringens ekonomisystem. Ekonomichefen håller regelbundna budgetuppföljningsmöten med ansvariga.

Ålands sjösäkerhetscentrum

Översikt

Ålands sjösäkerhetscentrum verkar i enlighet med LL (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum. Ålands sjösäkerhetscentrum (ÅSC) är en självständig samordningsenhet med uppgift att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnäringsen, sjöskolorna och övriga aktörer behöver. Myndigheten är uppdelad i tre enheter med olika uppdrag, ASA Safety Center (ASASC), Alandica Shipping Academy (ASA) och skolfartyget M/S Michael Sars.

Inom ASASC finns huvuduppdraget för ÅSC:s kursverksamhet som följer internationella konventioner såsom STCW som tillsammans med TRAFICOM i Finland och Transportstyrelsen i Sveriges bestämmelser anger de riktlinjer som ska följas. ASASC arbetar lyhört mot näringslivet för att leverera aktuella säkerhets- och fortbildningskurser.

Ålands Sjösäkerhetscentrum tillämpar nettobudgetering för verksamheten. Inkomsterna budgeteras således under samma budgetmoment som utgifterna.

Hållbarhetsstyrning

Ålands Sjösäkerhetscentrum har ännu inte en formaliserad hållbarhetsstyrning. Organisationen arbetar dock kontinuerligt med att förbättra hållbarheten genom små förändringar.

Ålands Sjösäkerhetscentrum erbjuder sjösäkerhetskurser såväl till erfarna som nya sjöfarare.

Utbildningsutbudet motsvarar samhällets efterfrågan, vilket leder till den kompetens och utveckling som samhället behöver. Ålands Sjösäkerhetscentrum arbetar proaktivt i sina utbildningar för att minska olyckor och tillbud. Personalen uppmanas att ständigt upprätthålla kunskap i sin yrkeskompetens och uppmanas att fortbilda sig i för verksamheten behövlig utbildning.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	145 723,25	259 828,92	302 018,52	256 089,86
Avgiftsintäkter	494 584,30	509 968,39	325 622,51	359 613,47
Summa Verksamhetens intäkter	640 307,55	769 797,31	627 641,03	615 703,33
Personalkostnader	-605 985,70	-680 561,97	-839 018,92	-941 746,94
Köp av tjänster	-474 248,86	-513 932,21	-234 410,85	-216 775,96
Material förnödenh	-90 057,74	-140 807,21	-206 483,44	-179 650,45
Övr verksamh kostn	-228 449,67	-229 478,25	-234 151,19	-265 080,28
Summa Verksamhetens kostnader	-1 398 741,97	-1 564 779,64	-1 514 064,40	-1 603 253,63
Summa Verksamhetsbidrag	-758 434,42	-794 982,33	-886 423,37	-987 550,30
Ränteintäkter			-25,00	
Summa Finansiella intäkter och kostnader			-25,00	
Summa Årsbidrag	-758 434,42	-794 982,33	-886 448,37	-987 550,30
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-758 434,42	-794 982,33	-886 448,37	-987 550,30
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-758 434,42	-794 982,33	-886 448,37	-987 550,30

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
85600 Ål Sjösäkerhetscentrum	-873 000,00	-987 550,30	114 550,30
Summa 8560 Ål Sjösäkerhetscent	-873 000,00	-987 550,30	114 550,30

Försäljningsintäkterna för ASASC nådde inte målet 2023. ASASC planerar ett visst antal utbildningar per år, men bokningarna sker allt oftare på kort varsel och det verkliga försäljningsresultatet kan prognostiseras först i början på fjärde kvartalet av året.

M/S Michael Sars nyttjades inte till full kapacitet under 2023 och därför uppnåddes inte intäktsmålet.

Verksamheten vid alla tre verksamheter M/S Michael Sars, ASA och ASASC höll sig inom budgetramarna för 2023.

Målsättningar

Mål: Under året vidtas åtgärder i syfte att optimera ekonomistyrningen för ÅSC. Åtgärderna ska öka enhetens ansvar och befogenheter över det ekonomiska resultatet.

Förverkligande: Under året säkrades flera processer som poängterades av effektivitetsrevisionen av myndigheten.

Mål: Utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt marknadsföra dessa lokalt och på våra närliggande marknader.

Förverkligande: Under året har resurser lagts ner på att underhålla innehållet i E-learningen för att få det mer kundvänligt enligt marknadens önskemål. Kursverksamheten har utbildat 412 deltagare bosatta utanför Åland, vilket även genererat 284 hotellövernattningar.

Mål: Med beaktande av kundernas behov leverera aktuella säkerhetsutbildningar.

Förverkligande: Under året levererade ASASC totalt 122 kurstillfällen, med totalt 1.090 deltagare.

Mål: Aktivt arbeta för underlättande av samarbetet inom ASA tillsammans med berörda parter.

Förverkligande: Samarbetssvårigheter finns och ASASC försöker lyhört vara drivande i sin del av arbetet.

Mål: Bredda verksamheten som riktar sig till icke sjöfartsrelaterad brand- och förstahjälputbildning för åländskt näringsliv på och i anslutning till brandövningsfältet, som numera ingår i ÅSC:s organisation.

Förverkligande: Under året levererade ASASC 35 utbildningstillfällen till åländskt näringsliv med totalt 369 deltagare. Denna verksamhet kan ses som ett viktigt komplement till grunduppdraget.

Mål: Fortsätta arbetet med uppgradering av såväl anläggning som utrustning för att tillgodose och leva upp till gällande kvalitetsnormer och kommande krav.

Förverkligande: ASASC använder sig inte längre av inhopande personal utan nyttjar de ekonomiska resurserna till att hålla egen personal. Detta har lett till att underhållet förbättrats och numera håller en jämn takt med slitaget.

Mål: Under året stärka och synliggöra varumärket ASA och Åland som destination för sjöfartsrelaterade utbildningar och branschunderstödd verksamhet.

Förverkligande: ASA har under året stärkt sitt varumärke inte bara på Åland utan även utanför. Branschen har efterfrågat tydlighet och det kan ASA erbjuda som en destination för varumärket sjöfartsutbildning på Åland.

Väsentliga förändringar

ASA Safety Center (ASASC) som utbrutits ur namnet Alandica Shipping Academy (ASA) har under 2023 fått en ny hemsida. Försäljningsverksamheten har i och med detta blivit tydligare för kunden.

De icke certifikatbaserade och rederianpassade sjöfartskurserna har minskat. Den landbaserade brandkursverksamheten har dock ökat, men avkastningen motsvarar inte bortfallet från sjöfartssidan.

För att åtgärda bristen på kontorsutrymmen hyr administrationen utrymmen i Itiden.

Från 2022 års beslut att ASASC inte använder sig av inhoppande instruktörer har fallit ut väl och väsentligt minskat risken för inställda kurstillfällen.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Den tidigare femåriga fluktuationen i marknadens behov av säkerhetskurser, som STCW 2010 Manila genererat, har inte jämnats ut under pandemin till den grad som förutspåddes. Ökad konkurrens samt förändringar i sjöfartsnäringen har lett till färre kurser för ASASC.

Det finns utmaningar i samordningen mellan ASASC och Högskolan på Åland gällande de sjöfartsrelaterade kurserna för att fungera på ett tillfredsställande sätt för externa kunder.

Sjunkande elevantal vid sjöfartsprogrammen på Åland har lett till färre antal grundkurser för ASASC. Med anledning av det kostnadsfria gymnasiet finns det utmaningar i vilka specialiserade utbildningar, som efterfrågas av sjöfartsbranschen, som kan erbjudas av Ålands gymnasium och ASASC.

ASASC utrustning samt brandfältets utrustning och anläggningar behöver fortlöpande underhåll och förnyelse p.g.a. stort slitage och förändrade personal- och kundbehov.

Ålands insulära läge och sämre kommunikationer till Åland har medfört att det har blivit svårare för kunder att planera resor och kurser till Åland.

Redogörelse för den interna kontrollen

Ålands Sjösäkerhetscentrums kvalitetssystem är godkänt av både den finska myndigheten Traficom och motsvarande svenska myndigheten Transportstyrelsen. Interna revisioner görs årligen och av myndigheterna enligt intervall.

Skolfartyget M/S Michael Sars har Almare Consulting som samarbetspart och de handhar för fartyget DPA, SCO och tekniskt management.

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

Översikt

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) regleras i landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet.

AMS verksamhet regleras i landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, landskapslagen (2006:71) om studiestöd, landskapslagen (2012:74) om främjande av integration och i landskapslagen (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning. AMS utför vissa uppgifter som tillhör rikets behörighet med stöd av överenskommelseförordningar. Myndigheten handhar uppgifter eller ger service utgående från lagtingets budgetbeslut såsom verksamheten som ordnas under samlingsnamnet Åland Living och arbetspsykologtjänster. AMS ansvarar, enligt beslut av landskapsregeringen, för landskapets deltagande i det formella nordiska samarbetet genom representation i Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommitté för arbetsliv och i kommittén underlydande arbetsmarknadsutskottet. I beredningen av Finlands nationella ställningstagande gällande beslut som fattas inom EU följer AMS med arbetet inom beredningssektion EU29 Sysselsättning. Landskapsregeringen har utsett AMS till Euresmedlem enligt artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/589 om ett europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar (Eures), om arbetstagares tillgång till rörlighetstjänster och om ytterligare integration av arbetsmarknaderna.

Hållbarhetsstyrning

AMS bidrar till genomförandet av de strategiska utvecklingsmålen 1, 2 och 5: "Välmående människor vars inneboende resurser växer", "Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället" och "Attraktionskraft för boende, besökare och företag". Det hör till AMS kärnverksamhet att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete och trygga utkomsten vid arbetslöshet.

Verksamheten Åland Living vid AMS, fokuserar på mål 5 bland annat med projektet "InfoÅland" samt storytelling- och kommunikationsprojektet "Berättelsen om Åland". Genom studiestödet bidrar AMS till att förverkliga några av delmålen under mål 1. "Genom hela livet har alla tillgång till kvalitativ utbildning. Alla ungdomar och vuxna har sysselsättning i form av studier."

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	11 015,28	27 590,12	9 000,00	10 832,96
Övr verksamh intäkt		677,34		
Summa Verksamhetens intäkter	11 015,28	28 267,46	9 000,00	10 832,96
Personalkostnader	-1 227 444,03	-1 380 644,18	-1 391 670,24	-1 398 888,50
Köp av tjänster	-221 901,54	-228 374,53	-247 312,89	-269 100,14
Material förnödenh	-43 594,56	-48 620,79	-55 519,57	-46 820,75
Övr verksamh kostn	-171 237,95	-167 767,95	-169 602,06	-179 751,28
Summa Verksamhetens kostnader	-1 664 178,08	-1 825 407,45	-1 864 104,76	-1 894 560,67
Summa Verksamhetsbidrag	-1 653 162,80	-1 797 139,99	-1 855 104,76	-1 883 727,71

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Övr finansiella int		205,35		4,24
Övr finansiella kost	-16,13	-17,45	-70,00	-5,80
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-16,13	187,90	-70,00	-1,56
Summa Årsbidrag	-1 653 178,93	-1 796 952,09	-1 855 174,76	-1 883 729,27
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 653 178,93	-1 796 952,09	-1 855 174,76	-1 883 729,27
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 653 178,93	-1 796 952,09	-1 855 174,76	-1 883 729,27

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Personalkostnader	-510 436,26	-457 871,16	-385 597,46	-322 494,69
Köp av tjänster	-400 289,62	-373 750,56	-411 063,67	-436 393,91
Material förnödenh		-35,95		
Summa Verksamhetens kostnader	-910 725,88	-831 657,67	-796 661,13	-758 888,60
Soc hälsovård utskk	-9 549 830,95	-7 250 141,02	-5 116 296,81	-5 412 142,28
Arbetsmarknad	-152 620,39	-1 326 391,25	-688 651,61	-328 296,48
Summa Utgift ink o kap öv	-9 702 451,34	-8 576 532,27	-5 804 948,42	-5 740 438,76
Summa Kostn ink o kap öv	-9 702 451,34	-8 576 532,27	-5 804 948,42	-5 740 438,76
Summa Verksamhetsbidrag	-10 613 177,22	-9 408 189,94	-6 601 609,55	-6 499 327,36
Summa Årsbidrag	-10 613 177,22	-9 408 189,94	-6 601 609,55	-6 499 327,36
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-10 613 177,22	-9 408 189,94	-6 601 609,55	-6 499 327,36
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-10 613 177,22	-9 408 189,94	-6 601 609,55	-6 499 327,36

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
86000 Arb.markn & studieservicemynd.	-1 845 000,00	-1 883 729,27	38 729,27
86050 Sysselsättn. o arb.löshet.stöd	-6 212 000,00	-6 499 327,36	287 327,36
Summa 8600_7 AMS	-8 057 000,00	-8 383 056,63	326 056,63

Det krävdes nödvändig support vid användandet studiestödsenhetens IT-system, vilket medförde oförutsedda verksamhetskostnader samt beskedet i slutet av november 2023 att kostnaderna för landskapsregeringens växeltelefoni skulle bli drygt 5.000 euro högre än budgeterat, bidrog till att verksamhetskostnaderna överskreds. Felaktig prognostisering av arbetslösheten 2023 medförde högre kostnader för arbetslöshetsersättningar än budgeterat.

Målsättningar

Mål: Minst 50 personer ska få yrkesinriktad rehabiliteringsplanering eller yrkesplanering.

Förverkligande: 55 personer fick yrkesinriktad rehabiliteringsplanering eller yrkesplanering.

Mål: Minska antalet långtidsarbetslösa.

Förverkligande: Antalet långtidsarbetslösa i december 2023 (287) var lägre än i december 2022 (290). Det genomsnittliga antalet långtidsarbetslösa minskade från 324 år 2022 till 289 år 2023.

Mål: Minst 30 arbetslösa ska få anställning med sysselsättningsstöd hos landskapet.

Förverkligande: 5 arbetslösa fick anställning med sysselsättningsstöd hos landskapet.

Mål: Öka antalet användare av e-tjänster.

Förverkligande: I januari 2024 redovisade 66 procent av alla som beviljats arbetslöshetsförmåner sin arbetslöshetstid via e-tjänsten. Andelen i januari 2023 var 68 procent.

Under 2023 anmälde sig 616 (i genomsnitt 55,1 procent av alla anmälda, högst i december 69,4 procent och lägst i mars 47,7 procent) arbetssökande via e-tjänsten. Under 2022 anmälde sig 708 (i genomsnitt 58,1 procent av alla anmälda) arbetssökande via e-tjänsten.

Mål: Minst 220 personer ska få karriärvägledning.

Förverkligandet: 163 personer fick karriärvägledning 2023.

Nyckeltal

Antal studiestödstagare och stödform	2020	2021	2022	2023
Studiepenning	2 314	2 317	2 279	1 938
Tillägg för 17-åringar (1				51
Vuxenstudiepenning	234	268	358	368
Bostadsstöd	1 625	1 591	1 544	1 278
Försörjartillägg	203	208	259	261
Stödtagare, totalt	2 540	2 562	2 638	2 349

1) Stödformen "tillägg för 17-åringar" började särredovisas i maj 2023

Landskapsborgen för studielån och tillägglån för terminsavgift	2020	2021	2022	2023
Studielån, antal	1 092	1 108	1 090	794
Tillägglån, antal	37	36	35	32

Beslut om studiestöd	2020	2021	2022	2023
Beviljade studiestöd	4 130	3 495	3 521	3 686
Avslag på ansökningar	71	64	27	188
Beslut, totalt	4 201	3 559	3 548	3 874

Arbetssökande, arbetsmarknadsstatus (årsmedeltal)	2019	2020	2021	2022	2023
Sysselsättningsstöd	34	32	91	61	38
I arbete	342	439	592	373	220
Arbetslös	524	959	824	614	605
Permitterad	8	509	230	63	28
Förkortad arbetsvecka	4	60	84	23	13
Utanför arbetskraften (t.ex sjukskrivna)					
Arbetslöshetspension	0	0	0	0	0
I arbetsprövning eller i arbetspraktik					
I sysselsättningsfrämjande utbildning					
I deltidsarbete (1				32	121
Totalt	1 150	2 255	2 108	1 434	1 314

1) Arbetsmarknadsstatusen "i deltidsarbete" började särredovisas i maj 2022, på grund av detta är årsmedeltalet något missvisande.

Utkomstskydd för arbetslösa		
År	Nya ansökningar	Beslut totalt
2016	679	1 928 (1)
2017	684	2 665 (2)
2018	739	3 739 (3)
2019	704	4 248
2020	2 033	6 462
2021	971	5 023
2022	905	8 001 (4)
2023	786	8 974

1) Indragning av arbetslöshetsförmån behandlades tidigare av arbetskraftskommissionen som inte skickade till sökande något skriftligt beslut om indragning av arbetslöshetsförmånen. Från och med 2016, då AMS tog över beslutsfattandet i arbetslöshetsförmånsärenden, har skriftligt beslut om indragning skickats sökande, därav den ökade mängden under "Beslut totalt" samt från samma tidpunkt har de två olika (Nya ansökningar och Övriga beslut) diariesystemen slopats och införts ett diariesystem som omfattar alla beslut i arbetslöshetsförmånsärenden, i tabellen ovan redovisas dessa i stapeln "Beslut totalt". I "Beslut totalt" ingår således även antalet från stapeln "Nya ansökningar". 2) AMS ska i ärenden som gäller justering av en arbetslöshetsförmån ge sökanden ett skriftligt beslut. Från och med 2017 ges sökande ett skriftligt beslut på jämkad arbetslöshetsförmån, därav den ökade mängden under "Beslut totalt" år 2017. 3) Genom ändringar i lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa, bland annat införandet av aktiveringsmodellen, ökade antal beslut med drygt 40 % 2018. Därav den ökade mängden under "Beslut totalt" år 2018. 4) Från mars 2022 fattades beslut vid varje redovisning av arbetslöshetsförmån, även i de ärenden då till den sökande utbetalats arbetslöshetsförmåner helt enligt grundbeslutet om rätten till arbetslöshetsförmån, därav den ökade mängden under "Beslut totalt" år 2022. En ökning med nästan 60 %.

Väsentliga förändringar

Under året har det inte skett väsentliga förändringar som påverkat AMS organisation, verksamhet eller ekonomi.

Risker och osäkerhetsfaktorer

En riskbedömning gjordes 2022 och AMS ledningsgrupp har beslutat att följande områden behöver följas upp: verksamhetsprogram för arbetarskyddet, avvikande situationer och störningar, ingripande i otrygg verksamhet och risktagning, ensidigt arbete, krav på arbetets kvalitet, ansvar som ingår i arbetsuppgifterna, chefens och personalens stöd, samarbete och information och interaktionssituationer som ingår i arbetsuppgifterna samt hot om våld.

Redogörelse för den interna kontrollen

AMS myndighetschef leder myndighetens verksamhet och ansvarar för att fastställda mål uppnås. Alla rättelseyrkanden och besvär avgörs av myndighetschefen som i samband med detta granskar lagenligheten i de ärenden där kunden visat missnöje över beslut. Myndighetschefen följer kontinuerligt upp att de oavslutade ärendena omfattar så få ärenden som möjligt och att budgetmoment inte överskrids eller inte nyttjas i den omfattning som avsetts. Verksamheten planeras utgående från beviljad budget och redovisas i AMS årliga verksamhetsberättelse.

Fordonsmyndigheten

Översikt

Fordonsmyndigheten ansvarar för registrering och besiktning av fordon, utför förarprov samt upprätthåller körkortsregister. Myndigheten ansvarar även för registreringen av vattenfarkoster.

Hållbarhetsstyrning

Fordonsmyndigheten arbetar för en säker vägtrafik med låg miljöpåverkan på Åland. Genom besiktningsverksamhet kontrolleras att de fordon som används på vägarna uppfyller de miljökrav som gäller.

Uppföljning

Ekonomi

Sammandrag	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Försäljningsintäkter	10 394,54	8 640,46	8 097,65	8 306,75
Avgiftsintäkter	1 380 048,48	1 235 700,86	1 406 692,80	1 390 496,27
Övr verksamh intäkt		-285,00	67,00	
Summa Verksamhetens intäkter	1 390 443,02	1 244 056,32	1 414 857,45	1 398 803,02
Personalkostnader	-715 132,22	-731 447,08	-708 634,89	-828 040,91
Köp av tjänster	-326 003,09	-314 663,29	-285 253,29	-296 809,00
Material förnödenh	-63 939,67	-63 166,95	-78 138,36	-82 494,58
Övr verksamh kostn	-1 895,28	-1 951,98	-1 105,73	-8 687,31
Summa Verksamhetens kostnader	-1 106 970,26	-1 111 229,30	-1 073 132,27	-1 216 031,80
Återbet av överf	-110,00	-220,00		
Summa Intäkt ink o kap	-110,00	-220,00		
Summa Intäkt ink o kap öv	-110,00	-220,00		
Summa Verksamhetsbidrag	283 362,76	132 607,02	341 725,18	182 771,22
Summa Årsbidrag	283 362,76	132 607,02	341 725,18	182 771,22
Summa Räkenskapsperiodens resultat	283 362,76	132 607,02	341 725,18	182 771,22
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	283 362,76	132 607,02	341 725,18	182 771,22

Organisation	Budget ack innevarande år	Utfall ack innevarande år	Återstår innevarande år
87000 Fordonsmyndigheten	80 000,00	182 771,22	-102 771,22

Fordonsmyndighetens verksamhet finansieras med avgifter och förväntas därtill generera ett överskott. För år 2023 budgeterades detta överskott till 80.000 euro. Överskottsmålet uppfylldes och uppgick till ca 183.000 euro. Det stora överskottet beror på lägre verksamhetskostnader. De lägre kostnaderna förklaras av vakanser och allmän återhållsamhet.

Målsättningar

Den övergripande planen är att tillhandahålla i LL (2018:8) om Fordonsmyndigheten angivna och av landskapsregeringen ålagda tjänster till rimlig kostnad, med en god servicenivå samt med hög kompetens och öppenhet. För att uppnå detta strävar Fordonsmyndigheten till att utveckla

verksamheten med bland annat ny teknik och hålla nere väntetiderna för förarexamen och besiktning. Målet för året var ett högt förtroende från kunderna, fortbildning av personalen och en fortsatt god effektivitet i verksamheten.

God effektivitet i verksamheten: Myndighetens avgifter har varit i princip oförändrade under många år. I jämförelse med våra grannländer är avgifterna för förarexamen betydligt lägre på Åland och avgifterna för besiktning och registrering ungefär desamma.

Förtroende från kunderna: Ett sätt att förbättra servicenivån är att göra det möjligt för kunderna att hantera sina ärenden över nätet. Sedan tidigare kan allmänheten via myndighetens webbplats själva söka fordonsuppgifter, boka tider för besiktning, ställa av och på fordon, beställa registreringsbevis över nätet samt boka besiktning utan e-identifiering.

Under 2020 gjordes mätningar av hur nöjda kunderna var med servicen på fordonsmyndigheten genom att de fick möjlighet att trycka på en panel med smileys. Det månatliga resultatet varierade då mellan 87–97 % nöjda kunder. Sedan december år 2023 återupptogs mätningarna, resultatet har ännu inte sammanställts.

Tillgängligheten under året har varit god. Väntetiderna för såväl förarprovning som fordonsbesiktning har generellt sett hållits under en vecka. Endast undantagsvis har det inte varit möjligt att beställa tid nästkommande vecka. Samtliga fordon har beretts möjlighet att besiktigas inom sina ordinarie besiktningintervall och i nästan samtliga fall skedde besiktningen på utsatt klockslag. Utöver det har Fordonsmyndigheten haft drop-in på kvällar ett antal gånger under året.

Fortbildningen av personalen har genomförts, förarprövarna har under året genomgått en 4-dagars utbildning och besiktningsektionen har en 2-dagars kurs inplanerad för år 2024.

Väsentliga förändringar

Nytt körkortsregister har tagits i bruk, projektet höll både budget och tidsplan. Projektet genomfördes med endast några små förändringar.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Personalomsättning är en riskfaktor som uppkommit under senaste åren, där svårigheten att få tag i behörig personal riskerar att leda till brist på kompetens. Fordonsmyndigheten arbetar aktivt för att minska personalomsättningen.

Redogörelse för den interna kontrollen

Ett arbete som syftar till att skapa struktur bland befintliga interna anvisningar/rutinbeskrivningar samt att komplettera med nya där sådana idag saknas pågår. Dessa görs successivt tillgängliga för alla anställda via intranätet. Genom dokumenterade anvisningar minskar sårbarheten och ett enhetligare arbetssätt uppnås, vilket leder till ökad effektivitet och rättssäkerhet.

Årsbokslut

Resultaträkning

Resultaträkning	Not	2023	2022
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter		13 430 673,58	16 599 137,77
Avgiftsintäkter		6 190 430,92	6 447 363,24
Understöd och bidrag		2 896 830,82	2 235 218,55
Övriga verksamhetsintäkter		1 168 323,06	1 063 739,99
Summa verksamhetens intäkter		23 686 258,38	26 345 459,55
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	2	-116 962 608,74	-113 177 793,49
Köp av tjänster		-61 599 952,83	-59 168 400,27
Material, förnödenheter och varor		-23 681 453,28	-23 040 495,14
Övriga verksamhetskostnader		-26 429 528,99	-26 749 433,64
Summa verksamhetens kostnader		-228 673 543,84	-222 136 122,54
Pensionsintäkter- och kostnader			
Pensionsintäkter		22 400 000,00	21 400 000,00
Pensionskostnader		-42 107 220,35	-38 768 217,82
Summa pensionsintäkter- och kostnader		-19 707 220,35	-17 368 217,82
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen		4 031 432,81	4 041 147,33
Återbetalningar av överföringar		105 580,17	68 597,41
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar		2 238 450,64	490 887,87
Summa intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar		6 375 463,62	4 600 632,61
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott		-20 823 530,20	-17 576 349,75
Social- och hälsovård samt utkomststöd		-41 527 513,30	-41 494 051,21
Arbetsmarknad		-328 296,48	-688 651,61
Bostadsproduktion		-1 215 452,15	-838 781,11
Primärnärings		-8 225 234,96	-12 259 758,45
Övrigt näringsliv		-5 299 619,26	-4 267 488,49
Allmänna stöd		-24 156 445,09	-15 596 262,18
Övriga överföringskostnader		-7 601 597,78	-8 230 730,26
Summa kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar		-109 177 689,22	-100 952 073,06
Verksamhetsbidrag		-327 496 731,41	-309 510 321,26
Skatteinkomster			

Resultaträkning	Not	2023	2022
Avräkningsbelopp		198 415 589,00	202 195 000,00
Skattegottgörelse		0,00	7 791 184,00
Skatteavräkning		122 550 421,00	84 800 000,00
Medieavgift		2 447 359,67	2 583 648,45
Apoteksavgifter		932 817,00	887 822,00
Summa skatteinkomster		324 346 186,67	298 257 654,45
Finansiella intäkter och kostnader	3		
Ränteintäkter		2 891 694,55	611 620,02
Övriga finansiella intäkter		38 415 790,27	26 731 320,37
Räntekostnader		-38 562,34	-5 634,75
Övriga finansiella kostnader		-375 264,61	-260 396,48
Summa finansiella intäkter och kostnader		40 893 657,87	27 076 909,16
Årsbidrag		37 743 113,13	15 824 242,35
Av- och nedskrivningar	4		
Avskrivningar enligt plan		-11 457 686,61	-11 537 555,50
Avskrivningar av engångskaraktär		-650 075,57	0,00
Nedskrivningar		0,00	0,00
Summa av- och nedskrivningar		-12 107 762,18	-11 537 555,50
Extraordinära poster	5		
Extraordinära intäkter		0,00	17 537 120,00
Extraordinära kostnader		-13 181 491,77	0,00
Summa extraordinära poster		-13 181 491,77	17 537 120,00
Räkenskapsperiodens resultat		12 453 859,18	21 823 806,85
Ökning eller minskning av reserver	6	-16 403 016,17	-6 482 827,49
Räkenskapsperiodens under- eller överskott		-3 949 156,99	15 340 979,36

Balansräkning

Aktiva	Not	2023	2022
Bestående aktiva			
Immateriella tillgångar	7		
Immateriella rättigheter		2 262 894,92	3 489 031,32
Landskapsegendom	8		
Mark- och vattenområden		0,34	0,34
Byggnader		0,34	0,34
Övrig landskapsegendom		641 003,75	605 159,64
Totalt landskapsegendom		641 004,43	605 160,32
Materiella tillgångar	9		
Byggnadsjord- och vattenområden		25 138,54	25 138,54
Byggnader		2 378 550,34	2 138 911,52
Vägar och infrastruktur		166 416 670,16	135 806 527,00
Maskiner och inventarier		14 830 140,39	15 520 665,63
Övriga materiella tillgångar		66 691,44	66 691,44
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar		22 505 152,53	40 868 853,39
Summa materiella tillgångar		206 222 343,40	194 426 787,52
Placeringar			
Grundkapital i Landskapets affärsverk		197 888 711,06	197 587 711,06
Aktier	10	37 588 303,58	37 144 071,30
Andelar		278 727,90	278 727,90
Summa placeringar		235 755 742,54	235 010 510,26
Summa bestående aktiva		444 881 985,29	433 531 489,42
Rörliga aktiva			
Omsättningstillgångar			
Material och förnödenheter		1 617 878,02	1 279 630,92
Fordringar	11		
Långfristiga fordringar			
Lånefordringar (1)	12	39 388 136,93	40 464 465,60
Kortfristiga fordringar			
Försäljningsfordringar		4 033 609,63	2 942 937,38
Lånefordringar (1)	12	1 737 624,25	2 110 632,10
Övriga fordringar		3 745 298,17	2 516 263,49
Resultatregleringar	13	18 501 151,46	6 517 440,36
Summa kortfristiga fordringar		28 017 683,51	14 087 273,33
Summa fordringar		67 405 820,44	54 551 738,93
Finansiella värdepapper			
Aktier och andelar	14	903 885,94	903 885,94
Övriga värdepapper		58 000 000,00	25 000 000,00
Summa finansiella värdepapper		58 903 885,94	25 903 885,94
Kassa- och banktillgodohavanden			
Kassa- och banktillgodohavanden		20 926 512,10	39 682 443,41
Summa rörliga aktiva		148 854 096,50	121 417 699,20

Aktiva	Not	2023	2022
Aktiva totalt		593 736 081,79	554 949 188,62

1) Lånefordringarna är uppdelade på långfristiga och kortfristiga fr.o.m. år 2023. Uppdelningen har gjorts även för år 2022 så att jämförelsen följer samma uppdelning.

Passiva	Not	2023	2022
Eget kapital	15		
Landskapets grundkapital		312 176 684,10	312 176 684,10
Värderingsposter	16	11 455 908,46	11 455 908,46
Fondkapital	17	84 706 998,75	66 102 880,31
Föregående räkenskapsperioders resultat		89 534 302,18	73 921 147,62
Ändring av resultat fr tidigare räkenskapsår	18	-1 400 177,79	272 175,20
Räkenskapsperiodens resultat		-3 949 156,99	15 340 979,36
Summa eget kapital		492 524 558,71	479 269 775,05
Obligatoriska reserveringar			
Obligatoriska reserveringar	19	5 315 335,10	3 591 182,41
Reserveringar			
Investeringsreservering	20	7 447 216,02	7 536 941,51
Förvaltad kapital			
Övrigt förvaltad kapital	21	129 963,06	6009,91
Främmande kapital			
Skuldförbindelselån		0,00	0,00
Erhållna förskott		28 323 513,80	29 740 322,59
Leverantörsskulder		19 990 909,59	10 505 432,72
Övriga skulder	22	7 933 489,45	4 548 250,59
Resultatregleringar	23	32 071 096,06	19 751 273,84
Summa främmande kapital		88 319 008,90	64 545 279,74
Passiva totalt		593 736 081,79	554 949 188,62

Noter

Not 1 - Redovisningsprinciper för landskapet Åland

Landskapsregeringen

Principerna för upprättande av bokslutet

Till landskapet Ålands bokslut hör balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och tillhörande noter samt en budgetuppföljning. Bokslutet upprättas i enlighet med gällande lagar och bestämmelser (i huvudsak bokföringslagen och bokföringsförordningen) och ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om landskapets verksamhet, ekonomiska ställning och finansiering. Dock har vissa speciallösningar tillgripits emedan landskapet bedriver offentlig verksamhet som i många fall väsentligt skiljer sig från privat verksamhet och de redovisningskrav som ställs på dessa. Från och med år 2015 följer landskapet Åland, i tillämpliga delar, bokföringsnämndens kommunsektionens anvisningar vad det gäller kontoplan samt upprättande av bokslut. Stor tonvikt har lagts vid periodiseringarna i bokslutet och prestationsprincipen är tillämpad i så stor omfattning som möjligt. Förbindelseprincipen har tillämpats för bidrag som hör till EU:s målprogram samt vissa nationella företagsstöd, vilket innebär att resultaträkningen belastas då landskapsregeringen tagit ett bindande beslut.

Uppgörande av balansräkningen

Anläggningstillgångarna tas upp i balansräkningen till anskaffningspris med avskrivningar enligt plan. De planenliga avskrivningarna har beräknats enligt en på förhand uppgjord avskrivningsplan.

Aktiva sidan har klassificerats i bestående aktiva och rörliga aktiva.

Balansräkningen AKTIVA

Bestående aktiva indelas i följande huvudgrupper:

Landskapsegendom

Definitionen på landskapsegendom följer finska statens, där motsvarande egendom kallas för nationalförmögenhet. Till landskapsegendom hör kultur- och naturarv såsom t.ex. museiföremål, kulturhistoriskt värdefulla byggnader och fastigheter.

Från och med 01.01.2016 ingår merparten av landskapsegendomen i balansräkningen för Landskapets fastighetsverk (För landskapets fastighetsverks bokslut se bilaga 3). Endast ett fåtal anläggningar ingår fortsättningsvis i Landskapet Ålands balansräkning.

Förvärvad landskapsegendom före år 1998 har inte värderats men av tekniska orsaker har varje anläggning ett värde av (1 mk) 0,17 cent för att kunna behandlas tekniskt i systemen.

Immateriella rättigheter

Bland annat ingår programvaror, licenser och anslutningsavgifter.

Materiella tillgångar

Till materiella tillgångar räknas föremål och rättigheter, som kan överlåtas separat samt övriga nyttigheter, vilkas verkningstid som produktionsfaktor sträcker sig över flera än ett finansår eller som avses ge avkastning eller användas under flera finansår.

Materiella tillgångarna förvärvade före år 1998 värderades enligt det senast kända beskattningsvärdet vid ingången av år 1998 för tillgångarna (fast egendom).

Väggrunder, vägytbeläggning, broar och kajer värderades till gängse värde.

Anläggningstillgångar förvärvade före år 1998 värderades till gängse värde dock så att ifall att anläggningens gängse värde understeg (100 000 mark) 16 818,79 euro värderades inte tillgången.

Färjor förvärvade före år 1998 värderades till försäkringsvärdet.

Värdepapper som förvärvades före 1998 värderades till nominella värden.

Egendom vars anskaffningsutgift har överstigit 50 000 euro och har en ekonomisk livslängd om tre år eller längre har aktiverats.

Placeringar

Aktier och andelar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgiften.

Rörliga aktiva indelas i följande huvudgrupper:

Omsättningstillgångar

För omsättningstillgångar används samma definition som bokföringslagen ger, omsättningstillgångar är nyttigheter, som är avsedda att överlåtas såsom sådana eller i förädlad form eller att förbrukas.

Material och förnödenhetslager har värderats till anskaffningsutgiften.

Lagernedskrivning/uppskrivning har inte gjorts.

Fordringar

Bland annat ingår lånefordringar, försäljningsfordringar och resultatregleringar. Fordringarna upptas till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre.

Finansiella värdepapper

Kortfristiga placeringar upptas till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre.

Balansräkningen PASSIVA

Passiva sidan indelas i följande huvudgrupper:

Eget kapital

Förvärvade tillgångar före 1.1.1998 samt uppkomna skulder har balanserats mot eget kapital, vilket utgör en grunddel. Utöver denna grunddel består det egna kapitalet av föregående räkenskapsperioders under- och eller överskott, samt av kapital i egna fonder.

Värderingsposter

Denna grupp innehåller tidigare uppvärdering av egendom eller nedskrivningar av värdet på främmande kapital.

Fondernas kapital

Olika fonder ingår enligt specifikation i not.

Obligatoriska reserveringar

Under denna rubrik ska kommande sannolika utgifter eller förluster upptas.

Beträffande bidragshanteringen tillämpar landskapet Åland i de flesta fall den s.k.

förbindelseprincipen. Denna princip innebär att resultaträkningen belastas redan i det skede då landskapet fattar ett bindande beslut om bidragsbeviljande (= ingår en förbindelse). Denna förbindelse bokförs samtidigt som en skuld på balansräkningen under obligatoriska reserveringar. Skulden minskar sedan i takt med att resp. bidrag utbetalas.

Följaktligen kommer resultaträkningen, till den del förbindelseprincipen används, att visa beloppet av de sammanlagda **beviljade** bidragen, medan resultaträkningen i de fall där förbindelseprincipen inte används, att visa beloppet av de sammanlagda **utbetalda** bidragen.

Förvaltade kapital

Förvaltade medel, d.v.s. skulder som inte hör till landskapet Åland.

Främmande kapital

Kortfristiga- och långfristiga skulder redovisas som en total under främmande kapital, dock specificerade i not. Semesterlöneskulden ingår under kortfristigt främmande kapital, resultatregleringar.

Principer för avskrivningar enligt plan

För tillgångar som är underkastade förslitning har en på förhand uppgjord avskrivningsplan använts.

Avskrivningarna har beräknats genom lineära avskrivningar på anskaffningsutgiften/restvärdet för tillgångarna enligt den uppskattade ekonomiska livslängden.

För anskaffningar gjorda under året har avskrivningarna beräknats månatligen på anskaffningsutgiften.

De uppskattade avskrivningstiderna för tillgångarna enligt plan har varit följande:

Avskrivningstillgångar	Avskrivningstid linjär
Immateriella tillgångar	
Datorprogram	3 år
Övriga immateriella tillgångar	5 år
Materiella tillgångar	
Byggnader och konstruktioner	
Lager- och övriga byggnader	15 år
Kontors-, sjukhus- och skolbyggnader	30 år
Vägar och infrastruktur	
Vägar, vägkropp	50 år
Vägar, ytbeläggning	10 år
Broar, färjfasten och kajer	50 - 85 år
Transportmedel	
Bilar och övriga fordon	5 år
Landskapsfärjor och övriga vattenfarkoster	20 år
Arbetsmaskiner	
Tunga arbetsmaskiner	7 år
Lätta arbetsmaskiner och redskap	3 år
Övriga maskiner och inventarier	
IT-utrustning	3 år
Kommunikationsutrustning	3 år
Laboratorie- och sjukhusutrustning	5 år
Möbler	5-7 år
Övriga maskiner och inventarier	3 år

Not 2 - Personalkostnader

	2023	2022
Löner och arvoden	-100 657 061,29	-96 546 286,69
Pensionspremier	-17 342 163,76	-16 612 031,58
Övriga lönebikostnader	-1 720 840,96	-1 733 092,92
Personalersättning	1 580 377,97	2 067 600,24
Personalerättelser	331 344,74	682 753,78
Periodiserad semesterlöneskuld (inkl. lönebikostnader)	174 611,16	118 140,45

	2023	2022
Övriga periodiserade lönekostnader (inkl. lönebikostnader)	671 123,40	-1 154 876,77
Summa personalkostnader	-116 962 608,74	-113 177 793,49

Not 3 - Finansiella intäkter och kostnader

	2023	2022
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter från lån till utomstående	876 298,80	540 831,19
Ränteintäkter från placeringar	1 502 904,75	37 108,80
Övriga ränteintäkter	512 491,00	33 680,03
Summa ränteintäkter	2 891 694,55	611 620,02
Dividender och räntor på andelskapital	606 476,00	573 251,40
Avkastning från Ålands Penningautomatförening	33 100 000,00	20 000 000,00
Avkastning från Landskapets Fastighetsverk	4 500 000,00	6 000 000,00
Dröjsmålsräntor	-9 724,65	11 627,90
Kursvinster	115 938,39	45 997,98
Försäljningsvinst värdepapper	49 506,00	32 069,80
Landskapsgarantier	47 545,33	68 373,29
Övriga finansiella intäkter	6 049,20	0,00
Summa övriga finansiella intäkter	38 415 790,27	26 731 320,37
Summa finansiella intäkter	41 307 484,82	27 342 940,39
Finansiella kostnader		
Övriga räntekostnader	-38 562,34	-5 634,75
Summa räntekostnader	-38 562,34	-5 634,75
Kursförluster	-36 272,74	-39 567,59
Kreditförluster	-75 830	0,00
Kreditförluster, oindrivna stöd	-16 324,15	-9 628,19
Nedskrivning av lånefordringar	0,00	-28 591,95
Övriga finansiella kostnader	-246 838,05	-182 608,75
Summa övriga finansiella kostnader	-375 264,61	-260 396,48
Summa finansiella kostnader	-413 826,95	-266 031,23
Summa finansiella intäkter och kostnader	40 893 657,87	27 076 909,16

Not 4 - Av- och nedskrivningar

	2023	2022
Av- och nedskrivningar		
Avskrivningar enligt plan	-11 457 686,61	-11 537 555,50
Summa avskrivningar enligt plan	-11 457 686,61	-11 537 555,50
Avskrivningar av engångskaraktär		
Utrangering av Långholmsströms, Djurholmssunds, Brändöströms, Kalby bro och Bomarsundsbron 31.12	-650 075,57	0,00
Summa avskrivningar av engångskaraktär	-650 075,57	0,00
Summa av- och nedskrivningar	-12 107 762,18	-11 537 555,50

Not 5 - Extraordinära intäkter och kostnader

Specifikation av extraordinära intäkter och kostnader	2023	2022
Extraordinära intäkter		
Övriga extraordinära intäkter	0,00	17 537 120,00
Summa extraordinära intäkter	0,00	17 537 120,00
Extraordinära kostnader		
Skadeersättning enligt dom gällande uppsägning av avtal om trafik mellan Svinö i Lumparlands kommun och Mellanholm i Föglö kommun. Se även not 25.	-13 181 491,77	0,00
Summa extraordinära kostnader	-13 181 491,77	0,00

Not 6 - Reserveringar i resultaträkningen

Reserveringar	2023	2022
Ombokning av 2019 års ej utnyttjade paf-budgetmedel	0,00	-6 206 488,17
Ombokning av 2020 års ej utnyttjade paf-budgetmedel	-3 128 531,23	0,00
Årets låneamorteringar, paf-lån	0,00	-366 064,81
Fonderas för tredje sektorn	-10 000 000,00	0,00
Reservering för vattenförsörjning, vattenförbättrande åtgärder, äldreomsorgsinvesteringar och e-förvaltningsprojekt	-3 364 210,43	0,00
Upplösning av investeringsreservering	89 725,49	89 725,49
Summa reserveringar	-16 403 016,17	-6 482 827,49

Not 7 - Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar	1.1.2023	Ökning	Minskning	31.12.2023
Immateriella rättigheter				
Anslutningsavgifter	63 331,13	0,00	0,00	63 331,13
Övriga immateriella rättigheter	179 475,49	1 038 501,75	-188 904,35	1 029 072,89
Inköpta dataprogram	2 955 841,41	81 293,89	-1 882 003,59	1 155 131,71
Egna dataprogram	290 383,29	0,00	-275 024,10	15 359,19
Summa immateriella rättigheter	3 489 031,32			2 262 894,92

Not 8 - Landskapsegendom

Landskapsegendom	1.1.2023	Ökning	Minskning	31.12.2023
Jord- och vattenområden	0,34	0,00	0,00	0,34
Byggnader				
Muséer, slott och övriga kulturbyggnader	0,34	0,00	0,00	0,34
Övrig landskapsegendom				
Konstverk	567 132,94	35 844,11	0,00	602 977,05
Museiföremål och -samlingar, arkiv och övrig landskapsegendom	38 026,70	0,00	0,00	38 026,70
Summa landskapsegendom	605 160,32			641 004,43

Not 9 - Materiella tillgångar

Materiella tillgångar	1.1.2023	Ökning	Minskning	31.12.2023
Byggnadsjord och vattenområden	25 138,54	0,00	0,00	25 138,54
Byggnader				
Skolbyggnader	321 178,85	0,00	-12 196,68	308 982,17
Kontorsbyggnader	921 918,86	443 938,42	-70 218,78	1 295 638,50
Lagerbyggnader	89 058,35	0,00	-13 073,28	75 985,07
Övriga byggnader	684 065,05	0,00	-65 601,00	618 464,05
Sjukhusbyggnader	122 690,41	0,00	-43 209,86	79 480,55
Summa byggnader	2 138 911,52			2 378 550,34
Vägar och infrastruktur				
Ytbeläggningen	11 201 943,63	2 977 262,73	-2 235 511,53	11 943 694,83
Väggrunden	78 034 931,97	1 732 221,52	-2 595 131,94	77 172 021,55
Broar	46 109 962,78	32 082 647,86	-1 331 366,96	76 861 243,68
Farleder och kanaler	111 091,36	0,00	-15 683,52	95 407,84
Övriga konstruktioner	348 597,26	81 718,24	-86 013,24	344 302,26
Summa vägar och infrastruktur	135 806 527,00			166 416 670,16
Maskiner och inventarier				
Bilar och övriga landfordon	601 034,56	145 673,23	-203 467,54	543 240,25
Färjor och övriga vattenfarkoster	12 569 915,68	109 324,72	-1 261 806,46	11 417 433,94
Tunga arbetsmaskiner	312 263,60	58 300,00	-90 086,87	280 476,73
Lätta arbetsmaskiner	0,00	0,00	0,00	0,00
Möbler och inredning	0,00	0,00	0,00	0,00
IT-utrustning	690 515,26	962 562,80	-431 026,79	1 222 051,27
Kontorsmaskiner och apparater	0,00	0,00	0,00	0,00
Kommunikationsutrustning	11 235,28	0,00	-11 235,28	0,00
Hälso-och sjukvårdsutrustning	1 335 156,33	263 435,83	-442 599,48	1 155 992,68
Övriga maskiner och inventarier	544,92	214 243,79	-3 843,19	210 945,52
Summa maskiner och inventarier	15 520 665,63			14 830 140,39
Övriga materiella tillgångar				
Värde och konstföremål	66 691,44	0,00	0,00	66 691,44
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar	40 868 853,39	26 716 906,94	-45 080 607,80	22 505 152,53
Summa materiella tillgångar	194 426 787,5			206 222 343,40

Not 10 - Förteckning över landskapets aktier

	Antal aktier	Förändringar	Antal aktier	Nom. värde	Bokföringsvärde	Landskapets
	1.1.2023	(EUR)	31.12.2023	per aktie (EUR)	(EUR)	ägarandel i %
Dotterbolag						
Fastighets Ab Buskleden (1	0	2,68	268		2,68	100,00 %
Fastighets Ab Lappo bostäder (1	0	1,32	132		1,32	100,00 %
Fastighets Ab Söderkåkar	135		135	383,47	51 768,45	100,00 %
Kraftnät Åland Ab	61 754	400 000,00	61 754	168,19	16 779 240,68	100,00 %
Lappo Företagarnas FAB (1	0	3,94	394		3,94	95,40 %
Långnäs Hamn Ab	1 876		1 876	252,28	473 277,28	100,00 %
Ålands Fastighets Ab	9 185		9 185		1 634 389,39	94,61 %
Åland Post Ab	10 000		10 000		11 000 000,00	100,00 %
Ab Skärgårdsflyg	96 376		96 376		8 000,00	100,00 %
Ålands Radio & TV Ab	3 000		3 000	170	510 000,00	100,00 %
Ålands Utvecklings Ab (2	588		588	7 232,08	1 254 173,36	98,49 %
Summa dotterbolag					31 710 857,10	
Intressebolag						
Fastighets Ab Dalnäs	5 258		5 258	84	442 145,22	40,05 %
Fastighets Ab Godby Center	2 397		2 397		403 151,42	42,58 %
Södra Brändö Turistservice Ab	500		500	34	17 000,00	28,09 %
Åda Ab	500		500	25	1 419 500,00	50,00 %
Ålands Vatten Ab	3 117		3 117	170	529 890,00	27,69 %
Summa intressebolag					2 811 686,64	
Övriga bolag						
Brändö Fritidsservice Ab	280	-22 400	0	80	0,00	
Elisa Oyj	300		300		150,00	0,00018 %
Flexens Oy Ab	207 144		207 144	0	20 714,50	6,90 %
Funidata Oy	0	66 624	350	190	66 624,34	0,61 %
Försäkringsbolaget Alandia Ab	4 588		4 588	616	2 828 220,00	2,36 %
Una Oy	100		100	1 500	150 000,00	5,80 %
Vakka-Suomen Puhelin Oy	3		3	17	51,00	0,005 %
Summa övriga bolag					3 065 759,84	
Summa aktier					37 588 303,58	

Not 11 - Fordringar

Specifikation över fordringarna	2023	2023	2022	2022
Lånefordringar	Långfristiga	Kortfristiga	Långfristiga	Kortfristiga
Lånefordringar PAF	3 188 645,69	460 462,06	3 166 396,13	407 756,40
Lånefordringar	37 927 663,36	1 277 162,19	39 026 241,59	1 702 875,70
Osäkra lånefordringar	-1 728 172,12		-1 728 172,12	
Summa lånefordringar	39 388 136,93	1 737 624,25	40 464 465,60	2 110 632,10
Övriga fordringar				
Försäljningsfordringar		4 116 765,40		3 020 412,21
Osäkra försäljningsfordringar		-83 155,77		-77 474,83
Övriga fordringar		3 745 298,17		2 516 263,49
Resultatregleringar		18 501 151,46		6 517 440,36
Summa övriga fordringar	0,00	26 280 059,26	0,00	11 976 641,23
Total summa fordringar	39 388 136,93	28 017 683,51	40 464 465,60	14 087 273,33

Not 12 - Lånefordringar

Lånets art	Kvarstående från år 2022	Utgivna lån år 2023	Amorterat år 2023	Kvarstående till år 2024	Ränte %
Bostadslån (enligt LL om bostadsproduktion)	38 627 501,86	0,00	-1 477 766,69	37 149 735,17	1,00
Produktutvecklingslån	72 465,00	0,00	0,00	72 465,00	2,00
Lån för torrlägningsarbeten	1 237,09	0,00	-136,54	1 100,55	3,00
Skogsförbättringslån	228,79	0,00	-228,79	0,00	2,00
Offentligt kapitallån	2 027 684,55	0,00	-46 159,72	1 981 524,83	0,00
Summa lån exkl paf-lån	40 729 117,29	0,00	-1 524 291,74	39 204 825,55	
Lån ur penningautomatmedel	3 574 152,53	425 000,00	-350 044,78	3 649 107,75	1,00
Summa lån inkl. paf-lån	44 303 269,82	425 000,00	-1 874 336,52	42 853 933,30	
Nedskrivna osäkra lånefordringar	-1 728 172,12	0,00	0,00	-1 728 172,12	
Summa samtliga lånefordringar	42 575 097,70	425 000,00	-1 874 336,52	41 125 761,18	

Not 13 - Resultatregleringar, fordringar

Specifikation över resultatregleringar, fordringar	Euro
Periodiserad ränta, placeringar	654 223,61
Räntefordringar lånereskontran	277 629,13
Överföring från Landskapets Pensionsfond kvartal 4	4 451 224,17
Förskott från Fastighetsverket, kvartal 4	1 125 000,00
Periodiserade pensioner och AMS för januari 2024	2 818 453,16
Periodiserade leverantörsfakturor	143 429,57
Intäktsreservering, EU-program	2 653 385,18
Intäktsreservering, EU:s återhämtning och resiliens	5 406 992,32
Övriga intäktsreserveringar	744 973,22
Utbet förskott ERUF 21-27	80 000,00
Utbetalt förskott ESF 2021-2027	124 466,00
Övriga resultatregleringar	21 375,10
Summa resultatregleringar	18 501 151,46

Not 14 - Förteckning över landskapets aktier och fonder under finansiella värdepapper

Bolag	Antal	Förändr.	Antal	Nom. värde	Bokföringsvärde
Aktier	01.01.2023	(EUR)	31.12.2023	per aktie (EUR)	(EUR)
Apetit Oyj	86		86	10,20	877,20
Ålandsbanken B	15 000		15 000	26,70	400 500,00
RederiAb Eckerö	6 000		6 000	30,00	180 000,00
Ångfartygs Ab Alfa	3		3	8 500,00	25 500,00
Fonder					
Ålandsbanken Euro Bond B	9 203,87		9 203,87	32,27	297 008,74
Summa aktier och fonder					903 885,94

Aktierna och fonderna har förvärvats genom bl.a. danaarv.

Not 15 - Eget kapital

Förändring i eget kapital	2023	2022
Landskapets eget kapital 1.1.		
Grundkapital	312 176 684,10	312 176 684,10
Värderingsposter	11 455 908,46	11 455 908,46
Fondkapital	84 706 998,75	66 102 880,31
Föregående räkenskapsperioders resultat	89 534 302,18	73 921 147,62
Ändring av resultat från tidigare räkenskapsår	-1 400 177,79	272 175,22
Räkenskapsårets resultat	-3 949 156,99	15 340 979,36
Landskapets eget kapital 31.12.	492 524 558,71	479 269 775,05

Not 16 - Värderingsposter

I enlighet med affärsbokföringens principer, har landskapet möjlighet att ta in s.k. värderingsposter i balansräkningen. En värderingspost används då man behöver värdera upp egendom, eller skriva ner värdet på främmande kapital. En förutsättning för uppskrivning, är att värdeökningen är varaktig och väsentlig.

Användningen av värderingsposter följer i landskapets räkenskaper en restriktiv linje.

Värderingsposter	2023	2022
Bokföringsvärde 1.1.	11 455 908,46	11 455 908,46
Ökning/minskning	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12	11 455 908,46	11 455 908,46

Not 17 - Fondernas kapital

Fonder	2023	2022
Kurt, Eva, Gustaf och Ellen Webers minnesfond		
Bokföringsvärde 1.1.	155 317,03	155 216,06
Ökning/minskning	2901,53	100,97
Bokföringsvärde 31.12	158 218,56	155 317,03
President Urho Kekkonens 80-års fond		
Bokföringsvärde 1.1.	17 934,27	17 931,46

Fonder	2023	2022
Ökning/minskning	333,16	2,81
Bokföringsvärde 31.12	18 267,43	17 934,27
Ålands självstyrelses jubileumsfond		
Bokföringsvärde 1.1.	1 350 785,43	1 561 713,98
Ökning/minskning	28 061,44	-210 928,55
Bokföringsvärde 31.12	1 378 846,87	1 350 785,43
Övriga fonder totalt	1 555 332,86	1 524 036,73

Donerade tillgångar	2023	2022
Irene och Halvdan Stenholms konstdonation		
Bokföringsvärde 1.1.	59 384,49	59 393,03
Ökning/minskning	419,37	-8,54
Bokföringsvärde 31.12.	59 803,86	59 384,49
Övriga donerade tillgångar		
Bokföringsvärde 1.1.	25 500,00	0,00
Ökning/minskning	0,00	25 500,00
Bokföringsvärde 31.12.	25 500,00	25 500,00
Donerade tillgångar ÅHS		
Bokföringsvärde 1.1.	79 413,84	79 458,72
Ökning/minskning	661,28	-44,88
Bokföringsvärde 31.12.	80 075,12	79 413,84
Donerade tillgångar totalt	165 378,98	164 298,33

Reserverade PAF-medel	2023	2022
Bokföringsvärde 1.1.	64 414 545,25	57 840 583,07
Ökning: Ombokning av 2019 års ej utnyttjade budgetmedel	0,00	6 206 488,17
Ökning: Ombokning av 2020 års ej utnyttjade budgetmedel	3 128 531,23	0,00
Ökning: Årets låneamorteringar	0,00	366 064,81
Ökning: Återbetalning av tidigare utbetalda medel	0,00	1 409,20
Ökning: Reservering av 2022 års PAF-medel	2 079 000,00	0,00
Ökning: Fonderas för tredje sektor	10 000 000,00	0,00
Ökning: Reservering för vattenförsörjning, vattenförbättrande åtgärder, äldreomsorgsinvesteringar och e-förvaltningsprojekt	3 364 210,43	0,00
Bokföringsvärde 31.12	82 986 286,91	64 414 545,25
Reserverade medel totalt	82 986 286,91	64 414 545,25
Fondernas kapital totalt	84 706 998,75	66 102 880,31

Fonderna är under utredning och under år 2024 kommer de fonder som erhållits genom donation och vars disponering förknippas med villkor i ett avtal, testamente eller gåvobrev att flyttas till förvaltad kapital.

Not 18 - Ändring av resultat från tidigare räkenskapsår

Ändring av resultat från tidigare räkenskapsår	2023
Korrigering av lagersaldo per 31.12.2022	178 822,25
Reservering av tilläggsinkomst från PAF enligt budget 2022	-2 079 000,00
Extra avkastning från PAF år 2022	500 000,00
Centrdifferens	-0,04
Landskapets eget kapital 31.12.	-1 400 177,79

Not 19 - Obligatoriska reserveringar

	2015-2023	2023	2022
Nationella stöd			
Näringsavdelningen, stöd som följer förbindelseprincipen (1)			
Ingående saldo 1.1		1 098 386,91	991 241,97
Beviljade stöd, totalt		833 730,46	992 316,21
Återbokade stöd, totalt		-110 349,59	-104 453,55
Nettobeviljat, totalt		723 380,87	887 862,66
Utbetalningar, totalt		-446 834,72	-780 717,72
Utgående saldo 31.12		1 374 933,06	1 098 386,91
Program med EU-finansiering			
Europeiska regionalfonden 2014-2020			
Ingående saldo 1.1		189 689,89	432 071,00
Beviljade stöd, totalt	3 555 546,29	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt	-67 259,13	-35 035,70	-20315,89
Nettobeviljat, totalt	3 488 287,16	-35 035,70	-20 315,89
Utbetalningar, totalt	-3 488 287,16	-154 654,19	-222 065,22
Utgående saldo 31.12	0,00	0,00	189 689,89
Europeiska socialfonden 2014-2020			
Ingående saldo 1.1	0,00	736 153,38	987 852,17
Beviljade stöd, totalt	6 639 064,80	78 614,56	292 368,00
Återbokade stöd, totalt	-697 921,42	-108 135,22	0,00
Nettobeviljat, totalt	5 941 143,38	-29 520,66	292 368,00
Utbetalningar, totalt	-5 670 120,19	-435 609,53	-544 066,79
Utgående saldo 31.12	271 023,19	271 023,19	736 153,38
Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020			
Ingående saldo 1.1		1 566 952,23	852 431,58
Beviljade stöd, totalt	8 665 635,92	348 403,10	1 141 814,01
Återbokade stöd, totalt	-977 410,41	-675 112,03	0,00
Nettobeviljat, totalt	7 688 225,51	-326 708,93	1 141 814,01

Utbetalningar, totalt	-7 694 540,83	-1 246 558,62	-427 293,36
Utgående saldo 31.12	-6 315,32	-6 315,32	1 566 952,23

Europeiska socialfonden 2021-2027 (2)	2023-2027	2023	2022
Ingående saldo 1.1			
Beviljade stöd, totalt	2 190 892,00	2 190 892,00	
Återbokade stöd, totalt	0,00	0,00	
Nettobeviljat, totalt	2 190 892,00	2 190 892,00	
Utbetalningar, totalt	0,00	0,00	
Utgående saldo 31.12	2 190 892,00	2 190 892,00	0,00

Europeiska regionalfonden 2021-2027 (2)	2023-2027	2023	2022
Ingående saldo 1.1			
Beviljade stöd, totalt	1 547 554,62	1 547 554,62	
Återbokade stöd, totalt	0,00	0,00	
Nettobeviljat, totalt	1 547 554,62	1 547 554,62	
Utbetalningar, totalt	0,00	-62 752,45	
Utgående saldo 31.12	1 484 802,17	1 484 802,17	0,00
Sammanlagt, obligatoriska reserveringar:		5 315 335,10	3 591 182,41

1) Budget 61000: kontona 570307 och 570310 följer förbindelseprincipen. 2) Oreglerade förskott syns inte i siffrorna för utbetalningar ovan.

Not 20 - Reserveringar

Reserver	2023	2022
Investeringsreservering		
Bokföringsvärde 1.1.	7 536 941,51	7 626 667,00
Ökning/minskning	-89 725,49	-89 725,49
Bokföringsvärde 31.12	7 447 216,02	7 536 941,51
Reserveringar totalt	7 447 216,02	7 536 941,51

Not 21 - Förvaltad kapital

Specifikation över ränteintäkter (kumulativt) finansärer	2023	2022
Europeiska Regionala Utvecklingsfonden 14-20	14 017,77	299,05
Europeiska Socialfonden 14-20	11 289,96	246,67
Europeiska Program för landsbygdens utveckling 14-20	72 700,27	4 601,47
Europeiska Strukturprogram för fiskerisektorn 14-20	28 163,06	770,79
Europeiska Regionala Utvecklingsfonden 21-27	2 269,96	49,92
Europeiska Socialfonden 21-27	1 522,04	42,01
Förvaltad kapital totalt	129 963,06	6 009,91

Not 22 - Övriga skulder

Övriga skulder	31.12.2023	31.12.2022
Arbetsgivaravgifter	4 726 899,06	4 505 470,16
Kortfristigt lån från fastighetsverket till 6 månaders deposition	3 000 000,00	0,00
Övriga kortfristiga skulder	206 590,39	42 780,43
Summa lån	7 933 489,45	4 548 250,59

Not 23 - Resultatregleringar, skulder

Specifikation över resultatregleringar, skulder	2023	2022
Periodiserad semesterlöneskuld	18 646 078,15	18 106 811,40
Övriga periodiserade löner	8 514,16	1 365 756,75
Kostnadsreserveringar, leverantörsfakturor	235 011,98	278 705,69
Kostnadsreservering, skadeersättning enligt dom	13 181 491,77	0,00
Summa resultatregleringar	32 071 096,06	19 751 273,84

Not 24 - Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser

Landskapets pensionsansvar	2023	2022
Landskapet Ålands Pensionsfond:		
Totalt pensionsansvar per 1.1 (mn €)	823,40	818,20
Ökning/minskning	34,20	5,20
Totalt pensionsansvar per 31.12 (mn €)	857,60	823,40

Utgivna ansvarsförbindelser 31.12.2023	2023	2022
Landskapsgarantier för industrier och vissa andra näringsgrenar	60 461,54	65 461,54
Landskapsgarantier för åländska företag		
Via Finnvera, totalt garantibelopp 31.12	3 193 607,48	4 002 768,89
Övriga, totalt garantibelopp 31.12	254 153,88	390 090,78
Likviditetslån med landskapsborgen för jordbruk		
Totalt garantibelopp 31.12	291 288,50	685 962,85

Landskapsgarantier för studielån 31.12 (enligt uppgift från respektive bank)	2023	2022
Totalt garantibelopp	32 305 140,47	31 396 074,24

Garantier beviljade med fullmakt av lagtinget	Antal	Belopp	Antal	Belopp
		31.12.2023		31.12.2022
Kraftnät Åland Ab	6	51 716 340,66	7	55 880 428,26
Totalt garantibelopp		51 716 340,66		55 880 428,26
Landskapsborgen för ägarbostadslån (1	2 033	53 203 347,00	1 792	53 152 095,00

Garantier beviljade med fullmakt av lagtinget	Antal	Belopp	Antal	Belopp
Landskapsborgen för hyreshus	19	14 476 795,82	17	12 039 457,00
Totalt garantibelopp		65 191 552,00		65 191 552,00

1) Redovisningen av det totala sammanställda borgensåtagandet är ett estimat uträknat med hjälp av bankernas redovisningar av lånesaldon.

Not 25 - Pågående rättsprocesser

Ålands tingsrätt har 7.4.2022 meddelat dom i ärende L20/616 rörande Pedago Interaktiv Ab:s käromål mot Åda Ab gällande skadeståndsskyldighet till följd av upphandlingen av ett löne- och personaladministrativt system (LPA-systemet). I domslutet förkastas käromålet gällande skadeståndsskyldighet om 2.771.657,61 euro. Pedago Interaktiv Ab har 8.6.2022 besvärat sig mot tingsrättens dom gällande skadeståndsskyldighet vilket innebär att domen ännu inte vunnit laga kraft. Landskapsregeringen har kostnadsansvaret för processkostnaderna.

Hovrätten meddelade sin dom 4.12.2023. Domen innebar att man inte ändrade tingsrättens dom. Pedago Interaktiv Ab:s krav på ersättning för utebliven vinst och kostnadsersättning förkastades därmed. Pedago Interaktiv Ab ålades att till Åda Ab erlægga ersättning för rättegångskostnader.

Ålands tingsrätt har 16.6.2022 meddelat dom i ärende L20/1157 rörande uppsägning av avtalet med ett konsortium bestående av Ansgar Ab och Finlands färjetrafik Ab om trafik mellan Svinö i Lumparlands kommun och Mellanholm i Föglö kommun. Ersättningen enligt domslutet uppgår till 10.524.568,14 euro, jämte dröjsmålsränta enligt 4 § 1 mom. räntelagen från och med 9.11.2020. Landskapsregeringen har besvärat sig mot ersättningen för utebliven vinst om 10.027.591,17 euro. Emellertid har landskapsregeringen under år 2022 betalat ersättningen för de direkta kostnaderna om 496.976,97 euro jämte dröjsmålsränta eftersom dessa kostnader inte är föremål för besvär och tingsrättens dom till denna del därmed vunnit laga kraft.

Åbo hovrätt höll huvudförhandlingar i ärendet i november 2023 och dom gavs 24.1.2024. Landskapsregeringen har 14.2.2024 ansökt om att vid Statens ämbetsverk på Åland deponera den ersättning som landskapsregeringen enligt hovrättens dom ska betala till konsortiet men som betalningsmottagaren vägrat att ta emot innan domen vunnit laga kraft. Statens ämbetsverk biföll 27.2.2024 ansökan om deponering.

Landskapsregeringen har den 19.4.2024 avtalat om förlikning med konsortiet. I och med detta förbinder sig landskapsregeringen att till konsortiet erlægga ett belopp om 11.900.000,00 euro utöver det belopp om 496.976,97 euro som erlades under 2022 innan ärendets handläggning i Åbo hovrätt. I och med detta har parterna enats om att avsluta samtliga pågående rättsprocesser och att parterna inte har några ytterligare krav eller yrkanden gentemot varandra med anledning av detta ärende. Parterna förbinder sig att inte heller framställa sådana yrkanden.

Förlikningen budgeteras och bokförs i räkenskaperna för år 2024 på så sätt att mellanskillnaden mellan det belopp om 13.181.491,77 euro som i ändringsbudget 3/2023 upptogs och deponerades, och det förlikningsbelopp om 11.900.000,00 euro som nu avtalats om, upptas som en intäkt i ändringsbudget 2/2024. Mellanskillnaden uppgår till 1.281.491,77 euro.

Bilaga 1 Övriga poster - poster som saknas i balansräkningen

Landskapet Ålands pensionsansvarsskuld

Pensionsansvarsskulden upptas från och med år 2014 inte i landskapets balansräkning. Landskapets approximativa, uträknat av KEVA, pensionsansvarsskuld var per den 31.12.2023 857,6 miljoner euro (823,4 mn€).

Marknadsvärdet på Ålands pensionsfonds placeringstillgångar, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, var per den 31.12.2023 524,2 miljoner EUR (494,5 milj. €). Detta ger en täckningsgrad på 61,1% (60,1%).

Landskapets Fastighetsverk

Ålands landskapsregering har, med stöd av 20 § LL (2015:110) om landskapets fastighetsverk, överfört fast egendom till Landskapets fastighetsverk (Finansavdelningens allmänna byrå, beslut 29.12.2015/Nr 68 Enskild samt beslut 20.12.2017/Nr 64 Enskild.)

Landskapets fastighetsverk är ett affärsverk underställt landskapsregeringen. Fastighetsverket tillhandahåller tjänster för landskapsregeringens allmänna förvaltning, fristående enheter som finns i anslutning till den och myndigheter som är underställda landskapsregeringen (landskapsförvaltningen) samt för lagtingets förvaltning och myndigheter som är underställda lagtinget.

Landskapets Fastighetsverk inledde sin verksamhet den 01.01.2016 och upprättar ett eget årsbokslut.

Bilaga 2: Landskapsägda affärsverk, dotterbolag samt intressebolag

Landskapsägda affärsverk			
Uppgifter per 31.12.2022	Ägarandel i %	Eget kapital mn€	Andel av eget kapital, mn€
Landskapets fastighetsverk	100	198,5	198,5

Landskapsägda dotterbolag			
Uppgifter per 31.12.2022	Ägarandel i %	Eget kapital mn€	Andel av eget kapital, mn€
Fastighets Ab Buskleden (1)	100		
Fastighets Ab Lappo bostäder (1)	100		
Fastighets Ab Söderkåkar	100	0,1	0,1
Kraftnät Åland Ab	100	15,0	15,0
Lappo Företagarnas FAB (1)	100	0,8	0,8
Långnäs hamn Ab	100	6,8	6,8
Åland Post Ab	100	19,9	19,9
Ab Skärgårdsflyg (2)	100	0,0	0,0
Ålands Fastighets Ab	94,6	2,1	2,0
Ålands Radio & TV	100	0,8	0,8
Ålands Utvecklings Ab	98,5	1,0	1,0

1) Fastighets Ab Buskleden och Fastighets Ab Lappo bostäder uppgör inte egna bokslut utan ingår i Lappo Företagarnas FAB:s bokslut. Företagen är under likvidation. 2) Ab Skärgårdsflyg har ett eget kapital på 6 500 euro.

Landskapsägda intressebolag			
Uppgifter per 31.12.2022	Ägarandel i %	Eget kapital mn€	Andel av eget kapital, mn€
Fastighets Ab Dalnäs	40,1	1,2	0,5
Fastighets Ab Godby Center	42,6	0,9	0,4
Södra Brändå Turistervice Ab	28,1	0,1	0,0
Åda Ab	50	0,8	0,4
Ålands Vatten Ab	27,7	3,3	0,9

En fullständig förteckning över landskapets bestående aktieinnehav finns i not 10.

Bilaga 3: Resultaträkning konsoliderad

	LR	FV	Eliminering	Konsolidering
Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	13 430 673,58	25 575 095,83	-23 962 148,07	15 043 621,34
Avgiftsintäkter	6 190 430,92	0,00	-4 174,10	6 186 256,82
Understöd och bidrag	2 896 830,82	0,00	0,00	2 896 830,82
Övriga verksamhetsintäkter	1 168 323,06	0,00	-279 710,34	888 612,72
Summa verksamhetens intäkter	23 686 258,38	25 575 095,83	-24 246 032,51	25 015 321,70
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	-116 962 608,74	-2 728 704,89	0,00	-119 691 313,63
Köp av tjänster	-61 599 952,83	-5 668 020,05	279 710,34	-66 988 262,54
Material, förnödenheter och varor	-23 681 453,28	-517 356,84	150 845,66	-24 047 964,46
Övriga verksamhetskostnader	-26 429 528,99	-1 034 633,29	23 815 476,51	-3 648 685,77
Summa verksamhetens kostnader	-228 673 543,84	-9 948 715,07	24 246 032,51	-214 376 226,40
Pensionsintäkter- och kostnader				
Pensionsintäkter	22 400 000,00			22 400 000,00
Pensionskostnader	-42 107 220,35			-42 107 220,35
Summa pensionsintäkter- och kostnader	-19 707 220,35	0,00	0,00	-19 707 220,35
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar				
Europeiska Unionen	4 031 432,81			4 031 432,81
Återbetalningar av överföringar	105 580,17			105 580,17
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	2 238 450,64			2 238 450,64
Summa intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	6 375 463,62	0,00	0,00	6 375 463,62
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar				
Undervisning, kultur och idrott	-20 823 530,20			-20 823 530,20
Social- och hälsovård samt utkomststöd	-41 527 513,30			-41 527 513,30
Arbetsmarknad	-328 296,48			-328 296,48
Bostadsproduktion	-1 215 452,15			-1 215 452,15
Primärnärings	-8 225 234,96			-8 225 234,96
Övrigt näringsliv	-5 299 619,26			-5 299 619,26
Allmänna stöd	-24 156 445,09			-24 156 445,09
Övriga överföringskostnader	-7 601 597,78			-7 601 597,78
Summa kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-109 177 689,22	0,00	0,00	-109 177 689,22
Verksamhetsbidrag	-327 496 731,41	15 626 380,76	0,00	-311 870 350,65
Skatteinkomster				
Avräkningsbelopp	198 415 589,00			198 415 589,00
Skattgottgörelse	0,00			0,00

	LR	FV	Eliminering	Konsolidering
Skatteavräkning	122 550 421,00			122 550 421,00
Återbäring av lotteriskatt	0,00			0,00
Medieavgift	2 447 359,67			2 447 359,67
Apoteksavgifter	932 817,00			932 817,00
Summa skatteinkomster	324 346 186,67	0,00	0,00	324 346 186,67
Finansiella intäkter och kostnader				
Ränteintäkter	2 891 694,55	500 592,80	-65,00	3 392 222,35
Övriga finansiella intäkter	38 415 790,27	0,00	-4 500 000,00	33 915 790,27
Räntekostnader	-38 562,34	-3 324,62	65,00	-41 821,96
Övriga finansiella kostnader	-375 264,61	0,00	0,00	-375 264,61
Summa finansiella intäkter och kostnader	40 893 657,87	497 268,18	-4 500 000,00	36 890 926,05
Årsbidrag	37 743 113,13	16 123 648,94	-4 500 000,00	49 366 762,07
Av- och nedskrivningar				
Avskrivningar enligt plan	-11 457 686,61	-9 763 514,68		-21 221 201,29
Avskrivningar av engångskaraktär	-650 075,57	0,00		-650 075,57
Nedskrivningar	0,00	0,00		0,00
Summa av- och nedskrivningar	-12 107 762,18	-9 763 514,68	0,00	-21 871 276,86
Extraordinära poster				
Extraordinära intäkter	0,00	0,00		0,00
Extraordinära kostnader	-13 181 491,77	0,00		-13 181 491,77
Summa extraordinära poster	-13 181 491,77	0,00	0,00	-13 181 491,77
Räkenskapsperiodens resultat	12 453 859,18	6 360 134,26	-4 500 000,00	14 313 993,44
Ökning eller minskning av reserver	-16 403 016,17	0,00		-16 403 016,17
Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-3 949 156,99	6 360 134,26	-4 500 000,00	-2 089 022,73

Inkluderar Ålands landskapsregering och Landskapets fastighetsverk. Denna sammanställning är endast en rapport för information och inte en fullständig, officiell koncernbalansräkning.

Bilaga 4: Balansräkning konsoliderad

Aktiva	LR	FV	Eliminering	Konsoliderad
Bestående aktiva				
Immateriella tillgångar				
Immateriella rättigheter	2 262 894,92	0	0	2 262 894,92
Landskapsegendom				0,00
Mark- och vattenområden	0,34	3 032 932,19	0	3 032 932,53
Byggnader	0,34	2 454 302,72	0	2 454 303,06
Övrig landskapsegendom	641 003,75	0	0	641 003,75
Totalt landskapsegendom	641 004,43	5 487 234,91	0	6 128 239,34
Materiella tillgångar				
Byggnadsjord- och vattenområden	25 138,54	3 305 862,71	0	3 331 001,25
Byggnader	2 378 550,34	163 286 621,95	0	165 665 172,29
Planteringar	0,00	149 042,98	0	149 042,98
Vägar och infrastruktur	166 416 670,16	0	0	166 416 670,16
Konstruktioner	0,00	285 694,01	0	285 694,01
Maskiner och inventarier	14 830 140,39	636 063,78	0	15 466 204,17
Övriga materiella tillgångar	66 691,44	0	0	66 691,44
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar	22 505 152,53	4 101 138,84	0	26 606 291,37
Summa materiella tillgångar	206 222 343,40	171 764 424,27	0	377 986 767,67
Placeringar				
Grundkapital i Landskapets affärsverk	197 888 711,06	0	-197 888 711,06	0,00
Aktier	37 588 303,58	0	0	37 588 303,58
Andelar	278 727,90	0	0	278 727,90
Summa placeringar	235 755 742,54	0,00	-197 888 711,06	37 867 031,48
Summa bestående aktiva	444 881 985,29	177 251 659,18	-197 888 711,06	424 244 933,41
Rörliga aktiva				
Omsättningstillgångar				
Material och förnödenheter	1 617 878,02	0	0	1 617 878,02
Långfristiga fordringar				
Lånefordringar	39 388 136,93	0	0	39 388 136,93
Kortfristiga fordringar				
Försäljningsfordringar	4 033 609,63	3 214 405,22	-2 656 831,29	4 591 183,56
Lånefordringar	1 737 624,25			1 737 624,25
Övriga fordringar	3 745 298,17	3 175 697,10	-4 161 866,67	2 759 128,60
Resultatregleringar	18 501 151,46	192 754,12	0	18 693 905,58
Summa kortfristiga fordringar	28 017 683,51	6 582 856,44	-6 818 697,96	27 781 841,99
Summa fordringar	67 405 820,44	6 582 856,44	-6 818 697,96	67 169 978,92
Finansiella värdepapper				
Kortfristiga placeringar	58 000 000,00	0	0	58 000 000,00
Aktier	903 885,94	0	0	903 885,94
Summa finansiella värdepapper	58 903 885,94	0,00	0,00	58 903 885,94
Kassa- och banktillgodohavanden				
Kassa- och banktillgodohavanden	20 926 512,10	19 775 437,66	0	40 701 949,76
Summa rörliga aktiva	148 854 096,50	26 358 294,10	-6 818 697,96	168 393 692,64
Aktiva totalt	593 736 081,79	203 609 953,28	-204 707 409,02	592 638 626,05

Passiva	LR	FV	Eliminering	Konsoliderad
Eget kapital				
Landskapets grundkapital	312 176 684,10	193 893 205,66	-193 893 205,66	312 176 684,10
Övrigt kapital	0	4 228 346,74	-3 995 505,40	232 841,34
Värderingsposter	11 455 908,46	0	0	11 455 908,46
Fondkapital	84 706 998,75	0	0	84 706 998,75
Förskottsöverföring till landskapets budget	0	-4 500 000,00	4 500 000,00	0,00
Föregående räkenskapsperioders resultat	89 534 302,18	673 394,49	0	90 207 696,67
Ändring av resultat fr tidigare räkenskapsår	-1 400 177,79	0	0	-1 400 177,79
Räkenskapsperiodens resultat	-3 949 156,99	6 360 134,26	-4 500 000,00	-2 089 022,73
Summa eget kapital	492 524 558,71	200 655 081,15	-197 888 711,06	495 290 928,80
Obligatoriska reserveringar				
Obligatoriska reserveringar	5 315 335,10	0	0	5 315 335,10
Reserveringar				
Investeringsreservering	7 447 216,02	0	0	7 447 216,02
Förvaltad kapital				
Förvaltad kapital	129 963,06	0	0	129 963,06
Främmande kapital				
Skuldförbindelselån	0	0	0	0
Erhållna förskott	28 323 513,80	0	0	28 323 513,80
Leverantörsskulder	19 990 909,59	2 277 620,98	-3 781 831,29	18 486 699,28
Övriga skulder	7 933 489,45	59 356,87	-3 036 866,67	4 955 979,65
Resultatregleringar	32 071 096,06	617 894,28	0	32 688 990,34
Summa främmande kapital	88 319 008,90	2 954 872,13	-6 818 697,96	84 455 183,07
Passiva totalt	593 736 081,79	203 609 953,28	-204 707 409,02	592 638 626,05

Inkluderar Ålands landskapsregering och Landskapets fastighetsverk. Denna sammanställning är endast en rapport för information och inte en fullständig, officiell koncernbalansräkning.

Finansieringsanalys

	31.12.2023	31.12.2022
Kassaflödet i verksamheten		
Internt tillförda medel: 1), 2)		
Årsbidrag	37 743 113,13	15 824 242,35
Extraordinära poster	-13 181 491,77	17 537 120,00
Korrektivposter till internt tillförda medel:		
• Försäljningsvinster, -förluster	-60 843,01	-10 552,41
• Obligatoriska reserveringar (Bidrag)	1 724 152,69	327 585,69
Summa kassaflöde i verksamheten	26 224 931,04	33 678 395,63
Kassaflödet för investeringarnas del		
Investeringar i anläggningstillgångar	-22 713 025,77	-17 140 719,11
Försäljningsinkomster av anläggningstillgångar	60 843,01	10 552,41
Aktier och andelar	-444 232,28	-519 269,80
Grundkapital i affärsverksamhet	-301 000,00	-420 000,00
Summa kassaflöde för investeringar	-23 397 415,04	-18 069 436,50
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	2 827 516,00	15 608 959,13
Kassaflödet för finansieringens del 3)		
Förändringar av utlåningen		
• ökning/minskning av utlåningen	0,00	0,00
Förändringar av lånebeståndet		
• ökning/minskning av långfristiga lån	0,00	0,00
• ökning/minskning av kortfristiga lån	0,00	-10 500 000,00
Summa förändringar av lånebeståndet	0,00	-10 500 000,00
Förändring av eget kapital		
Övriga förändringar av likviditeten		
• Förändring av förvaltade medel o förvaltad kapital	123 953,15	6 009,91
• Förändring av fonder och donerade tillgångar	32 376,78	-185 378,19
• Förändring av omsättningstillgångar/varor i lager	-159 424,85	-26 486,52
• Förändring av omsättningstillgångar/aktier	0,00	-378,66
• Förändring av fordringar 4)	-12 854 081,51	6 954 351,81
• Förändringar av räntefria skulder 5)	8 055 370,68	11 013 275,17
• Förändringar av övriga skulder 6)	16 218 358,44	0,00
Summa övriga förändringar av likviditeten	11 416 552,69	17 761 393,52
Finansieringens kassaflöde	11 416 552,69	7 261 393,52
Förändring av likvida medel	14 244 068,69	22 870 352,65
Likvida medel 1.1	64 682 443,41	41 812 090,76
Likvida medel 31.12	78 926 512,10	64 682 443,41
Förändring av likvida medel	14 244 068,69	22 870 352,65

Finansieringsanalysen är uppgjord enligt handels- och industriministeriets anvisningar om upprättande av finansieringsanalys för kommuner och samkommuner. Finansieringsanalysen beskriver kassaflödena från den egna verksamheten (inkluderar överföringar från PAF samt överföringsekonomin), investeringar och finansiering.

På raden "förändring av likvida medel" anges den totala förändringen av likvida medel under året.

De två sista raderna i analysen visar hur mycket likvida medel som kvarstod vid räkenskapsperiodens slut samt hur mycket medel som fanns vid början av räkenskapsperioden.

1. I den kommunala modellen presenteras de faktorer som ingår i internt tillförda medel i detalj i resultaträkningen. Därför tas bara årsbidraget, som visar överskottet i internt tillförda medel från verksamheten, samt extraordinära poster med i finansieringsanalysen. De internt tillförda medlen har därefter korrigerats med försäljningsvinster och -förluster, samt med räkenskapsperiodens förändring av balansposten obligatoriska reserveringar (bidrag).

2. Från och med 2018 har bokföringssättet av PAF-medlen ändrats. PAF reserveringen har lämnats bort ur finansieringsanalysen ovan eftersom den till största delen inte utgör ett kassaflöde.

3. Eftersom finansieringsanalysen upprättats enligt prestationsprincipen, så har t.ex. försäljningsinkomster och anskaffningsutgifter inte korrigerats med försäljningsfordringar eller skulder till leverantörer i årsbidraget utan dessa korrigeringar har gjorts först i finansieringens kassaflöde.

4. Förändring av fordringar: både långfristiga och kortfristiga fordringar som upptagits bland rörliga aktiva ingår i denna post.

5. Förändringar av räntefria skulder: erhållna förskott, skulder till leverantörer, övriga skulder och resultatregleringar ingår i denna post. Här har en större post av ändring av resultat från tidigare räkenskapsår eliminerats.

6. Förändringar av övriga skulder: Denna summa består av posterna "skadeersättning enligt dom", summa 13.181.491,77 euro, som ingår i resultatregleringar och övriga kortfristiga skulder, summa 3.036.866,67. I båda dessa summor ingår räntor och därför presenteras de på en skild rad i finansieringsanalysen. Den senare posten är en skuld till Landskapets fastighetsverk för placering i en deposition samt upplupen ränta som hör till år 2023. Kapitalet och räntan betalas tillbaka till Landskapets fastighetsverk på förfallodagen.

Finansieringskalkylens nyckeltal	2023	2022
Quick ratio (Kassalikviditet)	1,20	1,21
Current ratio (Balanslikviditet)	1,22	1,23

Quick ratio = Finansieringstillgångar / (Kortfristiga skulder - erhållna förskott) Current ratio = (Omsättningstillgångar + Finansieringstillgångar) / Kortfristiga skulder Till finansieringstillgångar har ovan räknats kortfristiga fordringar, kortfristiga placeringar och kassa- och banktillgodohavanden.

Riktvärden	Quick ratio	Current ratio
God	Över 1,0	Över 2,0
Tillfredsställande	0,5-1,0	1,0-2,0
Svag	Under 0,5	Under 1,0

Uppföljning av budget

Principer för budgetering och uppföljning

Fördelningen mellan olika kostnadslag har i en del fall justerats under året varför fördelningen i den budgeterade resultaträkningen till vissa delar kan vara avvikande i förhållande till fördelningen enligt resultaträkningarna som ingått i budgetförslaget för år 2023 respektive tilläggsbudgetförslagen. Nettokostnaderna påverkades dock inte av denna omfördelning. För budgeteringen används ett centralt system där respektive budgetansvarig matar in budgetunderlaget.

I anslagen ingår i vissa fall betydande belopp av interna transaktioner, t.ex. för vägunderhållet, linfärjetrafik, vattenövervakningen, utredningar som beställs från ÅSUB samt inköp av utbildningstjänster från Högskolan på Åland, bussavgifter och användningen av skolfartyget m/s Michael Sars. Dessa har inte till fullo kunnat särskiljas i budgeten och de påverkar därför i viss mån nivån på intäkterna och inköp av tjänsterna i resultaträkningen. Sammanlagt eliminerades 13.086.000 euro i interna intäkter och kostnader i budgeten för år 2023.

Budgeteringsmetodiken anpassas successivt så att affärsbokföringens redovisningsprinciper, t.ex. gällande löneperiodiseringar, avskrivningar, investeringar och lån även tillämpas i budgeten. I budgetförslaget för år 2023 har eventuella effekter av periodisering av semesterlöner inte särskilt beaktats i anslagen, utan dessa poster upptogs som förslagsanslag. Periodiseringen av semesterlöner budgeterades skilt för Ålands hälso- och sjukvård och Högskolan på Åland samt centralt till övriga delar.

Kollektivavtalen för de flesta yrkesgrupperna löpte t.o.m. 28.2.2022 och vid tidpunkten för uppgörandet av budgetförslaget för år 2023 var avtalsförhandlingarna inte slutförda. Löneutgifterna i budgeten beräknades därför med beaktande av en schablonmässig lönejustering om 2,00 procent. Under början av år 2023 ingicks tjänstekollektivavtal för perioden 1.3.2022-30.4.2025 för de flesta yrkesgrupperna.

Vid budgeteringen beaktades att pensionspremierna och övriga sociala avgifter belastar respektive moment där lönekostnader upptas. I budgeten beaktades 18,2 procent som pensionspremie vilket i praktiken var högre än den verkliga procenten för den personal som är utförsäkrad till privat arbetspensionsbolag.

Inrättande och indragning av tjänster görs genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringar är systemet flexibelt.

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänsteledighet med lön på grund av sjukdom och moder-/faderskap har beaktats netto under respektive moment för personalutgifter. Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belastas respektive moment för personalutgifter.

Internhyrorna som erläggs till Landskapets fastighetsverk indexjusterades inte i budgeten för år 2023.

Alla fastigheter exklusive de som hör till Möckelöområdet under infrastrukturavdelningen har överförts till Landskapets fastighetsverk. Avkastningen från Fastighetsverket upptas som en finansiell inkomst. Avkastningen intas i landskapets budget som ett förskott under pågående verksamhetsår.

Budgeten för år 2023 uppgjordes under premissen att avkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet intäktsförs endast en gång i landskapets budget. Detta i enlighet med LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet i den lydelse den har genom den ändring som publicerades i ÅFS 2019/4. I och med ändringen ska ofördelade medel, amorteringar på lån och reservationsanslag som lämnas outnyttjade reserveras hos landskapet på ett särskilt balanskonto. Förändringen av reserveringen visas i resultaträkningen som ökning eller minskning av reserver.

Ett komplement till den budgeterade resultaträkningen är finansieringsanalysen som visar budgetens effekter på de likvida medlen. Med beaktande av att det fortfarande finns en del fleråriga reservationsanslag är ett viktigt underlag den likviditetsplan som uppgjordes i samband med budgetberedningen under hösten 2022. Beräkningarna visade att likviditeten skulle vara tillräcklig under år 2023.

Budgetens indelning

Inkomster och utgifter för verksamhet och överföringar slogs ihop till ett avsnitt i budgetförslaget för år 2022 och redovisades på samma sätt i budgetförslaget för år 2023.

Budgetförslaget indelas i följande avsnitt:

Allmän motivering

Budgeterad resultaträkning, balansposter och finansieringsanalys

Detaljmotivering - Verksamhet och överföringar

Detaljmotivering - Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter

Detaljmotivering - Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar

Bilagor inklusive sifferstat

Resultatpåverkande poster

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I verksamhets- och överföringsavsnittet framgår det av rubriken till momenten om anslaget avser verksamhet eller överföringar.

- I moment för verksamhet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. Posterna ingår i resultaträkningen.
- I moment för överföringar ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.

I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattegottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet, förutom till den del de hör till Ålands hälso- och sjukvård respektive Högskolan på Åland. Posterna ingår i resultaträkningen.

Summan av de anslag som upptas under ovanstående avsnitt ska vara lika med det budgeterade överskottet/underskottet för respektive år.

Balansposter

I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom planmässiga avskrivningar. Denna princip tillämpas också på anskaffningar av bilar och övriga fordon även om anskaffningspriset understiger 50.000 euro. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i budgeten i allmänhet uppger den kalkylerade totalkostnaden för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av

landskapetets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av, eller intrångsersättning, för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

Summan av de anslag som upptas under detta avsnitt ska inte vara direkt resultatpåverkande. Under år 2023 ingår dock vissa resultatpåverkande poster som har belastat anslag under detta avsnitt, sammanlagt 240.812,57 euro. Detta består av återföring av lån ur penningautomatmedel (moment 935010), där en resultatpåverkan om 248.250 euro bokförts som en förändring av reserveringar i resultaträkningen. Dessutom finns en minskning av kostnader om sammanlagt 7.437,43 euro (moment 976000 och 987000).

Anslagens beteckningar och bindningsnivå

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. Även avskrivningar, periodisering av semesterlöner samt kreditförluster har budgeterats som förslagsanslag. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2014 - 2020 respektive 2021 - 2027 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §).

Anslagen under momenten visas endast som totalanslag och inte uppdelade enligt olika kostnadsslag.

Budgetuppföljningen år 2023

Budgetuppföljningen för år 2023 består av jämförelse mot budget för resultaträkningen respektive uppföljning av enskilda budgetmoment. Budgetbeloppen presenteras enligt kolumnerna

- Grundbudget
- Tilläggsbudgeterna består av tilläggsbudgeterna 1 – 2 samt ändringsbudget 3.
- Tidigare års anslag. Utöver ovanstående finns reserverade anslag som varit tillgängliga från tidigare budgetår (åren 2020 – 2022).
- Summan av total budget 2023 och tidigare års anslag utgör samtliga anslag som varit tillgängliga under år 2023.

Utfallet under år 2023 jämförs mot totalt tillgängliga anslag under året. För reservationsanslag visas beloppen som överförs som tillgängliga till år 2024. Samtliga resultatpåverkande poster bokas mot

budgetanslag. Vid bokningen av överföring av kostnader för aktivering av vissa projekt används ett "hjälpmoment" som inte ingår i budgeten. Detta görs för att utfallet på såväl respektive investeringsmoment som resultaträkningen ska visas korrekt. Även elimineringen av interna transaktioner görs via ett "hjälpmoment" som inte ingår i budgeten.

Samtliga inkomster och utgifter som budgeterats i avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar bokas mot budgetanslag. Inbetalningar av kundfordringar, bortbetalning av leverantörsskulder, förskottsinnehållning m.m. liknande poster påverkar inte budgeten.

Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten.

För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal.

Avsikten har varit att anslag ska vara budgeterade på jämna tusen euro. På grund av systemtekniska orsaker förekommer det vissa avrundningsdifferenser på centnivå i budgetsiffrorna.

Resultaträkning budgetutfall

	Utfall 2023	Budget 2023	Tidigare års anslag
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter	13 430 673,58	9 102 312,00	0,00
Avgiftsintäkter	6 190 430,92	7 017 742,00	0,00
Understöd och bidrag	2 896 830,82	3 957 500,00	200 000,00
Övriga verksamhetsintäkter	1 168 323,06	664 884,00	0,00
Summa verksamhetens intäkter	23 686 258,38	20 742 438,00	200 000,00
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	-116 962 608,74	-119 013 023,17	-140 335,90
Köp av tjänster	-61 599 952,83	-65 055 042,39	-1 068 915,27
Material, förnödenheter och varor	-23 681 453,28	-23 494 131,22	-37 000,00
Övriga verksamhetskostnader	-26 429 528,99	-27 127 741,49	-1 147 955,48
Summa verksamhetens kostnader	-228 673 543,84	-234 689 938,27	-2 394 206,65
Pensionsintäkter och -kostnader			
Pensionsintäkter	22 400 000,00	22 400 000,00	0,00
Pensionskostnader	-42 107 220,35	-41 505 000,00	0,00
Summa pensionsintäkter och -kostnader	-19 707 220,35	-19 105 000,00	0,00
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen	4 031 432,81	4 459 000,00	7 629 962,15
Återbetalning av överföringar	105 580,17	80 000,00	0,00
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	2 238 450,64	1 393 175,00	1 000 000,00
Summa intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	6 375 463,62	5 932 175,00	8 629 962,15
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott	-20 823 530,20	-19 474 000,00	-2 558 501,23
Social- och hälsovård samt utkomststöd	-41 527 513,30	-40 449 000,00	-974 200,89
Arbetsmarknad	-328 296,48	-450 000,00	0,00
Bostadsproduktion	-1 215 452,15	-710 000,00	-796 124,20
Primärnäringsar	-8 225 234,96	-12 458 000,00	-15 567 423,93
Övrigt näringsliv	-5 299 619,26	-6 344 000,00	-10 986 391,61
Allmänna stöd	-24 156 445,09	-23 850 000,00	-1 937 843,68
Övriga överföringskostnader	-7 601 597,78	-9 486 175,00	-7 285 253,95
Summa kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-109 177 689,22	-113 221 175,00	-40 105 739,49
Verksamhetsbidrag	-327 496 731,41	-340 341 500,27	-33 669 983,99
Skatteinkomster			
Avräkningsbelopp	198 415 589,00	196 837 000,00	0,00
Skatteavräkning	122 550 421,00	114 450 000,00	0,00
Medieavgift	2 447 359,67	2 514 000,00	0,00
Apoteksavgifter	932 817,00	850 000,00	0,00
Summa Skatteinkomster	324 346 186,67	314 651 000,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader			

Ränteintäkter	2 891 694,55	1 160 000,00	0,00
Övriga finansiella intäkter	38 415 790,27	37 674 500,02	0,00
Räntekostnader	-38 562,34	-12 000,00	0,00
Övriga finansiella kostnader	-375 264,61	-585 000,00	0,00
Summa finansiella intäkter och kostnader	40 893 657,87	38 237 500,02	0,00
Årsbidrag	37 743 113,13	12 546 999,75	-33 669 983,99
Av- och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan	-11 457 686,61	-15 780 000,00	0,00
Avskrivningar av engångsnatur	-650 075,57	0,00	0,00
Summa av- och nedskrivningar	-12 107 762,18	-15 780 000,00	0,00
Extraordinära poster			
Extraordinära kostnader	-13 181 491,77	-13 275 000,00	0,00
Summa extraordinära poster	-13 181 491,77	-13 275 000,00	0,00
Räkenskapsperiodens resultat	12 453 859,18	-16 508 000,25	-33 669 983,99
Ökning eller minskning av reserver	-16 403 016,17	-13 040 000,00	0,00
Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-3 949 156,99	-29 548 000,25	-33 669 983,99

Budgetanslag för verksamhet, överföringar och skattefinansiering

	Verksamhet	Anslags- typ	Grundbudget 2023	Tilläggsbudg 1-3 2023	Tidigare års anslag totalt	Total budget
	Lagtinget					
10100	Lagtinget, verksamhet		-2 536 000,00	0,00	0,00	-2 536 000,00
11100	Lagtinget kansli, verksamhet		-1 480 000,00	0,00	0,00	-1 480 000,00
11130	Lagtinget bibliotek, verksamhet		-24 000,00	0,00	0,00	-24 000,00
11210	BSPC, Östersjösamarbetet		-24 000,00	0,00	0,00	-24 000,00
11220	Dispositionsmedel		-110 000,00	0,00	0,00	-110 000,00
11290	Till lagt.grupp disp för kansliändamål		-255 000,00	0,00	0,00	-255 000,00
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet		-218 000,00	0,00	0,00	-218 000,00
13010	Ålands delegation i Nordiska Rådet		-40 000,00	0,00	0,00	-40 000,00
	Summa lagtinget		-4 687 000,00	0,00	0,00	-4 687 000,00
	Regeringskansliet					
20010	ÅLR, verksamhet		-822 000,00	0,00	0,00	-822 000,00
20020	ÅLR, dispositionsmedel, regeri		-73 000,00	0,00	0,00	-73 000,00
21010	Regeringskansliet, verksamhet		-3 608 000,00	0,00	0,00	-3 608 000,00
21200	Digitalisering o inform teknol		-4 181 000,00	-220 000,00	0,00	-4 401 000,00
21500	Kommunikationsverksamhe t		-68 000,00	0,00	0,00	-68 000,00
21510	Ål representation Helsingfors		-72 000,00	0,00	0,00	-72 000,00
22000	Främjande av jämställdhet		-69 000,00	0,00	0,00	-69 000,00
22500	Främjande av integration		-59 000,00	-20 000,00	0,00	-79 000,00
23000	Valkostnader		-200 000,00	0,00	0,00	-200 000,00
23200	Stöd till politisk verksamhet		-17 000,00	-7 000,00	0,00	-24 000,00
24000	Brand- och räddning		-30 000,00	0,00	0,00	-30 000,00
24010	Landsk stöd materialanskaffn	R	-538 000,00	0,00	-480 593,01	-1 018 593,01
25000	Utbildn,företagshälsov,arbe tar		-345 000,00	0,00	0,00	-345 000,00
25210	Serviceverksamhet		-316 000,00	0,00	0,00	-316 000,00
26000	Regeringen övriga kostnader		-250 000,00	0,00	0,00	-250 000,00
26003	Utvecklo tillväxtp hållb Åland		-135 000,00	0,00	0,00	-135 000,00
26004	Ålandsdelegationen		-11 000,00	0,00	0,00	-11 000,00
26005	Central Baltic 2021-2027		0,00	0,00	0,00	0,00
26006	Nordiska skärgårssamarbetet		0,00	0,00	0,00	0,00
26500	Konsumentskydd		-3 000,00	0,00	0,00	-3 000,00
27000	Radio- o TV-verksamhet	F	-2 514 000,00	0,00	0,00	-2 514 000,00
	Summa regeringskansliet		-13 311 000,00	-247 000,00	-480 593,01	-14 038 593,01

	Verksamhet	Anslags- typ	Grundbudget 2023	Tilläggsbudg 1-3 2023	Tidigare års anslag totalt	Total budget
28010	Lagberedning		-1 125 000,00	0,00	0,00	-1 125 000,00
	Finansavdelningen					
30010	Finans, verksamhet		-2 828 000,00	0,00	0,00	-2 828 000,00
33000	LR andel o stöd kommunerna	F	-23 850 000,00	0,00	-1 987 843,68	-25 837 843,68
34000	Särskilda understöd	F	0,00	0,00	0,00	0,00
35000	Penningautomatmedel	R	-4 638 000,00	-100 000,00	-6 721 717,75	-11 459 717,75
38000	Pensioner o pensionsrelat utg	F	-19 575 000,00	0,00	0,00	-19 575 000,00
39000	It-drifts o utvecklingskostn	R	0,00	0,00	-306 468,34	-306 468,34
39050	Bokföringsmässiga korr.	F	0,00	0,00	0,00	0,00
39099	Internhyra		-2 780 000,00	0,00	0,00	-2 780 000,00
	Summa finansavdelningen		-53 671 000,00	-100 000,00	-9 016 029,77	-62 787 029,77
	Social- och miljöavdelningen					
40010	Soc- och miljö, verksamhet		-2 037 000,00	0,00	0,00	-2 037 000,00
41000	Övriga sociala uppgifter		-215 000,00	0,00	0,00	-215 000,00
41010	Övr sociala uppg, överföring	F	-13 814 000,00	-35 000,00	0,00	-13 849 000,00
41500	LR andel o stöd socialv omr	F	-9 186 000,00	0,00	0,00	-9 186 000,00
42000	Övrig hälso- och sjukvård		-165 000,00	0,00	0,00	-165 000,00
43000	Allmän miljövard		-112 000,00	0,00	0,00	-112 000,00
44000	Naturvård		-602 000,00	0,00	0,00	-602 000,00
44510	Paf-medel sociala sektorn	R	-3 890 000,00	0,00	-799 308,57	-4 689 308,57
44520	Paf-medel miljö sektorn	R	-620 000,00	0,00	-174 892,32	-794 892,32
45000	Vattenförsörjning- och vård		-607 000,00	-200 000,00	0,00	-807 000,00
46000	Cirkulär ekonomi	R	-52 000,00	0,00	-44 988,40	-96 988,40
47000	Miljöhälsovård		-162 000,00	0,00	0,00	-162 000,00
	Summa social- och miljöavdelningen		-31 462 000,00	-235 000,00	-1 019 189,29	-32 716 189,29
	Utbildnings- och kulturavdelningen					
50010	Utb och kultur, verksamhet		-4 493 000,00	0,00	0,00	-4 493 000,00
50200	Studiestöd		-8 324 000,00	0,00	0,00	-8 324 000,00
50500	Bibliotek		-170 000,00	0,00	0,00	-170 000,00
51000	LR andel medb.insti o kulturv		-728 000,00	0,00	0,00	-728 000,00
51010	Ål Kulturdeleg o nord.kultursa		-42 000,00	0,00	0,00	-42 000,00
51100	Kultur o kulturmiljöförvaltn		-693 000,00	-60 000,00	0,00	-753 000,00
51500	Paf-medel ungdom och idrott	R	-2 512 000,00	0,00	-190 043,85	-2 702 043,85
51600	Paf-medel kultur	R	-2 337 000,00	0,00	-1 046 873,95	-3 383 873,95
52000	Andel kommunernas utbild verk	F	-13 444 000,00	0,00	0,00	-13 444 000,00
53500	Vuxen utbildning		-1 530 000,00	47 000,00	0,00	-1 483 000,00

	Verksamhet	Anslags- typ	Grundbudget 2023	Tilläggsbudg 1-3 2023	Tidigare års anslag totalt	Total budget
53510	Utvecklingsarb inom utbildn		-561 000,00	-30 000,00	0,00	-591 000,00
53520	Högskoleutbildning		-7 535 000,00	0,00	0,00	-7 535 000,00
54000	Ålands museum		-108 000,00	0,00	0,00	-108 000,00
	Summa utbildnings- och kulturavdelningen		-42 477 000,00	-43 000,00	-1 236 917,80	-43 756 917,80
	Näringsavdelningen					
60010	Näringsavdelningen, verksamhet		-2 039 000,00	-275 000,00	0,00	-2 314 000,00
61000	Näringslivets främjande	R	-1 175 000,00	0,00	-6 563 951,31	-7 738 951,31
61100	Ålands landsbygdscentrum		-114 000,00	0,00	0,00	-114 000,00
61500	Främj av livsmedelsproduktion	R	-976 000,00	-213 000,00	-1 429 752,85	-2 618 752,85
61550	Avbytar-service		-350 000,00	0,00	0,00	-350 000,00
62100	EU, ERUF och ESF 2014-2020		0,00	0,00	36 971,43	36 971,43
62102	EU, ERUF och ESF 2021-2027		-1 177 000,00	0,00	-2 478 992,78	-3 655 992,78
62300	EU, EJFLU 2014-2020	R-EU	0,00	0,00	-4 479 116,09	-4 479 116,09
62302	EU, EJFLU 2021-2027	R-EU	-5 219 000,00	0,00	0,00	-5 219 000,00
62390	Leaderfinansiering m paf-medel	R-EU	-150 000,00	0,00	-115 596,88	-265 596,88
62500	EU, EHFF 2014-2020	R-EU	0,00	0,00	-817 552,08	-817 552,08
62502	EU,EHVFV 2021-2027	R-EU	-590 000,00	0,00	-1 180 000,00	-1 770 000,00
63100	EU, ERUF 2007-2013	R	0,00	0,00	0,00	0,00
64000	Främjande av skogsbruket	R	-374 000,00	0,00	-746 676,41	-1 120 676,41
65000	Jakt- och viltvård	R	20 000,00	0,00	-123 105,03	-103 105,03
67000	Främj av fiskerinäringen		-118 000,00	0,00	0,00	-118 000,00
	Summa näringsavdelningen		-12 262 000,00	-488 000,00	-17 897 772,00	-30 647 772,00
	Infrastrukturavdelningen					
70010	Infrastruktur, verksamhet		-2 685 000,00	0,00	0,00	-2 685 000,00
71000	Planläggning- och byggnad		-50 000,00	0,00	0,00	-50 000,00
71500	Stöd byggn relaterade åtg	R	-300 000,00	-210 000,00	-796 124,20	-1 306 124,20
71510	Räntest o landsb.borgen, bost	F	-200 000,00	0,00	0,00	-200 000,00
72000	Elsäkerhet och energi		-50 000,00	0,00	0,00	-50 000,00
72010	Främj hållbar energiomställn	RF	-560 000,00	0,00	-1 780 817,37	-2 340 817,37
72030	Samhällsteknikutveckling		-95 000,00	0,00	0,00	-95 000,00
74000	Ålandstrafiken		-493 000,00	0,00	0,00	-493 000,00
74500	Oljeskydd		-150 000,00	0,00	0,00	-150 000,00
74700	Understöd för övrig trafik		-6 650 000,00	0,00	0,00	-6 650 000,00
75010	Upphandling av sjötrafik		-17 709 000,00	-13 275 000,00	0,00	-30 984 000,00
75030	Upphandling av linfärjetrafik		-2 914 000,00	0,00	0,00	-2 914 000,00
75100	Varutransporter i skärgården		-355 000,00	0,00	0,00	-355 000,00

	Verksamhet	Anslags- typ	Grundbudget 2023	Tilläggsbudg 1-3 2023	Tidigare års anslag totalt	Total budget
76000	Understöd kommunalvägar		-1 000 000,00	0,00	0,00	-1 000 000,00
76010	Utg drift o underhåll vägar		-2 701 000,00	0,00	0,00	-2 701 000,00
76030	Utg underh farleder o fiskefyr		-950 000,00	0,00	0,00	-950 000,00
76050	Utg drift o underh färjfast mm		-800 000,00	0,00	0,00	-800 000,00
	Summa infrastrukturavdelningen		-37 662 000,00	-13 485 000,00	-2 576 941,57	-53 723 941,57
	Myndigheter och fristående enheter					
82000	ÅSUB		-697 000,00	0,00	0,00	-697 000,00
82200	Datainspektionen		-185 000,00	0,00	0,00	-185 000,00
82300	Ålands energimyndighet		0,00	0,00	0,00	0,00
82500	Ålands polismyndighet		-9 614 000,00	0,00	0,00	-9 614 000,00
82600	Ålands Ombudsmannamyndighet		-213 000,00	0,00	0,00	-213 000,00
82700	Lotteriinspektionen		0,00	0,00	0,00	0,00
83100	Upphandlingsinspektionen		-100 000,00	0,00	0,00	-100 000,00
84000	Ålands hälso- och sjukvård		-96 802 000,00	0,00	0,00	-96 802 000,00
84810	ÅMHM, verksamhet		-1 905 000,00	-125 000,00	0,00	-2 030 000,00
84820	ÅMHM, laboratoriet		-585 000,00	0,00	0,00	-585 000,00
85000	Högskolan på Åland	VR	0,00	0,00	-1 442 540,55	-1 442 540,55
85100	Ål folkhögskola		-1 243 000,00	0,00	0,00	-1 243 000,00
85200	Ål musikinstitut		-1 348 000,00	0,00	0,00	-1 348 000,00
85500	Ål gymnasium		-21 581 000,00	0,00	0,00	-21 581 000,00
85590	Vuxenutb inform o kommunikatio		-400 000,00	0,00	0,00	-400 000,00
85600	Ål Sjösäkerhetscentrum		-873 000,00	0,00	0,00	-873 000,00
86000	Arb.markn & studieservicemynd.		-1 845 000,00	0,00	0,00	-1 845 000,00
86050	Sysselsättn. o arb.löshet.stöd	F	-6 212 000,00	0,00	0,00	-6 212 000,00
86500	Ålands fiskevårdscentrum		-621 000,00	0,00	0,00	-621 000,00
87000	Fordonsmyndigheten		80 000,00	0,00	0,00	80 000,00
87200	Vägunderhållet		0,00	0,00	0,00	0,00
87300	Verkstad och lager		50 000,00	0,00	0,00	50 000,00
	Summa myndigheter och fristående enheter		-144 094 000,00	-125 000,00	-1 442 540,55	-145 661 540,55
	Skattefinansiering och finansiella poster					
88900	Återförda anslag		100 000,00	0,00	0,00	100 000,00
89000	Skatter och liknande		311 930 000,00	2 721 000,00	0,00	314 651 000,00
89200	Finansiella poster	F	485 000,00	530 000,00	0,00	1 015 000,00
89230	Landskapets fastighetsverk		4 500 000,00	0,00	0,00	4 500 000,00
89250	Penningautomatmedel		18 824 000,00	676 000,00	0,00	19 500 000,00
89300	Av- nedskriv o just poster	F	-13 840 000,00	0,00	0,00	-13 840 000,00
	Summa skattefinansiering och finansiella poster		321 999 000,00	3 927 000,00	0,00	325 926 000,00

	Verksamhet	Anslags- typ	Grundbudget 2023	Tilläggsbudg 1-3 2023	Tidigare års anslag totalt	Total budget
	SUMMA budgetanslag verksamhet, överföringar och skattefinansiering 2023		-18 752 000,00	-10 796 000,00	-33 669 983,99	-63 217 983,99

Budgetuppföljning av verksamhet, överföringar och skattefinansiering

	Verksamhet	Anslags- typ	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överföres till budget år 2024
	Lagtinget					
10100	Lagtinget, verksamhet		-2 536 000,00	-2 376 935,77	93,73 %	
11100	Lagtinget kansli, verksamhet		-1 480 000,00	-1 320 778,52	89,24 %	
11130	Lagtinget bibliotek, verksamhet		-24 000,00	-11 737,68	48,91 %	
11210	BSPC, Östersjösamarbetet		-24 000,00	-16 078,56	66,99 %	
11220	Dispositionsmedel		-110 000,00	-46 873,15	42,61 %	
11290	Till lagt.grupp disp för kansliändamål		-255 000,00	-243 046,84	95,31 %	
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet		-218 000,00	-214 017,82	98,17 %	
13010	Ålands delegation i Nordiska Rådet		-40 000,00	-24 145,27	60,36 %	
	Summa lagtinget		-4 687 000,00	-4 253 613,61	90,75 %	0,00
	Regeringskansliet					
20010	ÅLR, verksamhet		-822 000,00	-868 912,84	105,71 %	
20020	ÅLR, dispositionsmedel, regeri		-73 000,00	-54 471,97	74,62 %	
21010	Regeringskansliet, verksamhet		-3 608 000,00	-3 467 359,39	96,10 %	
21200	Digitalisering o inform teknol		-4 401 000,00	-3 879 629,73	88,15 %	
21500	Kommunikationsverksamhet		-68 000,00	-95 016,22	139,73 %	
21510	Ål representation Helsingfors		-72 000,00	-48 445,16	67,28 %	
22000	Främjande av jämställdhet		-69 000,00	-67 423,58	97,72 %	
22500	Främjande av integration		-79 000,00	-40 632,09	51,43 %	
23000	Valkostnader		-200 000,00	-176 182,96	88,09 %	
23200	Stöd till politisk verksamhet		-24 000,00	-23 999,79	100,00 %	
24000	Brand- och räddning		-30 000,00	-12 739,00	42,46 %	
24010	Landsk stöd materialanskaffn	R	-1 018 593,01	0,00	0,00 %	-538 875,00
25000	Utbildn,företagshälsov,arbetar		-345 000,00	-406 481,02	117,82 %	
25210	Serviceverksamhet		-316 000,00	-266 781,96	84,42 %	
26000	Regeringen övriga kostnader		-250 000,00	-64 495,45	25,80 %	
26003	Utvecklo tillväxtp hållb Åland		-135 000,00	-133 288,58	98,73 %	
26004	Ålandsdelegationen		-11 000,00	-8 852,31	80,48 %	
26005	Central Baltic 2021-2027		0,00	17 771,64		
26006	Nordiska skärgårssamarbetet		0,00	0,00		
26500	Konsumentskydd		-3 000,00	-1 932,80	64,43 %	
27000	Radio- o TV-verksamhet	F	-2 514 000,00	-2 544 429,85	101,21 %	
	Summa regeringskansliet		-14 038 593,01	-12 143 303,06	86,50 %	-538 875,00
28010	Lagberedning		-1 125 000,00	-955 996,66	84,98 %	
	Finansavdelningen					
30010	Finans, verksamhet		-2 828 000,00	-2 520 095,47	89,11 %	
33000	LR andel o stöd kommunerna	RF	-25 837 843,68	-24 156 792,31	93,49 %	-1 631 051,37
34000	Särskilda understöd	F	0,00	-1 088,08		
35000	Penningautomatmedel	R	-11 459 717,75	-7 259 601,29	63,35 %	-4 200 116,46
38000	Pensioner o pensionsrelat utg	F	-19 575 000,00	-20 177 220,35	103,08 %	
39000	It-drifts o utvecklingskostn	R	-306 468,34	0,00	0,00 %	

	Verksamhet	Anslags- typ	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överföres till budget år 2024
39050	Bokföringsmässiga korr.	F	0,00	-120 407,70		
39099	Internhyra		-2 780 000,00	-2 776 774,20	99,88 %	
	Summa finansavdelningen		-62 787 029,77	-57 011 979,40	90,80 %	-5 831 167,83
	Social- och miljöavdelningen					
40010	Soc- och miljö, verksamhet		-2 037 000,00	-1 801 982,11	88,46 %	
41000	Övriga sociala uppgifter		-215 000,00	-75 013,54	34,89 %	
41010	Övr sociala uppg, överföring	F	-13 849 000,00	-13 020 131,51	94,01 %	
41500	LR andel o stöd socialv omr	F	-9 186 000,00	-9 185 869,64	100,00 %	
42000	Övrig hälso- och sjukvård		-165 000,00	-115 871,76	70,23 %	
43000	Allmän miljövärd		-112 000,00	-83 243,36	74,32 %	
44000	Naturvård		-602 000,00	-505 052,78	83,90 %	
44510	Paf-medel sociala sektorn	R	-4 689 308,57	-3 749 634,07	79,96 %	-939 674,50
44520	Paf-medel miljö sektorn	R	-794 892,32	-662 886,12	83,39 %	-132 006,20
45000	Vattenförsörjning- och vård		-807 000,00	-374 657,68	46,43 %	
46000	Cirkulär ekonomi	R	-96 988,40	-33 582,95	34,63 %	-15 832,33
47000	Miljöhälsovård		-162 000,00	-49 089,98	30,30 %	
	Summa social- och miljöavdelningen		-32 716 189,29	-29 657 015,50	90,65 %	-1 087 513,03
	Utbildnings- och kulturavdelningen					
50010	Utb och kultur, verksamhet		-4 493 000,00	-4 421 931,96	98,42 %	
50200	Studiestöd		-8 324 000,00	-8 946 657,27	107,48 %	
50500	Bibliotek		-170 000,00	-135 082,41	79,46 %	
51000	LR andel medb.insti o kulturv		-728 000,00	-726 129,10	99,74 %	
51010	Ål Kulturdeleg o nord.kultursa		-42 000,00	-41 976,43	99,94 %	
51100	Kultur o kulturmiljöförvaltn		-753 000,00	-708 802,30	94,13 %	
51500	Paf-medel ungdom och idrott	R	-2 702 043,85	-2 417 473,09	89,47 %	-284 570,76
51600	Paf-medel kultur	R	-3 383 873,95	-2 750 403,64	81,28 %	-633 470,31
52000	Andel kommunernas utbild verk	F	-13 444 000,00	-13 355 199,30	99,34 %	
53500	Vuxen utbildning		-1 483 000,00	-1 477 707,50	99,64 %	
53510	Utvecklingsarb inom utbildn		-591 000,00	-473 222,12	80,07 %	
53520	Högskoleutbildning		-7 535 000,00	-7 535 000,00	100,00 %	
54000	Ålands museum		-108 000,00	-64 223,43	59,47 %	
	Summa utbildnings- och kulturavdelningen		-43 756 917,80	-43 053 808,55	98,39 %	-918 041,07
	Näringsavdelningen					
60010	Näringsavdelningen, verksamhet		-2 314 000,00	-2 254 724,63	97,44 %	
61000	Näringslivets främjande	R	-7 738 951,31	-1 317 229,05	17,02 %	
61100	Ålands landsbygdscentrum		-114 000,00	-109 136,95	95,73 %	
61500	Främj av livsmedelsproduktion	R	-2 618 752,85	-826 500,69	31,56 %	-1 271 411,70
61550	Avbytar-service		-350 000,00	-249 919,30	71,41 %	
62100	EU, ERUF och ESF 2014-2020	R	36 971,43	677 001,50	1831,15 %	-640 030,07
62102	EU, ERUF och ESF 2021-2027	R	-3 655 992,78	-2 243 197,23	61,36 %	-1 412 795,55

	Verksamhet	Anslags- typ	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överföres till budget år 2024
62110	Förvaltningskostnader ERUF- ESF		0,00	-46 159,72		
62300	EU, EJFLU 2014-2020	R-EU	-4 479 116,09	-196 452,12	4,39 %	-4 282 663,97
62302	EU, EJFLU 2021-2027	R-EU	-5 219 000,00	-2 729 938,73	52,31 %	-2 489 061,27
62390	Leaderfinansiering m paf- medel	R-EU	-265 596,88	-98 677,46	37,15 %	-166 919,42
62500	EU, EHFF 2014-2020	R-EU	-817 552,08	154 407,26	-18,89 %	-971 959,34
62502	EU,EHFFV 2021-2027	R-EU	-1 770 000,00	0,00	0,00 %	-1 770 000,00
63100	EU, ERUF 2007-2013	R	0,00	520,35		
64000	Främjande av skogsbruket	R	-1 120 676,41	-341 140,99	30,44 %	-463 000,00
65000	Jakt- och viltvård	R	-103 105,03	26 863,09	-26,05 %	-129 968,12
67000	Främj av fiskerinäringen		-118 000,00	-97 210,23	82,38 %	
	Summa näringsavdelningen		-30 647 772,00	-9 651 494,90	31,49 %	-13 597 809,44
	Infrastrukturavdelningen					
70010	Infrastruktur, verksamhet		-2 685 000,00	-2 326 352,28	86,64 %	
71000	Planläggning- och byggnad		-50 000,00	-26 284,10	52,57 %	
71500	Stöd byggn relaterade åtg	R	-1 306 124,20	-588 213,93	45,04 %	
71510	Räntest o landsb.borgen, bost	F	-200 000,00	-613 080,02	306,54 %	
72000	Elsäkerhet och energi		-50 000,00	-7 171,06	14,34 %	
72010	Främj hållbar energiomställn	RF	-2 340 817,37	-218 686,89	9,34 %	-2 080 228,78
72030	Samhällsteknikutveckling		-95 000,00	-20 154,23	21,21 %	
74000	Ålandstrafiken		-493 000,00	-413 372,76	83,85 %	
74500	Oljeskydd		-150 000,00	-216 431,91	144,29 %	
74700	Understöd för övrig trafik		-6 650 000,00	-5 998 486,58	90,20 %	
75010	Upphandling av sjötrafik		-30 984 000,00	-28 924 632,58	93,35 %	
75030	Upphandling av linfärjetrafik		-2 914 000,00	-2 351 224,03	80,69 %	
75100	Varutransporter i skärgården		-355 000,00	-340 338,17	95,87 %	
76000	Understöd kommunalvägar	R	-1 000 000,00	-217 356,85	21,74 %	-782 643,15
76010	Utg drift o underhåll vägar		-2 701 000,00	-2 700 485,13	99,98 %	
76030	Utg underh farleder o fiskefyr		-950 000,00	-831 198,13	87,49 %	
76050	Utg drift o underh färjfast mm		-800 000,00	-903 064,22	112,88 %	
	Summa infrastrukturavdelningen		-53 723 941,57	-46 696 532,87	86,92 %	-2 862 871,93
	Myndigheter och fristående enheter					
82000	ÅSUB		-697 000,00	-683 826,92	98,11 %	
82200	Datainspektionen		-185 000,00	-130 071,53	70,31 %	
82300	Ålands energimyndighet		0,00	136 643,05		
82500	Ålands polismyndighet		-9 614 000,00	-9 085 419,61	94,50 %	
82600	Ålands Ombudsmannamyndighet		-213 000,00	-201 388,71	94,55 %	
82700	Lotteriinspektionen		0,00	14 000,27		
83100	Upphandlingsinspektionen		-100 000,00	-44 978,21	44,98 %	
84000	Ålands hälso- och sjukvård		-96 802 000,00	-97 510 957,97	100,73 %	
84810	ÅMHM, verksamhet		-2 030 000,00	-1 987 466,01	97,90 %	
84820	ÅMHM, laboratoriet		-585 000,00	-567 069,65	96,93 %	
85000	Högskolan på Åland	VR	-1 442 540,55	1 197 067,96	-82,98 %	-2 639 608,51

	Verksamhet	Anslags- typ	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överföres till budget år 2024
85100	Ål folkhögskola		-1 243 000,00	-1 191 708,07	95,87 %	
85200	Ål musikinstitut		-1 348 000,00	-1 305 904,67	96,88 %	
85500	Ål gymnasium		-21 581 000,00	-21 521 430,53	99,72 %	
85590	Vuxenutb inform o kommunikatio		-400 000,00	-267 267,73	66,82 %	
85600	Ål Sjösäkerhetscentrum		-873 000,00	-987 550,30	113,12 %	
86000	Arb.markn & studieservicemynd.		-1 845 000,00	-1 883 729,27	102,10 %	
86050	Sysselsättn. o arb.löshet.stöd	F	-6 212 000,00	-6 499 327,36	104,63 %	
86500	Ålands fiskevårdscentrum		-621 000,00	-607 388,79	97,81 %	
87000	Fordonsmyndigheten		80 000,00	182 771,22	228,46 %	
87200	Vägunderhållet		0,00	23 722,82		
87300	Verkstad och lager		50 000,00	237 334,24	474,67 %	
	Summa myndigheter och fristående enheter		-145 661 540,55	-142 683 945,77	97,96 %	-2 639 608,51
	Skattefinansiering och finansiella poster					
88900	Återförda anslag		100 000,00	110 349,59	110,35 %	
89000	Skatter och liknande		314 651 000,00	324 346 186,67	103,08 %	
89200	Finansiella poster	F	1 015 000,00	4 136 310,16	407,52 %	
89230	Landskapets fastighetsverk		4 500 000,00	4 500 000,00	100,00 %	
89250	Penningautomatmedel		19 500 000,00	19 735 789,57	101,21 %	
89300	Av- nedskriv o just poster	F	-13 840 000,00	-10 429 290,09	75,36 %	
	Summa skattefinansiering och finansiella poster		325 926 000,00	342 399 345,90	105,05 %	0,00
	Summa budgetanslag verksamhet och överföringar och skattefinansiering 2023		-63 217 983,99	-3 708 344,42	5,87 %	-27 475 886,81

Budgetanslag för investeringar

Budget	Investeringar	Grundbudget 2023	Tilläggsbudget 1-3 2024	Tidigare års anslag totalt	Total budget
921200	Digitalisering och informationsteknologi, investeringar (R)	-230 000,00	-276 000,00	-591 814,81	-1 097 814,81
925210	Serviceverksamhetsinvesteringar (R)	0,00		-80 000,00	-80 000,00
934000	Övriga finansinvesteringar (R)	-400 000,00		-226 130,20	-626 130,20
939000	It-systemanskaffningar (R)	0,00		-370 993,10	-370 993,10
944000	Anskaffn av omr. för naturskyddsändamål (R)	-300 000,00		-104 613,86	-404 613,86
954000	Inköp av konst (R)	-25 000,00		-18 778,07	-43 778,07
954010	Kulturarvs- o museiverksamhetsinvest. (R)	-128 000,00		-621 186,19	-749 186,19
964000	Övriga investeringar för skogsbruket (R)	0,00		-10 000,00	-10 000,00
974500	Oljeskyddsinvesteringar (R)				0,00
975000	Fartygs- o färjeinvesteringar (R)	-1 485 000,00		-5 535 656,09	-7 020 656,09
976000	Infrastrukturinvesteringar (R)	-17 150 000,00		-11 815 765,06	-28 965 765,06
982500	Ål polismyndighets investeringar (R)	-217 000,00		-136 940,44	-353 940,44
984000	Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R) (1)	-1 846 000,00		-1 781 996,54	-3 627 996,54
984820	ÅMHHM laboratorium investeringar (R)	-40 000,00		-11 705,78	-51 705,78
985000	HPÅ investeringar (R)	0,00		-1 259 902,85	-1 259 902,85
985500	Ål Gymnasium investeringar (R)	-160 000,00		-405 832,93	-565 832,93
985600	Ål sjösäkerhetscenters investeringar (R)	0,00		-280 522,21	-280 522,21
986000	AMS investeringar (R)	-100 000,00	-50 000,00	-12 360,59	-162 360,59
987000	Fordonsmyndighetens investeringar (R)	0,00		-288 243,93	-288 243,93
	Summa investeringar	-22 081 000,00	-326 000,00	-23 552 442,65	-45 959 442,65
	Budget, lån				
934080	Övriga lån (F)	2 200 000,00		-15 000 000,00	-12 800 000,00
935010	Lån ur PAF-medel (R)	-850 000,00	100 000,00	-955 373,00	-1 705 373,00
	Summa lån	1 350 000,00	100 000,00	-15 955 373,00	-14 505 373,00
	Total summa investeringar och lån	-20 731 000,00	-226 000,00	-39 507 815,65	-60 464 815,65

1) 984000: Tidigare års anslag har korrigerats enligt följande: Överförs till budget 2023 enligt årsredovisning 2022 - 4.906.866,59, Felaktig överföring från år 2022 var 85.170,05, Korrigering, skrivfel -300,00, Budget för resiliensintäkt 2.300.000,00, Ny korrekt tidigare års budgetanslag totalt -1.781.996,54

Budgetuppföljning av investeringar

Budget	Investeringar	Total budget	Utfall i euro	Utfall i %	Överföres till budget 2024
921200	Digitalisering o inform teknologi (R)	-1 097 814,81	-249 538,94	22,73 %	-848 275,87
925210	Serviceverksamhetsinvesteringar (R)	-80 000,00	-65 325,48	81,66 %	-14 674,52
934000	Övriga finansinvesteringar (R)	-626 130,20	-444 232,28	70,95 %	-181 897,92
939000	It-systemanskaffningar (R)	-370 993,10	-77 791,86	20,97 %	-169 000,00
944000	Anskaffn av omr. för naturskyddsändamål (R)	-404 613,86	-314 796,56	77,80 %	-89 817,30
954000	Inköp av konst (R)	-43 778,07	-27 213,70	62,16 %	-16 564,37
954010	Kulturarvs- o museiverksamhetsinvest. (R)	-749 186,19	-308 801,72	41,22 %	-440 384,47
964000	Övriga investeringar för skogsbruket (R)	-10 000,00	0,00	0,00 %	
974500	Oljeskyddsinvesteringar (R)	0,00	0,00		
975000	Fartygs- o färjeinvesteringar (R)	-7 020 656,09	-373 466,69	5,32 %	-2 765 000,00
976000	Infrastrukturinvesteringar (R)	-28 965 765,06	-22 047 511,51	76,12 %	-6 918 253,55
982500	Ål polismyndighets investeringar (R)	-353 940,44	-53 591,99	15,14 %	-300 348,45
984000	Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-3 627 996,54	1 401 048,70	-38,62 %	-5 029 045,24
984820	ÅMHHM laboratorium investeringar (R)	-51 705,78	0,00	0,00 %	-51 705,78
985000	HPÅ investeringar (R)	-1 259 902,85	-427 539,59	33,93 %	-832 363,26
985500	Ål Gymnasium investeringar (R)	-565 832,93	-101 164,00	17,88 %	-260 000,00
985600	Ål sjösäkerhetscenters investeringar (R)	-280 522,21	-24 049,03	8,57 %	
986000	AMS investeringar (R)	-162 360,59	-162 759,88	100,25 %	
987000	Fordonsmyndighetens investeringar (R)	-288 243,93	-165 671,09	57,48 %	-122 572,84
	Summa investeringar	-45 959 442,65	-23 442 405,62	51,01 %	-18 039 903,57
	Budget, lån				
934080	Övriga lån (RF)	-12 800 000,00	1 874 336,52	-14,64 %	-14 674 336,52
935010	Lån ur PAF-medel (R)	-1 705 373,00	-673 250,00	39,48 %	-1 032 123,00
	Summa lån	-14 505 373,00	1 201 086,52	-8,28 %	-15 706 459,52
	Total summa investeringar och lån	-60 464 815,65	-22 241 319,10	36,78 %	-33 746 363,09

Bilagor

Bilaga 1: Landskapets fastighetsverk

Resultaträkning och balansräkning

RESULTATRÄKNING	Not	1.1-31.12.2023	1.1-31.12.2022
OMSÄTTNING	1	25 575 095,83	25 081 719,88
Övriga rörelseintäkter	2	0,00	26 086,37
Material och tjänster	3		
Material, förnödenheter och varor			
Inköp under räkenskapsperioden		-517 356,84	-463 161,76
Köpta tjänster		-5 668 020,05	-5 867 433,08
Summa material och tjänster		-6 185 376,89	-6 330 594,84
Personalkostnader	4		
Löner och arvoden		-2 264 615,37	-2 192 816,36
Lönebikostnader			
Pensionskostnader		-402 928,18	-378 594,88
Övriga lönebikostnader		-61 161,34	-69 752,44
Summa personalkostnader		-2 728 704,89	-2 641 163,68
Avskrivningar och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan		-9 763 514,68	-9 169 094,45
Summa avskrivningar och nedskrivningar		-9 763 514,68	-9 169 094,45
Övriga rörelsekostnader	5	-1 034 633,29	-1 160 470,79
RÖRELSEVINST		5 862 866,08	5 806 482,49
Finansiella intäkter och kostnader			
Övriga ränteintäkter och fin. intäkter		500 592,80	40 449,29
Räntekostnader och övriga fin. kostnader		-3 324,62	-12 158,81
Summa finansiella intäkter och kostnader		497 268,18	28 290,48
VINST FÖRE BOKSLUTSDISPOSITIONER OCH SKATTER		6 360 134,26	5 834 772,97
RÄKENSKAPSPERIODENS VINST		6 360 134,26	5 834 772,97

BALANSRÄKNING	Not	31.12.2023	31.12.2022
AKTIVA			
BESTÅENDE AKTIVA			
Materiella tillgångar	6		
Särskild egendom			
Markområden		3 032 932,19	2 731 932,19
Byggnader		2 454 302,72	2 535 540,35
Summa särskild egendom		5 487 234,91	5 267 472,54
Övriga materiella tillgångar			

Markområden		3 305 862,71	3 305 862,71
Byggnader		163 286 621,95	170 145 727,20
Planteringar		149 042,98	168 895,90
Konstruktioner		285 694,01	298 498,37
Maskiner och inventarier		636 063,78	675 888,92
Pågående nyanläggningar		4 101 138,84	1 380 399,04
Materiella tillgångar totalt		171 764 424,27	181 242 744,68
Summa bestående aktiva		177 251 659,18	181 242 744,68
RÖRLIGA AKTIVA			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	7	3 214 405,22	646 293,20
Övriga kortfristiga fordringar		175 697,10	178 164,37
Resultatregleringar		192 754,12	272 071,87
Summa kortfristiga fordringar		3 582 856,44	1 096 529,44
Finansiella värdepapper			
Övriga depositioner		8 000 000,00	0,00
Kassa och bank		14 775 437,66	18 161 158,33
Summa rörliga aktiva		26 358 294,10	19 257 687,77
SUMMA AKTIVA		203 609 953,28	200 500 432,45

BALANSRÄKNING	Not	31.12.2023	31.12.2022
PASSIVA			
EGET KAPITAL			
	8		
Grundkapital		193 893 205,66	193 893 205,66
Övrigt kapital		4 228 346,74	3 927 346,74
Balanserade vinstmedel		673 394,49	838 621,52
Förskottsöverföring till landskapets budget		-4 500 000,00	-6 000 000,00
Räkenskapsperiodens vinst		6 360 134,26	5 834 772,97
Summa eget kapital		200 655 081,15	198 493 946,89
FRÄMMANDE KAPITAL			
Kortfristigt främmande kapital			
Leverantörsskulder		2 277 620,98	1 302 922,84
Övriga skulder	9	59 356,87	49 838,22
Resultatregleringar	10	617 894,28	653 724,50
Summa kortfristigt främmande kapital		2 954 872,13	2 006 485,56
SUMMA PASSIVA		203 609 953,28	200 500 432,45

Noter till resultaträkningen

Not 1. Omsättning	2023	2022
Intäkter av fastigheter		
Interna hyresintäkter	22 867 514,04	22 483 995,18
Interna skötselanslag	844 876,44	856 876,44
Externa hyresintäkter	959 794,58	905 498,00
Övriga intäkter av fastighet	902 910,77	835 350,26
Omsättning totalt	25 575 095,83	25 081 719,88

Not 2. Övriga rörelseintäkter	2023	2022
Försäljningsvinst fast egendom	0,00	26 086,37
Totalt övriga rörelseintäkter	0,00	26 086,37

Not 3. Material och tjänster	2023	2022
Inköp under räkenskapsperioden		
Material	517 356,84	463 161,76
Köpta tjänster		
Drift och underhåll	2 247 969,11	1 960 572,51
El	1 899 408,65	2 224 640,17
Värme	759 763,31	971 813,37
Fastighetsskatt	360 210,56	310 893,43
Avfallshantering	185 113,97	178 635,34
Vatten och avloppsvatten	215 554,45	220 878,26
Material och tjänster totalt	6 185 376,89	6 330 594,84

Not 4. Anställda och förtroendevalda	2023	2022
Genomsnittligt antal heltidsanställda (1)	56,70	57,46
Utbetalda löner och arvoden till VD och styrelsemedlemmar	131 033,00	124 952,00

1) Fastighetsverket har månadsanställda och timanställda. Antalet anställda konverteras till heltidsanställda på basis av arbetstiden under räkenskapsperioden. Fr.o.m. år 2023 ingår även korttidsanställda i beräkningen och rapporten tas ut från lönesystemet. Jämförelsetalet för år 2022 har uppdaterats så att samma beräkningsätt har använts.

Not 5. Övriga rörelsekostnader	2023	2022
Övriga rörelsekostnader		
Övriga skötselkostnader	483 158,57	475 116,95
Administrationskostnader	103 211,32	121 951,54
Hyror och arrenden	152 285,19	317 554,85
Övriga personalkostnader	125 480,45	143 651,60
Köpta experttjänster	126 555,14	60 102,88
Skadeförsäkringar	43 942,62	42 092,97
Övriga rörelsekostnader totalt	1 034 633,29	1 160 470,79

Not 5.1. Revisorsarvoden	2023	2022
PricewaterhouseCoopers Oy		
Revisionsarvode	20 381,00	11 860,00
Övriga tjänster	1 890,00	2 625,00
Revisionsarvoden totalt	22 271,00	14 485,00

Noter till balansräkningen

Not 6. Materiella tillgångar	2023	2022
Särskild egendom, markområden		
Anskaffningsvärde 1.1	2 731 932,19	2 314 157,82
Ökning under året	301 000,00	420 000,00
Minskningar under året	0,00	-2 225,63
Ack. anskaffningsvärden 31.12	3 032 932,19	2 731 932,19
Särskild egendom, byggnader		
Anskaffningsvärde 1.1	2 821 406,07	2 349 557,65
Ökning under året	0,00	471 848,42
Ack. anskaffningsvärden 31.12	2 821 406,07	2 821 406,07
Ack. planavskrivningar 1.1	-285 865,72	-226 254,43
Årets planavskrivningar	-81 237,63	-59 611,29
Ack. planavskrivningar 31.12	-367 103,35	-285 865,72
Bokfört värde 31.12 särskild egendom, byggnader	2 454 302,72	2 535 540,35
Bokfört värde 31.12 särskild egendom	5 487 234,91	5 267 472,54
Materiella tillgångar, markområden		
Anskaffningsvärde 1.1	3 305 862,71	3 343 403,71
Minskningar under året	0,00	-37 541,00
Ack. anskaffningsvärden 31.12	3 305 862,71	3 305 862,71
Materiella tillgångar, byggnader		
Anskaffningsvärde 1.1	223 804 784,55	202 807 828,99
Ökning under året	2 674 200,06	21 242 471,56
Minskningar under året	0,00	-245 516,00
Ack. anskaffningsvärden 31.12	226 478 984,61	223 804 784,55
Ack. planavskrivningar 1.1	-53 659 057,35	-44 767 484,49
Planavskr. som gäller minskn. under året	0,00	81 838,80
Årets planavskrivningar	-9 533 305,31	-8 973 411,66
Ack. planavskrivningar 31.12	-63 192 362,66	-53 659 057,35
Bokfört värde 31.12 materiella tillgångar byggn.	163 286 621,95	170 145 727,20
Materiella tillgångar, planteringar		
Anskaffningsvärde 1.1	198 528,39	198 528,39
Ack. anskaffningsvärden 31.12	198 528,39	198 528,39

Not 6. Materiella tillgångar	2023	2022
Ack. planavskrivningar 1.1	-29 632,49	-9 779,57
Årets planavskrivningar	-19 852,92	-19 852,92
Ack. planavskrivningar 31.12	-49 485,41	-29 632,49
Bokfört värde 31.12 materiella tillgångar planteringar	149 042,98	168 895,90
Materiella tillgångar, konstruktioner		
Anskaffningsvärde 1.1	331 111,09	331 111,09
Ack. anskaffningsvärden 31.12	331 111,09	331 111,09
Ack. planavskrivningar 1.1	-32 612,72	-19 808,36
Årets planavskrivningar	-12 804,36	-12 804,36
Ack. planavskrivningar 31.12	-45 417,08	-32 612,72
Bokfört värde 31.12 materiella tillgångar, konstruktioner	285 694,01	298 498,37
Materiella tillgångar, maskiner och inventarier		
Anskaffningsvärde 1.1	947 406,41	622 656,63
Ökning under året	76 489,32	324 749,78
Ack. anskaffningsvärden 31.12	1 023 895,73	947 406,41
Ack. planavskrivningar 1.1	-271 517,49	-177 537,85
Årets planavskrivningar	-116 314,46	-93 979,64
Ack. planavskrivningar 31.12	-387 831,95	-271 517,49
Bokfört värde 31.12 materiella tillgångar, maskiner och inventarier	636 063,78	675 888,92
Pågående projekt		
Anskaffningsvärde 1.1	1 380 399,04	15 245 365,98
Ökning under året	5 394 939,86	8 149 914,39
Överföring till tillgångskonton vid aktivering eller kostnadsföring	-2 674 200,06	-22 014 881,33
Ack. anskaffningsvärden 31.12	4 101 138,84	1 380 399,04
Bokfört värde materiella tillgångar totalt 31.12	177 251 659,18	181 242 744,68
Not 7. Kundfordringar	2023	2022
Kundfordringar hyror, Ålands landskapsregering inkl. underlydande myndigheter	2 400 490,04	0,00
Kundfordringar hyror, externa kunder	236 555,69	186 783,68
Kundfordringar övriga, Ålands landskapsregering inkl. underlydande myndigheter	112 568,77	187 069,14
Kundfordringar övriga, externa kunder	539 201,06	334 924,26
Osäkra kundfordringar	-74 410,34	-62 483,88
Summa kortfristiga fordringar	3 214 405,22	646 293,20

Not 8. Eget kapital	2023	2022
Grundkapital 1.1	193 893 205,66	193 893 205,66
Grundkapital 31.12	193 893 205,66	193 893 205,66
Övrigt eget kapital 1.1	3 927 346,74	3 507 346,74
Förändringar under året	301 000,00	420 000,00
Övrigt eget kapital 31.12	4 228 346,74	3 927 346,74
Balanserade vinstmedel 1.1	6 673 394,49	6 108 621,52
Förskottsöverföring till landskapets budget föregående räkenskapsperiod	-6 000 000,00	-5 270 000,00
Balanserade vinstmedel 31.12	673 394,49	838 621,52
Förskottsöverföring till landskapets budget under räkenskapsperioden	-4 500 000,00	-6 000 000,00
Räkenskapsperiodens resultat	6 360 134,26	5 834 772,97
Summa Eget kapital	200 655 081,15	198 493 946,89

Övrigt eget kapital har under räkenskapsåret ökat genom överföring av fem naturskyddsområden, Ålands landskapsregerings beslut ÅLR 2023/2966, 2023/7031, 2023/7032, 2024/445 och 2024/446.

Not 8.1 Utdelningsbara medel	2023	2022
Balanserade vinstmedel 31.12	673 394,49	838 621,52
Räkenskapsperiodens resultat	6 360 134,26	5 834 772,97
Förskottsöverföring till landskapets budget	-4 500 000,00	-6 000 000,00
Överförs till balanserade vinstmedel	2 533 528,75	673 394,49

Not 9. Övriga skulder	2023	2022
Obetald förskottsdividend till landskapsregeringen	1 125 000,00	0,00
Övriga skulder	59 356,87	49 838,22
Summa övriga skulder	59 356,87	49 838,22

Not 10. Resultatregleringar	2023	2022
Lönebikostnader	94 582,97	61 438,06
Periodiserade semesterlöner	523 311,31	515 237,16
Övriga resultatregleringar	0,00	77 049,28
Summa resultatregleringar	617 894,28	653 724,50

Säkerheter och ansvarsförbindelser

Not 11. Hyresansvar

Fastighetsverket hyr kontor i Sittkoffs med sex månaders uppsägningstid. Totalt ansvar uppgår till ca 30.000 euro.

Not 12. Transaktioner med närstående part

Till Landskapets fastighetsverks närståendekrets räknas landskapet som ägare och Fastighetsverkets styrelsemedlemmar, verkställande direktör samt familjemedlemmar till nämnda personer. Till närståendekretsen hör även sammanslutningar var nämnda personer innehar bestämmanderätt eller betydande inflytande.

Inga väsentliga inköp har gjorts av närståendekretsen under räkenskapsperioden. Av Fastighetsverkets omsättning konstateras 23,7 (23,3) miljoner euro vara närstående intäkter från landskapet. Utestående fordringar och skulder till landskapsregeringen presenteras under not 8 respektive 10.

LANDSKAPSREVISIONEN

Datum
23.04.2024

Nr
19/2024

Till Ålands landskapsregering

REVISIONSBERÄTTELSE

Landskapsrevisionen avger härmed till landskapsregeringen sin i 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen avsedda revisionsberättelse för finansåret 2023.

Mariehamn, den 23 april 2024

Dan Bergman
Landskapsrevisor

INNEHÅLL

1.	Bakgrund	3
2.	Bokslutet	3
	2.1. Analys av resultaträkningen.....	3
	2.2. Analys av balansräkningen.....	4
	2.3. Övriga iakttagelser	5
3.	Budgetuppföljningen	6
4.	Förvaltningsberättelsen	7

1. Bakgrund

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen ska ske i enlighet med god revisionsred och ha till syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och bokslutet ger en rättvisande bild samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut.

Enligt 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen ska Landskapsrevisionen lämna en revisionsberättelse med resultaten från den årliga revisionen till landskapsregeringen inom en månad efter att landskapsregeringen har fastställt årsredovisningen.

BDO Ab lett av OFGR Andreas Holmgård har bistått Landskapsrevisionen vid granskningen av bokslutet 2023. BDO Ab:s revisorer har upprättat denna rapport.

2. Bokslutet

Bokslutet är uppgjort enligt bokföringslagen och bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar i tillämpliga delar.

2.1. Analys av resultaträkningen

Årsbidraget år 2023 blev 37,7 MEUR (15,8 MEUR år 2022). Den främsta orsaken till förbättrat årsbidrag är ökning av skatteinkomster (26,1 MEUR) samt ökning av avkastning från Ålands penningautomatförening (13,1 MEUR). Verksamhetsbidraget utföll 18 MEUR sämre än år 2022 och finansieras i sin helhet av ökade skatteinkomster.

Resultaträkningen visar ett underskott om 3,95 MEUR medan överskottet 2022 var 15,35 MEUR. Förklaringen till det försämrade resultatet är att ett skadestånd gällande uppsägning av avtal för skärgårdstrafiken belastar resultatet med 13,2 MEUR samt att reserveringarna ökat med nästan 10 MEUR p.g.a. en fondering av 10 MEUR för tredje sektorn. I överskottet för år 2022 ingick en extraordinär intäkt om 17,5 MEUR.

Avskrivningarna för år 2023 har ökat med ca 600 000 euro jämfört med 2022 p.g.a. nedskrivningar av rivna broar.

Skatteinkomsterna ökade med ca 26,1 MEUR jämfört med år 2022. Skatteavräkningen innehåller ett korrigerat förskott för 2022 om 7,2 MEUR och en slutreglering från 2021 om 11,25 MEUR. Med anledning av social- och hälsovårdsreformen i riket har samfundsskatten för kommunerna sänkts och en större andel av samfundsskatten betalats till Åland via skatteavräkningsbeloppet. Kommunerna har kompenseras i enlighet med Landskapslagen om kompensation till kommunerna för sänkta samfundsskatteintäkter med 11,25 % av den andel av den debiterade samfundsskatten som för respektive skatteår återförs till Åland i form av skatteavräkning. Kompensationen 2023 var ca 3,3 MEUR. År 2022 var det sista året med skattegottgörelse.

	2023	2022	2021	2020	2019
Avräkningsbelopp	198.415.589	202.195.000	194.916.832	219.540.717	244.550.990
Skattegottgörelse		7.791.184	13.602.918	7.293.092	11.745.093
Skatteavräkning	122.550.421	84.800.000	79.600.000		
	320.996.010	294.786.184	288.119.750	226.833.809	256.296.083

Verksamhetskostnaderna har ökat med ca 6,5 MEUR eller ca 3 %. Ökningarna består av öningar i personalkostnader och köpta tjänster. Pensionskostnaderna ökade med ca 3,35 MEUR medan uttaget ur pensionsfonden ökades med 1 MEUR.

Verksamhetsintäkterna var 2,6 MEUR lägre jämfört med året innan beroende på att ÅHS år 2022 fick en covid ersättning.

Posten Finansiella intäkter och kostnader ökade med drygt 13,8 MEUR, främst beroende på ökad avkastning från PAF 13,1 MEUR. Avkastningen från fastighetsverket minskade med 1,5 MEUR medan ränteinkomsterna från placeringar ökade med ca 1,5 MEUR, främst beroende på ökade ränteintäkter på depositioner.

2.2. Analys av balansräkningen

Likviditeten

Likviditeten förbättrades väsentligt under året. Fastighetsverkets likviditet uppgår till ca 22,8 MEUR per 31.12.2023. Den totala likviditeten per 31.12.2023 överstiger således 100 MEUR. Landskapet har inga externa lån per 31.12.2023.

	2023	2022
Kortfristiga placeringar	58.000.000,00	25.000.000,00
Kassa- och banktillgodohavanden	20.926.512,10	39.682.443,41
Totalt	78.926.512,10	64.682.443,41

PAF-medel

Hantering av PAF-medel i landskapets bokslut styrs av reglerna i landskapsförordningen om Ålands Penningautomatförening (1993:56), vilken ändrades inför bokslut 2018. Där bestäms vad som årligen ska överföras till reserverade PAF-medel under posten fondkapital i balansräkningen.

PAF-medel som budgeterats för utgifter står till förfogande i fyra år. Detta betyder att PAF-medel i budget 2020 som inte utnyttjats (3,1 MEUR) ska överföras till reserven i bokslut 2023. Därtill har i bokslutet PAF-medel om drygt 3,3 MEUR reserverats samt 10 MEUR fonderats för den tredje sektorn i enlighet med budgeten 2023.

Reserverade PAF-medel uppgår i bokslutet till 83 MEUR. Landskapet har erhållit 33,1 MEUR totalt i avkastning 2023. Landskapets likviditet vid bokslutet 2023 var 79 MEUR. Den goda likviditeten beror med andra ord till stor del på uttag från PAF under åren.

2.3. Övriga iakttagelser

Pensionsansvarsskulden

Landskapsregeringen anlitar Keva för beräkning av det pensionsansvar som orsakats av arbetspensionerna och ledamotspensionerna. Pensionsansvarsskulden har utvecklats enligt tabellen nedan.

2023	2022	2021	2020
857.600.000	823.400.000	817.000.000	803.600.000

Marknadsvärdet på Ålands pensionsfonds fondkapital, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, uppgick per den 31.12.2023 till 524,2 MEUR, en ökning från 494,5 MEUR ett år tidigare. Täckningsgraden har ökat från 60,1 % till 61,1 %.

Landskapsägda bolag och intressebolag

Landskapet äger per 31.12.2023 elva dotterbolag samt fem intressebolag. Landskapets andel av bolagens egna kapital per 31.12.2022 är 48,6 MEUR medan anskaffningsutgiften i bokföringen är ca 37,6 MEUR.

I bilaga 2 till bokslutet beskrivs ägarandel och eget kapital (år 2022) i landskapsägda bolag och intressebolag.

En bättre bild av landskapets resultat och ekonomiska situation fås i och med de bilagor som intagits i bokslutet. En ännu mer rättvisande bild fås om ett koncernbokslut skulle uppgöras. Anses ånyo att nyttan med ett koncernbokslut bör vägas mot kostnaden att ta fram ett sådant.

Enskilda observationer

- Muddringskostnader bokförs som årskostnad i bokslutet. Vi anser att muddringskostnader skapar nytta under flera budgetår och borde således aktiveras och avskrivs under sin nyttjandeperiod.
- Det finns enheter som bokför sina inkomster på ett eget bankkonto som hanteras i bokföringen som en kassa. Då inkomster kommer in på bankkontot bokförs inkomsten i resultaträkningen och som en tillgång i kassan. Kassan betalas vidare till finansavdelningens bankkonto och då bokförs penningtillgångarna ut ur kassan och in på bankkontot. Försäljningen som hanteras med denna process bokförs således enligt kassaprinicipen. Kassaprinicipen ändras till prestationsprinicipen genom att utomstående försäljningsfordringar bokförs som resultatregleringar. Detta förfaringsätt försämrar möjligheten att centraliserat kontrollera riktigheten i landskapets fakturering. Bokföringen borde utvecklas så att försäljningsreskontra tas i bruk för all försäljning så att prestationsprinicipen kan tillämpas hela tiden samt att pengar inte behöver överföras mellan konton i onödan. En försäljningsreskontra förbättrar även möjligheten att följa upp obetalda fakturor samt möjliggör en fungerande indrivningsprocess för hela landskapet.

- Avskrivningstiderna i avskrivningsplanen för tillgångar har fastställts för de flesta tillgångsslag till en fast linjär avskrivningstid. Enligt bokslutsprinciperna beräknas avskrivningstiden enligt den uppskattade ekonomiska livslängden. För vissa tillgångsslag som t.ex. datorprogram kan den ekonomiska livslängden variera mycket och därmed skulle en gaffel för avskrivningstiden bättre fungera som fastställd avskrivningstid så att avskrivningen skulle kunna fastställas skilt för varje tillgång inom gaffeln. Detsamma borde tillämpas för t.ex. begagnade fartyg.
- Noteras att det finns lånefordringar på 1,7 MEUR som med stor sannolikhet inte kommer att kunna drivas in och att risk för nedskrivning finns.
- Anläggningstillgångsregistret i ÅHS avviker mot bokföringen med ca 11 000 EUR. ÅHS bör göra en ändring av systeminställningarna för att bokföringen ska bli riktig kommande år.
- I den konsoliderade resultat- och balansräkningen har internvinsten som uppstod vid grundandet av Fastighetsverket inte eliminerats. Då Fastighetsverket grundades uppstod en intern försäljningsvinst om 57,5 MEUR. Försäljningsvinsten avskrivs i form av byggnadsavskrivningar. Då internvinsten inte har eliminerats ger balanserade vinstmedel inte en rätt och riktig bild.
- Inget systemstöd finns för uppföljning av externa medel likt EU-finansiering eller PAF-medel. Manuell uppföljning innebär alltid en ökad risk för fel, framför allt vid personbyten.
- Bland kundfordringarna finns en stor andel fakturor (35 %) som förfallit till betalning över 365 dagar från bokslutstidpunkten. Kreditförlusterna för LG och ÅHS uppgår till 189 000 euro i bokslutet 2023. Indrivningsprocesserna behöver ses över och göras effektivare eftersom andelen gamla fordringar är mycket stor och kreditförlusterna är betydande.

3. Budgetuppföljningen

Budgetuppföljningen för år 2023 består av jämförelse mot budget för resultaträkningen respektive uppföljning av enskilda budgetmoment. Budgetanslagen består av en grundbudget. Tilläggsbudgeterna består av tilläggsbudgeterna 1 – 2 samt ändringsbudget 3. Utöver detta finns reserverade anslag som varit tillgängliga från tidigare budgetår (åren 2020 – 2022). Summan av total budget 2023 och tidigare års anslag utgör samtliga anslag som varit tillgängliga under år 2023.

Budgeten är som huvudregel bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget ska i sådana fall framgå i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §).

Ett fåtal mindre budgetöverskridningar noteras, de enskilt största överskridningarna är anslaget Ålands hälso- och sjukvård, som överskrids med 709 000 euro. Anslaget för studiestöd överskrids med 623 000 euro och anslaget för pensioner och pensionsrelaterade utgifter överskrids med 602 000 euro.

Näringsavdelningen har underskridit sin budget med ca 21 MEUR p.g.a. att utbetalningar för programmen skjutits framåt. Under de tre senaste räkenskapsperioderna har budgeten underskridits med väsentliga belopp. Eftersom budgeteringen och förverkligandet av utbetalningar sällan matchar varandra p.g.a. skillnaden mellan faktiska och teoretiska maxutbetalningar skulle det vara bra att redogöra för budgeten över en längre period än ett år för att åskådliggöra hur mycket budgetmedel som går åt till programmen över en längre period.

Investeringarnas förverkligande var 23,4 MEUR. Budgeterade investeringar var 46 MEUR. 18 MEUR av investeringarna överförs till budget 2024. Investeringarna har finansierats med befintlig likviditet. Framför allt gällande investeringarna kan konstateras att förverkligandegraden är låg. En alltför lång period mellan beslut och förverkligande kan leda till att budgeten blir svåröverskådlig för beslutsfattarna. Eftersläpningen och överföringarna av budgetanslagen kan också ge upphov till ett demokratiproblem då politiska beslut inte genomförs på det sätt som beslutats om i lagtinget.

4. Förvaltningsberättelsen

Årsredovisningen innehåller en förvaltningsberättelse samt årsbokslutet. Målsättningen med förvaltningsberättelsen är att genom kortare texter öka tillgängligheten till informationen.

För varje avdelning finns en redogörelse där verksamheten, målsättningarna och budgetens utfall presenteras.

Förverkligande av målsättningar

Landskapsregeringen ansvarar för att förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar" och de sju strategiska utvecklingsmålen som ingår i denna agenda uppnås senast år 2030. I avsnittet "strategisk samhällsutveckling" i förvaltningsberättelsen behandlas målutfallet närmare. Varje strategiskt utvecklingsmål i utvecklings- och hållbarhetsagendan har ett antal huvudindikatorer, vars uppgifter är att mäta nuläget och ger oss en indikation huruvida det åländska samhället utvecklas i önskad riktning. Statusen för indikatorerna följs kontinuerligt upp och levereras av Ålands statistik- och utredningsbyrå.

Enligt årsredovisningen fanns det vid årsskiftet sammanlagt 202 åtgärder (januari 2024), varav 120 av dessa helt eller delvis går under landskapets ansvar. Av dessa har 43 åtgärder (21 %) statusen genomförda, 129 åtgärder (64 %) statusen under arbete och 30 åtgärder (15 %) hade statusen som inte påbörjade.

Myndigheterna och de olika avdelningarna redovisar egna årsöversikter och redovisningar över budget- och måluppfyllnad. Målsättningarna och målmätarna har varierande grader av kvalitet och är till vissa delar svårsmätbara eftersom målsättningarna är otydliga och redovisningen av målmätarna sker i form av löptext. Förvaltningsberättelsen ger ingen helhetsbild över huruvida myndigheternas och avdelningarnas måluppfyllnad har uppnåtts. Detta i sin tur försvårar arbetet med att ta ställning till huruvida verksamheten har ordnats i enlighet med principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet.

Bra målsättningar och målmätare kännetecknas av:

- målsättningen är entydig och tillräckligt konkret
- målmätaren som är kopplad till målsättningen anger resultatet av åtgärderna och fokuserar inte på själva åtgärden
- är uttryckt så att det går att mäta och utvärdera huruvida målen uppnåtts eller inte uppnåtts
- att påbörja, planera eller annan åtgärd är inte i sig ett mål, endast genom att göra rätt saker på rätt sätt kommer man att uppnå målet.

Målsättningarna och målmätarna kunde presenteras i tabellform i stället för löptext och på så vis förtydliga målstyrningen och öka tillgängligheten till informationen.

Antal öppna ärenden

Antal öppna ärenden äldre än 1 år är 215 stycken. I förvaltningsberättelsen för år 2023 redovisas alla öppna ärenden och ärenden äldre än 1 år. Redovisningen av öppna ärenden behöver innehålla antal öppna ärenden äldre än 3 månader så att medborgarna kan följa med att ärenden avslutas inom rimliga tider.